STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 10555

TANAKH

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

חומש

בראשית
שמות

אידיש פון

יהואש

פארלאג
„תנך"
ניו־יארק
1926

Copyright 1926
by
S. BLOOMGARDEN
אַלע רעכט פאָרבאַהאַלטן

זעצעריי פון דער
„דזשואיש פּאָבליקעישן סאָסייעטי"
הויפּטזעצער:
מ. אַלפּעראָוויטש.

בראשית

בְּרֵאשִׁית

וועלטבאַשאַפונג	א	1
די פלאַנצונג פון גַן־עֵדן	ב	5
די שלאַנג	ג	1
קַיִן און הֶבל. לֶמֶך	ד	1
די דורות נאָך אָדָמען	ה	1
די זינדיקייט פון דער ערד	ו	1
די תֵּבָה	ו	9
דער מַבּול	ז	1
דער סָוף פון מַבּול	ח	1
גאָטס בונד מיט נחן. דער רעגנבויגן	ט	1
נחס זין. נח פאַרשילט כּנַעַן	ט	18
די צעטיילונג פון די פעלקער	י	1
דער טורעם פון בָּבל	יא	1
די דורות פון שֵמען ביז אַברהמען	יא	10
אַברהם קומט קיין כּנַעַן	יב	1
אַברהם וואַנדערט קיין מִצרַיִם	יב	10
אַברהם צוריק אין כּנַעַן. אַברהם שיידט זיך פון לוטן	יג	1
אַברהמס מלחמה מיט די פיר מלכים	יד	1
גאָטס בונד מיט אַברהמען	טו	1
שׂרה און הָגָר	טז	1
דאָס געבאָט פון מַלן	יז	1
דער אָנזאָג אַז יצחק וועט געבאָרן ווערן	יז	15
דריי מענער קומען צו אַברהמען	יח	1
גאָט זאָגט אָן די שטראָף פון סדום	יח	16

די צעשטערונג פון סדום. לוט און זיינע טעכטער	יט	1
אַברהם אין לאַנד פון די פּלשתּים	כ	1
יצחק ווערט געבאָרן	כא	1
שׂרה טרייבט אַרויס הָגָרן	כא	9
אַברהם שליסט אַ בונד מיטן מלך פון די פּלשתּים	כא	22
גאָט הייסט אַברהמען מקריב זיין יצחקן	כב	1
נָחורס משפּחה	כב	20
טויט און קבורה פון שׂרהן	כג	1
אַברהם שיקט אֶלִיעֶזֶרן קיין אֲרַם־נַהֲרַיִם	כד	1
אַברהמס קינדער. אַברהמס טויט	כה	1
די קינדער פון יִשְׁמָעֵאלן	כה	12
יעקב און עֵשָׂו	כה	19
יצחק אין לאַנד פון די פּלשתּים	כו	1
יעקב קריגט אַרויס זיין פאָטערס ברכה	כז	1
יעקב אַנטלויפט פון עֵשָׂון	כח	1
יעקבס חלום	כח	10
יעקב ביי לָבָנען. רחל און לאה	כט	1
יעקבס קינדער	כט	31
יעקב וויל אַוועקגיין פון לָבָנען. יעקבס לוין פון לָבָנען	ל	25
יעקב אַנטלויפט	לא	1
יעקב שיקט שלוחים צו עֵשָׂון	לב	4
יעקבס קאַמף מיט אַ מלאַך	לב	25
יעקבס באַגעגעניש מיט עֵשָׂון	לג	1
דינה. אירע ברידערס נקמה	לד	1
דבורהס, רחלס, און יצחקס טויט	לה	1
די אָפּשטאַמען פון עֵשָׂון	לו	1
יוספס חֲלומות. די ברידער פאַרקויפן אים	לז	1
תָּמָר און יהודה	לח	1
פּוטיפַרס ווייב	לט	1

יוסף איז פּותר חלומות אין געפענקעניש	מ	1
פּרעהס חלום. יוספס דערהייבונג	מא	1
יוספס ברידער קומען קיין מִצרַיִם	מב	1
יוספס ברידער צום צווייטן מאָל אין מִצרַיִם	מג	1
יוסף דערקענט זיך צו זיינע ברידער	מד	1
יעקב קומט קיין מִצרַיִם	מו	1
יעקב פאַר פּרעהן	מז	1
דער הונגער	מז	13
יעקב בעט מע זאָל אים לייגן לעבן זיינע עלטערן	מז	28
יעקב בענטשט יוספס קינדער	מח	1
יעקבס ברכה צו זיינע זין. זיין צַוָאָה און טויט	מט	1
יעקבס קבורה	נ	1
יוספס עלטער און טויט	נ	22

סֶדרות פֿון בְּרֵאשִׁית

בְּרֵאשִׁית (אין אָנהייב)	א	1
נֹחַ	ו	9
לֶךְ־לְךָ (גיי דיר)	יב	1
וַיֵּרָא (האָט זיך באַוויזן)	יח	1
חַיֵּי שָׂרָה (דאָס לעבן פֿון שָׂרהן)	כג	1
תּוֹלְדוֹת (די געשיכטע)	כה	19
וַיֵּצֵא (איז אַרויסגעגאַנגען)	כט	11
וַיִּשְׁלַח (האָט געשיקט)	לב	4
וַיֵּשֶׁב (איז געזעסן)	לז	1
מִקֵּץ (צום סָוף)	מא	1
וַיִּגַּשׁ (האָט גענענט)	מד	18
וַיְחִי (האָט געלעבט)	מז	28

בְּרֵאשִׁית

א 1אין אָנהייב האָט גאָט באַשאַפֿן דעם הימל און די ערד.
2און די ערד איז געווען וויסט און ליידיק, און פֿינצטערניש
איז געווען אויפֿן געזיכט פֿון תּהום, און דער גייסט פֿון גאָט האָט
געשוועבט אויפֿן געזיכט פֿון די וואַסערן.
3האָט גאָט געזאָגט: זאָל ווערן ליכט. און עס איז געוואָרן
ליכט. 4און גאָט האָט געזען דאָס ליכט אַז עס איז גוט; און
גאָט האָט פֿאַנאַנדערגעשיידט צווישן דעם ליכט און צווישן
דער פֿינצטערניש. 5און גאָט האָט גערופֿן דאָס ליכט טאָג,
און די פֿינצטערניש האָט ער גערופֿן נאַכט. און עס איז געווען
אָוונט, און עס איז געווען פֿרימאָרגן, איין טאָג.
6האָט גאָט געזאָגט: זאָל ווערן אַן אויסשפּרייט אין מיטן פֿון
די וואַסערן, און ער זאָל פֿאַנאַנדערשיידן צווישן וואַסערן און
וואַסערן. 7און גאָט האָט געמאַכט דעם אויסשפּרייט, און האָט
פֿאַנאַנדערגעשיידט צווישן די וואַסערן וואָס אונטער דעם אויס־
שפּרייט און צווישן די וואַסערן וואָס איבער דעם אויסשפּרייט.
און עס איז אַזוי געשען. 8און גאָט האָט גערופֿן דעם אויס־
שפּרייט הימל. און עס איז געווען אָוונט, און עס איז געווען
פֿרימאָרגן, אַ צווייטן טאָג.
9האָט גאָט געזאָגט: זאָלן זיך אײַנזאַמלען די וואַסערן פֿון
אונטערן הימל אין איין אָרט, און זאָל זיך באַווייזן די יבשה.
און עס איז אַזוי געשען. 10און גאָט האָט גערופֿן די יבשה ערד,
און די אײַנזאַמלונג פֿון די וואַסערן האט ער גערופֿן ימען. און
גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט.

[11]האָט גאָט געזאָגט: זאָל די ערד אַרויסגראָזן גראָז,
קרייטאַכץ וואָס גיט אַרויס זאָמען, פרוכטבוימער וואָס טראָגן
פרוכט אויף דער ערד לויט זייערע מינים, וואָס זייער זאָמען
איז אין זיי. און עס איז אַזוי געשען. [12]און די ערד האָט אַרויס־
געבראַכט גראָז, קרייטאַכץ וואָס גיט אַרויס זאָמען לויט זיינע
מינים, און בוימער וואָס טראָגן פרוכט, וואָס זייער זאָמען איז
אין זיי, לויט זייערע מינים. און גאָט האָט געזען אַז דאָס איז
גוט. [13]און עס איז געווען אָוונט, און עס איז געווען פרימאָרגן,
א דריטן טאָג.

[14]האָט גאָט געזאָגט: זאָלן ווערן ליכטער אין דעם אויס־
שפרייט פון הימל, פאַנאַנדערצושיידן צווישן דעם טאָג און צווישן
דער נאַכט, און זיי זאָלן זיין פאַר צייכנס און פאַר צייטן, און
פאַר טעג און יאָרן. [15]און זיי זאָלן זיין פאַר ליכטער אין דעם
אויסשפרייט פון הימל, צו לייכטן אויף דער ערד. און עס איז
אַזוי געשען. [16]און גאָט האָט געמאַכט די צוויי גרויסע ליכטער:
דאָס גרעסערע ליכט פאַר דער געוועלטיקונג פון טאָג, און
דאָס קלענערע ליכט פאַר דער געוועלטיקונג פון דער נאַכט;
און די שטערן. [17]און גאָט האָט זיי אַריינגעזעצט אין דעם
אויסשפרייט פון הימל, צו לייכטן אויף דער ערד, [18]און צו
געוועלטיקן איבער דעם טאָג און איבער דער נאַכט, און
פאַנאַנדערצושיידן צווישן דעם ליכט און צווישן דער
פינצטערניש. און גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט. [19]און עס
איז געווען אָוונט, און עס איז געווען פרימאָרגן, א פערטן טאָג.

[20]האָט גאָט געזאָגט: זאָל דאָס וואַסער ווידמענען אַ
ווידמענונג פון לעבעדיקע באַשעפענישן, און פויגלען זאָלן פליען
אויף דער ערד, איבערן פרייען אויסשפרייט פון הימל. [21]און
גאָט האָט באַשאַפן די גרויסע ים־חיות, און אַלע לעבעדיקע
באַשעפענישן וואָס קריכן, וואָס דאָס וואַסער האָט געווידמענט

לויט זייערע מינים, און אַלע געפליגלטע פויגלען לויט זייערע
מינים. און גאָט האָט געזען אַז דאָס איז גוט.
22 און גאָט האָט זיי געבענטשט, אַזוי צו זאָגן: פרוכפּערט
אַייך און מערט אַייך, און פילט אָן די וואַסערן אין די ימען, און
די פויגלען זאָלן זיך מערן אויף דער ערד. 23 און עס איז געווען
אָוונט, און עס איז געווען פרימאָרגן, אַ פינפטן טאָג.
24 האָט גאָט געזאָגט: זאָל די ערד אַרויסברענגען לעבעדיקע
באַשעפענישן לויט זייערע מינים, בהמות און שרצים און
חיות פון דער ערד לויט זייערע מינים. און עס איז אַזוי געשען.
25 און גאָט האָט געמאַכט די חיות פון דער ערד לויט זייערע
מינים, און די בהמות לויט זייערע מינים, און אַלע שרצים פון
דער ערד לויט זייערע מינים. און גאָט האָט געזען אַז דאָס
איז גוט.

26 האָט גאָט געזאָגט: לאָמיר מאַכן מענטשן אין אונדזער
געשטאַלט, לויט אונדזער גלייכעניש, און זיי זאָלן געוועלטיקן
איבער די פיש פון ים, און איבער די פויגלען פון הימל, און
איבער די בהמות, און איבער דער גאַנצער ערד, און איבער
אַלע שרצים וואָס קריכן אויף דער ערד. 27 און גאָט האָט
באַשאַפן דעם מענטשן אין זיין געשטאַלט; אין דער געשטאַלט
פון גאָט האָט ער אים באַשאַפן; אַ זָכר און אַ נקבה האָט ער זיי
באַשאַפן.

28 און גאָט האָט זיי געבענטשט, און גאָט האָט צו זיי געזאָגט:
פרוכפּערט אַייך און מערט אַייך, און פילט אָן די ערד, און
באַצווינגט זי, און געוועלטיקט איבער די פיש פון ים, און איבער
די פויגלען פון הימל, און איבער אַלעם לעבעדיקן וואָס קריכט
אויף דער ערד.

29 און גאָט האָט געזאָגט: זעט, איך האָב אַייך געגעבן
יעטוועדער קרייטעכץ וואָס גיט אַרויס זאָמען, וואָס אויפן געזיכט

פון דער גאַנצער ערד, און יעטוועדער בוים וואָס אויף אים איז
דאָ בוימערפרוכט וואָס גיט אַרויס זאָמען; פאַר אײַך זאָל דאָס
זיין צום עסן. 30 און פאַר אַלע חיות פון דער ערד, און פאַר
אַלע פויגלען פון הימל, און פאַר אַלץ וואָס קריכט אויף דער
ערד, וואָס אין אים איז דאָ אַ לעבעדיקער אָטעם, איז
יעטוועדער גרין קרייטעכץ צום עסן. און עס איז אַזוי געווען.
31 און גאָט האָט געזען אַלץ וואָס ער האָט געמאַכט, ערשט
עס איז זייער גוט. און עס איז געווען אָוונט, און עס איז געווען
פרימאָרגן, דעם זעקסטן טאָג.

ב 1 אַזוי זיינען פאַרענדיקט געוואָרן דער הימל און די ערד
און זייער גאַנצער חיל. 2 און גאָט האָט געענדיקט צום
זיבעטן טאָג זיין אַרבעט וואָס ער האָט געמאַכט, און ער האָט
גערוט אויפן זיבעטן טאָג פון זיין גאַנצער ארבעט וואָס ער האָט
געמאַכט. 3 און גאָט האָט געבענטשט דעם זיבעטן טאָג, און
האָט אים געהייליקט, וואָרום אין אים האָט ער גערוט פון זיין
גאַנצער אַרבעט וואָס גאָט האָט באַשאַפנדיק געמאַכט.
4 דאָס איז די געשיכטע פון דעם הימל און דער ערד ווען
זיי זיינען באַשאַפן געוואָרן, אין דעם טאָג וואָס גאָט דער האַר
האָט געמאַכט ערד און הימל.

5 און קיין בוימל פון פעלד איז נאָך ניט געווען אויף דער
ערד, און קיין קרייטעכץ פון פעלד האָט נאָך ניט געשפּראָצט,
וואָרום גאָט דער האַר האָט ניט געמאַכט רעגענען אויף דער
ערד, און אַ מענטש איז ניט געווען צו באַאַרבעטן די ערד;
6 נאָר אַ נעבל פלעגט אויפגיין פון דער ערד, און פלעגט
אָנטרינקען דאָס גאַנצע געזיכט פון דער ערד. 7 האָט גאָט דער
האַר געפורעמט דעם מענטשן פון שטויב פון דער ערד, און האָט
אַריינגעבלאָזן אין זיינע נאָזלעכער אַן אָטעם פון לעבן, און

דער מענטש איז געוואָרן אַ לעבעדיקער נפש. [8]און גאָט דער
האַר האָט געפלאַנצט אַ גאָרטן אין עֵדֶן, אין מזרח, און האָט
דאָרטן אַרײַנגעזעצט דעם מענטשן וואָס ער האָט געפורעמט.
[9]און גאָט דער האַר האָט געמאַכט שפּראָצן פון דער ערד
אַלערלײ בוימער גלוסטיק אָנצוקוקן און גוט צום עסן; אויך
דעם בוים פון לעבן, אין מיטן גאָרטן, און דעם בוים פון וויסן
גוטס און שלעכטס.

[10]און אַ טײַך איז אַרויסגעגאַנגען פון עֵדֶן אָנצוטרינקען דעם
גאָרטן, און פון דאָרטן האָט ער זיך צעשיידט, און איז געוואָרן
פיר טײלן. [11]דער נאָמען פון איינעם איז פּישון; דאָס איז דער
וואָס רינגלט אַרום דאָס גאַנצע לאַנד חֲוִילָה, וואָס דאָרטן איז
דאָ גאָלד; [12]און דאָס גאָלד פון יענעם לאַנד איז גוט. דאָרטן
איז דער בדוֹלַח[א] און דער אָניקלשטיין. [13]און דער נאָמען פון
צווייטן טײַך איז גיחון; דאָס איז דער וואָס רינגלט אַרום דאָס
גאַנצע לאַנד כּוש. [14]און דער נאָמען פון דריטן טײַך איז חִדֶּקל;
דאָס איז דער וואָס גייט צו מזרח פון אַשור. און דער פירטער
טײַך, דאָס איז פּרָת.

[15]און גאָט דער האַר האָט גענומען דעם מענטשן, און האָט
אים אַרײַנגעזעצט אין גאָרטן פון עֵדֶן, אים צו באַאַרבעטן און אים
צו היטן. [16]און גאָט דער האַר האָט אָנגעזאָגט דעם מענטשן,
אַזוי צו זאָגן: פון אַלע בוימער פון גאָרטן מעגסטו עסן; [17]אָבער
פון דעם בוים פון וויסן גוטס און שלעכטס, פון אים זאָלסטו
ניט עסן, וואָרום אין דעם טאָג וואָס דו עסט פון אים, וועסטו
זיכער שטאַרבן.

[18]און גאָט דער האַר האָט געזאָגט: עס איז ניט גוט דער
מענטש זאָל זײַן אַלײן; איך וועל אים מאַכן אַ געהילף פּאַסיק
פאַר אים. [19]און גאָט דער האַר האָט געפורעמט פון דער ערד
אַלערלײ חיות פון פעלד און אַלערלײ פויגלען פון הימל, און

[א] אַ מין שמעקעדיקע בוימפעך. לויט אַנדערע: אַ מין טײַערער שטיין, אָדער פּערל.

געבראַכט צו דעם מענטשן, צו זען וואָס ער וועט זיי רופן,
און וואָס נאָר דער מענטש וועט רופן איטלאַך לעבעדיקע
באַשעפעניש, דאָס זאָל זיין איר נאָמען. 20האָט דער מענטש
אָנגערופן נעמען פאַר אַלע בהמות, און פאַר די פויגלען פון הימל,
און פאַר אַלע חיות פון פעלד; אָבער פאַר אָדָמען האָט ער
ניט געפונען אַ געהילף פאַסיק פאַר אים. 21האָט גאָט דער
האַר געלאָזט פאַלן אַ טיפן שלאָף אויף דעם מענטשן, און ער
איז איינגעשלאָפן; און ער האָט אַרויסגענומען איינע פון זיינע
ריפּן, און האָט פאַרשטאָפּט איר אָרט מיט פלייש. 22און גאָט
דער האַר האָט געבויט פון דער ריפּ, וואָס ער האָט אַרויס־
גענומען פון דעם מענטשן, אַ פרוי, און האָט זי געבראַכט צו
דעם מענטשן. 23האָט דער מענטש געזאָגט: דאָס מאָל איז דאָס
אַ ביין פון מיינע ביינער, און פלייש פון מיין פלייש; דידאָזיקע
זאָל גערופן ווערן פרוי, ווייל פון אַ מאַן[א] איז גענומען געוואָרן
דידאָזיקע. 24דרום פאַרלאָזט אַ מאַן זיין פאָטער און זיין
מוטער, און באַהעפט זיך אָן זיין ווייב, און זיי ווערן איין לייב.
25און זיי זיינען ביידע געווען נאַקעט, דער מענטש און זיין
ווייב, און זיי פלעגן זיך ניט שעמען.

ג 1און די שלאַנג איז געווען ליסטיקער פון אַלע חיות פון
פעלד וואָס גאָט דער האַר האָט געמאַכט, און זי האָט געזאָגט
צו דער פרוי: ניט־שוין האָט גאָט געזאָגט, איר זאָלט ניט עסן
פון קיין בוים פון גאָרטן? 2האָט די פרוי געזאָגט צו דער שלאַנג:
פון דער פרוכט פון די ביימער פון גאָרטן מעגן מיר עסן,
3נאָר פון דער פרוכט פון דעם בוים וואָס אין מיטן גאָרטן האָט
גאָט געזאָגט: איר זאָלט דערפון ניט עסן, און איר זאָלט זיך
דעראָן ניט אָנרירן, אַזיסט וועט איר שטאַרבן. 4האָט די שלאַנג
געזאָגט צו דער פרוי: שטאַרבן וועט איר ניט שטאַרבן, 5נאָר
גאָט ווייס אַז אין דעם טאָג וואָס איר עסט דערפון, וועלן זיך

[א] אִשָּׁה—אִישׁ.

עפענען אײַערע אויגן, און איר וועט זיין אַזוי ווי גאָט צו וויסן גוטס
און שלעכטס. 6 האָט די פרוי געזען אַז דער בוים איז גוט צום
עסן, און אַז ער איז אַ גאַרונג פאַר די אויגן, און דער בוים איז
גלוסטיק אָנצוקוקן, און זי האָט גענומען פון זיין פרוכט, און האָט
געגעסן; און זי האָט אויך געגעבן איר מאַן מיט איר, און ער
האָט געגעסן. 7 און זייערע ביידנס אויגן האָבן זיך געעפנט, און
זיי האָבן געוווּסט אַז זיי זיינען נאַקעט; האָבן זיי צונויפגענייט
פייגנבלעטער, און זיך געמאַכט גאַרטלען.
8 און זיי האָבן געהערט דעם קול פון גאָט דעם האַר, ווי
ער גייט אַרום אין גאָרטן אין דער קילקייט פון טאָג; און דער
מענטש און זיין ווייב האָבן זיך באַהאַלטן פאַר גאָט דעם האַר
צווישן די בוימער פון גאָרטן. 9 האָט גאָט דער האַר גערופן צו
דעם מענטשן, און האָט צו אים געזאָגט: וווּ ביסטו? 10 האָט ער
געענטפערט: איך האָב געהערט דיין קול אין גאָרטן, און איך
האָב מורא געהאַט, ווייל איך בין נאַקעט, האָב איך מיך
באַהאַלטן. 11 האָט ער געזאָגט: ווער האָט דיר געזאָגט אַז דו
ביסט נאַקעט? האָסטו געגעסן פון דעם בוים וואָס איך האָב דיר
אָנגעזאָגט ניט צו עסן פון אים? 12 האָט דער מענטש געזאָגט: די
ווייב וואָס דו האָסט מיר געגעבן, זי האָט מיר געגעבן פון דעם
בוים, און איך האָב געגעסן.
13 האָט גאָט דער האַר געזאָגט צו דער פרוי: וואָס האָסטו
דאָ געטאָן? האָט די פרוי געזאָגט: די שלאַנג האָט מיך אָנגערעדט,
און איך האָב געגעסן.
14 האָט גאָט דער האַר געזאָגט צו דער שלאַנג: ווייל דו
האָסט דאָס געטאָן, זאָלסטו זיין פאַרשאָלטן פון צווישן אַלע
בהמות, און פון צווישן אַלע חיות פון פעלד; אויף דיין בויך
זאָלסטו גיין, און שטויב זאָלסטו עסן אַלע טעג פון דיין לעבן.
15 און אַ פיינטשאַפט וועל איך מאַכן צווישן דיר און צווישן דער

פרוי, און צווישן דיין זאָמען און צווישן איר זאָמען; ער וועט
דיך טרעפן אין קאָפּ, און דו וועסט אים טרעפן אין טריט.
[16] צו דער פרוי האָט ער געזאָגט: מערן וועל איך מערן דיין
מאַטערניש און דיין טראָגווייעניש; מיט יסורים וועסטו געבערן
קינדער, און צו דיין מאַן וועט זיין דיין גלוסטונג, און ער וועט
געוועלטיקן איבער דיר.
[17] און צו אָדָמען האָט ער געזאָגט: ווייל דו האָסט צוגעהערט
צו דעם קָול פון דיין ווייב, און געגעסן פון דעם בוים וואָס איך
האָב דיר אָנגעזאָגט, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט פון אים ניט עסן; זאָל
די ערד זיין פאַרשאָלטן פון דיינעטוועגן; מיט מאַטערניש זאָלסטו
זיך נערן פון איר אַלע טעג פון דיין לעבן. [18] און דערנער און
שטעכיקע געוועקס זאָל זי דיר מאַכן שפּראָצן, און זאָלסט עסן
קרייטאַכץ פון פעלד. [19] מיט דעם שוויס פון דיין פּנים
זאָלסטו עסן ברויט, ביז דו קערסט זיך אום צו דער ערד; ווייל
פון איר ביסטו גענומען געוואָרן; וואָרום שטויב ביסטו, און צו
שטויב זאָלסטו זיך אומקערן.
[20] און דער מענטש האָט גערופן דעם נאָמען פון זיין ווייב
חַוָה[א], ווייל זי איז געווען די מוטער פון אַלעם לעבעדיקן.
[21] און גאָט דער האַר האָט געמאַכט פאַר אָדָמען און פאַר
זיין ווייב העמדלאַך פון פעל, און האָט זיי באַקליידט.
[22] און גאָט דער האַר האָט געזאָגט: זע, דער מענטש איז
געוואָרן ווי איינער פון אונדז צו וויסן גוטס און שלעכטס, און
אַצונד קען ער נאָך אויסשטרעקן זיין האנט, און נעמען אויך
פון דעם בוים פון לעבן, און ער וועט עסן, און וועט לעבן
אייביק. [23] האָט גאָט דער האַר אים אַרויסגעשיקט פון דעם
גאָרטן פון עֵדֶן, צו באַאַרבעטן די ערד, וואָס ער איז פון דאָרטן
גענומען געוואָרן. [24] און ער האָט אַרויסגעטריבן דעם מענטשן;
און ער האָט אַריינגעזעצט אין מזרח פון דעם גאָרטן פון עֵדֶן

[א] לעבן.

די כּרובים, און די פֿלאַמיקע שווערד וואָס דרייט זיך, צו היטן
דעם וועג צום בוים פֿון לעבן.

ד [1]און דער מענטש האָט דערקענט זיין ווייב חוהן, און זי איז
טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן קינען, און זי האָט
געזאָגט: איך האָב געקריגן* אַ מאַן דורך גאָט. [2]און זי האָט
ווידער געבאָרן–זיין ברודער הבלען.
און הבל איז געווען אַ פּאַסטוך פֿון שאָף, און קין איז געווען
אַן ערדאַרבעטער. [3]און עס איז געווען נאָך אַ פֿאַרלויף פֿון
טעג, האָט קין געבראַכט פֿון דער פּרוכט פֿון דער ערד אַ
קרבן צו גאָט. [4]און הבל, ער אויך האָט געבראַכט פֿון די
ערשטלינגען פֿון זיינע שאָף און פֿון זייערע פֿעטסטע. און גאָט
האָט זיך געקערט צו הבלען און צו זיין קרבן, [5]און צו קינען
און צו זיין קרבן האָט ער זיך ניט געקערט. האָט קינען זייער
געערגערט, און זיין פּנים איז אַראָפּגעפֿאַלן. [6]האָט גאָט געזאָגט
צו קינען: פֿאַרוואָס פֿאַרדריסט דיך, און פֿאַר וואָס איז אַראָפּ־
געפֿאַלן דיין פּנים? [7]פֿאַרוואָר, אויב דו וועסט גוטס טאָן וועסטו
אויפֿגענומען ווערן, און אויב דו וועסט ניט גוטס טאָן, הויערט
די זינד ביי דער טיר; און צו דיר איז איר גלוסטונג, אָבער דו
קענסט געוועלטיקן איבער איר.

[8]האָט קין גערעדט צו זיין ברודער הבלען. און עס איז
געווען, ווי זיי זיינען געווען אין פֿעלד, אַזוי איז קין אויפֿ־
געשטאַנען קעגן זיין ברודער הבלען, און האָט אים געהרגעט.
[9]האָט גאָט געזאָגט צו קינען: ווו איז דיין ברודער הבל?
האָט ער געזאָגט: איך ווייס ניט; בין איך דען דער שומר פֿון
מיין ברודער? [10]האָט ער געזאָגט: וואָס האָסטו געטאָן? דער
קול פֿון דיין ברודערס בלוט שרייט צו מיר פֿון דער ערד.
[11]און אַצונד, פֿאַרשאָלטן זאָלסטו זיין פֿון דער ערד וואָס האָט

* קניתי.

אויפגעמאַכט איר מויל צוצונעמען דײַן ברודערס בלוט פון
דײַן האַנט. 12 אַז דו וועסט באַאַרבעטן די ערד, זאָל זי דיר
מער ניט געבן איר קראַפט; נע־ונד זאָלסטו זײַן אויף דער ערד.
13 האָט קַיִן געזאָגט צו גאָט: מײַן שטראָף איז צו גרויס אַריבער־
צוטראָגן. 14 אָט האָסטו מיך הײַנט פאַרטריבן פון דעם געזיכט
פון לאַנד, און פון דײַן פּנים וועל איך זײַן פאַרבאָרגן, און איך
וועל זײַן נע־ונד אויף דער ערד; וועט זײַן, ווער־נאָר עס טרעפט
מיך וועט מיך דערהרגענען. 15 האָט גאָט צו אים געזאָגט: דרום
ווער־נאָר עס הרגעט קַיִנען זאָל זיבנפאַך גענומען ווערן נקמה פון
אים. און גאָט האָט געמאַכט קַיִנען אַ צייכן, אַז קיינער וואָס
טרעפט אים, זאָל אים ניט דערשלאָגן.
16 און קַיִן איז אַוועקגעגאַנגען פון פאַר גאָט, און האָט זיך
באַזעצט אין לאַנד נודא, אין מזרח פון עֵדֶן. 17 און קַיִן האָט
דערקענט זײַן ווײַב, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט
געבאָרן חֲנוֹכן. און ער האָט געבויט אַ שטאָט, און האָט גערופן
דעם נאָמען פון דער שטאָט אַזוי ווי דער נאָמען פון זײַן זון, חֲנוֹך.
18 און בײַ חֲנוֹכן איז געבאָרן געוואָרן עִירָד, און עִירָד האָט
געבאָרן מחוּיָאֵלן, און מחוּיָאֵלב האָט געבאָרן מתושָאֵלן, און
מתושָאֵל האָט געבאָרן לֶמֶכן. 19 און לֶמֶך האָט זיך גענומען צוויי
ווײַבער; דער נאָמען פון איינער איז געווען עָדָה, און דער נאָמען
פון דער צווייטער צִלָה. 20 און עָדָה האָט געבאָרן יָבָלן; ער איז
געווען דער פאָטער פון די וואָס זיצן אין געצעלטן און האָבן
פֿי. 21 און דער נאָמען פון זײַן ברודער איז געווען יוּבָל; ער איז
געווען דער פאָטער פון אַלע וואָס האַלטן אַ האַרף און אַ
פלייט. 22 און צִלָה, זי אויך האָט געבאָרן תּוּבַל־קַיִנען, דעם
אויסשלייפער פון אַלערליי קופּער־ און אײַזנגעצײַג; און די
שוועסטער פון תּובַל־קַיִן איז געווען נַעֲמָה.
23 און לֶמֶך האָט געזאָגט צו זײַנע ווײַבער:

א וואַגלעניש. ב אין טעקסט: מחִיָיאֵל.

עָדָה און צִלָּה, הערט מיין קָול,
ווײַבער פון לֶמֶכן, פאַרנעמט מיין וואָרט;
וואָרום איך הרגע אַ מאַן פאַר מיין וווּנד,
און אַ אינגל פאַר מיין בײל;
24 ווייל זיבנפאַך ווערט גענומען פאַר קַיִנען נקמה,
פאַר לֶמֶכן אָבער זיבן און זיבעציק.

25 און אָדָם האָט ווידער דערקענט זיין ווײַב, און זי האָט
געבאָרן אַ זון, און האָט גערופן זיין נאָמען שֵׁת, ווייל: „גאָט האָט
מיר באַשערט[א] אַן אַנדער זאָמען אָנשטאָט הֶבלען, אַז קַיִן האָט
אים געהרגעט". 26 און בײַ שֵׁתן, בײַ אים אויך איז געבאָרן געוואָרן
אַ זון, און ער האָט גערופן זיין נאָמען אֱנוֹש. דענסמאָל האָט
מען אָנגעהויבן רופן צו דעם נאָמען יהוה.

ה 1 דאָס איז דאָס בוך פון די געבורטן פון אָדָמען: ווען גאָט
האָט באַשאַפן דעם מענטשן, האָט ער אים אין דער
גלײַכעניש פון גאָט געמאַכט; 2 אַ זָכר און אַ נקבה האָט ער זיי
באַשאַפן, און ער האָט זיי געבענטשט, און האָט גערופן זייער
נאָמען מענטש, אין דעם טאָג וואָס זיי זיינען באַשאַפן געוואָרן. 3 און
אָדָם האָט געלעבט הונדערט און דרײַסיק יאָר, און האָט געבאָרן
אַ זון אין זיין גלײַכעניש, אַזוי ווי זיין געשטאַלט, און האָט
גערופן זיין נאָמען שֵׁת. 4 און די טעג פון אָדָמען נאָכדעם ווי
ער האָט געבאָרן שֵׁתן, זיינען געווען אַכט הונדערט יאָר; און
ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. 5 און אַלע טעג וואָס אָדָם
האָט געלעבט, זיינען געווען ניין הונדערט יאָר און דרײַסיק
יאָר; און ער איז געשטאָרבן.

6 און שֵׁת האָט געלעבט הונדערט יאָר און פינף יאָר, און
האָט געבאָרן אֱנוֹשן. 7 און שֵׁת האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער
האָט געבאָרן אֱנוֹשן, אַכט הונדערט יאָר און זיבן יאָר; און ער

[א] שֵׁת.

האָט געבאָרן זין און טעכטער. 8 און אַלע טעג פון שֵתן זיינען
געווען ניין הונדערט יאָר און צוועלף יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
9 און אֶנוש האָט געלעבט ניינציק יאָר, און האָט געבאָרן
קֵינָנען. 10 און אֶנוש האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן
קֵינָנען, אַכט הונדערט יאָר און פופצן יאָר; און ער האָט געבאָרן
זין און טעכטער. 11 און אַלע טעג פון אֶנושן זיינען געווען ניין
הונדערט יאָר און פינף יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
12 און קֵינָן האָט געלעבט זיבעציק יאָר, און האָט געבאָרן
מַהלַלאֵלן. 13 און קֵינָן האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט
געבאָרן מַהלַלאֵלן, אַכט הונדערט יאָר און פערציק יאָר; און ער
האָט געבאָרן זין און טעכטער. 14 און אַלע טעג פון קֵינָנען זיינען
געווען ניין הונדערט יאָר און צען יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
15 און מַהלַלאֵל האָט געלעבט פינף און זעכציק יאָר, און
האָט געבאָרן יֶרֶדן. 16 און מַהלַלאֵל האָט געלעבט נאָכדעם ווי
ער האָט געבאָרן יֶרֶדן, אַכט הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר;
און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער. 17 און אַלע טעג פון
מַהלַלאֵלן זיינען געווען אַכט הונדערט יאָר און פינף און ניינציק
יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
18 און יֶרֶד האָט געלעבט הונדערט יאָר און צוויי און זעכציק
יאָר, און האָט געבאָרן חֲנוֹכן. 19 און יֶרֶד האָט געלעבט נאָכדעם
ווי ער האָט געבאָרן חֲנוֹכן, אַכט הונדערט יאָר; און ער האָט
געבאָרן זין און טעכטער. 20 און אַלע טעג פון יֶרֶדן זיינען געווען
ניין הונדערט יאָר און צוויי און זעכציק יאָר; און ער איז
געשטאָרבן.
21 און חֲנוֹך האָט געלעבט פינף און זעכציק יאָר, און האָט
געבאָרן מתושֶלַחן. 22 און חֲנוֹך איז געגאַנגען מיט גאָט נאָכדעם
ווי ער האָט געבאָרן מתושֶלחן, דריי הונדערט יאָר; און ער האָט
געבאָרן זין און טעכטער. 23 און אַלע טעג פון חֲנוֹכן זיינען געווען

דריי הונדערט יאָר און פינף און זעכציק יאָר. 24און חנוך איז
געגאַנגען מיט גאָט; און ער איז ניט געוואָרן, וואָרום גאָט האָט
אים צוגענומען.
25און מתושלח האָט געלעבט הונדערט יאָר און זיבן און
אַכציק יאָר, און האָט געבאָרן לֶמֶכן. 26און מתושלח האָט
געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן לֶמֶכן, זיבן הונדערט יאָר
און צוויי און אַכציק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
27און אַלע טעג פון מתושלחן זיינען געווען ניין הונדערט יאָר
און ניין און זעכציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
28און לֶמֶך האָט געלעבט הונדערט יאָר און צוויי און אַכציק
יאָר, און האָט געבאָרן אַ זון. 29און ער האָט גערופן זיין נאָמען נח,
אַזוי צו זאָגן: דער דאָזיקער וועט אונדז זיין אַ נחמה פאַר אונדזער
אַרבעט, און פאַר דער מאַטערניש פון אונדזערע הענט, פון וועגן
דער ערד וואָס גאָט האָט זי פאַרשאָלטן. 30און לֶמֶך האָט
געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן נחן, פינף הונדערט יאָר
און פינף און ניינציק יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.
31און אַלע טעג פון לֶמֶכן זיינען געווען זיבן הונדערט יאָר און
זיבן און זיבעציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.
32און אַז נח איז געוואָרן פינף הונדערט יאָר אַלט, האָט
נח געבאָרן שֵׁמען, חָמען, און יֶפֶתן.

ו 1און עס איז געווען, אַז די מענטשן האָבן זיך אָנגעהויבן
מערן אויפן געזיכט פון דער ערד, און ביי זיי זיינען
געבאָרן געוואָרן טעכטער, 2האָבן די זין פון גאָט[א] געזען די
טעכטער פון מענטשן אַז זיי זיינען שיין, און זיי האָבן זיך
גענומען ווייבער וועמעדנאָר זיי האָבן אויסדערוויילט. 3האָט
גאָט געזאָגט: מיין גייסט זאָל ניט בלייבן אין דעם מענטשן
אויף אייביק, וואָרום ער איז פאָרט פלייש; נאָר זיינע טעג
זאָלן זיין הונדערט און צוואַנציק יאָר.

[א] די מלאָכים.

4די נפילים זיינען געווען אויף דער ערד אין יענע טעג–
און אויך דערנאָך–ווען די זין פון גאָט פלעגן קומען צו די
טעכטער פון מענטשן, און זיי פלעגן געבערן פון זיי; דאָס
זיינען די גיבורים וואָס פון פאַרצייטן, מענער מיט אַ נאָמען.
5און גאָט האָט געזען אַז דאָס בייז פון דעם מענטשן איז
גרויס אויף דער ערד, און די גאַנצע טראַכטונג פון די מחשבות
פון זיין האַרצן איז רק צום בייזן אַ גאַנצן טאָג. 6און גאָט האָט
חרטה געהאַט וואָס ער האָט געמאַכט דעם מענטשן אויף דער
ערד, און ער איז געווען באַקומערט אין זיין האַרצן. 7און גאָט
האָט געזאָגט: איך וועל אָפּמעקן דעם מענטשן וואָס איך האָב
באַשאַפן, פון דעם געזיכט פון דער ערד; פון אַ מענטשן ביז
אַ בהמה, ביז אַ שרץ, און ביז אַ פויגל פון הימל; וואָרום איך
האָב חרטה וואָס איך האָב זיי געמאַכט. 8אָבער נח האָט
געפונען לייטזעליקייט אין די אויגן פון גאָט.

נֹחַ

9דאָס איז די געשיכטע פון נחן. נח איז געווען אַ גערעכטער,
ערלאַכער מאַן אין זיין דור; מיט גאָט איז געגאַנגען נח.
10און נח האָט געבאָרן דריי זין: שם, חם, און יפת. 11און די
ערד איז פאַרדאָרבן געוואָרן פאַר גאָט, און די ערד איז פול
געוואָרן מיט אומרעכט. 12און גאָט האָט געזען די ערד, ערשט
זי איז פאַרדאָרבן, ווייל יעטוועדער לייב האָט פאַרדאָרבן זיין
וועג אויף דער ערד. 13און גאָט האָט געזאָגט צו נחן: דער סוף
פון אַלע לייבער איז געקומען פאַר מיר, וואָרום די ערד איז
פול מיט אומרעכט דורך זיי; און זע, איך ברענג זיי אום מיט
דער ערד. 14מאַך דיר אַ תבה פון פימסנהאָלץ; אין קאַמערן
זאָלסטו מאַכן די תבה, און זאָלסט זי אויספּעכן פון אינעווייניק

און פון אויסנווייניק מיט פעך. [15]און אָט ווי דו זאָלסט זי מאַכן:
דריי הונדערט איילן די לענג פון דער תבה, פופציק איילן
איר ברייט, און דרייסיק איילן איר הייך. [16]אַ גיבלדאַך זאָלסטו
מאַכן צו דער תבה, און אויף אַן אייל [די ברייט] זאָלסטו
זי פאַרענדיקן פון אויבן; און דעם אַיינגאַנג פון דער תבה
זאָלסטו מאַכן אין איר זייט; מיט אַן אונטערשטן, צווייטן, און
דריטן שטאָק זאָלסטו זי מאַכן. [17]און איך, זע, איך ברענג אַ
מבול וואַסער אויף דער ערד, אומצוברענגען יעטוועדער לייב
וואָס אין אים איז דאָ אַן אָטעם פון לעבן, פון אונטערן הימל;
אַלץ וואָס אויף דער ערד וועט אומקומען. [18]אָבער איך וועל
אויפשטעלן מיין בונד מיט דיר, און וועסט אַריינגיין אין דער
תבה, דו און דיינע זין, און דיין ווייב, און דיינע זינס ווייבער,
מיט דיר. [19]און פון אַלץ וואָס לעבט, פון אַלע לייבער,
זאָלסטו אַריינברענגען צו צוויי פון איטלאַכן אין דער תבה, אויף
צו דערהאַלטן ביים לעבן מיט דיר; אַ זָכר און אַ נקבה זאָלן
זיי זיין. [20]פון די פויגלען לויט זייערע מינים, און פון די בהמות
לויט זייערע מינים, פון אַלע שרצים פון דער ערד לויט זייערע
מינים, צו צוויי פון איטלאַכן זאָלן אַריינגיין צו דיר, אויף צו
דערהאַלטן ביים לעבן. [21]און דו נעם דיר פון יעטוועדער
עסנוואַרג וואָס ווערט געגעסן, און זאַמל אַיין צו דיר, כדי עס
זאָל זיין פאַר דיר און פאַר זיי צום עסן.
[22]און נח האָט אַזוי געטאָן; אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט אים
באַפוילן, אַזוי האָט ער געטאָן.

ז [1]און גאָט האָט געזאָגט צו נחן: גיי אַריין דו און דיין גאַנץ
הויזגעזינט אין דער תבה, וואָרום דיך האָב איך געזען
גערעכט פאַר מיר אין דעמדאָזיקן דָור. [2]פון אַלע ריינע
בהמות זאָלסטו דיר נעמען צו זיבן און זיבן, איטלאַכס מיט זיין
פאָר; און פון די בהמות וואָס זיי זיינען ניט ריין, צו צוויי, איטלאַכס

מיט זיין פּאָר. 3אויך פון די פויגלען פון הימל צו זיבן און זיבן,
אַן ער און אַ זי, כּדי צו דערהאַלטן זאָמען אויפן געזיכט פון
דער גאַנצער ערד. 4וואָרום אין זיבן טעג אַרום, מאַך איך
רעגענען אויף דער ערד פערציק טעג און פערציק נעכט,
און איך וועל אָפּמעקן דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס איך האָב
געמאַכט, פון דעם געזיכט פון דער ערד.
5און נח האָט געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט אים
באַפוילן.
6און נח איז געווען זעקס הונדערט יאָר אַלט, ווען דער מבול
איז געווען אויף דער ערד. 7און נח, און זיינע זין, און זיין
ווייב, און זיינע זינס ווייבער, מיט אים, זיינען אַריינגעגאַנגען
אין דער תּבֿה, פון וועגן דעם וואַסער פון מבול. 8פון
די ריינע בהמות, און פון די בהמות וואָס זיינען ניט ריין, און
פון די פויגלען און אַלץ וואָס קריכט אויף דער ערד, 9זיינען
צו צוויי צו צוויי אַריינגעגאַנגען צו נחן אין דער תּבֿה, אַ זכר
און אַ נקבה, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן נחן.
10און עס איז געווען צו זיבן טעג, אַזוי איז דאָס וואַסער פון
מבול געווען אויף דער ערד. 11אין דעם זעקס הונדערטסטן יאָר
פון נחס לעבן, אין צווייטן חודש, אין זיבעצנטן טאָג פון חודש,
אין דעמדאָזיקן טאָג האָבן אויסגעבראָכן אַלע קוואַלן פון גרויסן
תּהום, און די פענצטער פון הימל האָבן זיך געעפנט. 12און
דער רעגן איז געווען אויף דער ערד פערציק טעג און פערציק
נעכט.
13אין דעמדאָזיקן אייגענעם טאָג זיינען אַריינגעגאַנגען נח,
און שם, און חם, און יפת, נחס זין, און נחס ווייב, און די דריי
ווייבער פון זיינע זין מיט זיי, אין דער תּבֿה; 14זיי, און אַלע חיות
לויט זייערע מינים, און אַלע בהמות לויט זייערע מינים, און
אַלע שרצים וואָס קריכן אויף דער ערד לויט זייערע מינים,

און אַלע עופות לויט זייערע מינים, אַלע פויגלען פון אַלערליי
פליגלען. 15און זיי זיינען אַריינגעגאַנגען צו נחן אין דער תּבה,
צו צוויי, צו צוויי פון אַלע לייבער וואָס אין זיי איז דאָ אַן
אָטעם פון לעבן. 16און די וואָס זיינען אַריינגעגאַנגען, זיינען
אַריינגעגאַנגען אַ זכר און אַ נקבה פון אַלע לייבער, אַזוי ווי גאָט
האָט אים באַפוילן; און גאָט האָט פאַרשלאָסן הינטער אים.
17און דער מבול איז געווען פערציק טעג אויף דער ערד,
און די וואַסערן האָבן זיך געמערט, און זיי האָבן געטראָגן די
תּבה, און זי האָט זיך אויפגעהויבן איבער דער ערד. 18און
די וואַסערן האָבן זיך געשטאַרקט, און האָבן זיך זייער געמערט
אויף דער ערד, און די תּבה איז געגאַנגען אויף דער אויבער-
פלעך פון די וואַסערן. 19און די וואַסערן האָבן זיך זייער
געשטאַרקט אויף דער ערד; און עס זיינען פאַרדעקט געוואָרן
אַלע הויכע בערג וואָס אונטערן גאַנצן הימל. 20פופצן איילן
אַריבער האָבן זיך די וואַסערן געשטאַרקט, און די בערג זיינען
פאַרדעקט געוואָרן. 21און עס איז אומגעקומען יעטוועדער
לייב וואָס באַוועגט זיך אויף דער ערד, סיי אַ פויגל, סיי אַ
בהמה, סיי אַ חיה, סיי יעטוועדער שרץ וואָס קריכט אויף
דער ערד, און יעטוועדער מענטש; 22אַלץ וואָס אין זיינע
נאָזלעכער איז געווען אַ הויך פון אַ לעבעדיקן אָטעם, אַלץ
וואָס אויף דער יבשה, איז געשטאָרבן. 23און ער האָט אָפּגעמעקט
דעם גאַנצן באַשטאַנד וואָס אויפן געזיכט פון דער ערד, פון
אַ מענטשן ביז אַ בהמה, ביז אַ שרץ, און ביז אַ פויגל פון הימל;
און זיי זיינען אָפּגעמעקט געוואָרן פון דער ערד, און נאָר נח
איז געבליבן, און די וואָס מיט אים אין דער תּבה. 24און די
וואַסערן האָבן זיך געשטאַרקט אויף דער ערד הונדערט און
פופציק טעג.

ח 1און גאָט האָט געדאַכט אָן נחן, און אָן אַלע חיות, און אָן
אַלע בהמות, וואָס מיט אים אין דער תּבה, און גאָט האָט
געמאַכט אַריבערגיין אַ ווינט אויף דער ערד, און די וואַסערן
האָבן זיך איינגעשטילט. 2און עס זיינען פאַרשטאָפּט געוואָרן
די קוואַלן פון תּהום, און די פענצטער פון הימל; און דער רעגן
פון הימל איז פאַרהאַלטן געוואָרן. 3און די וואַסערן האָבן
געהאַלטן אין איין אָפּטרעטן פון דער ערד; און די וואַסערן
זיינען געמינערט געוואָרן צום סוף פון הונדערט און פופציק
טעג. 4און די תּבה האָט גערוט אין זיבעטן חודש, אין זיבעצנטן
טאָג פון חודש, אויף די בערג פון אֲרָרָט. 5און די וואַסערן
האָבן געהאַלטן אין איין געמינערט ווערן ביזן צענטן חודש;
אין צענטן חודש, אין ערשטן טאָג פון חודש, האָבן זיך באַוויזן
די שפּיצן פון די בערג.
6און עס איז געווען צום סוף פון פערציק טעג, האָט נח
געעפנט דעם פענצטער פון דער תּבה וואָס ער האָט געמאַכט.
7און ער האָט אַרויסגעשיקט דעם ראָב, און ער איז אַרויס הין
און צוריק, ביז דאָס וואַסער איז אָפּגעטריקנט געוואָרן פון דעם
געזיכט פון דער ערד. 8האָט ער אַרויסגעשיקט פון זיך די
טויב, צו זען אויב דאָס וואַסער איז אָפּגעפאַלן פון דעם געזיכט
פון דער ערד. 9אָבער די טויב האָט ניט געפונען קיין אָפּרו פאַר
איר פוסטריט, און זי האָט זיך אומגעקערט צו אים אין דער תּבה,
ווייל וואַסער איז געווען אויפן געזיכט פון דער גאַנצער ערד.
האָט ער אויסגעשטרעקט זיין האַנט, און האָט זי גענומען און זי
אַריינגעבראַכט צו זיך אין דער תּבה. 10און ער האָט אָפּגעוואַרט
נאָך אַנדערע זיבן טעג, און האָט ווידער אַרויסגעשיקט די טויב
פון דער תּבה. 11און די טויב איז געקומען אין אָוונטצייט,
ערשט אַן אָפּגעריסן איילבערטבלאַט איז אין איר מויל, און
נח האָט געוווּסט אַז דאָס וואַסער איז אָפּגעפאַלן פון דער ערד.

[12]האָט ער אָפּגעוואַרט נאָך אַנדערע זיבן טעג, און האָט אַרויס־
געשיקט די טויב, און זי האָט זיך מער ניט אומגעקערט צו אים
ווידער.

[13]און עס איז געווען אין דעם זעקס הונדערט און ערשטן
יאָר, אין ערשטן חודש, אין ערשטן טאָג פון חודש, איז אָפּ־
געטריקנט געוואָרן דאָס וואַסער פון דער ערד, און נח האָט
אַראָפּגענומען דעם דעק פון דער תבה, און האָט אַ קוק געטאָן,
ערשט דאָס געזיכט פון דער ערד איז טרוקן. [14]און אין צווייטן
חודש, אין זיבן און צוואַנציקסטן טאָג פון חודש, איז אויס־
געטריקנט געוואָרן די ערד.

[15]און גאָט האָט גערעדט צו נחן, אַזוי צו זאָגן: [16]גיי אַרויס
פון דער תבה, דו, און דיין ווייב, און דיינע זין, און די ווייבער
פון דיינע זין, מיט דיר. [17]יעטוועדער לעבעדיקע זאַך וואָס
מיט דיר, פון אַלע לייבער, סיי אַ פויגל, סיי אַ בהמה, סיי
יעטוועדער שרץ וואָס קריכט אויף דער ערד, ברענג אַרויס
מיט זיך, און זיי זאָלן זיך ווידמענען אויף דער ערד, און זיך
פרוכפּערן און מערן אויף דער ערד.

[18]איז אַרויסגעגאַנגען נח, און זיינע זין, און זיין ווייב, און
זיינע זינס ווייבער, מיט אים. [19]יעטוועדער חיה, יעטוועדער
שרץ, און יעטוועדער פויגל, אַלץ וואָס באַוועגט זיך אויף דער
ערד, לויט זייערע משפּחות, זיינען אַרויסגעגאַנגען פון דער
תבה. [20]און נח האָט געבויט אַ מזבח צו גאָט, און ער האָט
גענומען פון אַלע ריינע בהמות, און פון אַלע ריינע פויגלען, און
האָט אויפגעבראַכט בראַנדאָפּפער אויפן מזבח. [21]און גאָט
האָט געשמעקט דעם געשמאַקן ריח, און גאָט האָט געזאָגט אין
זיין האַרצן: איך וועל מער ווידער ניט פאַרשילטן די ערד פון
וועגן דעם מענטשן; וואָרום די טראַכטונג פון דעם מענטשנס
האַרצן איז שלעכט פון זיין יוגנט אָן; און איך וועל מער ווידער

ניט דערשלאָגן אַלץ וואָס לעבט, אַזוי ווי איך האָב געטאָן.
22אַזוי לאַנג ווי די טעג פון דער ערד, זאָל זייאונג און שניט, און
קעלט און היץ, און זומער און ווינטער, און טאָג און נאַכט, ניט
אויפהערן.

ט 1און גאָט האָט געבענטשט נחן און זיינע זין, און האָט צו זיי
געזאָגט: פרוכפערט אַייך און מערט אַייך, און פילט אָן
די ערד. 2און אַייער מורא און אַייער שרעק זאָל זיין אויף
יעטוועדער חיה פון דער ערד, און אויף יעטוועדער פויגל פון
הימל, אויף אַלץ וואָס די ערד ווידמענט, און אויף אַלע פישן
פון ים; אין אַייער האַנט זיינען זיי איבערגעגעבן. 3אַלץ וואָס
באַוועגט זיך, וואָס לעבט, זאָל זיין פאַר אַייך צום עסן; אַזוי
ווי גרינע קרייטאַכץ האָב איך אַייך דאָס אַלץ געגעבן. 4נאָר
פלייש מיט זיין לעבן, זיין בלוט, זאָלט איר ניט עסן. 5און
פאַרוואָר, אַייער בלוט, פון אַייערע נפשות, וועל איך אויפ־
מאָנען; פון דער האַנט פון איטלאַכער חיה וועל איך עס אויפ־
מאָנען, און פון דער האַנט פון דעם מענטשן, פון דער האַנט
פון דעם מענטשן זיין ברודער, וועל איך אויפמאָנען דאָס לעבן
פון אַ מענטשן. 6דער וואָס פאַרגיסט דאָס בלוט פון אַ מענטשן,
זאָל דורך אַ מענטשן זיין בלוט פאַרגאָסן ווערן; וואָרום אין
דער געשטאַלט פון גאָט האָט ער געמאַכט דעם מענטשן. 7און
איר, פרוכפערט אַייך און מערט אַייך; ווידמענט אַייך אויף
דער ערד, און מערט אַייך אויף איר.

8און גאָט האָט געזאָגט צו נחן און צו זיינע זין מיט אים, אַזוי צו
זאָגן: 9און איך, זע, איך שטעל אויף מיין בונד מיט אַייך, און מיט
אַייער זאָמען נאָך אַייך, 10און מיט יעטוועדער לעבעדיקער
באַשעפעניש וואָס מיט אַייך, סיי אַ פויגל, סיי אַ בהמה, סיי
יעטוועדער חיה פון דער ערד מיט אַייך, פון די אַלע וואָס
זיינען אַרויסגעגאַנגען פון דער תבה, אַלע לעבעדיקע זאַכן פון

דער ערד. [11]און איך וועל אויפשטעלן מיין בונד מיט אַייך,
און עס וועלן מער ניט פאַרשניטן ווערן אַלע לייבער פון אַ
מבול־געוויסער, און עס וועט מער ניט זיין קיין מבול אומ־
צוברענגען די ערד. [12]און גאָט האָט געזאָגט: דאָס איז דער צייכן
פון דעם בונד וואָס איך גיב צווישן מיר און צווישן אַייך, און
צווישן יעטוועדער לעבעדיקער באַשעפעניש וואָס מיט אַייך,
אויף אייביקע דורות: [13]מיין בויגן האָב איך אַריינגעטאָן אין
וואָלקן, און ער וועט זיין פאַר אַ צייכן פון בונד צווישן מיר און
צווישן דער ערד. [14]און עס וועט זיין, ווען איך טו וואָלקענען אַ
וואָלקן אויף דער ערד, אַזוי וועט זיך באַווייזן דער בויגן אין דעם
וואָלקן, [15]און איך וועל זיך דערמאָנען אָן מיין בונד וואָס צווישן
מיר און צווישן אַייך, און צווישן יעטוועדער לעבעדיקער
באַשעפעניש פון אַלע לייבער, און דאָס וואַסער וועט מער ניט
ווערן אַ מבול אומצוברענגען אַלע לייבער. [16]און דער בויגן וועט
זיין אין דעם וואָלקן, און איך וועל קוקן אויף אים, כּדי זיך
צו דערמאָנען אָן דעם אייביקן בונד צווישן גאָט און צווישן
יעטוועדער לעבעדיקער באַשעפעניש פון אַלע לייבער וואָס
אויף דער ערד. [17]און גאָט האָט געזאָגט צו נחן: דאָס איז דער
צייכן פון דעם בונד וואָס איך האָב אויפגעשטעלט צווישן מיר
און צווישן אַלע לייבער וואָס אויף דער ערד.

[18]און די זין פון נחן וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען פון דער
תּבה, זיינען געווען שֵׁם, חָם, און יֶפֶת; און חָם, דאָס איז דער
פאָטער פון כּנַעַן. [19]די דאָזיקע דריי זיינען געווען די זין פון
נחן, און פון זיי האָט זיך צעשפּרייט די גאַנצע ערד.

[20]און נח דער אַקערמאַן האָט גענומען און האָט געפלאַנצט
אַ ווייגאָרטן. [21]און ער האָט געטרונקען פון דעם וויין, און
איז געוואָרן שיכּור און האָט זיך אָפּגעדעקט אין זיין געצעלט.
[22]האָט חָם דער פאָטער פון כּנַעַן געזען די נאַקעטקייט פון זיין

פאָטער, און האָט דערציילט זײַנע צוויי ברידער דרויסן.
[23]האָבן שֵׁם און יֶפֶת גענומען אַ מאַנטל, און אַרויפֿגעטאָן אויף
זייערע ביידנס אַקסלען, און זיי זײַנען געגאַנגען הינטערווײַלאַכס,
און האָבן צוגעדעקט די נאַקעטקייט פֿון זייער פאָטער, מיט
זייערע פּנימער אַהינטער, און זיי האָבן ניט געזען די נאַקעטקייט
פֿון זייער פאָטער. [24]און נֹחַ האָט זיך אויסגעניכטערט פֿון זײַן
ווײַן, און האָט געמערקט וואָס זײַן אינגערער זון האָט אים געטאָן.
[25]און ער האָט געזאָגט:

פאַרשאָלטן זאָל זײַן כּנַעַן,
אַ קנעכט פֿון קנעכט זאָל ער זײַן בײַ זײַנע ברידער.

[26]און ער האָט געזאָגט:

געלויבט איז יהוה דער גאָט פֿון שֵׁם;
און כּנַעַן זאָל זײַן אַ קנעכט בײַ זיי.
[27]דערברייטערן זאָל גאָט יֶפֶתן[א],
און ער זאָל רוען אין די געצעלטן פֿון שֵׁם;
און כּנַעַן זאָל זײַן אַ קנעכט בײַ זיי.

[28]און נֹחַ האָט געלעבט נאָכן מבול דרײַ הונדערט יאָר און
פופֿציק יאָר. [29]און אַלע טעג פֿון נֹחן זײַנען געווען נײַן
הונדערט יאָר און פופֿציק יאָר; און ער איז געשטאָרבן.

י [1]און דאָס זײַנען די געבורטן פֿון נֹחס קינדער: שֵׁם, חָם, און
יֶפֶת; און בײַ זיי זײַנען געבאָרן געוואָרן זין נאָכן מבול.
[2]די זין פֿון יֶפֶתן זײַנען געווען: גֹּומֶר, און מָגוֹג, און מָדַי, און
יָוָן, און תּוּבַל, און מֶשֶׁך, און תִּירָס. [3]און די זין פֿון גֹּומֶרן:
אַשְׁכְּנַז, און רִיפַת, און תֹּוגַרְמָה. [4]און די זין פֿון יָוָנען: אֱלִישָׁה,
און תַּרְשִׁישׁ, כִּתִּים, און דֹודָנִים. [5]פֿון די דאָזיקע האָבן זיך
פאַנאַנדערגעשיידט די אינדזלען פֿון די פֿעלקער אין זייערע
לענדער, איטלאַכער לויט זײַן לשון, לויט זייערע משפּחות,
אין זייערע פֿעלקער.

[א] װאָרטשפּיל: יַפְתְּ—יֶפֶת.

6און די זין פון חָמען זיינען געווען: כוש, און מִצרַיִם, און
פוט, און כּנַעַן. 7און די זין פון כושן: סבָא, און חֲוִילָה, און
סַבתָּה, און רַעְמָה, און סַבתכָא. און די זין פון רַעְמָהן: שבָא
און דְדָן. 8און כוש האָט געבאָרן נִמרודן. ער איז געווען דער
ערשטער מאַכטיקער אויף דער ערד. 9ער איז געווען אַ
מאַכטיקער יעגער פאַר גאָט; דרום ווערט געזאָגט: אַזוי ווי
נִמרוד, אַ מאַכטיקער יעגער פאַר גאָט. 10און דער אָנהייב פון
זיין קיניגרייך איז געווען בָּבֶל, און אֶרֶך, און אַכַּד, און כַּלנֵה,
אין לאַנד שִנעָר. 11פון יענעם לאַנד איז ער אַרויסגעגאַנגען
קיין אַשור, און האָט געבויט נינוֵה, און רחובות־עִיר, און כֶּלַח,
12און רֶסֶן, צווישן נינוֵה און צווישן כֶּלַח, דאָס איז די גרויסע
שטאָט. 13און מִצרַיִם האָט געבאָרן לודים, און עֲנָמים, און
לְהָבים, און נַפתוּחים, 14און פַּתרוסים, און כַּסלוחים—פון
וואַנען די פּלִשתּים זיינען אַרויסגעקומען—און כַּפתּורים.
15און כּנַעַן האָט געבאָרן צידון זיין בְּכור, און חֵתן, 16און
דעם יבוסי, און דעם אֶמורי, און דעם גִרגָשי, 17און דעם חִוִי,
און דעם עַרקי, און דעם סִיני, 18און דעם אַרוָדי, און דעם צמָרי,
און דעם חֲמָתי; און דערנאָך האָבן זיך צעשפּרייט די משפּחות
פון דעם כּנַעֲני. 19און דער געמאַרק פון דעם כּנַעֲני איז געווען
פון צידון, ווי דו גייסט קיין גרָר, ביז עַזָה; ווי דו גייסט קיין
סדום, און עֲמורה, און אַדמָה, און צבוִים, ביז לֶשַע. 20דאָס
זיינען די קינדער פון חָם לויט זייערע משפּחות, לויט זייערע
לשונות, אין זייערע לענדער, אין זייערע פעלקער.
21און ביי שֵם, דעם פאָטער פון אַלע קינדער פון עֵבֶר, דעם
עלטערן ברודער פון יֶפֶתן, אויך ביי אים זיינען געבאָרן
געוואָרן קינדער. 22די זין פון שֵמען זיינען געווען: עֵילָם, און
אַשור, און אַרפַּכשַד, און לוד, און אֲרָם. 23און די זין פון
אֲרָמען: עוץ, און חול, און גֶתֶר, און מַש. 24און אַרפַּכשַד האָט

געבאָרן שֶׁלַחן, און שֶׁלַח האָט געבאָרן עֵבֶרן. [25]און בײַ עֵבֶרן
זײַנען געבאָרן געוואָרן צוויי זין; דער נאָמען פון אײנעם איז
געווען פֶּלֶג[א], ווײַל אין זײַנע טעג איז צעטײלט געוואָרן די ערד;
און דער נאָמען פון זײַן ברודער איז געווען יָקְטָן. [26]און יָקְטָן
האָט געבאָרן אַלְמוֹדָדן, און שֶׁלֶפן, און חֲצַרְמָוֶתן, און יֶרַחן,
[27]און הֲדוֹרָמען, און אוּזָלן, און דִקְלָהן, [28]און עוֹבָלן, און
אֲבִימָאֵלן, און שְׁבָאן, [29]און אוֹפירן, און חֲוִילָהן, און יוֹבָבן. די
אַלע זײַנען געווען יָקְטָנס זין. [30]און זײער וווינאָרט איז געווען
פון מֵשָׁא, ווי דו קומסט קײן סְפָר, ביזן באַרג פון מזרח. [31]דאָס
זײַנען די זין פון שֵׁמען לויט זײערע משפחות, לויט זײערע
לשונות, אין זײערע לענדער, לויט זײערע פעלקער.
[32]דאָס זײַנען די משפחות פון נֹחס זין לויט זײערע געבורטן,
אין זײערע פעלקער; און פון דידאָזיקע האָבן זיך פאַנאַנדער־
געשײדט די פעלקער אויף דער ערד נאָכן מבול.

יא [1]און די גאַנצע ערד איז געווען אײן שפּראַך און אײנע
ווערטער. [2]און עס איז געווען, אַז זײ האָבן געצויגן אין
מזרח, האָבן זײ געפונען אַ פּלוין אין לאַנד שִׁנְעָר, און האָבן זיך
דאָרטן באַזעצט. [3]און זײ האָבן געזאָגט אײנער צום אַנדערן:
קומט לאָמיר מאַכן ציגל און אויסברענען אין אַ ברענערײ.
און די ציגל איז זײ געווען פאַר שטײן, און לײם איז זײ געווען
פאַר וואַפּנע. [4]און זײ האָבן געזאָגט: קומט לאָמיר אונדז בויען
אַ שטאָט, און אַ טורעם מיט זײַן שפּיץ אין הימל, און לאָמיר
אונדז מאַכן אַ נאָמען, כּדי מיר זאָלן ניט צעשפּרײט ווערן אויפן
געזיכט פון דער גאַנצער ערד. [5]האָט גאָט אַראָפּגענידערט
צו זען די שטאָט און דעם טורעם, וואָס די מענטשנקינדער האָבן
געבויט. [6]און גאָט האָט געזאָגט: זע, זײ זײַנען אײן פאָלק, און
אײן שפּראַך איז בײַ זײ אַלעמען, און דאָס איז ערשט אַן אָנהײב
פון זײער טאָן, און אַצונד וועט פון זײ ניט פאַרמיטן ווערן אַלץ

[א] צעטײלונג.

וואָס זיי טראַכטן צו טאָן. 7קומט לאָמיר אַראָפּנידערן, און
צעמישן דאָרטן זייער שפּראַך, אַז זיי זאָלן ניט פאַרשטיין איינער
דעם אַנדערנס שפּראַך. 8און גאָט האָט זיי צעשפּרייט פון
דאָרטן אויפן געזיכט פון דער גאַנצער ערד, און זיי האָבן אויפ־
געהערט בויען די שטאָט. 9דרום האָט מען גערופן איר נאָמען
בָבל, ווייל דאָרטן האָט גאָט צעמישט[א] די שפּראַך פון דער
גאַנצער ערד, און פון דאָרטן האָט זיי גאָט צעשפּרייט אויפן
געזיכט פון דער גאַנצער ערד.

10דאָס זיינען די געבורטן פון שֵׁמען: צו הונדערט יאָר האָט
שֵׁם געבאָרן אַרפַּכשַדן, צוויי יאָר נאָכן מבול. 11און שֵׁם האָט
געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן אַרפַּכשַדן, פינף הונדערט
יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.

12און אַרפַּכשַד האָט געלעבט פינף און דרייסיק יאָר, און
האָט געבאָרן שֶׁלַחן. 13און אַרפַּכשַד האָט געלעבט נאָכדעם
ווי ער האָט געבאָרן שֶׁלַחן, פיר הונדערט יאָר און דריי יאָר;
און ער האָט געבאָרן זין און טעכטער.

14און שֶׁלַח האָט געלעבט דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן
עֵבֶרן. 15און שֶׁלַח האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן
עֵבֶרן, פיר הונדערט יאָר און דריי יאָר; און ער האָט געבאָרן
זין און טעכטער.

16און עֵבֶר האָט געלעבט פיר און דרייסיק יאָר, און האָט
געבאָרן פֶּלֶגן. 17און עֵבֶר האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט
געבאָרן פֶּלֶגן, פיר הונדערט יאָר און דרייסיק יאָר; און ער
האָט געבאָרן זין און טעכטער.

18און פֶּלֶג האָט געלעבט דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן
רְעוּן. 19און פֶּלֶג האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן
רְעוּן, צוויי הונדערט יאָר און ניין יאָר; און ער האָט געבאָרן זין
און טעכטער.

[א] בָּלַל.

20און רְעוּ האָט געלעבט צוויי און דרייסיק יאָר, און האָט
געבאָרן שׂרוּגן. 21און רְעוּ האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט
געבאָרן שׂרוּגן, צוויי הונדערט יאָר און זיבן יאָר; און ער האָט
געבאָרן זין און טעכטער.

22און שׂרוּג האָט געלעבט דרייסיק יאָר, און האָט געבאָרן
נָחורן. 23און שׂרוּג האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט געבאָרן
נָחורן, צוויי הונדערט יאָר; און ער האָט געבאָרן זין און
טעכטער.

24און נָחור האָט געלעבט ניין און צוואַנציק יאָר, און האָט
געבאָרן תֶּרחן. 25און נחור האָט געלעבט נאָכדעם ווי ער האָט
געבאָרן תֶּרחן, הונדערט יאָר און ניינצן יאָר; און ער האָט
געבאָרן זין און טעכטער.

26און תֶּרַח האָט געלעבט זיבעציק יאָר, און האָט געבאָרן
אַברמען, נָחורען, און הָרָנען.

27און דאָס זיינען די געבורטן פון תֶּרַחן: תֶּרַח האָט געבאָרן
אַברמען, נָחורען, און הָרָנען; און הָרָן האָט געבאָרן לוטן. 28און
הָרָן איז געשטאָרבן ביים לעבן פון זיין פאָטער תֶּרַחן, אין לאַנד
פון זיין געבורט, אין אור־כַּשׂדים. 29און אַברם און נָחור האָבן
זיך גענומען ווייבער; דער נאָמען פון אַברמס ווייב איז געווען
שָׂרַי, און דער נאָמען פון נָחורס ווייב איז געווען מִלכָּה, די
טאָכטער פון הָרָן, דעם פאָטער פון מִלכָּהן און דעם פאָטער
פון יִסכָּהן. 30און שָׂרַי איז געווען אַן עקרה, זי האָט ניט געהאַט
קיין קינדער.

31און תֶּרַח האָט גענומען זיין זון אַברמען, און זיין אייניקל
לוט, דער זון פון הָרָנען, און זיין שנור שָׂרַי, די ווייב פון זיין זון
אַברמען, און זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען מיט זיי פון אור־כַּשׂדים,
צו גיין קיין לאַנד כּנַען. און זיי זיינען געקומען ביז חָרָן, און
האָבן זיך דאָרטן באַזעצט.

32 און די טעג פון תֶּרחן זיינען געווען צוויי הונדערט יאָר
און פינף יאָר. און תֶּרח איז געשטאָרבן אין חָרָן.

לֶךְ־לְךָ

יב 1 און גאָט האָט געזאָגט צו אַברמען: גיי דיר אַוועק פון
דיין לאַנד, און פון דיין אָפּשטאַם, און פון דיין פאָטערס
הויז, צו דעם לאַנד וואָס איך וועל דיר ווייזן. 2 און איך וועל
דיך מאַכן פאַר אַ גרויס פאָלק, און איך וועל דיך בענטשן, און
גרייסן דיין נאָמען, און וועסט זיין אַ בענטשונג. 3 און איך וועל
בענטשן די וואָס בענטשן דיך, און דעם וואָס פלוכט דיך וועל
איך פאַרשילטן; און מיט דיר וועלן זיך בענטשן אַלע משפּחות
פון דער ערד.

4 און אַברם איז געגאַנגען אַזוי ווי גאָט האָט צו אים גערעדט;
און לוט איז מיטגעגאַנגען מיט אים. און אַברם איז געווען אַ
מאַן פון פינף און זיבעציק יאָר ביי זיין אַרויסגיין פון חָרָן. 5 און
אַברם האָט גענומען זיין ווייב שָׂרַין, און זיין ברודערס זון לוטן,
און זייער גאַנצן פאַרמעג וואָס זיי האָבן אָנגעקליבן, און די
נפשות וואָס זיי האָבן זיך אָנגעשאַפט אין חָרָן, און זיי זיינען
אַרויסגעגאַנגען צו גיין קיין לאַנד כּנַעַן; און זיי זיינען געקומען
קיין לאַנד כּנַעַן. 6 און אַברם איז דורכגעגאַנגען דורכן לאַנד
ביז דעם אָרט פון שְׁכֶם, ביז דעם אייכנבוים מוֹרֶה. און דער
כּנַעֲני איז דענסמאָל געווען אין לאַנד.

7 און יהוה האָט זיך באַוויזן צו אַברמען, און האָט געזאָגט: צו
דיין זאָמען וועל איך געבן דאָסדאָזיקע לאַנד. און ער האָט
דאָרטן געבויט אַ מזבח צו יהוה וואָס האָט זיך באַוויזן צו אים.

8 און ער האָט זיך איבערגעטראָגן פון דאָרטן צום באַרג,
אין מזרח פון בֵּית־אֵל; און ער האָט אויפגעשטעלט זיין געצעלט

מיט בית־אל פון מערב, און עי פון מזרח; און ער האָט דאָרטן
געבויט אַ מזבח צו יהוה, און האָט גערופן צו דעם נאָמען יהוה.
9 און אַברם האָט געצויגן, ציענדיק אַלץ ווייטער צו דָרום.
10 איז געוואָרן אַ הונגער אין לאַנד, און אַברם האָט
גענידערט קיין מִצרַיִם, זיך דאָרטן אויפצוהאַלטן, וואָרום דער
הונגער איז געווען שווער אין לאַנד. 11 און עס איז געווען, ווי
ער איז געקומען נאָנט צו מִצרַיִם, אַזוי האָט ער געזאָגט צו זיין
ווייב שָׂרַין: זע, איך בעט דיך, איך ווייס אַז דו ביסט אַ פרוי
פון אַ שיינעם אויסזען. 12 איז, ווי די מִצרים וועלן דיך זען, אַזוי
וועלן זיי זאָגן: דאָס איז זיין ווייב; און זיי וועלן מיך הרגען, און
דיך וועלן זיי לאָזן לעבן. 13 זאָג, איך בעט דיך, דו ביסט מיינע
אַ שוועסטער, כּדי מיר זאָל גוט זיין פון דיינעטוועגן, און מיין
נפש זאָל בלייבן לעבן צוליב דיר.
14 און עס איז געווען, ווי אַברם איז געקומען קיין מִצרַיִם,
אַזוי האָבן די מִצרים געזען די פרוי, אַז זי איז זייער שיין. 15 און
די האַרן פון פּרעהן האָבן זי געזען, און האָבן זי פאַרלויבט פאַר
פּרעהן, און די פרוי איז צוגענומען געוואָרן אין פּרעהס הויז.
16 און אַברמען האָט ער באַגיטיקט פון אירעטוועגן; און ער האָט
געקריגן שאָף, און רינדער, און אייזלען, און קנעכט, און דינסטן,
און אייזעלינס, און קעמלען.
17 האָט גאָט געפּלאָגט פּרעהן און זיין הויזגעזינט מיט גרויסע
פּלאָגן פון וועגן שָׂרַי, אַברמס ווייב. 18 און פּרעה האָט גערופן
אַברמען, און האָט צו אים געזאָגט: וואָס האָסטו דאָ געטאָן צו
מיר? פאַרוואָס האָסטו מיר ניט געזאָגט אַז זי איז דיין ווייב?
19 אַלמאַי האָסטו געזאָגט: „זי איז מיינע אַ שוועסטער", און איך
האָב זי גענומען פאַר אַ ווייב? און אַצונד, אָט איז דיין ווייב,
נעם און גיי.
20 און פּרעה האָט באַפוילן וועגן אים מענטשן, און זיי האָבן

אַרויסבאַגלייט אים, און זיין ווייב, און אַלץ וואָס ער האָט
געהאַט.
יג 1און אַברם איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם, ער און זיין
ווייב, און אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, און לוט מיט אים,
קיין דָרום. 2און אַברם איז געווען זייער רייך אין פֿי, אין זילבער,
און אין גאָלד. 3און ער איז געגאַנגען אויף זיינע ציאונגען,
פֿון דָרום און ביז בֵּית־אֵל, ביז דעם אָרט וואָס זיין געצעלט איז
דאָרטן געווען אין אָנהייב, צווישן בֵּית־אֵל און צווישן עַי, 4צו
דעם אָרט פֿון דעם מזבח וואָס ער האָט דאָרטן געמאַכט
צוערשט; און וואָס אַברם האָט דאָרטן גערופֿן צו דעם נאָמען
יהוה.
5און אויך ביי לוטן, וואָס איז געגאַנגען מיט אַברמען, זיינען
געווען שאָף און רינדער און געצעלטן. 6און דאָס לאַנד האָט
זיי ניט געקענט טראָגן, צו וווינען באַנאַנד; ווייל זייער פֿאַרמעג
איז געווען גרויס, און זיי האָבן ניט געקענט וווינען באַנאַנד.
7און עס איז געווען אַ קריגעריי צווישן די פֿאַסטוכער פֿון אַברמס
פֿי און צווישן די פֿאַסטוכער פֿון לוטס פֿי. און דער כּנַעֲני און
דער פּרִזי זיינען דענסמאָל געזעסן אין לאַנד. 8האָט אַברם געזאָגט
צו לוטן: זאָל, איך בעט דיך, ניט זיין קיין קריג צווישן מיר און
צווישן דיר, און צווישן מיינע פֿאַסטוכער און צווישן דיינע
פֿאַסטוכער; וואָרום מיר זיינען אייגענע מענטשן. 9דאָס גאַנצע
לאַנד ליגט דאָך פֿאַר דיר; שייד זיך אָפּ פֿון מיר, איך בעט דיך,
ענטוועדער אויף לינקס, און איך וועל זיך נעמען רעכטס,
אָדער אויף רעכטס, און איך וועל זיך נעמען לינקס.
10האָט לוט אויפֿגעהויבן זיינע אויגן, און האָט געזען די גאַנצע
געגנט פֿון יַרדן, אַז זי איז אין גאַנצן באַוועסערט—דאָס איז געווען
איידער גאָט האָט צעשטערט סדום און עֲמורה—אַזוי ווי דער
גאָרטן פֿון גאָט, אַזוי ווי דאָס לאַנד מִצרַיִם, ביז דו קומסט קיין

צוֹעַר. [11]און לוֹט האָט אויסגעקליבן פֿאַר זיך די גאַנצע געגנט
פֿון יַרדן; און לוֹט האָט אַוועקגעצויגן קיין מזרח, און זיי האָבן
זיך אָפּגעשיידט איינער פֿון אַנדערן. [12]אַברם האָט זיך
באַזעצט אין לאַנד כּנַעַן, און לוט האָט זיך באַזעצט אין די שטעט
פֿון דער [יַרדן] געגנט; און ער האָט געהאַט געצעלטן ביז סדום.
[13]און די מענטשן פֿון סדום זיינען געווען זייער שלעכט און
זינדיק צו גאָט.
[14]און גאָט האָט געזאָגט צו אַברמען, נאָכדעם ווי לוט האָט
זיך אָפּגעשיידט פֿון אים: הייב אַקאָרשט אויף דיינע אויגן, און
קוק פֿון דעם אָרט וווּ דו ביסט, קיין צפֿון און קיין דָרום און
קיין מזרח און קיין מערב; [15]וואָרום דאָס גאַנצע לאַנד וואָס דו
זעסט, וועל איך געבן צו דיר און צו דיין זאָמען אויף אייביק.
[16]און איך וועל מאַכן דיין זאָמען אַזוי ווי שטויב פֿון דער ערד,
אַז אויב עמיצער וועט קענען ציילן דעם שטויב פֿון דער ערד,
וועט אויך דיין זאָמען געציילט ווערן. [17]שטיי אויף, גיי דורכן
לאַנד פֿאַר לענג און פֿאַר ברייט, וואָרום צו דיר וועל איך עס
געבן.
[18]און אַברם האָט איבערגעטראָגן זיין געצעלט, און ער
איז געקומען און האָט זיך באַזעצט ביי די אייכנבוימער פֿון
מַמרֵא, וואָס אין חֶברון; און ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח
צו יהוה.

יד [1]און עס איז געווען אין די טעג פֿון אַמרָפֶל דעם מלך
פֿון שִנעָר, אַריוך דעם מלך פֿון אֶלָסָר, כּדָרלעוֹמֶר
דעם מלך פֿון עֵילָם, און תִּדעָל דעם מלך פֿון גוֹיִם, [2]האָבן זיי
געמאַכט אַ מלחמה מיט בֶּרַע דעם מלך פֿון סדום, און מיט
בִּרשַע דעם מלך פֿון עַמוֹרה, שִנאָב דעם מלך פֿון אַדמָה, און
שֶמאֵבֶר דעם מלך פֿון צבוֹיִם, און דעם מלך פֿון בֶּלַע, דאָס

איז צוֹער. 3די אַלע האָבן זיך צונויפגעחברט אין טאָל שׂדים,
דאָס איז דער ים־המֶלַח. 4צוועלף יאָר האָבן זיי געדינט
כּדָרלעוֹמֶרן, און אויפן דרייצנטן יאָר האָבן זיי ווידערשפּעניקט.
5און אויפן פערצנטן יאָר איז געקומען כּדָרלעוֹמֶר און די
מלכים וואָס מיט אים, און זיי האָבן געשלאָגן די רפָאִים אין
עַשתּרוֹת־קַרנַיִם, און די זוּזים אין הָם, און די אֵימים אין שָוֵה־
קִריָתַיִם, 6און די חוֹרים אויף זייער באַרג שֵׂעִיר, ביז אֵיל־פָּארָן
וואָס ביים מדבר. 7און זיי האָבן זיך אומגעקערט, און זיינען
געקומען קיין עֵין־מִשפָּט, דאָס איז קָדֵש, און האָבן געשלאָגן
דאָס גאַנצע פעלד פון עַמָלֵק, און אויך דעם אֶמוֹרי וואָס איז
געזעסן אין חַצֲצוֹן־תָּמָר. 8איז אַרויסגעגאַנגען דער מלך פון
סדוֹם, און דער מלך פון עֲמוֹרה, און דער מלך פון אַדמָה,
און דער מלך פון צבוֹיִם, און דער מלך פון בֶּלַע, דאָס איז
צוֹעַר, און זיי האָבן אָנגעריכט אַ מלחמה מיט זיי אין טאָל שׂדים—
9מיט כּדָרלעוֹמֶר דעם מלך פון עֵילָם, און תּדעָל דעם מלך פון
גוֹיִם, און אַמרָפֶל דעם מלך פון שִנעָר, און אַריוֹך דעם מלך פון
אֶלָסָר; די פיר מלכים אַקעגן די פינף. 10און דער טאָל שׂדים
איז געווען גריבער אויף גריבער מיט ליים, און ווי די מלכים
פון סדוֹם און עֲמוֹרה זיינען אַנטלאָפן, אַזוי זיינען זיי אַהין אַריינ־
געפאַלן; און די איבערגעבליבענע זיינען אַנטלאָפן צום באַרג.
11און יענע האָבן צוגענומען דעם גאַנצן פאַרמעג פון סדוֹם און
עֲמוֹרה, און דאָס גאַנצע עסנוואַרג זייערס, און זיינען אַוועק־
געגאַנגען. 12און זיי האָבן צוגענומען לוֹט, דעם זון פון אַברמס
ברודער, וואָס איז געזעסן אין סדוֹם, און זיין פאַרמעג, און זיינען
אַוועקגעגאַנגען. 13איז געקומען אַן אַנטרונענער, און האָט
אָנגעזאָגט אַברם דעם עִברי; און ער האָט געוווינט ביי די
אייכנבוימער פון מַמרֵא דעם אֶמוֹרי, דעם ברודער פון אֶשכּוֹל,
און דעם ברודער פון עָנֵר; און זיי זיינען געווען בונדסלייט

פון אַברמען. 14און ווי אַברם האָט געהערט אַז זיין אייגענער
איז געפאַנגען געוואָרן, אַזוי האָט ער אַרויסגעפירט זיינע
איינגעלערנטע, געבאָרענע אין זיין הויז, דריי הונדערט און
אַכצן, און ער האָט נאָכגעיאָגט ביז דָן. 15און ער האָט זיך
צעטיילט אַקעגן זיי ביי נאַכט, ער און זיינע קנעכט, און ער
האָט זיי געשלאָגן און זיי נאָכגעיאָגט ביז חוֹבָה וואָס לינקס
פון דַמֶשֶׂק. 16און ער האָט צוריקגעבראַכט דעם גאַנצן
פאַרמעג, און אויך לוט זיין אייגענעם און זיין פאַרמעג האָט ער
צוריקגעבראַכט, און אויך די ווייבער, און דאָס פאָלק.
17איז דער מלך פון סדום אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן,
נאָכדעם ווי ער האָט זיך אומגעקערט פון שלאָגן כְּדָרלָעוֹמֶרן,
און די מלכים וואָס מיט אים, אין טאָל שָוֵה, דאָס איז דעם
מלכס טאָל. 18און מַלכּי־צֶדֶק דער מלך פון שָלֵם האָט אַרויס־
געטראָגן ברויט און וויין; און ער איז געווען אַ כֹּהן צו דעם
העכסטן גאָט. 19און ער האָט אים געבענטשט, און האָט
געזאָגט: געבענטשט זאָל זיין אַברם פון דעם העכסטן גאָט, דעם
באַשעפער פון הימל און ערד. 20און געבענטשט זאָל זיין דער
העכסטער גאָט וואָס האָט איבערגעענטפערט דיינע פיינט אין
דיין האַנט.—און ער האָט אים געגעבן מעשׂר פון אַלצדינג.
21און דער מלך פון סדום האָט געזאָגט צו אַברמען: גיב
מיר די נפשות, און דעם פאַרמעג נעם דיר. 22האָט אַברם געזאָגט
צו דעם מלך פון סדום: איך הייב אויף מיין האַנט צו יהוה
דעם העכסטן גאָט, דעם באַשעפער פון הימל און ערד, 23אויב
אַ פאָדים אָדער אַ שוכבענדל! אָדער אויב איך וועל נעמען
פון עפּעס וואָס איז דיינס! כּדי זאָלסט ניט זאָגן: איך האָב
רייך געמאַכט אַברמען. 24ניט מיר! נאָר וואָס די יונגען האָבן
געגעסן, און דעם חלק פון די מענטשן וואָס זיינען געגאַנגען מיט
מיר, עָנֵר, אֶשכּוֹל, און מַמרֵא; זיי מעגן נעמען זייער חלק.

טו 1 נאָך דידאָזיקע געשעענישן איז דאָס וואָרט פון גאָט
געווען צו אַברמען אין אַ זעאונג, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט
ניט מורא האָבן, אַברם, איך בין דיר אַ שילד; דיין שכר איז
זייער גרויס. 2 האָט אַברם געזאָגט: גאָט דו האַר, וואָס קענסטו
מיר געבן, אַז איך גיי אַוועק אָן אַ קינד, און דער ווירטשאַפטער
פון מיין הויז איז דער דַמֶשֶׂקער אֶלִיעֶזֶר? 3 און אַברם האָט
געזאָגט: זע, האָסט מיר קיין זאָמען ניט געגעבן, און אָט וועט
מיינער אַ הויזגעבאָרענער מיך ירשען. 4 ערשט דאָס וואָרט
פון גאָט איז געווען צו אים, אַזוי צו זאָגן: ניט דערדאָזיקער וועט
דיך ירשען, נאָר דער וואָס וועט אַרויסגיין פון דיינע אינגעווייד,
ער וועט דיך ירשען. 5 און ער האָט אים אַרויסגעפירט דרויסן,
און האָט געזאָגט: טו אַקאָרשט אַ קוק אויפן הימל, און צייל די
שטערן, אויב דו קענסט זיי איבערציילן. און ער האָט צו אים
געזאָגט: אַזוי וועט זיין דיין זאָמען.— 6 און ער האָט געגלויבט אין
גאָט, און ער האָט עס אים גערעכנט פאַר אַ גערעכטיקייט.
7 און ער האָט צו אים געזאָגט: איך בין יהוה וואָס האָט דיך
אַרויסגעצויגן פון אור־כשדים, דיר צו געבן דאָסדאָזיקע לאַנד,
עס צו אַרבן. 8 האָט ער געזאָגט: גאָט דו האַר, מיט וואָס וועל
איך וויסן אַז איך וועל עס אַרבן? 9 האָט ער צו אים געזאָגט:
נעם מיר אַ דרייאָריקע קו, און אַ דרייאָריקע ציג, און אַ
דרייאָריקן ווידער, און אַ טורטלטויב, און אַ יונגע טויב.
10 האָט ער אים גענומען די אַלע, און האָט זיי איבערגעשניטן
אין מיטן, און אַוועקגעלייגט איין העלפט קעגן דער אַנדערער;
נאָר די פויגלען האָט ער ניט איבערגעשניטן. 11 האָבן די רויב־
פויגלען אַראָפגענידערט אויף די פגרים, אָבער אַברם האָט זיי
אָפגעטריבן.
12 און ווי די זון איז געווען ביים אונטערגיין, אַזוי איז אַ
טיפער שלאָף געפאַלן אויף אַברמען; ערשט אַן אימה, אַ גרויס

פינצטערניש, פאַלט אָן אויף אים. [13]און ער האָט געזאָגט צו
אַברמען: וויסן זאָלסטו וויסן זיין אַז דיינע קינדער וועלן זיין
פרעמדע אין אַ לאַנד וואָס ניט זייערס, און מע וועט זיי פאַר־
קנעכטן, און מע וועט זיי פּייניקן פיר הונדערט יאָר. [14]און
אויך דאָס פאָלק וועמען זיי וועלן דינען, וועל איך משפּטן;
און דערנאָך וועלן זיי אַרויסגיין מיט גרויס פאַרמעג. [15]דו
אָבער וועסט קומען צו דיינע עלטערן בשלום; אין אַ גוטער
עלטער וועסטו באַגראָבן ווערן. [16]און ערשט אין פירטן דור
וועלן זיי זיך אומקערן אַהער, וואָרום די זינד פון דעם אֶמוֹרִי
וועט ניט זיין פאַרפול ביז דענסמאָל.
[17]און עס איז געווען, ווי די זון איז אונטערגעגאַנגען, און
עס איז געוואָרן שטאָקפינצטער, ערשט אַן אויוון מיט רויך,
און אַ פלאַמפייער וואָס איז דורכגעגאַנגען צווישן דידאָזיקע
שטיקער. [18]אין יענעם טאָג האָט גאָט געשלאָסן אַ בונד מיט
אַברמען, אַזוי צו זאָגן: צו דיין זאָמען האָב איך געגעבן דאָס־
דאָזיקע לאַנד, פון דעם טייך פון מִצרַיִם ביז דעם גרויסן טייך,
דעם טייך פּרָת; [19]דעם קֵינִי, און דעם קְנִזִי, און דעם קַדמוֹנִי,
[20]און דעם חִתִּי, און דעם פּרִזִי, און די רפָאִים, [21]און דעם אֶמוֹרִי,
און דעם כּנַעֲנִי, און דעם גִרגָשִי, און דעם יבוּסִי.

טז [1]און שָׂרַי, אַברמס ווייב, האָט אים ניט געבאָרן קיין
קינדער; און זי האָט געהאַט אַ מִצרישע דינסט וואָס איר
נאָמען איז געווען הָגָר. [2]האָט שָׂרַי געזאָגט צו אַברמען: זע נאָר,
גאָט האָט מיך פאַרמיטן פון געבערן; קום, איך בעט דיך,
צו מיין דינסט, אפשר וועל איך אויפגעריכט ווערן דורך איר.
האָט אַברם צוגעהערט צו דעם קָול פון שָׂרַין. [3]און שָׂרַי,
אַברמס ווייב, האָט גענומען הָגָר די מִצרִית, איר דינסט, נאָכ־
דעם ווי אַברם איז געזעסן אין לאַנד כּנַעַן צען יאָר, און זי האָט
זי געגעבן איר מאַן אַברמען פאַר אַ ווייב צו אים. [4]און ער איז

געקומען צו הָגָרן, און זי איז טראָגעדיק געוואָרן; און ווי זי האָט
געזען אַז זי איז טראָגעדיק, אַזוי איז איר האַרינטע גרינגגעשאַצט
געוואָרן אין אירע אויגן. 5האָט שָׂרַי געזאָגט צו אַברמען: מיין
עוולה אויף דיר! איך האָב געגעבן מיין דינסט אין דיין בוזעם,
און ווי זי האָט געזען אַז זי איז טראָגעדיק, אַזוי בין איך גרינג־
געשאַצט געוואָרן אין אירע אויגן; זאָל גאָט משפּטן צווישן מיר
און צווישן דיר. 6האָט אַברם געזאָגט צו שָׂרַין: אָט איז דיין
דינסט אין דיין האַנט, טו מיט איר וואָס איז גוט אין דיינע אויגן.
און שָׂרַי האָט זי געפּייניקט, און זי איז אַנטלאָפן פון איר.
7האָט אַ מלאַך פון גאָט זי געפונען ביי אַ קוואַל וואַסער
אין דער מדבר, ביי דעם קוואַל אויפן וועג קיין שור. 8און
ער האָט געזאָגט: הגר, שָׂרַיס דינסט, פון וואַנען קומסטו, און
וווהין גייסטו? האָט זי געזאָגט: פון מיין האַרינטע שָׂרַין אַנטלויף
איך. 9האָט דער מלאַך פון גאָט צו איר געזאָגט: קער זיך אום
צו דיין האַרינטע, און בייג זיך אונטער אירע הענט. 10און דער
מלאַך פון גאָט האָט צו איר געזאָגט: מערן וועל איך מערן דיין
זאָמען, און ער וועט ניט קענען געציילט ווערן פון פילקייט.
11און דער מלאַך פון גאָט האָט צו איר געזאָגט: זע, דו ביסט
טראָגעדיק, און געבערסט אַ זון, זאָלסטו רופן זיין נאָמען
ישמָעֵאל, ווייל גאָט האָט צוגעהערט[א] דיין פּיין. 12און ער וועט
זיין אַ מענטש אַ וואַלדאייזל: זיין האַנט וועט זיין אַקעגן אַלעמען,
און אַלעמענס האַנט וועט זיין אַקעגן אים; און אין געזיכט פון
אַלע זיינע ברידער וועט ער וווינען.
13האָט זי גערופן דעם נאָמען פון יהוה וואָס האָט צו איר
גערעדט „דו ביסט דער גאָט פון זעאונג"; וואָרום זי האָט געזאָגט:
ניט־שוין האָב איך דאָ געזען דעם וואָס זעט מיך? 14דרום האָט
מען גערופן דעם ברונעם בְּאֵר־לַחַי־רוֹאִי[ב]; ער איז צווישן קָדֵש
און צווישן בֶּרֶד.

[א] שְׁמַע יהוה. [ב] דער ברונעם פון דעם לעבעדיקן וואָס זעט מיך.

15 און הָגָר האָט געבאָרן אַברמען אַ זון, און אַברם האָט
גערופֿן דעם נאָמען פֿון זײַן זון װאָס הָגָר האָט געבאָרן, יִשמָעֵאל.
16 און אַברם איז געװען זעקס און אַכציק יאָר אַלט, װען הָגָר
האָט געבאָרן יִשמָעֵאלן צו אַברמען.

יז 1 און אַז אַברם איז אַלט געװען נײַן און נײַנציק יאָר, האָט
זיך יהוה באַװיזן צו אַברמען, און האָט צו אים געזאָגט:
איך בין גאָט שַדַי; גײ פֿאַר מיר, און זײַ ערלעך. 2 און איך
װעל מאַכן מײַן בונד צװישן מיר און צװישן דיר, און איך װעל
דיך מערן זײער און זײער. 3 איז אַברם געפֿאַלן אויף זײַן פּנים,
און גאָט האָט מיט אים גערעדט, אַזױ צו זאָגן: 4 איך־זע, מײַן
בונד װעט זײַן מיט דיר, און װעסט זײַן דער פֿאָטער פֿון אַ סך[א]
פֿעלקער. 5 און דײַן נאָמען זאָל מער ניט גערופֿן װערן אַבְרָם,
נאָר דײַן נאָמען זאָל זײַן אַבְרָהָם; װאָרום פֿאַר דעם פֿאָטער
פֿון אַ סך פֿעלקער האָב איך דיך געמאַכט. 6 און איך װעל
דיך פֿרוכפּערן זײער און זײער, און איך װעל דיך מאַכן פֿאַר
פֿעלקער, און מלכים װעלן אַרױסגײן פֿון דיר. 7 און איך װעל
אױפֿשטעלן מײַן בונד צװישן מיר און צװישן דיר, און צװישן דײַן
זאָמען נאָך דיר, אױף זײערע דור־דורות, פֿאַר אַן אײביקן בונד,
צו זײַן דיר צום גאָט און דײַן זאָמען נאָך דיר. 8 און איך
װעל געבן דיר און דײַן זאָמען נאָך דיר דאָס לאַנד פֿון דײַן
װױנשאַפֿט, דאָס גאַנצע לאַנד כּנַעַן, פֿאַר אַן אײביקן אײגנטום;
און איך װעל זײ זײַן צום גאָט. 9 און גאָט האָט געזאָגט צו אַברהמען:
דו אָבער זאָלסט היטן מײַן בונד, דו און דײַן זאָמען נאָך דיר,
אױף זײערע דור־דורות. 10 דאָס איז מײַן בונד װאָס איר זאָלט
היטן צװישן מיר און צװישן אײַך, און צװישן דײַן זאָמען נאָך
דיר: בײַ אײַך זאָל געמַלט װערן איטלאַכער מאַנספּאַרשױן.
11 און איר זאָלט געמַלט װערן אין דעם פֿלײש פֿון אײַער פֿאָר־
הױט, און עס װעט זײַן פֿאַר אַ צײכן פֿון בונד צװישן מיר און

[א] אַב הֲמוֹן.

צווישן אײַך. 12און צו אַכט טעג זאָל געמַלט ווערן בײַ אײַך
איטלאַכער מאַנספּאַרשוין אויף אײַערע דור־דורות, געבאָרן
אין הויז, אָדער געקויפט פאַר געלט פון עמיץ אַ פרעמדן
וואָס איז ניט פון דײַן זאָמען. 13געמַלט מוז געמַלט ווערן
דער וואָס איז געבאָרן אין דײַן הויז, און דער וואָס איז געקויפט
פאַר דײַן געלט; און מײַן בונד זאָל זײַן אין אײַער פלייש פאַר
אַן אייביקן בונד. 14און אַן אומבאַשניטענער מאַנספּאַרשוין
וואָס וועט זיך ניט מַלן אין דעם פלייש פון זײַן פאָרהויט,
יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון איר פאָלק; מײַן בונד האָט
ער פאַרשטערט.
15און גאָט האָט געזאָגט צו אַברהמען: דײַן ווײַב שָׂרַין זאָלסטו
ניט רופן מיט איר נאָמען שָׂרַי, נײַערט שָׂרָהא זאָל זײַן איר
נאָמען. 16און איך וועל זי בענטשן, און וועל דיר אויך געבן פון
איר אַ זון; יאָ, איך וועל זי בענטשן, און פעלקער וועלן ווערן
פון איר; מלכים פון אומות וועלן זײַן פון איר. 17איז אַברהם
געפאַלן אויף זײַן פּנים, און ער האָט געלאַכט, און געזאָגט בײַ
זיך אין האַרצן: קען בײַ אַ מאַן פון הונדערט יאָר געבאָרן ווערן?
און קען שׂרה צו נײַנציק יאָר געבערן? 18און אַברהם האָט
געזאָגט צו גאָט: הלוואי זאָל ישמָעאל לעבן פאַר דיר! 19האָט
גאָט געזאָגט: פאַרוואָר, דײַן ווײַב שׂרה וועט דיר געבערן אַ זון,
און זאָלסט רופן זײַן נאָמען יצחקב; און איך וועל אויפשטעלן
מײַן בונד מיט אים פאַר אַן אייביקן בונד צו זײַן זאָמען נאָך אים.
20און וועגן ישמָעאלן האָב איך דיך צוגעהערט; זע, איך האָב
אים געבענטשט, און איך וועל אים פרוכפּערן, און וועל אים
מערן זייער און זייער; צוועלף פירשטן וועט ער געבערן, און
איך וועל אים מאַכן פאַר אַ גרויס פאָלק. 21מײַן בונד אָבער
וועל איך אויפשטעלן מיט יצחקן, וואָס שׂרה וועט דיר געבערן
צו דער צײַט אויפן אַנדער יאָר.

[א] האַרינטע. [ב] צָחק, לאַכן.

22און ווי ער האָט געענדיקט רעדן מיט אים, אַזוי האָט גאָט
זיך אויפגעהויבן פון איבער אַברהמען.
23און אַברהם האָט גענומען זיין זון ישמָעאלן, און אַלע
זיינע הויזגעבאָרענע, און אַלע זיינע געקויפטע פאַר געלט,
יעטוועדער מאַנספּאַרשוין צווישן די הויזלייט פון אַברהמען,
און ער האָט געמַלט דאָס פלייש פון זייער פאָרהויט אין דעם־
דאָזיקן אייגענעם טאָג, אַזוי ווי גאָט האָט צו אים גערעדט. 24און
אַברהם איז געווען ניין און ניינציק יאָר אַלט, ווען ער איז
געמַלט געוואָרן אין דעם פלייש פון זיין פאָרהויט. 25און זיין
זון ישמָעאל איז געווען דרייצן יאָר אַלט, ווען ער איז געמַלט
געוואָרן אין דעם פלייש פון זיין פאָרהויט. 26אין דעמדאָזיקן
אייגענעם טאָג איז געמַלט געוואָרן אַברהם און זיין זון ישמָעאל.
27און אַלע מאַנסלייט פון זיין הויז, געבאָרן אין הויז, אָדער
געקויפט פאַר געלט פון אַ פרעמדן, זיינען געמַלט געוואָרן
מיט אים.

וַיֵּרָא

יח 1און גאָט האָט זיך באַוויזן צו אים, ביי די אייכנבוימער
פון מַמרֵא, ווען ער איז געזעסן אין אַיינגאַנג פון זיין
געצעלט, אין דער היץ פון טאָג. 2און ער האָט אויפגעהויבן זיינע
אויגן און האָט דערזען, ערשט דריי מענער שטייען פאַר אים;
און ווי ער האָט זיי דערזען, אַזוי איז ער זיי געלאָפן אַנטקעגן
פון דעם אַיינגאַנג פון געצעלט, און האָט זיך געבוקט צו דער
ערד. 3און ער האָט געזאָגט: מיין האַר, אויב, איך בעט דיך,
איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן, זאָלסטו, איך
בעט דיך, ניט אַוועקגיין פון דיין קנעכט. 4לאָז געבראַכט ווערן
אַ ביסל וואַסער, און וואַשט אייערע פיס, און לענט אייך אָן
אונטערן בוים. 5און איך וועל ברענגען אַ שטיקל ברויט, און

איר וועט אונטערלענען אײַער האַרץ, דערנאָך וועט איר גיין
ווייטער; אַזוי ווי איר זייט שוין אַריבערגעקומען צו אײַער קנעכט.
האָבן זיי געזאָגט: טו אַזוי ווי דו האָסט גערעדט. 6 האָט אַברהם
געאײַלט אין געצעלט צו שׂרהן, און האָט געזאָגט: נעם אויף גיך
דריי מאָס זעמלמעל, פֿאַרקנעט און מאַך קוכנס. 7 און צו
די רינדער איז אַברהם געלאָפֿן, און האָט גענומען אַ יונג רינד,
ווייך און פֿעט, און געגעבן צום יונג; און ער האָט עס צוגעריכט
אויף גיך. 8 און ער האָט גענומען שמאַנט און מילך, און דאָס
יונגע רינד וואָס ער האָט צוגעריכט, און האָט אַוועקגעשטעלט
פֿאַר זיי; און ער איז געשטאַנען פֿאַר זיי אונטערן בוים, און זיי
האָבן געגעסן. 9 האָבן זיי צו אים געזאָגט: וווּ איז שׂרה דיין
ווייב? האָט ער געזאָגט: אָט אין געצעלט. 10 האָט ער געזאָגט:
איך וועל ווידער זיך אומקערן אַזוי ווי איצט איבער אַ יאָר,
און זע, שׂרה דיין ווייב וועט האָבן אַ זון. און שׂרה האָט זיך
אײַנגעהערט אין אײַנגאַנג פֿון געצעלט וואָס הינטער אים.—
11 און אַברהם און שׂרה זיינען געווען באַטאָגטע זקנים; ביי שׂרהן
האָט אויפֿגעהערט צו זיין דער שטייגער ווי ביי ווייבער.—
12 און שׂרה האָט געלאַכט אין זיך אַזוי צו זאָגן: נאָכדעם ווי איך
בין אַלט געוואָרן, זאָל איך נאָך האָבן תּענוג? דערצו איז מיין
האַר אַלט. 13 האָט גאָט געזאָגט צו אַברהמען: פֿאַרוואָס האָט
שׂרה געלאַכט, אַזוי צו זאָגן: צי קען איך אין דער אמתן געבערן,
אַז איך בין אַלט? 14 איז דען אַ זאַך פֿאַרמיטן פֿון גאָט? צו
דער באַשטימטער צייט וועל איך ווידערקערן צו דיר, אַזוי
ווי איצט איבער אַ יאָר, און שׂרה וועט האָבן אַ זון. 15 האָט שׂרה
געלייקנט, אַזוי צו זאָגן: איך האָב ניט געלאַכט; וואָרום זי האָט
מורא געהאַט; און ער האָט געזאָגט: ניין, האָסט יאָ געלאַכט.

16 און די מענער זיינען אויפֿגעשטאַנען פֿון דאָרטן, און האָבן
אַראָפּגעקוקט אויף סדום. און אַברהם איז געגאַנגען מיט זיי,

זיי צו באַלייטן. 17און גאָט האָט געזאָגט: זאָל איך פאַרדעקן
פון אַברהמען וואָס איך וויל טאָן? 18און אַברהם וועט דאָך
ווערן אַ גרויס און מאַכטיק פאָלק, און אַלע פעלקער פון דער
ערד וועלן זיך בענטשן מיט אים; 19וואָרום איך האָב אים
דערקענט, כּדי ער זאָל באַפעלן זיינע קינדער, און זיין הויז
נאָך אים, אַז זיי זאָלן היטן דעם וועג פון גאָט, צו טאָן רעכט
און גערעכטיקייט, כּדי גאָט זאָל ברענגען אויף אַברהמען וואָס
ער האָט גערעדט וועגן אים. 20און גאָט האָט געזאָגט: דאָס
געשריי וועגן סדום און עֲמוֹרָה איז פאַרוואָר גרויס, און זייער
זינד איז פאַרוואָר זייער שווער. 21לאָמיך אַקאָרשט אַראָפנידערן
און זען, אויב זיי האָבן אין גאַנצן געטאָן אַזוי ווי דאָס געשריי וואָס
איז געקומען צו מיר; און אויב ניט, לאָמיך וויסן. 22און די מענער
האָבן זיך פאַרקערט פון דאָרטן, און זיינען געגאַנגען קיין סדום;
און אַברהם איז נאָך אַלץ געשטאַנען פאַר גאָט. 23און אַברהם
האָט גענענט און האָט געזאָגט: ניט־שוין וועסטו אומברענגען
דעם אומשולדיקן מיט דעם שולדיקן? 24טאָמער זיינען דאָ
פופציק אומשולדיקע אין דער שטאָט, ניט־שוין וועסטו זיי אומ־
ברענגען, און וועסט ניט פאַרגעבן דעם אָרט פון וועגן די
פופציק אומשולדיקע וואָס אין איר? 25חלילה דיר צו טאָן אַזאַ
זאַך, צו טייטן דעם אומשולדיקן מיט דעם שולדיקן, אַז דער
אומשולדיקער זאָל זיין אַזוי ווי דער שולדיקער; חלילה דיר!
זאָל דער ריכטער פון דער גאַנצער ערד ניט טאָן גערעכטיקייט?
26האָט גאָט געזאָגט: אויב איך וועל געפינען אין סדום
פופציק אומשולדיקע אין דער שטאָט, וועל איך פאַרגעבן
דעם גאַנצן אָרט פון זייערטוועגן. 27האָט זיך אָפגערופן אַברהם
און האָט געזאָגט: זע, איך בעט דיך, איך אונטערשטיי מיך צו
רעדן צו מיין האַר, הגם איך בין שטויב און אַש. 28טאָמער
וועלן פעלן פון די פופציק אומשולדיקע פינף, וועסטו פון וועגן

די פינף צעשטערן די גאַנצע שטאָט? האָט ער געזאָגט: איך
וועל ניט צעשטערן, אויב איך וועל דאָרטן געפינען פינף און
פערציק. 29און ער האָט ווידער א מאָל צו אים גערעדט, און
האָט געזאָגט: טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפינען פערציק? האָט
ער געזאָגט: איך וועל עס ניט טאָן פון וועגן די פערציק. 30האָט
ער געזאָגט: זאָל, איך בעט דיך, מײַן האַר ניט פאַרדריסן, און
איך וועל רעדן: טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפינען דרײַסיק?
האָט ער געזאָגט: איך וועל עס ניט טאָן, אויב איך וועל דאָרטן
געפינען דרײַסיק. 31האָט ער געזאָגט: זע, איך בעט דיך, איך
אונטערשטיי מיך צו רעדן צו מײַן האַר: טאָמער וועלן זיך דאָרטן
געפינען צוואַנציק? האָט ער געזאָגט: איך וועל ניט צעשטערן
פון וועגן די צוואַנציק. 32האָט ער געזאָגט: זאָל, איך בעט דיך,
מײַן האַר ניט פאַרדריסן, און איך וועל רעדן נאָר דאָס מאָל:
טאָמער וועלן זיך דאָרטן געפינען צען? האָט ער געזאָגט: איך
וועל ניט צעשטערן פון וועגן די צען.

33און גאָט איז אַוועקגעגאַנגען, ווען ער האָט געענדיקט
רעדן צו אַברהמען; און אַברהם האָט זיך אומגעקערט צו זײַן
אָרט.

יט 1און די צוויי מלאָכים זײַנען געקומען קיין סדום אין
אָוונט; און לוט איז געזעסן אין טויער פון סדום. און
לוט האָט זיי דערזען, און ער האָט זיך אויפגעשטעלט זיי
אַנטקעגן, און האָט זיך געבוקט מיטן פּנים צו דער ערד. 2און ער
האָט צו זיי געזאָגט: זעט, איך בעט אײַך, מײַנע האַרן, קערט
אײַן אין הויז פון אײַער קנעכט אויף איבער נאַכט, און וואַשט
אײַערע פיס; און איר וועט זיך פעדערן, און וועט גיין אויף אײַער
וועג. האָבן זיי געזאָגט: ניין, נײַערט אויף דער גאַס וועלן מיר
נעכטיקן. 3איז ער זייער צוגעשטאַנען צו זיי, און זיי האָבן אײַנ
געקערט צו אים, און זײַנען אַרײַנגעגאַנגען אין זײַן הויז, און ער

האָט פאַר זיי געמאַכט אַ מאָלצייט, און געבאַקן אומגעזייערטע קוכנס, און זיי האָבן געגעסן.

[4]איידער נאָך זיי האָבן זיך געלייגט, האָבן די מענטשן פון שטאָט, די מענטשן פון סדום, אַרומגערינגלט דאָס הויז, פון יונג ביז אַלט, דאָס גאַנצע פאָלק פון עק צו עק. [5]און זיי האָבן גערופן צו לוטן, און האָבן צו אים געזאָגט: ווו זיינען די מענער וואָס זיינען צו דיר געקומען די נאַכט? ברענג זיי אַרויס צו אונדז, מיר זאָלן זיי דערקענען. [6]איז לוט אַרויסגעגאַנגען צו זיי אין אַיינגאַנג, און די טיר האָט ער פאַרשלאָסן הינטער זיך. [7]און ער האָט געזאָגט: איך בעט אַייך, מיינע ברידער, טוט ניט קיין שלעכטס. [8]אָט, איך בעט אַייך, זיינען ביי מיר צוויי טעכטער וואָס ווייסן ניט פון קיין מאַן, לאָמיך זיי אַרויסברענגען צו אַייך, און טוט מיט זיי ווי עס איז גוט אין אַייערע אויגן, נאָר דידאָזיקע מענער זאָלט איר קיין זאַך ניט טאָן, אַזוי ווי זיי זיינען געקומען אין דעם שאָטן פון מיין דאַך. [9]האָבן זיי געזאָגט: גיי אַוועק! און זיי האָבן געזאָגט: געקומען איינער וווינען, און משפּטן וויל ער משפּטן! אַצונד וועלן מיר זיך מיט דיר נאָך ערגער באַגיין ווי מיט זיי. און זיי זיינען זייער צוגעשטאַנען צו דעם מאַן, צו לוטן, און האָבן גענענט אַיינצוברעכן די טיר. [10]האָבן די מענער אויסגעשטרעקט זייער האַנט, און אַריינגעבראַכט לוטן צו זיך אין הויז, און די טיר האָבן זיי פאַרשלאָסן. [11]און די לייט וואָס ביים אַיינגאַנג פון הויז האָבן זיי געשלאָגן מיט בלינדקייט פון קליין ביז גרויס, און זיי האָבן ניט געקענט געפינען דעם אַיינגאַנג. [12]און די מענער האָבן געזאָגט צו לוטן: וועמען נאָך האָסטו דאָ? אַן איידים אָדער דיינע זין און דיינע טעכטער, אָדער וועמען נאָר דו האָסט אין דער שטאָט, פיר אַרויס פון דעם אָרט; [13]וואָרום מיר צעשטערן דעמדאָזיקן אָרט, ווייל דאָס געשריי וועגן זיי איז גרויס פאַר גאָט, און גאָט האָט אונדז געשיקט זי צו צעשטערן.

[14]איז לוט אַרויסגעגאַנגען, און האָט גערעדט צו זיינע איידימס, די וואָס האָבן גענומען זיינע טעכטער, און ער האָט געזאָגט: שטייט אויף, גייט אַרויס פון דעמדאָזיקן אָרט, וואָרום גאָט צעשטערט די שטאָט. און ער איז געווען ווי איינער וואָס מאַכט שפּאַס אין די אויגן פון זיינע איידימס.

[15]און ווי דער פרימאָרגן איז אויפגעגאַנגען, אַזוי האָבן די מלאָכים געאײַלט לוטן, אַזוי צו זאָגן: שטיי אויף, נעם דיין ווייב, און דיינע צוויי טעכטער וואָס געפינען זיך דאָ, כּדי זאָלסט ניט אומגעבראַכט ווערן דורך דער זינד פון דער שטאָט. [16]און אַז ער האָט געזאַמט, האָבן די מענער אָנגענומען זיין האַנט, און די האַנט פון זיין ווייב, און די האַנט פון זיינע צוויי טעכטער; פון וועגן גאָטס דערבאַרימונג אויף אים. און זיי האָבן אים אַרויסגעפירט, און האָבן אים געלאָזט אויסן שטאָט. [17]און עס איז געווען, ווי זיי האָבן אים אַרויסגעפירט דרויסן, אַזוי האָט ער געזאָגט: אַנטרין מיט דיין לעבן; זאָלסט זיך ניט אומקוקן הינטער דיר, און זיך ניט אָפּשטעלן אין דער גאַנצער געגנט; אַנטרין צום באַרג, כּדי זאָלסט ניט אומגעבראַכט ווערן. [18]האָט לוט צו זיי געזאָגט: ניט אַזוי, איך בעט אײַך, מיינע האַרן. [19]זע, איך בעט דיך, דיין קנעכט האָט געפונען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן, און האָסט געגרייסט דיין חסד וואָס דו האָסט געטאָן מיט מיר, צו לאָזן לעבן מיין נפש; אָבער איך קען ניט אַנטרינען צום באַרג, וואָרום דאָס בייז וועט מיך נאָך אָניאָגן, און איך וועל שטאַרבן. [20]אָט, איך בעט דיך, איז יענע שטאָט נאָענט אַהין צו אַנטלויפן, און זי איז אַ קליינס; לאָמיך, איך בעט דיך, אַהין אַנטרינען—זי איז דאָך אַ קליינס—און מיין נפש וועט בלייבן לעבן. [21]האָט ער צו אים געזאָגט: זע, איך שוין דיין פּנים אויך אין דערדאָזיקער זאַך, איך זאָל ניט איבערקערן די שטאָט וואָס דו האָסט געזאָגט. [22]אײַל זיך, אַנטרין אַהין, וואָרום

איך קען ניט טאָן קיין זאַך, ביז דו קומסט אַהין. דרום האָט מען גערופן דעם נאָמען פון דער שטאָט צוֹעַר[א].

[23]די זון איז געווען אויפגעגאַנגען אויף דער ערד, ווען לוט איז אָנגעקומען קיין צוֹעַר. [24]און גאָט האָט געמאַכט רעגענען אויף סדום און אויף עֲמוֹרָה שוועבל און פייער, פון גאָט, פון הימל. [25]און ער האָט איבערגעקערט דידאָזיקע שטעט, און די גאַנצע געגנט, און אַלע באַוווינער פון די שטעט, און די שפּראָצונג פון דער ערד. [26]און זיין ווייב האָט זיך אומגעקוקט פון הינטער אים, און איז געוואָרן אַ זייל זאַלץ.

[27]און אַברהם האָט זיך געפעדערט אין דער פרי צו דעם אָרט וואָס ער איז דאָרטן געשטאַנען פאַר גאָט. [28]און ער האָט אַראָפּגעקוקט אויף סדום און עֲמוֹרָה, און אויף דעם גאַנצן לאַנד פון דער געגנט, און ער האָט געזען, ערשט דער רויך פון לאַנד גייט אויף אַזוי ווי דער רויך פון אַ קאַלכאויוון.

[29]אַזוי איז געשען, ווען גאָט האָט צעשטערט די שטעט פון דער געגנט, אַז גאָט האָט געדאַכט אָן אַברהמען, און האָט אַרויסגעשיקט לוטן פון מיטן פון דער איבערקערעניש, ביים איבערקערן די שטעט וואָס לוט איז אין זיי געזעסן.

[30]און לוט איז אַרויפגעגאַנגען פון צוֹעַר, און האָט זיך באַזעצט אויפן באַרג, און זיינע צוויי טעכטער מיט אים; וואָרום ער האָט מורא געהאַט צו זיצן אין צוֹעַר; און ער איז געזעסן אין אַ הייל, ער און זיינע צוויי טעכטער. [31]האָט די עלטערע געזאָגט צו דער אינגערער: אונדזער פאָטער איז אַלט, און קיין מאַן איז ניטאָ אויף דער ערד צו קומען צו אונדז, אַזוי ווי דער שטייגער פון דער גאַנצער ערד. [32]קום, לאָמיר אָנטרינקען אונדזער פאָטער מיט וויין, און מיר וועלן ליגן מיט אים, און מיר וועלן אויפהאַלטן פון אונדזער פאָטער אַ זאָמען. [33]האָבן זיי אָנגעטרונקען זייער פאָטער מיט וויין אין יענער נאַכט, און די

א קליין.

עלטערע איז געקומען און איז געלעגן מיט איר פאָטער; און
ער האָט ניט געוואוסט פון איר לייגן זיך אָדער פון איר אויפ־
שטיין. 34און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט די עלטערע
געזאָגט צו דער אינגערער: זע, נעכטן בין איך געלעגן מיט מיין
פאָטער; לאָמיר אים אָנטרינקען מיט וויין אויך די נאַכט, און
קום דו ליג מיט אים, און מיר וועלן אויפהאַלטן פון אונדזער
פאָטער אַ זאָמען. 35האָבן זיי אויך אין יענער נאַכט אָנגעטרונקען
זייער פאָטער מיט וויין, און די אינגערע איז אויפגעשטאַנען
און איז געלעגן מיט אים; און ער האָט ניט געוווסט פון איר
לייגן זיך אָדער פון איר אויפשטיין.

36און ביידע טעכטער פון לוטן זיינען טראָגעדיק געוואָרן
פון זייער פאָטער. 37און די עלטערע האָט געבאָרן אַ זון, און
זי האָט גערופן זיין נאָמען מואָב; דאָס איז דער פאָטער פון
דעם היינטיקן מואָב. 38און די אינגערע, זי אויך האָט געבאָרן
אַ זון, און זי האָט גערופן זיין נאָמען בֶּן־עַמִי; דאָס איז דער
פאָטער פון די היינטיקע קינדער פון עַמוֹן.

כ 1און אַברהם האָט אַוועקגעצויגן פון דאָרטן צום לאַנד פון
דָרום, און ער האָט זיך באַזעצט צווישן קָדֵש און צווישן
שור, און האָט געוווינט אין גְרָר.

2און אַברהם האָט געזאָגט אויף זיין ווייב שׂרהן: זי איז מיינע
אַ שוועסטער. האָט געשיקט אַבימֶלֶך דער מלך פון גְרָר, און
האָט צוגענומען שׂרהן. 3איז גאָט געקומען צו אַבימֶלֶכן אין
אַ חלום פון דער נאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: זע, וועסט
שטאַרבן פון וועגן דער פרוי וואָס דו האָסט גענומען, וואָרום זי
איז די ווייב פון אַ מאַן. 4און אַבימֶלֶך האָט צו איר ניט גענענט און
ער האָט געזאָגט: גאָט, ווילסטו אויך אומשולדיק פאָלק הרגען?
5האָט ער מיר ניט אַליין געזאָגט: זי איז מיינע אַ שוועסטער?

און זי, אויך זי האָט געזאָגט: ער איז מיינער אַ ברודער.
אין דער ערלאַכקייט פון מיין האַרצן און אין דער ריינקייט
פון מיינע הענט האָב איך דאָס געטאָן. [6]האָט גאָט צו אים געזאָגט
אין חלום: יאָ, איך ווייס אַז אין דער ערלאַכקייט פון דיין
האַרצן האָסטו דאָס געטאָן, און איך האָב דיך אויך געוואָלט
פאַרמיידן פון זינדיקן צו מיר, דרום האָב איך דיך ניט געלאָזט
זיך צורירן צו איר. [7]און אַצונד, קער אום די ווייב פון דעם
מאַן, וואָרום ער איז אַ נביא, און ער וועט מתפלל זיין פאַר דיר,
און וועסט בלייבן לעבן; אויב אָבער דו קערסט זי ניט אום, זיי
וויסן אַז שטאַרבן וועסטו שטאַרבן, דו און אַלע וואָס געהערן
צו דיר.

[8]האָט אַבימֶלֶך זיך געפעדערט אין דער פרי, און האָט
צונויפגערופן אַלע זיינע קנעכט, און האָט גערעדט אַלע די־
דאָזיקע ווערטער אין זייערע אויערן, און די מענטשן האָבן זייער
מורא געהאַט. [9]און אַבימֶלֶך האָט גערופן אַברהמען, און האָט
צו אים געזאָגט: וואָס האָסטו אונדז געטאָן? און וואָס האָב איך
געזינדיקט אַקעגן דיר, וואָס דו האָסט געבראַכט אויף מיר און
אויף מיין קיניגרייך אַזאַ גרויסע זינד? מעשים וואָס ווערן ניט
געטאָן, האָסטו געטאָן צו מיר. [10]און אַבימֶלֶך האָט געזאָגט
צו אַברהמען: וואָס האָסטו אײַנגעזען, אַז דו האָסט געטאָן
דידאָזיקע זאַך?

[11]האָט אַברהם געזאָגט: ווייל איך האָב געקלערט: פאַר־
וואָר, קיין מורא פאַר גאָט איז ניטאָ אין דעמדאָזיקן אָרט, און
זיי וועלן מיך הרגען פון וועגן מיין ווייב. [12]און זי איז אויך אין
דער אמתן מיינע אַ שוועסטער, די טאָכטער פון מיין פאָטער,
נאָר ניט די טאָכטער פון מיין מוטער; דרום איז זי מיר געוואָרן
פאַר אַ ווייב. [13]און עס איז געווען, אַז גאָט האָט מיך פאַרוואָגלט
פון מיין פאָטערס הויז, האָב איך צו איר געזאָגט: דאָס זאָל

זיין דיין חסד וואָס דו זאָלסט טאָן מיט מיר: אין איטלאַכן
אָרט, וואָס מיר וועלן אַהין קומען, זאָג אויף מיר: ער איז מיינער
אַ ברודער.
[14]האָט אַבימֶלֶך גענומען שאָף און רינדער, און קנעכט און
דינסטן, און האָט געגעבן אַברהמען, און ער האָט אים אומ־
געקערט זיין ווייב שׂרהן. [15]און אבימלך האָט געזאָגט: אָט איז
מיין לאַנד פאַר דיר; וווּ עס איז גוט אין דיינע אויגן, באַזעץ
זיך. [16]און צו שׂרהן האָט ער געזאָגט: אָט האָב איך געגעבן
דיין ברודער טויזנט זילבערשטיק; זע, דאָס איז דיר אַ צודעק
פאַר די אויגן אַקעגן אַלע וואָס מיט דיר; און פאַר אַלעמען
ביסטו גערעכטפאַרטיקט.
[17]און אַברהם האָט מתפלל געווען צו גאָט, און גאָט האָט
געהיילט אַבימֶלֶכן, און זיין ווייב, און זיינע דינסטן, און זיי האָבן
געבאָרן. [18]וואָרום פאַרשלאָסן האָט גאָט געהאַט פאַרשלאָסן
יעטוועדער טראַכט פון אַבימֶלֶכס הויז פון וועגן שׂרה, אַברהמס
ווייב.

כא [1]און גאָט האָט געדאַכט אָן שׂרהן, אַזוי ווי ער האָט
געזאָגט, און גאָט האָט געטאָן צו שׂרהן אַזוי ווי ער האָט
גערעדט. [2]און שׂרה איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן
אַברהמען אַ זון אויף זיין עלטער, צו דער צייט וואָס גאָט האָט
אים אָנגעזאָגט. [3]און אַברהם האָט גערופן דעם נאָמען פון זיין
זון וואָס איז אים געבאָרן געוואָרן, וואָס שׂרה האָט אים געבאָרן,
יִצחָק. [4]און אַברהם האָט געמַלט זיין זון יצחקן צו אַכט טעג,
אַזוי ווי גאָט האָט אים באַפוילן. [5]און אַברהם איז געווען
הונדערט יאָר אַלט, ווען זיין זון יצחק איז אים געבאָרן געוואָרן.
[6]און שׂרה האָט געזאָגט: אַ געלעכטער האָט מיר גאָט
געמאַכט; איטלאַכער וואָס הערט עס, וועט לאַכן[a] וועגן מיר.

[a] יִצְחָק.

[7]און זי האָט געזאָגט: ווער וואָלט געזאָגט אַברהמען: שׂרה וועט
קינדער זייגן? אַז איך וועל געבערן אַ זון אויף זיין עלטער?
[8]און דאָס קינד איז געוואַקסן, און איז אַנטוווינט געוואָרן,
און אַברהם האָט געמאַכט אַ גרויסן מאָלצייט אין דעם טאָג
וואָס יצחק איז אַנטוווינט געוואָרן.
[9]און שׂרה האָט געזען דעם זון פֿון הָגר דער מִצרית, וואָס
זי האָט געבאָרן אַברהמען, ווי ער שפּילט זיך. [10]און זי האָט
געזאָגט צו אַברהמען: טרייב אַרויס דידאָזיקע דינסט און איר
זון, וואָרום דער זון פֿון דערדאָזיקער דינסט וועט ניט ירשען
מיט מיין זון, מיט יצחקן.
[11]און די זאַך איז געווען זייער שלעכט אין די אויגן פֿון
אַברהמען פֿון וועגן זיין זון. [12]האָט גאָט געזאָגט צו אַברהמען:
זאָל ניט שלעכט זיין אין דיינע אויגן איבער דעם אינגל, און
איבער דער דינסט; אַלץ וואָס שׂרה זאָגט דיר, הער זיך אַיין
צו איר קָול, וואָרום אויף יצחקן וועט גערופֿן ווערן דיין זאָמען.
[13]אָבער אויך דעם זון פֿון דער דינסט וועל איך מאַכן פֿאַר אַ
פֿאָלק, ווייל ער איז דיין זאָמען.
[14]האָט אַברהם זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און ער האָט
גענומען ברויט און אַ לאָגל וואַסער, און געגעבן צו הָגָרן–אַרויפֿ־
געטאָן אויף איר אַקסל–און אויך דאָס קינד, און האָט זי
אַוועקגעשיקט; און זי איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט אומ־
געבלאָנדזשעט אין דעם מדבר פֿון באֵר־שֶבַע. [15]איז דאָס וואַסער
אויסגעגאַנגען פֿון לאָגל, און זי האָט אַוועקגעוואָרפֿן דאָס קינד
אונטער איינעם פֿון די בוימלאַך, [16]און זי איז אַוועק און האָט
זיך געזעצט אַקעגנאיבער פֿאַר אַ בויגנשאָס ווייט, וואָרום זי
האָט געזאָגט: לאָמיך ניט זען ווי דאָס קינד שטאַרבט. און זי
איז געזעסן אַקעגנאיבער, און האָט אויפֿגעהויבן איר קָול און
האָט געוויינט. [17]האָט גאָט געהערט דעם קָול פֿון דעם אינגל,

און אַ מלאַך פון גאָט האָט גערופן צו הָגָרן פון הימל, און האָט צו איר געזאָגט: וואָס איז דיר, הָגָר? זאָלסט ניט מורא האָבן, וואָרום גאָט האָט צוגעהערט צו דעם קָול פון דעם אינגל אַװו ער איז דאָרט. [18]שטיי אויף, הייב אויף דעם אינגל, און האַלט אים צו מיט דיין האַנט; וואָרום פאַר אַ גרויס פאָלק וועל איך אים מאַכן.

[19]און גאָט האָט אויפגעעפנט אירע אויגן, און זי האָט דערזען אַ ברונעם וואַסער, און זי איז געגאַנגען און האָט אָנגעפילט דעם לאָגל מיט וואַסער, און געגעבן טרינקען דעם אינגל.

[20]און גאָט איז געווען מיטן אינגל, און ער איז אויפגעוואַקסן, און איז געזעסן אין מדבר, און איז געווען אַ בויגנשיסער. [21]און ער איז געזעסן אין מדבר פּאָרָן; און זיין מוטער האָט אים גענומען אַ ווייב פון לאַנד מִצרַיִם.

[22]און עס איז געווען אין יענער צייט, האָט אַבימֶלֶך און פִּיכֹול דער האַר פון זיין חיל געזאָגט צו אַברהמען, אַזוי צו זאָגן: גאָט איז מיט דיר אין אַלץ וואָס דו טוסט; [23]דרום שווער מיר דאָ אַצונד ביי גאָט, אויב דו וועסט פעלשן אָן מיר, אָדער אָן מיין זון, אָדער אָן מיין אייניקל; אַזוי ווי דער חסד וואָס איך האָב געטאָן מיט דיר, זאָלסטו טאָן מיט מיר, און מיט דעם לאַנד וואָס דו האָסט זיך אויפגעהאַלטן דרינען.

[24]האָט אַברהם געזאָגט: איך וועל שווערן. [25]אָבער אַברהם האָט פאָרגעהאַלטן אַבימֶלֶכן וועגן דעם ברונעם וואַסער, וואָס די קנעכט פון אַבימֶלֶכן האָבן געגזלט. [26]האָט אַבימֶלֶך געזאָגט: איך ווייס ניט ווער עס האָט געטאָן די דאָזיקע זאַך; וואָרום ניט דו האָסט מיר צומאָל דערציילט, און ניט איך האָב עס צומאָל געהערט אַחוץ היינט.

[27]האָט אַברהם גענומען שאָף און רינדער, און געגעבן

אַבימֶלֶכן, און זיי האָבן ביידע געשלאָסן אַ בונד. 28און אַברהם
האָט אַוועקגעשטעלט זיבן לעמער פון די שאָף באַזונדער.
29האָט אַבימֶלֶך געזאָגט צו אַברהמען: וואָס זיינען דידאָזיקע
לעמער, וואָס דו האָסט אַוועקגעשטעלט באַזונדער? 30האָט
ער געזאָגט: פאַרוואָר, די זיבן לעמער מוסטו נעמען פון מיין
האַנט, כּדי דאָס זאָל מיר זיין צום עדות, אַז איך האָב געגראָבן
דעמדאָזיקן ברונעם. 31דרום האָט מען גערופן יענעם אָרט
באֵר־שֶבַע, ווייל דאָרטן האָבן זיי ביידע זיך געגעבן אַ שבועה.
32אַזוי האָבן זיי געשלאָסן אַ בונד אין באֵר־שֶבַע; און
אַבימֶלֶך און פִּיכוֹל דער האַר פון זיין חיל זיינען אויפגעשטאַנען,
און האָבן זיך אומגעקערט אין לאַנד פון די פּלִשתּים. 33און
ער האָט געפלאַנצט אַ טאַמאַריסקנבוים אין באֵר־שֶבַע, און
האָט דאָרטן גערופן צו דעם נאָמען פון יהוה, דעם אייביקן
גאָט.
34און אַברהם האָט זיך אויפגעהאַלטן אין לאַנד פון די
פּלִשתּים פיל טעג.

כב 1און עס איז געווען נאָך דידאָזיקע געשעענישן, האָט
גאָט געפּרוּווט אַברהמען, און האָט צו אים געזאָגט:
אַברהם! האָט ער געענטפערט: דאָ בין איך. 2האָט ער געזאָגט:
נעם דיין זון, דיין איינאיינציקן, וואָס דו האָסט ליב, יצחקן,
און גיי דיר קיין לאַנד מוֹריָה, און ברענג אים אויף דאָרטן
פאַר אַ בראַנדאָפּפער אויף איינעם פון די בערג וואָס איך וועל
דיר זאָגן.
3האָט אַברהם זיך געפעדערט אין דער פרי, און ער האָט
אָנגעזאָטלט זיין אייזל, און גענומען מיט זיך זיינע צוויי יונגען,
און זיין זון יצחקן; און ער האָט צעהאַקט דאָס האָלץ פאַרן
בראַנדאָפּפער, און ער איז אויפגעשטאַנען, און איז געגאַנגען
צו דעם אָרט וואָס גאָט האָט אים געזאָגט.

[4]אויפֿן דריטן טאָג האָט אַברהם אויפֿגעהויבן זײַנע אויגן, און האָט דערזען דעם אָרט פֿון ווײַטן. [5]און אַברהם האָט געזאָגט צו זײַנע יונגען: בלײַבט אײַך דאָ מיטן אייזל, און איך און דער אינגל װעלן גײן ביז אַהין, און מיר װעלן זיך בוקן, און זיך אומקערן צו אײַך.

[6]און אַברהם האָט גענומען דאָס האָלץ פֿאַרן בראַנדאָפּפֿער, און אַרויפֿגעטאָן אויף זײַן זון יצחקן, און ער האָט גענומען אין זײַן האַנט דאָס פֿײַער און דעם שלאַכטמעסער, און זײ זײַנען בײדע געגאַנגען באַנאַנד. [7]האָט יצחק זיך אָפּגערופֿן צו זײַן פֿאָטער אַברהמען, און האָט געזאָגט: מײַן פֿאָטער! האָט ער געענטפֿערט: דאָ בין איך, מײַן זון. האָט ער געזאָגט: אָט איז דאָס פֿײַער און דאָס האָלץ, און װוּ איז דאָס לאַם פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער? [8]האָט אַברהם געזאָגט: גאָט װעט זיך שױן זען אַ לאַם פֿאַר אַ בראַנדאָפּפֿער, מײַן זון. און זײ זײַנען בײדע געגאַנגען באַנאַנד.

[9]און זײ זײַנען געקומען צו דעם אָרט װאָס גאָט האָט אים געזאָגט; און אַברהם האָט דאָרטן געבױט אַ מזבח, און האָט אױסגעלײגט דאָס האָלץ, און ער האָט געבונדן זײַן זון יצחקן, און אים אַרױפֿגעטאָן אױפֿן מזבח, איבערן האָלץ. [10]און אַברהם האָט אױסגעשטרעקט זײַן האַנט, און האָט גענומען דעם שלאַכטמעסער צו שעכטן זײַן זון.

[11]האָט אַ מלאך פֿון גאָט גערופֿן צו אים פֿון הימל, און האָט געזאָגט: אַברהם! אַברהם! האָט ער געענטפֿערט: דאָ בין איך. [12]האָט ער געזאָגט: זאָלסט ניט אױסשטרעקן דײַן האַנט אױפֿן אינגל, און זאָלסט אים גאָרנישט טאָן; װאָרום אַצונד װײס איך אַז דו ביסט גאָטספֿאָרכטיק, אַז דו האָסט ניט פֿאַרמיטן דײַן זון, דײַן אײנאײנציקן, פֿון מיר.

[13]האָט אַברהם אױפֿגעהױבן זײַנע אױגן, און האָט דערזען

ערשט הינטן האָט אַ ווידער זיך אײַנגעדרייט אין אַ געצווייג מיט זײַנע הערנער. איז אַברהם געגאַנגען, און האָט גענומען דעם ווידער, און האָט אים אויפגעבראַכט פאַר אַ בראַנד־אָפּפער אָנשטאָט זײַן זון. [14]און אַברהם האָט גערופן דעם נאָמען פון יענעם אָרט יהוה־יִראֶה[א]; אַזוי ווי עס ווערט נאָך הײַנט געזאָגט: אויף דעם באַרג פון יהוה ווערט געזען.

[15]און דער מלאך פון גאָט האָט גערופן צו אַברהמען אַ צווייט מאָל פון הימל, [16]און האָט געזאָגט: איך שווער בײַ זיך, זאָגט גאָט, אַז ווײַל דו האָסט געטאָן דיזאָזיקע זאַך, און האָסט ניט פאַרמיטן דײַן זון, דײַן אײנאײנציקן, [17]איז, בענטשן וועל איך דיך בענטשן, און מערן וועל איך מערן דײַן זאָמען אַזוי ווי די שטערן פון הימל, און אַזוי ווי דער זאַמד וואָס אויפן ברעג פון ים; און דײַן זאָמען וועט אַרבן דעם טויער פון זײַנע פײַנט. [18]און בענטשן וועלן זיך מיט דײַן זאָמען אַלע פעלקער פון דער ערד, דערפאַר וואָס דו האָסט צוגעהערט צו מײַן קול.

[19]און אַברהם האָט זיך אומגעקערט צו זײַנע יונגען, און זיי זײַנען אויפגעשטאַנען, און זײַנען געגאַנגען באַנאַנד קיין באֵר־שֶׁבַע. און אַברהם איז געבליבן אין באֵר־שֶׁבַע.

[20]און עס איז געווען נאָך דיזאָזיקע געשעענישן, איז אָנגעזאָגט געוואָרן אַברהמען, אַזוי צו זאָגן: זע, מִלכָּה, זי אויך האָט געבאָרן זין צו דײַן ברודער נָחוֹרן: [21]עוּץ זײַן בכוֹר, און בוּז זײַן ברודער, און קמוּאֵל דעם פאָטער פון אֲרָם, [22]און כֶּשֶׂדן, און חֲזוֹן, און פִּלְדָשן, און יִדְלָפן, און בּתוּאֵלן. [23]און בּתוּאֵל האָט געבאָרן רִבקהן. דיזאָזיקע אַכט האָט מִלכָּה געבאָרן צו נָחוֹר, אַברהמס ברודער. [24]און זײַן קעפּסווייב וואָס איר נאָמען איז געווען רְאוּמָה, זי אויך האָט געבאָרן טֶבַחן, און גַחַמן, און תַּחַשן, און מַעֲכָהן.

[א] יהוה זעט; זע פסוק 8.

חַיֵּי שָׂרָה

כג [1]און דאָס לעבן פון שׂרהן איז געווען הונדערט און זיבן
יאָר און צוואַנציק יאָר; דאָס זיינען געווען די יאָרן פון
שׂרהס לעבן. [2]און שׂרה איז געשטאָרבן אין קִרְיַת־אַרְבַּע, דאָס
איז חֶברון, אין לאַנד כּנַעַן. און אַברהם איז געקומען צו קלאָגן
אויף שׂרהן און זי צו באַוויינען.

[3]און אַברהם איז אויפגעשטאַנען פון פאַר זיין טויטן, און
ער האָט גערעדט צו די קינדער פון חֵת, אַזוי צו זאָגן:
[4]אַ פרעמדער אָבער אַ תּושב בין איך ביי אַייך, גיט מיר אַ קבר־
אייגנטום ביי אַייך, און איך וועל באַגראָבן מיין טויטן פון פאַר
מיר.

[5]האָבן די קינדער פון חֵת געענטפערט אַברהמען, אים
אַזוי צו זאָגן: [6]הער אונדז צו, מיין האַר, אַ געטלאַכער פירשט
ביסטו צווישן אונדז; אין דעם געקליבנסטן פון אונדזערע קברים
באַגראָב דיין טויטן; קיינער פון אונדז וועט ניט פאַרמיידן זיין
קבר פון דיר, אויף צו באַגראָבן דיין טויטן.

[7]איז אַברהם אויפגעשטאַנען, און האָט זיך געבוקט צו דעם
פאָלק פון לאַנד, צו די קינדער פון חֵת. [8]און ער האָט צו זיי
גערעדט, אַזוי צו זאָגן: אויב עס איז אַייער ווילן צו באַגראָבן
מיין טויטן פון פאַר מיר, הערט מיך צו, און בעט פאַר מיר ביי
עפרון דעם זון פון צוחַרן, [9]ער זאָל מיר געבן די הייל פון
מַכפֵּלָה וואָס געהערט צו אים, וואָס אין עק פון זיין פעלד;
אין פולן געלט זאָל ער עס מיר געבן צווישן אַייך פאַר אַ קבר־
אייגנטום.

[10]און עפרון איז געזעסן צווישן די קינדער פון חֵת; האָט
עפרון דער חִתּי געענטפערט אַברהמען אין די אויערן פון די
קינדער פון חֵת, פאַר אַלע אַיינגייער אין דעם טויער פון זיין

שטאָט, אַזוי צו זאָגן: 11ניין, מיין האַר, הער מיך צו: דאָס פעלד
שענק איך דיר, אויך די הייל וואָס דרינען שענק איך דיר; פאַר
די אויגן פון די קינדער פון מיין פאָלק שענק איך עס דיר;
באַגראָב דיין טויטן.
12האָט אַברהם זיך געבוקט פאַר דעם פאָלק פון לאַנד,
13און ער האָט גערעדט צו עפרונען אין די אויערן פון דעם פאָלק
פון לאַנד, אַזוי צו זאָגן: ווען דו וואָלסט מיך נאָר צוהערן! איך
גיב דאָס געלט פאַרן פעלד, נעם עס פון מיר, און איך וועל
דאָרטן באַגראָבן מיין טויטן.
14האָט עפרון געענטפערט אַברהמען, אים אַזוי צו זאָגן:
15הער מיך צו, מיין האַר, לאַנד אין פיר הונדערט זילבער־שֶׁקל,
וואָס איז דאָס צווישן מיר און צווישן דיר? און דיין טויטן
באַגראָב.
16האָט אַברהם צוגעהערט צו עפרונען, און אַברהם האָט
אָפּגעווויגן עפרונען דאָס זילבער, וואָס ער האָט געזאָגט אין
די אויערן פון די קינדער פון חֵת, פיר הונדערט זילבער־שֶׁקל,
גאַנגבאַר ביים סוחר. 17אַזוי איז געבליבן דאָס פעלד פון
עפרונען, וואָס אין מַכפֵּלָה, וואָס פאַר מַמרֵא, דאָס פעלד מיט
דער הייל וואָס דרינען, און אַלע בוימער וואָס אויפן פעלד,
וואָס אין זיין גאַנצן געמאַרק רונד אַרום, 18דער אײַנקויף פון
אַברהמען, פאַר די אויגן פון די קינדער פון חֵת, פאַר אַלע
אײַנגייער אין דעם טויער פון זיין שטאָט. 19און דערנאָך האָט
אַברהם באַגראָבן זיין ווייב שׂרהן אין דער הייל פון דעם פעלד
פון מַכפֵּלָה פאַר מַמרֵא, דאָס איז חֶברוֹן, אין לאַנד כּנַעַן.
20אַזוי איז געבליבן דאָס פעלד, און די הייל וואָס דרינען, ביי
אַברהמען פאַר אַ קבר־אייגנטום, פון די קינדער פון חֵת.

כד 1און אַברהם איז געוואָרן אַלט און באַטאָגט; און גאָט
האָט געבענטשט אַברהמען מיט אַלצדינג. 2האָט אַברהם

געזאָגט צו זיין קנעכט, דעם עלטסטן פון זיין הויז, וואָס
האָט געוועלטיקט איבער אַלץ וואָס ער האָט געהאַט: טו, איך
בעט דיך, דיין האַנט אונטער מיין דיך, [3]און איך וועל דיך
באַשווערן ביי יהוה דעם גאָט פון הימל און דעם גאָט פון דער
ערד, אַז דו זאָלסט ניט נעמען אַ ווייב פאַר מיין זון פון די
טעכטער פון דעם כּנעני וואָס איך זיץ צווישן אים. [4]נייערט
צו מיין לאַנד און צו מיין אָפּשטאַם זאָלסטו גיין, און נעמען אַ
ווייב פאַר מיין זון, פאַר יצחקן.

[5]האָט דער קנעכט צו אים געזאָגט: טאָמער וועט די פרוי
ניט וועלן גיין נאָך מיר אין דעם היגן לאַנד; זאָל איך ניט
אַנדערש אומקערן דיין זון צו דעם לאַנד וואָס דו ביסט פון
דאָרטן אַרויסגעגאַנגען?

[6]האָט אַברהם צו אים געזאָגט: היט דיך, זאָלסט ניט אומ־
קערן מיין זון אַהין. [7]יהוה דער גאָט פון הימל, וואָס האָט מיך
אַרויסגענומען פון דעם הויז פון מיין פאָטער, און פון דעם לאַנד
פון מיין געבורט, און וואָס האָט צו מיר גערעדט, און וואָס האָט
מיר געשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: צו דיין זאָמען וועל איך געבן דאָס־
דאָזיקע לאַנד — ער וועט שיקן זיין מלאך דיר פאַרויס, און וועסט
קריגן אַ ווייב פאַר מיין זון פון דאָרטן. [8]און אויב די פרוי וועט
ניט וועלן גיין נאָך דיר, וועסטו זיין פריי פון דערדאָזיקער
שבועה מיינער; אָבער זאָלסט ניט אומקערן מיין זון אַהין.

[9]האָט דער קנעכט געטאָן זיין האַנט אונטער דעם דיך פון
זיין האַר אַברהמען, און ער האָט אים געשוואָרן אויף דער־
דאָזיקער זאַך.

[10]און דער קנעכט האָט גענומען צען קעמלען פון די קעמלען
פון זיין האַר, און איז אַוועקגעגאַנגען מיט אַלעם בעסטן פון זיין
האַר אין זיין האַנט; און ער איז אויפגעשטאַנען, און איז געגאַנגען
קיין אַרם־נהרים, צו דער שטאָט פון נחורן. [11]און ער האָט

געמאַכט קניען די קעמלען אויסן שטאָט ביים ברונעם וואַסער,
אין אָוונטצייט, אין דער צייט וואָס די שעפּערינס גייען אַרויס.
12 און ער האָט געזאָגט: יהוה, גאָט פון מיין האַר אַבֿרהמען, שיק
מיר צו היינט, איך בעט דיך, אַ טראַף, און טו חסד מיט מיין
האַר אַבֿרהמען. 13 אָט שטיי איך ביים קוואַל וואַסער, און די
טעכטער פון די שטאָטלייט קומען אַרויס שעפּן וואַסער; 14 זאָל
זיין, אַז די מיידל וואָס איך וועל צו איר זאָגן: „בייג איין, איך
בעט דיך, דיין קרוג, און לאָמיך טרינקען", און זי וועט זאָגן:
„טרינק, און אויך דיינע קעמלען וועל איך אָנטרינקען", האָסטו
זי באַשערט פאַר דיין קנעכט יצחקן, און דערמיט וועל איך וויסן
אַז דו האָסט געטאָן חסד מיט מיין האַר.
15 און עס איז געווען, איידער נאָך ער האָט געענדיקט רעדן,
ערשט רבֿקה קומט אַרויס–די וואָס איז געבאָרן געוואָרן ביי
בתואל דעם זון פון מִלְכָּה, דער ווייב פון נָחור, אַבֿרהמס
ברודער–מיט איר קרוג אויף איר אַקסל. 16 און די מיידל איז
געווען זייער שיין פון אויסזען, אַ יונגפרוי וואָס קיין מאַן האָט
נאָך זי ניט געקענט; און זי האָט אַראָפּגענידערט צום קוואַל,
און האָט אָנגעפילט איר קרוג, און איז אַרויפגעקומען. 17 איז
דער קנעכט איר געלאָפן אַנטקעגן, און האָט געזאָגט: לאָז מיך
אַ זופּ טאָן, איך בעט דיך, אַ ביסל וואַסער פון דיין קרוג.
18 האָט זי געזאָגט: טרינק מיין האַר; און זי האָט אויף גיך אַראָפּ־
געלאָזט איר קרוג אויף איר האַנט, און האָט אים געגעבן טרינקען.
19 און אַז זי האָט געענדיקט אים געבן טרינקען, האָט זי געזאָגט:
אויך פאַר דיינע קעמלען וועל איך אָנשעפּן, ביז זיי האָבן
געענדיקט טרינקען.
20 און זי האָט אויף גיך אויסגעליידיקט איר קרוג אין דער
קאָריטע, און איז ווידער געלאָפן צום ברונעם אָנשעפּן, ביז זי
האָט אָנגעשעפּט פאַר אַלע זיינע קעמלען. 21 און דער מאַן

קוקט זי אָן שווייַגעדיק, צו וויסן אויב גאָט האָט באַגליקט זיין
וועג אָדער ניט. 22און עס איז געווען, ווי די קעמלען האָבן
געענדיקט טרינקען, אַזוי האָט דער מאַן גענומען אַ גילדערנעם
נאָזרינג וואָס זיין וואָג איז געווען אַ בֶּקַע, און צווי אָרעמבענדער
פאַר אירע הענט, וואָס זייער וואָג איז געווען צען גאָלדשטיק.
23און ער האָט געזאָגט: וועמעס טאָכטער ביסטו? זאָג מיר, איך
בעט דיך, איז דאָ אין דיין פאָטערס הויז אַן אָרט פאַר אונדז צום
נעכטיקן?

24האָט זי צו אים געזאָגט: איך בין די טאָכטער פון בתואֵל
דעם זון פון מִלכָּהן, וואָס זי האָט געבאָרן נָחורן. 25און זי האָט
צו אים געזאָגט: אי שטרוי אי פוטער אַ סך איז דאָ ביי אונדז,
אי אַן אָרט צום נעכטיקן.

26האָט דער מאַן זיך געבייגט און זיך געבוקט צו גאָט. 27און
ער האָט געזאָגט: געלויבט איז יהוה דער גאָט פון מיין האַר
אַברהמען, וואָס האָט ניט פאַרלאָזן זיין חסד און זיין טרייִשאַפט
צו מיין האַר; מיך האָט גאָט געפירט אויף דעם וועג צו דעם
הויז פון מיין האַרס ברידער.

28און די מיידל איז געלאָפן, און האָט דערציילט אין
איר מוטערס הויז די דאָזיקע זאַכן. 29און רבקה האָט געהאַט
אַ ברודער וואָס זיין נאָמען איז געווען לָבָן; איז לָבָן אַרויס־
געלאָפן צו דעם מאַן דרויסן צום קוואַל. 30און עס איז געווען,
ווי ער האָט דערזען דעם נאָזרינג, און די אָרעמבענדער אויף
די הענט פון זיין שוועסטער, און ווי ער האָט געהערט די ווערטער
פון זיין שוועסטער רבקהן, אַזוי צו זאָגן: אַזוי און אַזוי האָט
דער מאַן צו מיר גערעדט—איז ער געקומען צו דעם מאַן ווי
ער שטייט ביי די קעמלען לעבן קוואַל, 31און ער האָט געזאָגט:
קום, געבענטשטער פון גאָט, פאַר וואָס שטייסטו דרויסן? איך
האָב דאָך אויפגעראַמט דאָס הויז, און אַן אָרט פאַר די
קעמלען.

32איז דער מאַן אַריינגעגאַנגען אין הויז; און ער האָט
אָפּגעבונדן די קעמלען, און האָט דערלאַנגט שטרוי און פוטער
פאַר די קעמלען, און וואַסער צו וואַשן זיינע פיס, און די פיס
פון די מענטשן וואָס מיט אים. 33און עס איז געשטעלט געוואָרן
פאַר אים צום עסן, אָבער ער האָט געזאָגט: איך וועל ניט עסן,
ביז איך האָב גערעדט מיינע רייד. האָט ער געזאָגט: רעד.
34האָט ער געזאָגט: דער קנעכט פון אַברהמען בין איך.
35און גאָט האָט זייער געבענטשט מיין האַר, און ער איז געוואָרן
רייך; און ער האָט אים געגעבן שאָף און רינדער, און זילבער
און גאָלד, און קנעכט און דינסטן, און קעמלען און אייזלען.
36און שׂרה, מיין האַרס ווייב, האָט געבאָרן אַ זון צו מיין האַר
אויף איר עלטער; און ער האָט אים אַוועקגעגעבן אַלץ וואָס ער
האָט געהאַט. 37און מיין האַר האָט מיך באַשוואָרן, אַזוי צו
זאָגן: זאָלסט ניט נעמען אַ ווייב פאַר מיין זון פון די טעכטער
פון דעם כּנַעֲני וואָס איך זיץ אין זיין לאַנד. 38ניט אַנדערש
נאָר צו מיין פאָטערס הויז זאָלסטו גיין, און צו מיין משפּחה,
און נעמען אַ ווייב פאַר מיין זון. 39האָב איך געזאָגט צו מיין
האַר: טאָמער וועט די פרוי ניט וועלן גיין מיט מיר? 40האָט ער
צו מיר געזאָגט: יהוה וואָס איך בין געגאַנגען פאַר אים, וועט
שיקן זיין מלאַך מיט דיר, און וועט באַגליקן דיין וועג, און וועסט
קריגן אַ ווייב פאַר מיין זון, פון מיין משפּחה און פון מיין
פאָטערס הויז. 41דענסמאָל וועסטו פריי זיין פון מיין שבועה,
אַז דו וועסט קומען צו מיין משפּחה; און אויב זיי וועלן דיר
ניט געבן, וועסטו אויך פריי זיין פון מיין שבועה. 42בין איך
געקומען היינט צום קוואַל, און האָב געזאָגט: יהוה, גאָט פון
מיין האַר אַברהמען, אויב דו ווילסט, איך בעט דיך, באַגליקן
מיין וועג וואָס איך גיי אויף אים: 43אָט שטיי איך ביים קוואַל
וואַסער; און עס זאָל זיין, אַז די מיידל וואָס קומט אַרויס

שעפּן, און איך וועל זאָגן צו איר: „גיב מיר טרינקען, איך בעט דיך, אַ ביסל וואַסער פון דיין קרוג", 44און זי וועט זאָגן צו מיר: „אי דו טרינק, אי פאַר דיינע קעמלען וועל איך אָנשעפּן", זאָל זי זיין די ווייב, וואָס גאָט האָט באַשערט פאַר מיין האַרס זון. 45נאָך איידער איך ענדיק רעדן צו מיין האַרצן, ערשט רבקה קומט אַרויס מיט איר קרוג אויף איר אַקסל; און זי האָט אַראָפּגענידערט צום קוואַל און האָט אָנגעשעפּט. האָב איך צו איר געזאָגט: גיב מיר טרינקען, איך בעט דיך. 46האָט זי אויף גיך אַראָפּגעלאָזט איר קרוג פון זיך, און האָט געזאָגט: טרינק, און אויך דיינע קעמלען וועל איך אָנטרינקען. האָב איך געטרונקען, און אויך די קעמלען האָט זי אָנגעטרונקען. 47האָב איך זי געפרעגט און האָב געזאָגט: וועמעס טאָכטער ביסטו? האָט זי געזאָגט: די טאָכטער פון בתואֵל דעם זון פון נָחוֹרן, וואָס מִלכָּה האָט געבאָרן צו אים. און איך האָב אָנגעטאָן דעם נאָזרינג אויף איר נאָז, און די אָרעמבענדער אויף אירע הענט. 48און איך האָב מיך געבייגט און מיך געבוקט צו יהוה, און איך האָב געלויבט יהוה דעם גאָט פון מיין האַר אַברהמען, וואָס האָט מיך געפירט אויפן ריכטיקן וועג צו קריגן די טאָכטער פון מיין האַרס אַן אייגענעם פאַר זיין זון. 49און אַצונד, אויב איר ווילט טאָן אַ חסד און אַ טריישאַפט מיט מיין האַר, זאָגט מיר; און אויב ניט, זאָגט מיר; און איך וועל מיך קערן אויף רעכטס אָדער אויף לינקס.

50האָט געענטפערט לָבָן און בתואֵל, און זיי האָבן געזאָגט: די זאַך איז אַרויס פון גאָט; מיר קענען ניט רעדן צו דיר שלעכטס אָדער גוטס. 51אָט איז רבקה פאַר דיר, נעם און גיי, און זאָל זי זיין אַ ווייב צו דעם זון פון דיין האַר, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט.

52און עס איז געווען, ווי דער קנעכט פון אַברהמען האָט

געהערט זייערע ווערטער, אַזוי האָט ער זיך געבוקט צו דער
ערד פאַר גאָט. [53]און דער קנעכט האָט אַרויסגענומען
זילבערנע זאַכן, און גילדערנע זאַכן, און קליידער, און געגעבן
רבקהן; אויך איר ברודער און איר מוטער האָט ער געגעבן
טייערע מתנות. [54]און זיי האָבן געגעסן און געטרונקען, ער
און די מענטשן וואָס מיט אים; און זיי האָבן איבערגענעכטיקט;
און זיי זיינען אויפגעשטאַנען אין דער פרי, און ער האָט געזאָגט:
שיקט מיך אַוועק צו מיין האַר.

[55]האָט געזאָגט איר ברודער און איר מוטער: זאָל די
מיידל בלייבן ביי אונדז אַ יאָר אָדער צען [חדשים], דערנאָך
וועט זי גיין. [56]האָט ער צו זיי געזאָגט: האַלט מיך ניט אויף,
אַז גאָט האָט באַגליקט מיין וועג. שיקט מיך אַוועק, און לאָמיך
גיין צו מיין האַר. [57]האָבן זיי געזאָגט: מיר וועלן רופן דן
מיידל, און מיר וועלן פרעגן איר מויל. [58]האָבן זיי גערופן
רבקהן, און האָבן צו איר געזאָגט: ווילסטו גיין מיט דעמדאָזיקן
מאַן? האָט זי געזאָגט: איך וויל גיין.

[59]האָבן זיי אַרויסבאַגלייט זייער שוועסטער רבקהן, און
איר אַם, און אַברהמס קנעכט, און זיינע מענטשן. [60]און זיי
האָבן געבענטשט רבקהן, און האָבן צו איר געזאָגט: אונדזער
שוועסטער, דו ווער טויזנטער מאָל צען טויזנט, און דיין זאָמען
זאָל אַרבן דעם טויער פון זיינע פיינט. [61]און רבקה איז אויפ־
געשטאַנען מיט אירע מיידלאַך, און זיי האָבן זיך אַרויפגעזעצט
אויף די קעמלען, און זיינען געגאַנגען נאָך דעם מאַן. און דער
קנעכט האָט גענומען רבקהן, און איז אַוועקגעגאַנגען.

[62]און יצחק איז אָנגעקומען פון ווו מע גייט קיין באֵר־לַחַי־
רֹאִי, וואָרום ער איז געזעסן אין לאַנד פון דָרום—[63]און יצחק
איז אַרויסגעגאַנגען זיך דורכצוגיין אין פעלד אַקעגן אָוונט—
האָט ער אויפגעהויבן זיינע אויגן און האָט אַ קוק געטאָן, ערשט

קעמלען קומען אָן. [64]און רבקה האָט אויפגעהויבן אירע אויגן,
און האָט דערזען יצחקן, און זי האָט זיך אַראָפּגעלאָזט פון
קעמל. [65]און זי האָט געזאָגט צו דעם קנעכט: ווער איז יענער
מאַן וואָס גייט אין פעלד אונדז אַנטקעגן? האָט דער קנעכט
געזאָגט: דאָס איז מיין האַר. האָט זי גענומען דעם שלייער,
און האָט זיך פאַרדעקט.

[66]און דער קנעכט האָט דערציילט יצחקן אַלע זאַכן וואָס
ער האָט געטאָן. [67]און יצחק האָט זי אַריינגעבראַכט אין דעם
געצעלט פון זיין מוטער שׂרהן. און ער האָט גענומען רבקהן,
און זי איז אים געוואָרן פאַר אַ ווייב; און ער האָט זי ליב
געהאַט. און יצחק האָט זיך געטרייסט נאָך זיין מוטער.

כה [1]און אַברהם האָט ווידער גענומען אַ ווייב, און איר
נאָמען איז געווען קטורָה. [2]און זי האָט אים געבאָרן
זמרָנען, און יָקשָנען, און מדָנען, און מִדיָנען, און יִשבָקן, און
שוחַן. [3]און יָקשָן האָט געבאָרן שבאָן, און דדָנען. און די
קינדער פון דדָנען זיינען געווען אַשורים, און לטושים, און
לְאומים. [4]און די זין פון מִדיָנען זיינען געווען: עֵיפָה, און
עֵפֶר, און חֲנוך, און אַבידָע, און אֶלדָעָה. די אַלע זיינען געווען
די קינדער פון קטורָהן.

[5]און אַברהם האָט אַוועקגעגעבן אַלץ וואָס ער האָט געהאַט
צו יצחקן. [6]און צו די זין פון די קעפּסווייבער וואָס אַברהם
האָט געהאַט, האָט אַברהם געגעבן מתנות, און האָט זיי אַוועק־
געשיקט פון זיין זון יצחקן, ווען ער האָט נאָך געלעבט, קיין
מזרח, אין מזרח־לאַנד.

[7]און דאָס זיינען די טעג פון די יאָרן פון אַברהמס לעבן
וואָס ער האָט געלעבט: הונדערט יאָר און פינף יאָר און זיבעציק
יאָר. [8]און אַברהם איז פאַרגאַנגען און איז געשטאָרבן אין אַ
גוטער עלטער, אַלט און זאַט [מיט יאָרן]; און ער איז אַיינ־

געזאַמלט געוואָרן צו זיין פאָלק. 9און יצחק און ישמָעאל, זיינע
זין, האָבן אים באַגראָבן אין דער הייל פון מַכפֵּלָה, אין דעם
פעלד פון עפרון דעם זון פון צוחַר דעם חִתי, וואָס פאַר מַמרֵא;
10דאָס פעלד וואָס אַברהם האָט אָפּגעקויפט פון די קינדער פון
חֵת, דאָרטן איז באַגראָבן געוואָרן אַברהם, און זיין ווייב שׂרה.

11און עס איז געווען נאָך דעם טויט פון אַברהמען, האָט גאָט
געבענטשט זיין זון יצחקן. און יצחק איז געזעסן ביי בְּאֵר־לַחַי־
רוֹאִי.

12און דאָס זיינען די געבורטן פון ישמָעאל, אַברהמס זון,
וואָס הָגָר די מִצרית, די דינסט פון שׂרהן, האָט געבאָרן
אַברהמען. 13און דאָס זיינען די נעמען פון ישמָעאלס זין, נאָך
זייערע נעמען, לויט זייערע געבורטן: דער בְּכוֹר פון ישמָעאלן,
נבָיוֹת, און קֵדָר, און אַדבְּאֵל, און מִבשָׂם; 14און מִשמָע, און דוּמָה,
און מַשָׂא; 15חֲדַד, און תֵּימָא, יטור, נָפיש, און קֵדמָה. 16דאָס
זיינען די זין פון ישמָעאלן, און דאָס זיינען זייערע נעמען אין
זייערע דערפער, און אין זייערע לאַגערן; צוועלף פירשטן
לויט זייערע פעלקער.—17און דאָס זיינען די יאָרן פון ישמָעאלס
לעבן: הונדערט יאָר און זיבן יאָר און דרייסיק יאָר. און ער
איז פאַרגאַנגען און איז געשטאָרבן; און ער איז איינגעזאַמלט
געוואָרן צו זיין פאָלק.—18און זיי האָבן געוווינט פון חֲוִילָה ביז
שור וואָס פאַר מִצרַיִם, ווי דו גייסט קיין אַשור; אין געזיכט פון
אַלע זיינע ברידער האָט ער זיך באַזעצט.

תּוֹלְדוֹת

19און דאָס איז די געשיכטע פון יצחק,אַברהמס זון: אַברהם
האָט געבאָרן יצחקן. 20און יצחק איז געווען פערציק יאָר אַלט,
ווען ער האָט זיך גענומען רבקה, די טאָכטער פון בתוּאֵל דעם

אַרַמי פון פַּדַן־אַרָם, די שוועסטער פון לָבָן דעם אַרַמי, פאַר
אַ ווייב. [21]און יצחק האָט געבעטן צו גאָט פון וועגן זיין ווייב,
וואָרום זי איז געווען אַן עֲקָרָה; און גאָט האָט זיך געלאָזט
דערבעטן פון אים, און רבקה זיין ווייב איז טראָגעדיק געוואָרן.
[22]און די קינדער האָבן זיך געשטויסן אין איר, און זי האָט
געזאָגט: אויב אַזוי, נאָך וואָס דען לעב איך? און זי איז געגאַנגען
פרעגן ביי גאָט. [23]און גאָט האָט צו איר געזאָגט:

צוויי אומות זיינען אין דיין לייב,
און צוויי פעלקער וועלן זיך פון דיינע אינגעווייד צעשיידן,
און אַ פאָלק פון אַ פאָלק וועט זיין שטאַרקער,
און דער עלטערער וועט דינען דעם אינגערן.

[24]און אַז אירע טעג זיינען פול געוואָרן צום געווינען, ערשט
אַ צווילינג איז אין איר לייב. [25]און דער ערשטער איז אַרויס־
געקומען אַ רויטער, אין גאַנצן אַזוי ווי אַ האָריקער מאַנטל;
און מע האָט גערופן זיין נאָמען עֵשָׂו. [26]און דערנאָך איז אַרויס־
געקומען זיין ברודער, און זיין האַנט האָט צוגעהאַלטן דעם
טריט פון עֵשָׂון; און מע האָט גערופן זיין נאָמען יַעֲקֹב[א]. און
יצחק איז געווען זעכציק יאָר אַלט ביי זייער געבאָרן ווערן.
[27]און די אינגלאַך זיינען אויפגעוואַקסן; און עֵשָׂו איז געווען
אַ מענטש געניט אין געיעג, אַ פעלדמענטש, און יעקב איז געווען
אַ שטילער מענטש, וואָס זיצט אין געצעלטן. [28]און יצחק
האָט ליב געהאַט עֵשָׂון, ווייל דאָס געפאַנג איז אים געווען צום
מויל; און רבקה האָט ליב געהאַט יעקבן.

[29]האָט יעקב איינמאָל געקאָכט אַ געקעכץ, און עֵשָׂו איז
אָנגעקומען פון פעלד, און ער איז געווען פאַרשמאַכט. [30]האָט
עֵשָׂו געזאָגט צו יעקבן: לאָז מיך אַ שלונג טאָן, איך בעט דיך,
פון דעמדאָזיקן רויטדרויטן[ב], וואָרום איך בין פאַרשמאַכט;
דרום האָט מען גערופן זיין נאָמען אֱדוֹם. [31]האָט יעקב

[א] דער וואָס האַלטביים טריט אָדער פאַרכאַפּט און נאַרט אויס. [ב] הָאָדֹם הָאָדֹם.

געזאָגט: פֿאַרקויף מיר אַקאָרשט דיין בכורה. 32האָט עֵשָׂו
געזאָגט: זע, איך גיי צום שטאַרבן, און צו וואָס מיר דען
בכורה? 33האָט יעקב געזאָגט: שווער מיר אַקאָרשט. האָט
ער אים געשוואָרן, און ער האָט פֿאַרקויפֿט זיין בכורה צו יעקבן.
34און יעקב האָט געגעבן עֵשָׂון ברויט און געקעכץ פֿון לינדזן;
און ער האָט געגעסן און געטרונקען, און איז אויפֿגעשטאַנען
און אַוועקגעגאַנגען. אַזוי האָט עֵשָׂו פֿאַראַכט די בכורה.

כו 1און עס איז געוואָרן אַ הונגער אין לאַנד, אַחוץ דעם
פֿריערדיקן הונגער, וואָס איז געווען אין די טעג פֿון
אַברהמען; און יצחק איז געגאַנגען צו אַבימֶלֶך דעם מלך פֿון די
פּלִשתּים, קיין גְרָר. 2און גאָט האָט זיך באַוויזן צו אים, און האָט
געזאָגט: זאָלסט ניט נידערן קיין מִצרַיִם, וווין אין דעם לאַנד וואָס
איך וועל דיר זאָגן. 3האַלט זיך אויף אין דעמדאָזיקן לאַנד, און
איך וועל זיין מיט דיר, און וועל דיך בענטשן; וואָרום צו דיר
און צו דיין זאָמען וועל איך געבן אַלע דידאָזיקע לענדער,
און איך וועל מקיים זיין די שבועה וואָס איך האָב געשוואָרן
צו דיין פֿאָטער אַברהמען. 4און איך וועל מערן דיין זאָמען
אַזוי ווי די שטערן פֿון הימל, און וועל געבן צו דיין זאָמען אַלע
דידאָזיקע לענדער; און בענטשן וועלן זיך מיט דיין זאָמען אַלע
פֿעלקער פֿון דער ערד; 5דערפֿאַר וואָס אַברהם האָט צו־
געהערט צו מיין קָול, און האָט געהיט מיין היטונג, מיינע
געבאָט, מיינע געזעצן, און מיינע לערנונגען.
6און יצחק האָט זיך באַזעצט אין גְרָר. 7האָבן די מענטשן
פֿון דעם אָרט געפֿרעגט וועגן זיין ווייב, און ער האָט געזאָגט:
זי איז מיינע אַ שוועסטער; וואָרום ער האָט מורא געהאַט צו
זאָגן „מיין ווייב"; „טאָמער וועלן די מענטשן פֿון דעם אָרט מיך
הרגען איבער רבקהן, ווייל זי איז שיין פֿון אויסזען".
8און עס איז געווען, אַז ער איז דאָרטן אָפּגעווען אַ לאַנגע

צייט, האָט אַבימֶלֶך דער מלך פון די פּלִשתּים אַרויסגעקוקט
דורכן פענצטער, און געזען, ערשט יצחק שטיפט מיט זיין ווייב
רבקהן. 9האָט אַבימֶלֶך גערופן יצחקן, און האָט געזאָגט: זי
איז דאָך גאָר דיין ווייב, און ווי אַזוי האָסטו געזאָגט: זי איז מיינע
אַ שוועסטער? האָט יצחק צו אים געזאָגט: ווייל איך האָב
געקלערט: איך וועל נאָך אומקומען איבער איר. 10האָט
אַבימלך געזאָגט: וואָס האָסטו דאָ געטאָן צו אונדז? שיר־שיר
וואָלט איינער פון פאָלק געלעגן מיט דיין ווייב, און וואָלסט
געבראַכט אויף אונדז אַ שולד.

11און אַבימֶלֶך האָט באַפוילן דעם גאַנצן פאָלק, אַזוי צו
זאָגן: דער וואָס רירט אָן דעמדאָזיקן מאַן אָדער זיין ווייב, וועט
טייטן געטייט ווערן.

12און יצחק האָט געזייט אין יענעם לאַנד, און האָט געקריגן
אין יענעם יאָר הונדערט מאָל אַזוי פיל; און גאָט האָט אים
געבענטשט. 13און דער מאַן איז געוואָרן רייך, און איז נאָכאַנאַנד
רייכער געוואָרן, ביז ער איז געוואָרן זייער רייך. 14און ער
האָט געהאַט סטאַדעס שאָף, און סטאַדעס רינדער, און פיל
קנעכט; און די פּלִשתּים האָבן אים מקנא געווען. 15און אַלע
ברונעמער וואָס די קנעכט פון זיין פאָטער האָבן געגראָבן
אין די טעג פון זיין פאָטער אַברהמען, האָבן די פּלִשתּים זיי
פאַרשטאָפּט, און זיי אָנגעפילט מיט ערד. 16און אַבימֶלֶך האָט
געזאָגט צו יצחקן: גיי אַוועק פון אונדז, וואָרום ביסט פיל
מאַכטיקער פון אונדז.

17איז יצחק אַוועקגעגאַנגען פון דאָרטן, און האָט געלאַגערט
אין טאָל פון גרר, און האָט זיך דאָרטן באַזעצט. 18און יצחק
האָט ווידער אויפגעגראָבן די וואַסערברונעמער וואָס מע
האָט געגראָבן אין די טעג פון זיין פאָטער אַברהמען, און די
פּלִשתּים האָבן זיי פאַרשטאָפּט נאָך דעם טויט פון אַברהמען;

און ער האָט זיי גערופֿן מיט נעמען אַזוי ווי די נעמען וואָס זיין
פֿאָטער האָט זיי גערופֿן. [19]און די קנעכט פֿון יצחקן האָבן
געגראָבן אין טאָל, און האָבן דאָרטן געפֿונען אַ ברונעם
לעבעדיקע וואַסער. [20]האָבן זיך געקריגט די פּאַסטוכער פֿון
גְרָר מיט די פּאַסטוכער פֿון יצחקן, אַזוי צו זאָגן: אונדז געהערט
דאָס וואַסער. און ער האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם
ברונעם עֵשֶׂק, ווייל זיי האָבן זיך געעֶסֶקט מיט אים. [21]און זיי
האָבן געגראָבן אַן אַנדער ברונעם, און האָבן זיך איבער אים
אויך געקריגט. און ער האָט גערופֿן זיין נאָמען שִׂטְנָה*. [22]און
ער האָט זיך איבערגעטראָגן פֿון דאָרטן, און האָט געגראָבן
אַן אַנדער ברונעם; און זיי האָבן זיך איבער אים ניט געקריגט.
האָט ער גערופֿן זיין נאָמען רחובות, ווייל ער האָט געזאָגט:
אַצונד האָט אונדז גאָט געגעבן רַחבות, און מיר וועלן וואַקסן
אין לאַנד.

[23]און ער איז אַרויפֿגעגאַנגען פֿון דאָרטן קיין באֵר־שֶׁבַע.
[24]און גאָט האָט זיך באַוויזן צו אים אין יענער נאַכט, און האָט
געזאָגט: איך בין דער גאָט פֿון דיין פֿאָטער אַברהמען; זאָלסט
ניט מורא האָבן, וואָרום איך בין מיט דיר, און איך וועל דיך
בענטשן, און וועל מערן דיין זאָמען, פֿון מיין קנעכט אַברהמס
וועגן.

[25]האָט ער דאָרטן געבויט אַ מזבח, און ער האָט גערופֿן
צו דעם נאָמען יהוה; און ער האָט דאָרטן אויפֿגעשטעלט זיין
געצעלט. און די קנעכט פֿון יצחקן האָבן דאָרטן געגראָבן
אַ ברונעם.

[26]און אַבימֶלֶך איז געגאַנגען צו אים פֿון גְרָר, מיט אַחוּזַת
זיין גוטן פֿריינט, און פּיכוֹל דעם האַר פֿון זיין חיל. [27]האָט
יצחק צו זיי געזאָגט: נאָך וואָס זייט איר געקומען צו מיר, אַז
איר זייט מיר שׂונאים, און האָט מיך אַרויסגעשיקט פֿון אייך?

*שטערעניש.

28האָבן זיי געזאָגט: זען האָבן מיר געזען אַז גאָט איז מיט דיר,
און מיר האָבן געזאָגט: זאָל־זשע זיין אַ שבועה צווישן אונדז,
צווישן אונדז און צווישן דיר, און לאָמיר שליסן אַ בונד מיט
דיר. 29אויב דו וועסט טאָן מיט אונדז בייז! אַזוי ווי מיר האָבן
דיך ניט אָנגערירט, און אַזוי ווי מיר האָבן מיט דיר רק גוטס
געטאָן, און מיר האָבן דיך אַוועקגעלאָזט בשלום. אַצונד
ביסטו אַ געבענטשטער פון גאָט.

30האָט ער געמאַכט פאַר זיי אַ מאָלצייט, און זיי האָבן געגעסן
און געטרונקען. 31און זיי האָבן זיך געפעדערט אין דער פרי,
און זיי האָבן געשוואָרן איינער דעם אַנדערן, און יצחק האָט
זיי אַרויסבאַלייט, און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען פון אים בשלום.

32און עס איז געווען אין יענעם טאָג, זיינען געקומען די
קנעכט פון יצחקן, און האָבן אים דערציילט וועגן אַ ברונעם
וואָס זיי האָבן געגראָבן, און זיי האָבן צו אים געזאָגט: מיר האָבן
געפונען וואַסער. 33האָט ער אים גערופן שִׁבְעָה[א]. דרום איז
דער נאָמען פון דער שטאָט בְּאֵר־שֶׁבַע ביז אויף היינטיקן טאָג.

34און אַז עֵשָׂו איז געווען פערציק יאָר אַלט, האָט ער
גענומען פאַר אַ ווייב יהודית די טאָכטער פון בְּאֵרִי דעם חִתִּי,
און בָּשְׂמַת די טאָכטער פון אֵילוֹן דעם חִתִּי. 35און זיי זיינען
געווען אַ האַרצביטערניש פאַר יצחקן און פאַר רבקהן.

כז 1און עס איז געווען, אַז יצחק איז אַלט געוואָרן, און זיינע
אויגן זיינען געוואָרן צו טונקל צו זען, האָט ער גערופן
זיין עלטערן זון עֵשָׂון, און האָט צו אים געזאָגט: מיין זון! האָט
ער צו אים געזאָגט: דאָ בין איך. 2האָט ער געזאָגט: זע נאָר,
איך בין אַלט, איך ווייס ניט דעם טאָג פון מיין טויט. 3דרום
נעם אַצונד, איך בעט דיך, דיינע וואָפן, דיין פיילבייטל און
דיין בויגן, און גיי אַרויס אין פעלד, און פאַנג מיר אַ געפאַנג;

[א] זיבן.

4אוּן מאַך מיר אַ מאכל אַזוי ווי איך האָב ליב, אוּן ברענג מיר,
אוּן איך וועל עסן; כּדי מיין זעל זאָל דיך בּענטשן איידער איך
שטאַרב.
5אוּן רבקה האָט געהערט ווי יצחק רעדט צוּ זיין זוּן עֵשָׂון.
אוּן עֵשָׂו איז אַוועקגעגאַנגען אין פעלד, צוּ פאַנגען אַ געפאַנג
אויף צוּ ברענגען. 6האָט רבקה געזאָגט צוּ איר זוּן יעקבן, אַזוי
צוּ זאָגן: זע, איך האָב געהערט דיין פאָטער רעדן צוּ דיין
בּרוּדער עֵשָׂון, אַזוי צוּ זאָגן: 7ברענג מיר אַ געפאַנג, אוּן מאַך מיר
אַ מאכל, אוּן איך וועל עסן, אוּן איך וועל דיך בּענטשן פאַר
גאָט פאַר מיין טויט. 8איז אַצוּנד, מיין זוּן, הער צוּ מיין קָול
לויט ווי איך באַפעל דיר. 9גיי אַקאָרשט צוּ די שאָף, אוּן ברענג
מיר פוּן דאָרטן צוויי גוּטע ציגנבּעקלאַך, אוּן איך וועל פוּן זיי
מאַכן אַ מאכל פאַר דיין פאָטער, אַזוי ווי ער האָט ליב. 10אוּן
וועסט ברענגען צוּ דיין פאָטער, ער זאָל עסן, כּדי ער זאָל
דיך בּענטשן פאַר זיין טויט.
11האָט יעקב געזאָגט צוּ זיין מוּטער רבקהן: זע, מיין
בּרוּדער עֵשָׂו איז אַ מענטש אַ האָריקער, אוּן איך בּין אַ מענטש
אַ גלאַטער. 12טאָמער וועט מיך מיין פאָטער אָנטאַפּן, וועל
איך זיין אין זיינע אויגן אַזוי ווי אַן אָפּנאַרער, אוּן איך וועל
ברענגען אויף מיר אַ קללה, אוּן ניט אַ בּרכה.
13האָט זיין מוּטער צוּ אים געזאָגט: אויף מיר דיין קללה,
מיין זוּן! נאָר הער צוּ מיין קָול, אוּן גיי ברענג מיר.
14איז ער געגאַנגען, אוּן האָט גענוּמען אוּן געבּראַכט צוּ זיין
מוּטער, אוּן זיין מוּטער האָט געמאַכט אַ מאכל אַזוי ווי זיין
פאָטער האָט ליב געהאַט. 15אוּן רבקה האָט גענוּמען די שענסטע
בּגדים פוּן איר עלטערן זוּן עֵשָׂון, וואָס זיינען געווען בּיי איר
אין הויז, אוּן זי האָט אָנגעטאָן איר אינגערן זוּן יעקבן. 16אוּן
די פעלכלאַך פוּן די ציגנבּעקלאַך האָט זי אָנגעטאָן אויף זיינע

הענט און אויף זיין גלאַטן האַלדז. [17]און זי האָט געגעבן דעם
מאכל און דאָס ברויט וואָס זי האָט געמאַכט, אין דער האַנט
פון איר זון יעקבן.
[18]און ער איז געקומען צו זיין פאָטער, און האָט געזאָגט:
פאָטער מיינער! האָט ער געזאָגט: דאָ בין איך; ווער ביסטו
מיין זון? [19]האָט יעקב געזאָגט צו זיין פאָטער: איך בין עֵשָׂו
דיין בכוֹר; איך האָב געטאָן אַזוי ווי דו האָסט מיר געהייסן.
הייב דיך אויף, איך בעט דיך, זעץ דיך, און עס פון מיין געפאַנג,
כדי דיין זעל זאָל מיך בענטשן. [20]האָט יצחק געזאָגט צו זיין
זון: ווי האָסטו עפּעס אַזוי גיך געפונען, מיין זון? האָט ער געזאָגט:
ווייל גאָט דיין האַר האָט מיר צוגעשיקט אַ טראַף. [21]האָט יצחק
געזאָגט צו יעקבן: גענען, איך בעט דיך, און לאָמיך דיך אָנ
טאַפּן, מיין זון, אויב דו ביסט דאָס מיין זון עֵשָׂו, אָדער ניט.
[22]האָט יעקב גענענט צו זיין פאָטער יצחקן, און ער האָט אים
אָנגעטאַפּט, און האָט געזאָגט: דער קָול איז דער קָול פון יעקבן,
אָבער די הענט זיינען די הענט פון עֵשָׂון. [23]און ער האָט אים
ניט דערקענט, ווייל זיינע הענט זיינען געווען האָריק, אַזוי ווי די
הענט פון זיין ברודער עֵשָׂון; און ער האָט אים געבענטשט. [24]און
ער האָט געזאָגט: דו ביסט דאָס מיין זון עֵשָׂו? האָט ער געזאָגט:
איך בין עס. [25]האָט ער געזאָגט: דערלאַנג מיר, און איך וועל
עסן פון מיין זונס געפאַנג, כדי מיין זעל זאָל דיך בענטשן. האָט
ער אים דערלאַנגט, און ער האָט געגעסן; און ער האָט אים
געבראַכט וויין, און ער האָט געטרונקען. [26]און זיין פאָטער
יצחק האָט געזאָגט צו אים: גענען, איך בעט דיך, און טו מיך
אַ קוש, מיין זון. [27]האָט ער גענענט, און האָט אים אַ קוש
געטאָן. און ער האָט געשמעקט דעם ריח פון זיינע בגדים,
און האָט אים געבענטשט, און געזאָגט:

זע, דער ריח פון מיין זון

איז ווי דער ריח פון אַ פעלד
וואָס גאָט האָט עס געבענטשט.
28און גאָט זאָל דיר געבן פון דעם טוי פון הימל,
און פון די פעטקייטן פון דער ערד,
און פיל תבואה און ווייַן.
29פעלקער זאָלן דיר דינען,
און אומות זאָלן זיך בוקן צו דיר.
זייַ אַ האַר איבער דייַנע ברידער,
און די זין פון דייַן מוטער זאָלן זיך בוקן צו דיר.
פאַרשאָלטן די וואָס שילטן דיך,
און געבענטשט די וואָס בענטשן דיך!

30און עס איז געווען, אַז יצחק האָט געענדיקט בענטשן
יעקבן, איז ווי נאָר יעקב איז אַרויסגעגאַנגען פון פאַר זייַן
פאָטער יצחקן, אַזוי איז זייַן ברודער עֵשָׂו אָנגעקומען פון זייַן
געיעג. 31און ער אויך האָט געמאַכט אַ מאכל און געבראַכט צו
זייַן פאָטער; און ער האָט געזאָגט צו זייַן פאָטער: זאָל מייַן
פאָטער אויפשטיין, און עסן פון זייַן זונס געפאַנג, כּדי דייַן זעל
זאָל מיך בענטשן. 32האָט זייַן פאָטער יצחק צו אים געזאָגט:
ווער ביסטו? האָט ער געזאָגט: איך בין דייַן זון, דייַן בְּכוֹר עֵשָׂו.
33האָט יצחק געציטערט זייער אַ גרויס ציטערניש, און ער האָט
געזאָגט: הייַנט ווער איז דער וואָס האָט געפאַנגען אַ געפאַנג
און מיר געבראַכט, און איך האָב געגעסן פון אַלץ איידער דו
ביסט געקומען, און איך האָב אים געבענטשט? ער וועט אויך
זייַן געבענטשט.

34ווי עֵשָׂו האָט געהערט די ווערטער פון זייַן פאָטער, אַזוי
האָט ער אויסגעשריען אַ זייער גרויס און ביטער געשריי, און
ער האָט געזאָגט צו זייַן פאָטער: בענטש מיך אויך, מייַן פאָטער.
35האָט ער געזאָגט: דייַן ברודער איז געקומען מיט באַטרוג,

און האָט צוגענומען דײַן ברכה. 36האָט ער געזאָגט: צי דען
רופט מען זײַן נאָמען יעקב[א], ווײַל ער האָט מיר שוין צוויי מאָל
אויסגענאַרט? מײַן בכורה האָט ער צוגענומען, און אָט האָט
ער אַצונד צוגענומען מײַן ברכה. און ער האָט געזאָגט: האָסטו
ניט באַהאַלטן פאַר מיר אַ ברכה? 37האָט יצחק געענטפערט
און האָט געזאָגט צו עֵשָׂון: זע, איך האָב אים געמאַכט פאַר אַ
האַר איבער דיר, און אַלע זײַנע ברידער האָב איך אים געגעבן
פאַר קנעכט, און מיט תבואה און ווײַן האָב איך אים פאַר־
זאָרגט, און פאַר דיר, וואָס קען איך דען טאָן, מײַן זון? 38האָט
עֵשָׂו געזאָגט צו זײַן פאָטער: איז דאָס די איינציקע ברכה בײַ
דיר, מײַן פאָטער? בענטש מיך אויך, מײַן פאָטער. און עֵשָׂו
האָט אויפגעהויבן זײַן קָול און האָט געוויינט. 39האָט זײַן
פאָטער יצחק זיך אָפּגערופן און האָט צו אים געזאָגט:

זע, ווײַט פון די פעטקייטן פון דער ערד וועט זײַן דײַן וווינונג,
און אָן דעם הימלס טוי פון אויבן;
און אויף דײַן שווערד וועסטו לעבן,
און דײַן ברודער וועסטו דינען;
40און עס וועט זײַן, אַז דו וועסט זיך אָפּרײַסן,
וועסטו אַראָפּוואַרפן זײַן יאָך פון דײַן האַלדז.

41און עֵשָׂו האָט פײַנט געקריגן יעקבן איבער דער ברכה
וואָס זײַן פאָטער האָט אים געבענטשט, און עֵשָׂו האָט געזאָגט
בײַ זיך אין האַרצן: זאָלן אָנקומען די טרויערטעג נאָך מײַן
פאָטער, און איך וועל הרגען מײַן ברודער יעקבן.

42זײַנען דערציילט געוואָרן רבקהן די ווערטער פון איר
עלטערן זון עֵשָׂון, און זי האָט געשיקט און האָט גערופן איר
אינגערן זון יעקבן, און האָט צו אים געזאָגט: זע, דײַן ברודער
עֵשָׂו טרייסט זיך וועגן דיר, אַז ער וועט דיך הרגען. 43און
אַצונד, מײַן זון, הער צו מײַן קָול, און שטיי אויף, אַנטלויף דיר

[א] זע כה, 25.

צו מיין ברודער לָבָנען קיין חָרָן. 44און וועסט זיצן ביי אים
עטלאַכע יאָר, ביז וואַנען דער גרימצאָרן פון דיין ברודער וועט
אָפּגיין; 45ביז דער כּעס פון דיין ברודער וועט זיך אָפּקערן
פון דיר, און ער וועט פאַרגעסן וואָס דו האָסט אים געטאָן;
און איך וועל שיקן, און וועל דיך אָפּנעמען פון דאָרטן. נאָך
וואָס זאָל איך אָנווערן אײַך ביידן אין איין טאָג?
46און רבקה האָט געזאָגט צו יצחקן: מיין לעבן איז מיר
נמאס פון וועגן די טעכטער פון חֵת; אויב יעקב נעמט אַ ווייב
פון די טעכטער פון חֵת, אַזוי ווי די דאָזיקע, פון די טעכטער
פון לאַנד, וואָס טויג מיר דאָס לעבן?
כח 1האָט יצחק גערופן יעקבן, און האָט אים געבענטשט,
און האָט אים באַפוילן, און האָט צו אים געזאָגט:
זאָלסט ניט נעמען אַ ווייב פון די טעכטער פון כּנַעַן. 2שטיי
אויף, גיי קיין פַּדַן־אֲרָם, צו דעם הויז פון בתואֵל, דיין מוטערס
פאָטער, און נעם דיר פון דאָרטן אַ ווייב פון די טעכטער
פון לָבָן, דיין מוטערס ברודער. 3און גאָט שַׁדַי וועט דיך
בענטשן, און וועט דיך פרוכפּערן און דיך מערן, און וועסט
ווערן אַ געזעמל פעלקער. 4און ער וועט דיר געבן די ברכה
פון אַברהמען, דיר און דיין זאָמען מיט דיר, כּדי זאָלסט אַרבן
דאָס לאַנד פון דיין וווינשאַפט, וואָס גאָט האָט געגעבן צו
אַברהמען.
5און יצחק האָט אַוועקגעשיקט יעקבן, און ער איז געגאַנגען
קיין פַּדַן־אֲרָם, צו לָבָן דעם זון פון בתואֵל דעם אֲרַמִי, דעם
ברודער פון רבקה, דער מוטער פון יעקבן און עֵשָׂון.
6און עֵשָׂו האָט געזען אַז יצחק האָט געבענטשט יעקבן, און
האָט אים אַוועקגעשיקט קיין פַּדַן־אֲרָם, זיך צו נעמען אַ ווייב
פון דאָרטן; אַז ווען ער האָט אים געבענטשט, האָט ער אים
באַפוילן, אַזוי צו זאָגן: זאָלסט ניט נעמען אַ ווייב פון די

טעכטער פון כּנַעַן; 7 און יעקב האָט צוגעהערט צו זיין פאָטער
און צו זיין מוטער, און איז געגאַנגען קיין פַּדַן־אֲרָם. 8 און עֵשָׂו
האָט געזען אַז די טעכטער פון כּנַעַן זיינען שלעכט אין די אויגן
פון זיין פאָטער יצחקן, 9 און עֵשָׂו איז געגאַנגען צו יִשמָעֵאלן,
און האָט, צו זיינע אַנדערע ווייבער, זיך גענומען פאַר אַ ווייב
מָחלַת די טאָכטער פון יִשמָעֵאל, אַברהמס זון, די שוועסטער
פון נבָיוֹתן.

וַיֵּצֵא

10 און יעקב איז אַרויסגעגאַנגען פון בְּאֵר־שֶׁבַע, און איז
געגאַנגען קיין חָרָן. 11 און ער האָט געטראָפן אַן אָרט, און איז
דאָרטן געבליבן נעכטיקן, וואָרום די זון איז אונטערגעגאַנגען;
און ער האָט גענומען פון די שטיינער פון דעם אָרט, און געמאַכט
פאַר זיין צוקאָפּנס, און האָט זיך געלייגט אין יענעם אָרט.
12 האָט זיך אים געחלומט, ערשט אַ לייטער שטייט אויף דער
ערד, און זיין שפּיץ גרייכט ביזן הימל, און זע, מלאָכים פון
גאָט גייען אַרויף און נידערן אַראָפּ אויף אים. 13 און אָט שטייט
גאָט איבער אים, און ער זאָגט: איך בין יהוה דער גאָט פון דיין
פאָטער אַברהמען, און דער גאָט פון יצחקן. דאָס לאַנד וואָס
דו ליגסט דערויף, צו דיר וועל איך עס געבן, און צו דיין
זאָמען. 14 און דיין זאָמען וועט זיין אַזוי ווי שטויב פון דער ערד,
און וועסט זיך אויסשפּרייטן קיין מערב און קיין מזרח און קיין
צפון און קיין דָרום, און בענטשן וועלן זיך מיט דיר און מיט
דיין זאָמען אַלע משפחות פון דער ערד. 15 און זע, איך וועל
זיין מיט דיר, און איך וועל דיך היטן אומעטום ווו דו וועסט
גיין, און איך וועל דיך אומקערן צו דערדאָזיקער ערד,
וואָרום איך וועל דיך ניט פאַרלאָזן, ביז וואַנען איך האָב
געטאָן וואָס איך האָב דיר צוגעזאָגט.

[16]האָט יעקב זיך אויפֿגעכאַפּט פֿון זײַן שלאָף, און ער האָט געזאָגט: פֿאַרוואָר, גאָט איז פֿאַראַן אין דעמדאָזיקן אָרט, און איך האָב ניט געוווּסט. [17]און ער האָט מורא געהאַט, און האָט געזאָגט: ווי מוראדיק איז דערדאָזיקער אָרט! דאָס איז ניט אַנדערש ווי דאָס הויז פֿון גאָט, און דאָס איז דער טויער פֿון הימל.

[18]און יעקב האָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און ער האָט גענומען דעם שטיין וואָס ער האָט געמאַכט פֿאַר זײַן צו־קאָפּנס, און האָט אים געמאַכט פֿאַר אַ זײַלשטיין, און ער האָט אַרויפֿגעגאָסן אײל אויף זײַן שפּיץ. [19]און ער האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון יענעם אָרט בֵּית־אֵלא,[a] אָבער לוּז איז געווען דער נאָמען פֿון דער שטאָט צוערשט. [20]און יעקב האָט אַ נדר געטאָן, אַזוי צו זאָגן: אויב גאָט וועט זײַן מיט מיר, און וועט מיך היטן אויף דעמדאָזיקן וועג וואָס איך גיי, און ער וועט מיר געבן ברויט צום עסן, און אַ בגד אָנצוטאָן, [21]און איך וועל מיך אומקערן בשלום צו מײַן פֿאָטערס הויז, וועט יהוה מיר זײַן צום גאָט. [22]און דערדאָזיקער שטיין וואָס איך האָב געמאַכט פֿאַר אַ זײַלשטיין, וועט זײַן אַ הויז פֿון גאָט; און פֿון אַלץ וואָס דו וועסט מיר געבן, וועל איך מעשׂרן מעשׂר צו דיר.

כט [1]און יעקב האָט אויפֿגעהויבן זײַנע פֿיס, און איז געגאַנגען צו דעם לאַנד פֿון די קינדער פֿון מזרח. [2]און ער האָט אַ קוק געטאָן, ערשט אַ ברונעם איז אין פֿעלד, און זע, דרײַ סטאַדעס שאָף הויערן דאָרטן בײַ אים; וואָרום פֿון יענעם ברונעם פֿלעגט מען אָנטרינקען די סטאַדעס, און דער שטיין אויפֿן מויל פֿון ברונעם איז געווען גרויס. [3]און אַז דאָרטן האָבן זיך צונויפֿגעזאַמלט אַלע סטאַדעס, האָט מען אַראָפּגעקײַקלט דעם שטיין פֿון דעם מויל פֿון ברונעם, און מע האָט אָנגעטרונקען

[a] דאָס הויז פֿון גאָט.

די שאָף, און אומגעקערט דעם שטיין אויפן מויל פון דעם
ברונעם אויף זיין אָרט.
4האָט יעקב צו זיי געזאָגט: פון וואַנען זייט איר, מיינע
ברידער? האָבן זיי געזאָגט: פון חָרָן זיינען מיר. 5האָט ער צו זיי
געזאָגט: קענט איר לָבָן דעם זון פון נָחורן? האָבן זיי געזאָגט:
מיר קענען. 6האָט ער צו זיי געזאָגט: איז פריד צו אים? האָבן
זיי געזאָגט: פריד; און אָט קומט זיין טאָכטער רחל מיט די שאָף.
7האָט ער צו זיי געזאָגט: זעט, דער טאָג איז נאָך גרויס, נאָך
ניט צייט דאָס פי זאָל אַיינגעזאַמלט ווערן; טרינקט אָן די
שאָף, און גייט פיטערט. 8האָבן זיי געזאָגט: מיר קענען ניט,
ביז וואַנען אַלע סטאַדעס וועלן זיך צונויפזאַמלען, און מע
וועט אַראָפּקייקלען דעם שטיין פון דעם מויל פון ברונעם; און
מיר וועלן אָנטרינקען די שאָף.
9ווי ער רעדט נאָך מיט זיי, אַזוי איז רחל אונטערגעקומען
מיט איר פאָטערס שאָף; וואָרום זי איז געווען אַ פּאַסטוכערין.
10און עס איז געווען, ווי יעקב האָט דערזען רחלען, די טאָכטער
פון לָבָן, זיין מוטערס ברודער, און די שאָף פון לָבָן, זיין
מוטערס ברודער, אַזוי האָט יעקב גענענט, און האָט אַראָפּ־
געקייקלט דעם שטיין פון דעם מויל פון ברונעם, און האָט
אָנגעטרונקען די שאָף פון לָבָן, זיין מוטערס ברודער. 11און יעקב
האָט געקושט רחלען, און האָט אויפגעהויבן זיין קָול און האָט
געוויינט. 12און יעקב האָט דערציילט רחלען אַז ער איז איר
פאָטערס אַן אייגענער, און אַז ער איז רבקהס אַ זון; און זי איז
געלאָפן, און האָט אָנגעזאָגט איר פאָטער.
13און עס איז געווען, ווי לָבָן האָט געהערט די הערונג וועגן
יעקב, זיין שוועסטערס זון, אַזוי איז ער אים געלאָפן אַנטקעגן,
און ער האָט אים געהאַלדזט און אים געקושט, און האָט אים
אַריינגעבראַכט אין זיין הויז. און ער האָט דערציילט לָבָנען

אַלע יענע געשעעניש. [14]און לָבָן האָט צו אים געזאָגט: פֿאַר־
וואָר, מיין ביין און מיין פֿלייש ביסטו.
און ער איז געזעסן ביי אים אַ חודש צייט.
[15]האָט לָבָן געזאָגט צו יעקבן: צי ווייל דו ביסט מיינער
אַן אייגענער, זאָלסטו מיר דינען אומזיסט? זאָג מיר וואָס איז
דיין לוין. [16]און לָבָן האָט געהאַט צוויי טעכטער; דער נאָמען
פֿון דער עלטערער איז געווען לאה, און דער נאָמען פֿון דער
אינגערער רחל. [17]און לאהס אויגן זיינען געווען שלאַפֿע, און
רחל איז געווען שיין אויפֿן געשטאַלט, און שיין אויפֿן פּנים. [18]און
יעקב האָט ליב געקריגן רחלען; און ער האָט געזאָגט: איך וועל
דיר דינען זיבן יאָר פֿאַר דיין אינגערער טאָכטער רחלען.
[19]האָט לבן געזאָגט: בעסער איך זאָל זי דיר געבן, איידער
איך זאָל זי געבן צו אַן אַנדער מאַן; בלייב ביי מיר.
[20]און יעקב האָט געדינט פֿאַר רחלען זיבן יאָר, און זיי
זיינען געווען אין זיינע אויגן אַזוי ווי עטלאַכע טעג, פֿון זיין
ליבשאַפֿט צו איר. [21]און יעקב האָט געזאָגט צו לָבָנען: גיב
מיר מיין ווייב, וואָרום מיינע טעג זיינען דערפֿילט געוואָרן;
און איך וועל קומען צו איר.
[22]האָט לָבָן איינגעזאַמלט אַלע מענטשן פֿון דעם אָרט, און
ער האָט געמאַכט אַ מאָלצייט. [23]און עס איז געווען אין אָוונט,
האָט ער גענומען זיין טאָכטער לאהן, און האָט זי געבראַכט
צו אים, און ער איז געקומען צו איר. [24]און לָבָן האָט איר
געגעבן זיין דינסט זִלְפָּהן—פֿאַר אַ דינסט צו זיין טאָכטער לאהן.
[25]און עס איז געווען אין דער פֿרי, ערשט דאָס איז לאה.
האָט ער געזאָגט צו לָבָנען: וואָס האָסטו מיר דאָ געטאָן? האָב
איך ניט געדינט ביי דיר פֿאַר רחלען, און פֿאַרוואָס האָסטו
מיך גענאַרט? [26]האָט לָבָן געזאָגט: עס ווערט ניט געטאָן אַזוי אין
אונדזער מקום, אויסצוגעבן די אינגערע פֿאַר דער עלטערער.

27 דערפֿיל די וואָך פֿון דער, און מיר וועלן דיר אויך יענע
געבן, פֿאַר דעם דינסט וואָס דו וועסט דינען בײַ מיר נאָך
זיבן אַנדערע יאָר.
28 האָט יעקב אַזוי געטאָן, און ער האָט דערפֿילט די וואָך
פֿון דער; און ער האָט אים געגעבן זײַן טאָכטער רחלען, אים
פֿאַר אַ ווײַב. 29 און לָבָן האָט געגעבן צו זײַן טאָכטער רחלען
זײַן דינסט בִּלְהָהן פֿאַר אַ דינסט צו איר.
30 און ער איז געקומען אויך צו רחלען. און ער האָט רחלען
אויך מער ליב געהאַט פֿון לאהן; און ער האָט געדינט בײַ אים
נאָך זיבן אַנדערע יאָר.
31 און גאָט האָט געזען אַז לאה איז ניט באַליבט, און ער
האָט געעפֿנט איר טראַכט; און רחל איז געווען אַן עֲקָרָה. 32 און
לאה איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון, און זי
האָט גערופֿן זײַן נאָמען רְאוּבֵן, ווײַל זי האָט געזאָגט: יאָ, גאָט
האָט געזען מײַן פּײַן[א], וואָרום אַצונד וועט מיך מײַן מאַן ליב
האָבן. 33 און זי איז ווידער טראָגעדיק געוואָרן, און האָט
געבאָרן אַ זון, און זי האָט געזאָגט: ווײַל גאָט האָט געהערט[ב] אַז
איך בין ניט באַליבט, דרום האָט ער מיר געגעבן אויך דעם־
דאָזיקן; און זי האָט גערופֿן זײַן נאָמען שִׁמְעוֹן. 34 און זי איז
ווידער טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט
געזאָגט: אַצונד דאָס מאָל וועט מײַן מאַן ווערן צוגעטאָן[ג] צו
מיר, ווײַל איך האָב אים געבאָרן דרײַ זין; דרום האָט מען
גערופֿן זײַן נאָמען לֵוִי. 35 און זי איז ווידער טראָגעדיק געוואָרן,
און האָט געבאָרן אַ זון, און זי האָט געזאָגט: דאָס מאָל טו איך
לויבן[ד] גאָט; דרום האָט זי גערופֿן זײַן נאָמען יהודָה. און זי
האָט אויפֿגעהערט געבערן.

ל 1 און אַז רחל האָט געזען אַז זי געבערט ניט פֿון יעקבן, האָט
רחל מקנא געווען איר שוועסטער, און זי האָט געזאָגט צו

[א] רָאָה בְעָנְיִי. [ב] שָׁמַע. [ג] יִלָּוֶה. [ד] אוֹדֶה.

יעקבן: גיב מיר קינדער, אַניט שטאַרב איך. [2]האָט דער צאָרן
פון יעקבן געגרימט אויף רחלען, און ער האָט געזאָגט: בין איך
דען אויף דעם אָרט פון גאָט, וואָס האָט פאַרמיטן פון דיר
פרוכט פון לייב? [3]האָט זי געזאָגט: אָט איז מיין דינסט בִּלְהָה,
קום צו איר, און זי וועט געבערן אויף מיינע קני, און אויך איך
וועל אויפגעריכט ווערן פון איר.

[4]און זי האָט אים געגעבן איר דינסט בִּלְהָן פאַר אַ ווייב,
און יעקב איז צו איר געקומען. [5]און בִּלְהָה איז טראָגעדיק
געוואָרן, און האָט יעקבן געבאָרן אַ זון. [6]און רחל האָט געזאָגט:
גאָט האָט זיך פאַר מיר אָנגענומען[א], און האָט אויך מיין קָול
צוגעהערט, און מיר געגעבן אַ זון; דרום האָט זי גערופן זיין
נאָמען דָן. [7]און בִּלְהָה, רחלס דינסט, איז ווידער טראָגעדיק
געוואָרן, און האָט יעקבן געבאָרן אַ צווייטן זון. [8]און רחל האָט
געזאָגט: שטאַרקע ראַנגלענישן האָב איך זיך געראַנגלט[ב] מיט
מיין שוועסטער, און איך בין ביי[ג]עקומען; דרום האָט זי גערופן
זיין נאָמען נַפְתָּלִי.

[9]און לאה האָט געזען אַז זי האָט אויפגעהערט געבערן,
האָט זי גענומען איר דינסט זִלְפָּהן, און זי געגעבן יעקבן פאַר
אַ ווייב. [10]און זִלְפָּה, לאהס דינסט, האָט יעקבן געבאָרן אַ
זון. [11]האָט לאה געזאָגט: מזל[ג] איז געקומען; און זי האָט
גערופן זיין נאָמען גָד. [12]און זִלְפָּה, לאהס דינסט, האָט יעקבן
געבאָרן אַ צווייטן זון. [13]האָט לאה געזאָגט: אויף מיין גליק[ד]!
וואָרום די טעכטער וועלן מיך שאַצן גליקלאַך; און זי האָט
גערופן זיין נאָמען אָשֵׁר.

[14]און ראובן איז געגאַנגען אין די טעג פון ווייצשניט, און
האָט געפונען ליבעפּעלאַך אין פעלד, און האָט זיי געבראַכט
צו זיין מוטער לאהן. האָט רחל געזאָגט צו לאהן: גיב מיר,
איך בעט דיך, פון דיין זונס ליבעפּעלאַך. [15]האָט זי געזאָגט

[א] דָנַנִי [ב] נִפְתַּלְתִּי [ג] גָדִי [ד] בְּאָשְׁרִי

צו איר: ווינציק וואָס דו האָסט צוגענומען מיין מאַן, ווילסטו
נאָך צונעמען מיין זונס ליבעפּעלאַך? האָט רחל געזאָגט: דער־
פאַר זאָל ער ליגן מיט דיר היינטיקע נאַכט, פאַר די ליבעפּעלאַך
פון דיין זון.

16און ווי יעקב איז געקומען פון פעלד אין אָוונט, אַזוי איז
לאה אים אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן, און האָט געזאָגט: צו מיר
מוסטו קומען, וואָרום אָפּדינגען האָב איך דיך אָפּגעדונגען[א]
פאַר די ליבעפּעלאַך פון מיין זון. און ער איז מיט איר געלעגן
אין יענער נאַכט. 17און גאָט האָט צוגעהערט צו לאהן, און
זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און האָט יעקבן געבאָרן אַ פינפטן
זון. 18און לאה האָט געזאָגט: גאָט האָט געגעבן מיין שׂכר פאַר
וואָס איך האָב געגעבן מיין דינסט צו מיין מאַן; און זי האָט
גערופן זיין נאָמען יִשָׂשכָר. 19און לאה איז ווידער טראָגעדיק
געוואָרן, און האָט יעקבן געבאָרן אַ זעקסטן זון. 20און לאה
האָט געזאָגט: גאָט האָט מיך באַשאָנקען מיט אַ גוטן געשאַנק[ב];
דאָס מאָל וועט מיין מאַן וווינען מיט מיר[ג], ווייל איך האָב
אים געבאָרן זעקס זין; און זי האָט גערופן זיין נאָמען זבולון.
21און דערנאָך האָט זי געבאָרן אַ טאָכטער, און זי האָט גערופן
איר נאָמען דינה.

22און גאָט האָט געדאַכט אָן רחלען, און גאָט האָט צו־
געהערט צו איר, און האָט געעפנט איר טראַכט. 23און זי איז
טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון; און זי האָט
געזאָגט: גאָט האָט אָפּגעטאָן[ד] מיין חרפּה. 24און זי האָט גערופן
זיין נאָמען יוסף, אַזוי צו זאָגן: גאָט זאָל מיר צוגעבן[ה] נאָך אַן
אַנדער זון.

25און עס איז געווען, אַז רחל האָט געבאָרן יוספן, האָט
יעקב געזאָגט צו לָבָנען: לאָז מיך אַוועק, און איך וועל גיין צו

[א] שָׂכֹר שְׂכַרְתִּיךָ׃ [ב] זֶבֶד׃ [ג] יִזְבְּלֵנִי׃ [ד] אָסַף׃ [ה] יֹסֵף׃

מײַן אָרט און צו מײַן לאַנד. 26גיב מיר מײַנע ווײַבער און מײַנע
קינדער, וואָס איך האָב דיר פֿאַר זיי געדינט, און איך וועל גיין;
וואָרום דו ווייסט מײַן דינסט וואָס איך האָב דיר געדינט.
27האָט לָבָן צו אים געזאָגט: אויב, איך בעט דיך, איך האָב
געפֿונען לײַטזעליקייט אין דײַנע אויגן—; איך האָב געמערקט
אַז גאָט האָט מיך געבענטשט פֿון דײַנעטוועגן. 28און ער האָט
געזאָגט: זאָג מיר דײַן לוין, און איך וועל געבן.
29האָט ער צו אים געזאָגט: דו ווייסט ווי איך האָב דיר
געדינט, און וואָס דײַן פֿי איז געוואָרן אונטער מיר; 30וואָרום
ווינציק וואָס האָסטו געהאַט פֿאַר מיר, און עס האָט זיך פֿאַר־
מערט לרוב, און גאָט האָט דיך געבענטשט אין מײַנע טריט.
און אַצונד, ווען וועל איך אויך טאָן פֿאַר מײַן הויזגעזינט?
31האָט ער געזאָגט: וואָס זאָל איך דיר געבן? האָט יעקב
געזאָגט: זאָלסט מיר גאָרנישט געבן; אויב דו וועסט מיר טאָן
דידאָזיקע זאַך, וועל איך ווידער פּיטערן דײַנע שאָף, און היטן:
32איך וועל דורכגיין הײַנט דורך אַלע דײַנע שאָף, אָפּצוטאָן
פֿון דאָרטן איטלאַך געשפּרענקלט און געפּלעקט לאַם, און
איטלאַך טונקל לאַם צווישן די שעפּסן, און געפּלעקט און
געשפּרענקלט צווישן די ציגן; און אַזוינס זאָל זײַן מײַן לוין.
33און עדות זאָגן וועט אויף מיר מײַן ערלאַכקייט פֿאַר דיר,
אין אַ שפּעטערדיקן טאָג, אַז דו וועסט קומען איבערקוקן מײַן
לוין: איטלאַכס וואָס איז ניט געשפּרענקלט און געפּלעקט
צווישן די ציגן און טונקל צווישן די שעפּסן, איז דאָס אַ
געגנבעטס בײַ מיר.
34האָט לָבָן געזאָגט: יאָ, זאָל זײַן אַזוי ווי דײַן וואָרט. 35און ער
האָט אָפּגעטאָן אין יענעם טאָג די געשטרײַפּטע און געפּלעקטע
בעק, און אַלע געשפּרענקלטע און געפּלעקטע ציגן, איטלאַכס
וואָס האָט אויף זיך ווײַס, און איטלאַך טונקלס צווישן די שעפּסן,

און ער האָט זיי איבערגעגעבן אין דער האַנט פון זיינע זין.
[36]און ער האָט געמאַכט דריי טעג וועגס צווישן זיך און צווישן
יעקבן. און יעקב האָט געפּיטערט לָבָנס איבעריקע שאָף.
[37]האָט יעקב זיך גענומען פייכטע שטעקלאַך פון טאָפּאָל,
און מאַנדלבוים, און פּלאַטאַנענבוים, און ער האָט אויסגעשיילט
אויף זיי ווייסע אויסשיילונגען, אָפּדעקנדיק דאָס ווייסע
וואָס אויף די שטעקלאַך. [38]און ער האָט אַריינגעשטעלט די
שטעקלאַך וואָס ער האָט אַרומגעשיילט, אין די קאָריטעס,
אין די וואַסעררינעס ווו די שאָף קומען טרינקען, אַקעגן די
שאָף; און זיי האָבן זיך געפּאָרט אַז זיי זיינען געקומען טרינקען.
[39]און די שאָף האָבן זיך געפּאָרט פאַר די שטעקלאַך, און די
שאָף האָבן געבאָרן געשטרייפטע, געשפּרענקלטע, און
געפּלעקטע. [40]און די לעמער האָט יעקב אָפּגעשיידט–און
ער האָט צוגעקערט די פּנימער פון די שאָף אין לָבָנס שאָף
צו די געשטרייפטע און אַלע טונקעלע–און האָט זיך
געמאַכט סטאַדעס באַזונדער, און האָט זיי ניט געשטעלט מיט
לָבָנס שאָף. [41]און עס איז געווען, ווען נאָר די שטאַרקע שאָף
האָבן זיך געפּאָרט, אַזוי פלעגט יעקב אַריינטאָן די שטעקלאַך
פאַר די אויגן פון די שאָף אין די קאָריטעס, כדי זיי זאָלן זיך
פּאָרן ביי די שטעקלאַך; [42]אָבער אַז די שאָף זיינען געווען
שוואַכע, פלעגט ער ניט אַריינטאָן; אַזוי פלעגן די שוואַכע
אָנקומען לָבָנען, און די שטאַרקע יעקבן. [43]און דער מאַן איז
געוואָרן זייער רייך, און ער האָט געהאַט פיל שאָף, און
דינסטן און קנעכט, און קעמלען און אייזלען.

לא [1]און ער האָט געהערט די ווערטער פון לָבָנס זין, אַזוי
צו זאָגן: יעקב האָט צוגענומען אַלץ וואָס אונדזער
פאָטער האָט געהאַט, און פון אונדזער פאָטערס האָב האָט ער
געמאַכט דידאָזיקע גאַנצע רייכקייט. [2]און יעקב האָט געזען

אָן לָבָנס פּנים, ערשט ער איז ניט צו אים ווי נעכטן־אייערנעכטן.
3 און גאָט האָט געזאָגט צו יעקבן: קער זיך אום צו דעם לאַנד
פון דײַנע עלטערן, און צו דײַן אָפּשטאַם, און איך וועל זײַן
מיט דיר.
4 האָט יעקב געשיקט און האָט גערופן רחלען און לאהן אין
פעלד, צו זײַנע שאָף. 5 און ער האָט צו זיי געזאָגט: איך זע אָן
אײַער פאָטערס פּנים, אַז ער איז ניט צו מיר ווי נעכטן־אייער־
נעכטן; אָבער דער גאָט פון מײַן פאָטער איז געווען מיט מיר.
6 און איר ווייסט אַז מיט מײַן גאַנצן כּוח האָב איך געדינט אײַער
פאָטער. 7 און אײַער פאָטער האָט געמאַכט געשפּעט פון מיר,
און האָט געביטן מײַן לוין צען מאָל, נאָר גאָט האָט אים ניט
געלאָזן שלעכטס טאָן מיט מיר. 8 אַז ער האָט אַזוי געזאָגט:
געשפּרענקלטע זאָלן זײַן דײַן לוין, האָבן אַלע שאָף געבאָרן
געשפּרענקלטע; און אַז ער האָט אַזוי געזאָגט: געשטרייפטע
זאָלן זײַן דײַן לוין, האָבן אַלע שאָף געבאָרן געשטרייפטע.
9 און גאָט האָט אַוועקגענומען פון אײַער פאָטערס פי, און
געגעבן מיר. 10 און עס איז געווען אין דער צײַט ווען די שאָף
האָבן זיך געפּאָרט, האָב איך אויפגעהויבן מײַנע אויגן, און האָב
געזען אין חלום, ערשט די בעק וואָס שפּרינגען אויף די שאָף
זײַנען געשטרייפטע, געשפּרענקלטע, און געפּלעקטע. 11 און
אַ מלאך פון גאָט האָט געזאָגט צו מיר אין חלום: יעקב! און
איך האָב געזאָגט: דאָ בין איך. 12 האָט ער צו מיר געזאָגט:
הייב אַקאָרשט אויף דײַנע אויגן און זע, אַלע בעק וואָס שפּרינגען
אויף די שאָף זײַנען געשטרייפטע, געשפּרענקלטע, און
געפּלעקטע; וואָרום איך האָב געזען אַלץ וואָס לָבָן טוט צו
דיר. 13 איך בין דער גאָט פון בֵית־אֵל וואָס דו האָסט דאָרטן
געזאַלבט אַ זײַלשטיין, וואָס דו האָסט דאָרטן געטאָן אַ נדר
צו מיר. און אַצונד שטיי אויף, גיי אַרויס פון דעם היגן

לאַנד, און קער זיך אום צו דעם לאַנד פון דיין געבורט.
[14]האָבן רחל און לאה געענטפערט און געזאָגט צו אים: האָבן מיר דען נאָך אַ חלק אָדער אַ ירושה אין אונדזער פאָטערס הויז? [15]זיינען מיר ניט אַזוי ווי פרעמדע פאַררעכנט ביי אים? וואָרום ער האָט אונדז פאַרקויפט, און אויפעסן אויך אויפ־געגעסן דאָס געלט פאַר אונדז. [16]וואָרום די גאַנצע עשירות וואָס גאָט האָט אַוועקגענומען פון אונדזער פאָטער, דאָס איז אונדזערס און אונדזערע קינדערס. און אַצונד, אַלץ וואָס גאָט האָט דיר געהייסן, טו.

[17]איז יעקב אויפגעשטאַנען, און האָט אַרויפגעזעצט זיינע קינדער און זיינע ווייבער אויף קעמלען; [18]און ער האָט אַוועק געפירט דאָס גאַנצע פי זיינס, און זיין גאַנצן פאַרמעג וואָס ער האָט אָנגעקליבן, דאָס פי פון זיין אייגנס וואָס ער האָט אָנגעקליבן אין פַּדן־אַרָם—כדי צו גיין צו זיין פאָטער יצחקן, קיין כּנַעַן. [19]און לבן איז געווען אַוועקגעגאַנגען שערן זיינע שאָף. האָט רחל אַרויסגעגנבעט דעם תּרָפים פון איר פאָטער. [20]און יעקב האָט געגנבעט דאָס האַרץ פון לָבָן דעם אַרַמי מיט וואָס ער האָט אים ניט געלאָזט מערקן אַז ער אַנטלויפט. [21]און ער איז אַנטלאָפן מיט אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, און ער איז אויפגעשטאַנען און אַריבערגעגאַנגען דעם טייך, און האָט געקערט זיין פּנים צום באַרג גִלעָד.

[22]איז אָנגעזאָגט געוואָרן לָבָנען אויפן דריטן טאָג אַז יעקב איז אַנטלאָפן. [23]האָט ער גענומען זיינע ברידער מיט זיך, און האָט אים נאָכגעיאָגט זיבן טעג וועגס, און ער האָט אים אָנגעיאָגט אויפן באַרג גִלעָד.

[24]איז גאָט געקומען צו לָבָן דעם אַרַמי אין אַ חלום פון דער נאַכט, און האָט צו אים געזאָגט: היט דיך, זאָלסט ניט רעדן מיט יעקבן פון גוטס ביז שלעכטס.

25און לָבָן האָט אָנגעיאָגט יעקבן. און יעקב האָט אויפ־
געשטעלט זיין געצעלט אויפן באַרג; אויך לָבָן און זיינע ברידער
האָבן אויפגעשטעלט אויפן באַרג גִלעָד. 26האָט לָבָן געזאָגט צו
יעקבן: וואָס האָסטו געטאָן וואָס דו האָסט געגנבעט מיין האַרץ,
און האָסט אַוועקגעפירט מיינע טעכטער אַזוי ווי געפאַנגענע
פון שווערד? 27פאַרוואָס ביסטו אַנטלאָפן באַהאַלטענערהייט,
און האָסט זיך אַוועקגעגנבעט פון מיר, און האָסט מיר ניט
אויסגעזאָגט, אַז איך זאָל דיך באַלייטן מיט שמחה און מיט
געזאַנגען, מיט פויק און מיט האַרף? 28און האָסט מיך ניט
געלאָזן קושן מיינע זין און מיינע טעכטער. נאַריש האָסטו אַצונד
געטאָן. 29מיין האַנט האָט בכּוח צו טאָן מיט אייך שלעכטס, נאָר
דער גאָט פון אייער פאָטער האָט נעכטן ביי נאַכט געזאָגט צו
מיר, אַזוי צו זאָגן: היט דיך פון צו רעדן מיט יעקבן פון גוטס
ביז שלעכטס. 30און אַצונד, אַוועקגיין ביסטו אַוועקגעגאַנגען,
ווייל בייַנקען האָסטו זיך פאַרבייַנקט נאָך דיין פאָטערס הויז,
אַלמאַי אָבער האָסטו געגנבעט מיין גאָט?
31האָט יעקב געענטפערט און האָט געזאָגט צו לָבָנען: ווייל
איך האָב מורא געהאַט, וואָרום איך האָב געקלערט: טאָמער
וועסטו אַוועקרויבן דיינע טעכטער פון מיר. 32ביי וועמען
אָבער דו וועסט געפינען דיין גאָט, דער זאָל ניט לעבן. פאַר
אונדזערע ברידער דערקען וואָס איז דיינס ביי מיר, און נעם
דיר צו. און יעקב האָט ניט געוווסט אַז רחל האָט עס געגנבעט.
33איז לָבָן אַריינגעגאַנגען אין דעם געצעלט פון יעקבן,
און אין דעם געצעלט פון לאהן, און אין דעם געצעלט פון די
צוויי דינסטן, און ער האָט ניט געפונען; און ער איז אַרויס־
געגאַנגען פון לאהס געצעלט, און איז אַריינגעגאַנגען אין דעם
געצעלט פון רחלען. 34און רחל האָט גענומען דעם תּרָפים, און
האָט אים אַריינגעטאָן אין זאָטלקישן פון דעם קעמל, און האָט

זיך געזעצט דערויף; און לָבָן האָט אַרומגעטאַפּט דאָס גאַנצע
געצעלט, און האָט ניט געפֿונען. 35 האָט זי געזאָגט צו איר
פֿאָטער: זאָל ניט פֿאַרדריסן אין די אויגן פֿון מיין האַר, וואָס איך
קען ניט אויפֿשטיין פֿאַר דיר, ווייל דער שטייגער פֿון ווייבער
איז ביי מיר. און ער האָט געזוכט, און האָט ניט געפֿונען דעם
תּרָפים.

36 האָט יעקבן פֿאַרדראָסן, און ער האָט זיך געקריגט מיט
לָבָנען. און יעקב האָט זיך אָפּגערופֿן און האָט געזאָגט צו
לָבָנען: וואָס איז מיין פֿאַרברעך, וואָס איז מיין חטא, וואָס דו
האָסט מיך נאָכגעיאָגט? 37 אַז דו האָסט דורכגעטאַפּט אַלע
מיינע זאַכן, וואָס האָסטו געפֿונען פֿון אַלע דיינע כּלי־בּית? לייג
עס דאָ פֿאַר מיינע ברידער און דיינע ברידער, און זאָלן זיי
אַנטשיידן צווישן אונדז ביידן. 38 פֿאַר די צוואַנציק יאָר וואָס
איך בין געווען מיט דיר, האָבן דיינע שעפּסן און דיינע ציגן ניט
פֿאַרוואָרפֿן, און די ווידערס פֿון דיינע שאָף האָב איך ניט
געגעסן. 39 אַ פֿאַרצוקטע האָב איך ניט געבראַכט צו דיר; איך
פֿלעג ליידן איר שאָדן; פֿון מיין האַנט פֿלעגסטו עס אויפֿמאָנען,
געגנבעט ביי טאָג, צי געגנבעט ביי נאַכט. 40 ביי טאָג פֿלעגט
מיך אויפֿעסן די היץ, און דער פֿראָסט ביי נאַכט; און מיין שלאָף
האָט געוויכט פֿון מיינע אויגן. 41 פֿאַר צוואַנציק יאָר בין איך
געווען אין דיין הויז: פֿערצן יאָר האָב איך דיר געדינט פֿאַר
דיינע צוויי טעכטער, און זעקס יאָר פֿאַר דיינע שאָף; און דו
האָסט געביטן מיין לוין צען מאָל. 42 ווען ניט דער גאָט פֿון מיין
פֿאָטער, דער גאָט פֿון אַברהמען און די פּאַרכט פֿון יצחקן[א],
וואָלט געווען מיט מיר, וואָלסטו מיך אַצונד אַוועקגעשיקט מיט
ליידיקן. גאָט האָט געזען מיין פּיין און די מאַטערניש פֿון מיינע
הענט, און ער האָט אַנטשיידט נעכטן ביי נאַכט.

43 האָט לָבָן געענטפֿערט און האָט געזאָגט צו יעקבן: די

[א] דער וועמען יצחק פּאָרכט.

טעכטער זיינען מיינע טעכטער, און די קינדער מיינע קינדער,
און די שאָף מיינע שאָף, און אַלץ וואָס דו זעסט איז מיינס; און
וואָס קען איך היינט טאָן צו דידאָזיקע טעכטער מיינע, אָדער
צו זייערע קינדער וואָס זיי האָבן געבאָרן? 44און אַצונד, קום
לאָמיר שליסן אַ בונד, איך און דו, און זאָל עס זיין צום עדות
צווישן מיר און צווישן דיר.
45האָט יעקב גענומען אַ שטיין, און האָט אים אויפגעשטעלט
פאַר אַ זיילשטיין. 46און יעקב האָט געזאָגט צו זיינע ברידער:
קלייבט אָן שטיינער. האָבן זיי גענומען שטיינער, און געמאַכט
אַ הויפן, און זיי האָבן געגעסן דאָרטן אויפן הויפן. 47און לָבָן
האָט אים גערופן יְגַר־שָׂהֲדוּתָא[א], און יעקב האָט אים גערופן
גַל־עֵד[ב]. 48און לָבָן האָט געזאָגט: דערדאָזיקער הויפן איז אַן
עדות צווישן מיר און צווישן דיר היינט. דרום האָט מען
גערופן זיין נאָמען גִלְעָד; 49און אויך מִצְפָּה[ג], ווייל ער האָט
געזאָגט: גאָט זאָל אַראָפּקוקן צווישן מיר און צווישן דיר, ווען
מיר וועלן זיין פאַרהוילן איינער פון אַנדערן, 50אויב דו וועסט
פייניקן מיינע טעכטער, און אויב דו וועסט צונעמען אַנדערע
ווייבער צו מיינע טעכטער, בעת קיין מענטש איז ניטאָ לעבן
אונדז; זע, גאָט איז אַן עדות צווישן מיר און צווישן דיר.
51און לָבָן האָט געזאָגט צו יעקבן: אָט איז דערדאָזיקער
הויפן, און אָט איז דער זיילשטיין, וואָס איך האָב אויפ־
געשטעלט צווישן מיר און צווישן דיר. 52אַן עדות איז דער־
דאָזיקער הויפן, און אַן עדות דער זיילשטיין, אַז איך וועל ניט
אַריבערגיין דעמדאָזיקן הויפן צו דיר, און אַז דו וועסט ניט
אַריבערגיין דעמדאָזיקן הויפן און דעמדאָזיקן זיילשטיין צו
מיר, צום בייזן. 53זאָל דער גאָט פון אַברהמען, און דער גאָט
פון נָחורן, דער גאָט פון זייער פאָטער, משפטן צווישן אונדז. און
יעקב האָט געשוואָרן ביי דער פאָרכט פון זיין פאָטער יצחקן.

[א] הויפן פון עדות, אין אַראַמיש. [ב] הויפן פון עדות, אין עברעאיש. [ג] אויסקוק, וואַכטורעם.

[54]און יעקב האָט געשלאַכט שלאַכטאָפּפער אויפן באַרג, און ער האָט גערופן זיינע ברידער צו עסן ברויט; און זיי האָבן געגעסן ברויט, און האָבן גענעכטיקט אויפן באַרג.

לב [1]און לָבָן האָט זיך געפעדערט אין דער פרי, און ער האָט געקושט זיינע זין און זיינע טעכטער, און האָט זיי געבענטשט; און לָבָן איז אַוועקגעגאַנגען, און האָט זיך אומגעקערט צו זיין אָרט.

[2]און יעקב איז געגאַנגען אויף זיין וועג, און מלאָכים פון גאָט האָבן אים באַגעגנט. [3]און יעקב האָט געזאָגט, אַז ער האָט זיי דערזען: גאָטס מחנה איז דאָס; און ער האָט גערופן דעם נאָמען פון יענעם אָרט מַחֲנָיִם.

וַיִּשְׁלַח

[4]און יעקב האָט געשיקט שלוחים פאַרויס פאַר זיך צו זיין ברודער עֵשָׂו קיין לאַנד שֵׂעִיר, אין פעלד פון אֱדוֹם. [5]און ער האָט זיי באַפוילן, אַזוי צו זאָגן: אַזוי זאָלט איר זאָגן צו מיין האַר, צו עֵשָׂו: אַזוי האָט געזאָגט דיין קנעכט יעקב: ביי לָבָנען האָב איך געוווינט, און איך האָב זיך אויפגעהאַלטן ביז אַצונד. [6]און איך האָב אָקסן און אייזלען, שאָף, און קנעכט און דינסטן; האָב איך געשיקט אָנזאָגן מיין האַר, כדי צו געפינען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן.

[7]האָבן די שלוחים זיך אומגעקערט צו יעקבן, אַזוי צו זאָגן: מיר זיינען געקומען צו דיין ברודער, צו עֵשָׂו, און ער גייט דיר אויך אַנטקעגן, און פיר הונדערט מאַן מיט אים. [8]האָט יעקב זייער מורא געקריגן, און ער איז געווען באַקלעמט. און ער האָט צעטיילט דאָס פאָלק וואָס מיט אים, און די שאָף און די רינדער און די קעמלען, אין צוויי מחנות. [9]און ער האָט געזאָגט:

אויב עֵשָׂו וועט קומען אויף איין מחנה, און וועט זי שלאָגן, וועט
די איבעריקע מחנה אַנטרונען ווערן.
[10]און יעקב האָט געזאָגט: גאָט פון מיין פאָטער אַברהמען,
און גאָט פון מיין פאָטער יצחקן, יהוה, וואָס האָט געזאָגט צו
מיר: קער זיך אום צו דיין לאַנד און צו דיין אָפּשטאַם, און איך
וועל גוטס טאָן מיט דיר; [11]איך בין צו קליין פאַר אַלע חסדים
און פאַר אַלדער טריישאַפט וואָס דו האָסט געטאָן מיט דיין
קנעכט; וואָרום מיט מיין שטעקן בין איך אַריבערגעגאַנגען דעם־
דאָזיקן יַרדן, און אַצונד בין איך געוואָרן צוויי מחנות. [12]זיי
מיך מציל, איך בעט דיך, פון דער האַנט פון מיין ברודער,
פון דער האַנט פון עֵשָׂון, וואָרום איך האָב מורא פאַר אים,
ער זאָל ניט קומען און מיך שלאָגן מוטער מיט קינדער. [13]דו
האָסט דאָך געזאָגט: גוטס טאָן וועל איך גוטס טאָן מיט דיר,
און איך וועל מאַכן דיין זאָמען אַזוי ווי דער זאַמד פון ים, וואָס
קען ניט געציילט ווערן פון פילקייט.

[14]און ער האָט דאָרטן גענעכטיקט יענע נאַכט; און ער האָט
גענומען פון וואָס אים איז געקומען צו דער האַנט, אַ מתנה פאַר
זיין ברודער עֵשָׂון: [15]צוויי הונדערט ציגן, און צוואַנציק בעק,
צוויי הונדערט שעפסן, און צוואַנציק ווידערס, [16]דרייסיק
קעמלען זייגעדיקע מיט זייערע יונגע, פערציק קי, און צען אָקסן,
צוואַנציק אייזעלינס, און צען יונגע אייזלען. [17]און ער האָט
איבערגעגעבן אין דער האַנט פון זיינע קנעכט צו סטאַדע, צו
סטאַדע באַזונדער; און ער האָט אָנגעזאָגט זיינע קנעכט: גייט
מיר פאַרויס, און וואַרע זאָלט איר מאַכן צווישן סטאַדע און
סטאַדע. [18]און ער האָט באַפוילן דעם ערשטן, אַזוי צו זאָגן:
אַז דיך וועט באַגעגענען עֵשָׂו מיין ברודער, און וועט דיך
פרעגן, אַזוי צו זאָגן: וועמעס ביסטו? און וווהין גייסטו? און
וועמעס זיינען דידאָזיקע פאַר דיר? [19]זאָלסטו זאָגן: דיין קנעכט

יעקבס; אַ מתנה איז דאָס געשיקט צו מיין האַר, צו עֵשָׂון; און אָן איז ער אויך הינטער אונדז. [20]און ער האָט באַפוילן אויך דעם צווייטן און דעם דריטן, און אַלע וואָס זיינען געגאַנגען הינטער די סטאַדעס, אַזוי צו זאָגן: אַזוי ווי דידאָזיקע רייד זאָלט איר רעדן צו עֵשָׂון, אַז איר טרעפט אים; [21]און איר זאָלט זאָגן: אָן איז אויך דיין קנעכט יעקב הינטער אונדז. וואָרום ער האָט געזאָגט: לאָמיך אים איבערבעטן מיט דער מתנה וואָס גייט מיר פאַרויס, און דערנאָך וועל איך זען זיין פּנים, אפשר וועט ער מיך אויפנעמען.

[22]איז די מתנה אַוועק אים פאַרויס, און ער האָט גענעכטיקט יענע נאַכט אין לאַגער. [23]און ער איז אויפגעשטאַנען אין יענער נאַכט, און האָט גענומען זיינע צוויי ווייבער, און זיינע צוויי דינסטן, און זיינע עלף קינדער, און ער איז אַריבערגעפאָרן דעם איבערפאָר פון יַבּוֹק. [24]ער האָט זיי גענומען, און האָט זיי אַריבערגעפירט איבערן טייך, און האָט אַריבערגעפירט וואָס ער האָט געהאַט.

[25]און אַז יעקב איז געבליבן אַליין, האָט אַ מאַן זיך געראַנגלט מיט אים ביז דער פרימאָרגן איז אויפגעגאַנגען. [26]און אַז ער האָט געזען אַז ער קען אים ניט בייקומען, האָט ער אָנגערירט דאָס לעפל פון זיין דיך; און דאָס לעפל פון יעקבס דיך איז אויסגעלונקען געוואָרן אין זיין ראַנגלען זיך מיט אים. [27]האָט ער געזאָגט: לאָז מיך אַוועק, וואָרום דער פרימאָרגן איז אויפגעגאַנגען. האָט ער געזאָגט: איך וועל דיך ניט אַוועקלאָזן, סיידן ווערסט מיך בענטשן. [28]האָט ער צו אים געזאָגט: וואָס איז דיין נאָמען? האָט ער געזאָגט: יעקב. [29]האָט ער געזאָגט: ניט מער זאָל יעקב גערופן ווערן דיין נאָמען, נייערט יִשְׂרָאֵל[א], וואָרום האָסט געשטריטן מיט גאָט און מיט מענטשן, און ביסט בייגעקומען. [30]האָט יעקב געפרעגט און האָט געזאָגט: זאָג מיר, איך

[א] דער וואָס שטרייט מיט גאָט.

בעט דיך, דיין נאָמען. האָט ער געזאָגט: נאָך וואָס דען פרעגסטו
אויף מיין נאָמען? און ער האָט אים דאָרטן געבענטשט.

31 און יעקב האָט גערופן דעם נאָמען פון דעם אָרט פּניאֵל[א],
ווייל: איך האָב געזען גאָט פּנים אֶל פּנים, און מיין זעל איז ניצול
געוואָרן. 32 און די זון איז אים אויפגעגאַנגען ווי ער איז אַריבער־
געגאַנגען פּניאֵל[ב]. און ער האָט געהונקען אויף זיין דיך.

33 דרום עסן ניט די קינדער פון ישׂראל דעם שפּרינגאָדער
וואָס אויפן לעפל פון דיך, ביז אויף היינטיקן טאָג; ווייל ער
האָט אָנגערירט דאָס לעפל פון יעקבס דיך, דעם שפּרינגאָדער.

לג 1 און יעקב האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט אַ
קוק געטאָן, ערשט עשׂו קומט אָן, און פיר הונדערט
מאַן מיט אים; האָט ער אַיינגעטיילט די קינדער צו לאהן, און
צו רחלען, און צו די צוויי דינסטן. 2 און ער האָט געשטעלט
די דינסטן און זייערע קינדער צוערשט, און לאהן און אירע
קינדער הינטער זיי, און רחלען און יוספן די לעצטע. 3 און
ער איז אַוועק זיי פאָרויס, און ער האָט זיך געבוקט צו דער
ערד זיבן מאָל ביז ער האָט גענענט צו זיין ברודער.

4 איז עשׂו אים געלאָפן אַנטקעגן, און ער האָט אים אַרומ־
גענומען, און איז אים געפאַלן אויפן האַלדז, און האָט אים
געקושט, און זיי האָבן געוויינט. 5 און ער האָט אויפגעהויבן זיינע
אויגן, און האָט געזען די ווייבער און די קינדער, און ער האָט
געזאָגט: ווער זיינען דידאָזיקע ביי דיר? האָט ער געזאָגט: די
קינדער מיט וואָס גאָט האָט געלייטזעליקט דיין קנעכט.

6 האָבן גענענט די דינסטן, זיי און זייערע קינדער, און האָבן
זיך געבוקט. 7 און אויך לאה און אירע קינדער האָבן גענענט,
און האָבן זיך געבוקט; און דערנאָך האָבן גענענט יוסף און רחל,
און האָבן זיך געבוקט.

[א] דער פּנים פון גאָט. [ב] אין טעקסט: פּנואֵל

[8]האָט ער געזאָגט: וואָס איז ביי דיר די דאָזיקע גאַנצע מחנה וואָס איך האָב באַגעגנט? האָט ער געזאָגט: צו געפינען לייט־זעליקייט אין די אויגן פון מיין האַר. [9]האָט עֵשָׂו געזאָגט: איך האָב גענוג, מיין ברודער, זאָל בלייבן ביי דיר וואָס ביי דיר. [10]האָט יעקב געזאָגט: ניין, איך בעט דיך; אויב, איך בעט דיך, איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן, זאָלסטו אָננעמען מיין מתנה פון מיין האַנט, וואָרום איך האָב געזען דיין פנים, אַזוי ווי מע זעט דעם פנים פון גאָט, און דו האָסט מיך באַוויליקט. [11]נעם אָן, איך בעט דיך, מיין געשאַנק וואָס איז דיר געבראַכט געוואָרן, ווייל גאָט האָט מיך געלייטזעליקט, און ווייל ביי מיר איז דאָ פון אַלעם. און ער איז צוגעשטאַנען צו אים, ביז ער האָט אָנגענומען.

[12]האָט ער געזאָגט: לאָמיר ציען און גיין, און איך וועל גיין לעבן דיר. [13]האָט ער צו אים געזאָגט: מיין האַר מערקט אַז די קינדער זיינען יונג, און די שאָף און די רינדער זיינען ביי מיר זייגעדיקע, און אַז מע וועט זיי צוטרייבן איין טאָג, וועלן אויס־שטאַרבן אַלע שאָף. [14]זאָל, איך בעט דיך, מיין האַר אַוועקגיין פאַרויס פאַר זיין קנעכט, און איך וועל מיר ציען פּאַמעלאַך נאָך די טריט פון דעם פי וואָס פאַר מיר, און נאָך די טריט פון די קינדער, ביז וואַנען איך וועל קומען צו מיין האַר קיין שֵׂעִיר. [15]האָט עֵשָׂו געזאָגט: לאָמיך אָפּשטעלן ביי דיר פון דעם פאָלק וואָס מיט מיר. האָט ער געזאָגט: נאָך וואָס גאָר זאָל איך געפינען לייטזעליקייט אין די אויגן פון מיין האַר?

[16]און עֵשָׂו האָט זיך אומגעקערט אין יענעם טאָג אויף זיין וועג קיין שֵׂעִיר. [17]און יעקב האָט אַוועקגעצויגן קיין סוכות, און ער האָט געבויט פאַר זיך אַ הויז, און פאַר זיינע פי האָט ער געמאַכט ביידלאַך; דרום האָט מען גערופן דעם נאָמען פון דעם אָרט סוכות.

18 און יעקב איז געקומען בשלום אין דער שטאָט שכֶם וואָס
אין לאַנד כּנַעַן, ווען ער איז געקומען פֿון פַּדַן־אֲרָם; און ער האָט
געלאַגערט פֿאַר דער שטאָט. 19 און ער האָט אָפּגעקויפֿט דאָס
שטיק פֿעלד וואָס ער האָט דאָרטן אויפֿגעשטעלט זיין געצעלט,
פֿון דער האַנט פֿון די קינדער פֿון חֲמוֹר דעם פֿאָטער פֿון שכֶמען,
פֿאַר הונדערט קשיטָה. 20 און ער האָט דאָרטן אויפֿגעשטעלט
אַ מזבח, און האָט אים גערופֿן אֵל־אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל[א].

לד 1 און דינה די טאָכטער פֿון לאהן, וואָס זי האָט געבאָרן
יעקבן, איז אַרויסגעגאַנגען זען די טעכטער פֿון לאַנד.
2 האָט שכֶם דער זון פֿון חֲמוֹר דעם חִוִי, דעם פֿירשט פֿון לאַנד,
זי דערזען, און ער האָט זי גענומען, און איז געלעגן מיט איר,
און האָט זי געפּייניקט. 3 און זיין זעל האָט זיך באַהעפֿט אָן
יעקבס טאָכטער דינהן, און ער האָט ליב געקריגן די מיידל,
און ער האָט גערעדט צום האַרצן פֿון דער מיידל. 4 און שכֶם
האָט געזאָגט צו זיין פֿאָטער חֲמוֹרן, אַזוי צו זאָגן: נעם מיר
די דאָזיקע מיידל פֿאַר אַ ווייב.

5 און יעקב האָט געהערט אַז ער האָט פֿאַראומרייניקט זיין
טאָכטער דינהן, ווען זיינע זין זיינען געווען מיט זיין פֿי אין פֿעלד;
האָט יעקב געשוויגן ביז זיי זיינען געקומען.

6 און חֲמוֹר דער פֿאָטער פֿון שכֶמען איז אַרויסגעקומען צו
יעקבן, צו רעדן מיט אים. 7 און די זין פֿון יעקבן זיינען געקומען
פֿון פֿעלד, ווי זיי האָבן עס געהערט; און די מענער האָבן זיך
געקלעמט, און זיי האָט שטאַרק געבֿרענט וואָס ער האָט
באַגאַנגען אַ נבָלה אַקעגן ישראל, צו ליגן מיט דער טאָכטער
פֿון יעקבן, וואָס אַזוי־וואָס טאָר ניט געטאָן ווערן.

8 און חֲמוֹר האָט גערעדט מיט זיי, אַזוי צו זאָגן: די זעל פֿון
מיין זון שכֶמען גלוסט נאָך אייער טאָכטער. גיט זי אים, איך

[א] אֵל (גאָט) דער גאָט פֿון ישראל.

בעט אײַך, פֿאַר אַ װײַב. [9]און זײַט זיך מתחתן מיט אונדז; אײַערע
טעכטער װעט איר אונדז געבן, און אונדזערע טעכטער װעט
איר אײַך נעמען. [10]און איר װעט זיך באַזעצן בײַ אונדז, און דאָס
לאַנד װעט ליגן פֿאַר אײַך; זיצט און פֿאַרקערט דרינען און
באַפֿעסטיקט אײַך אין איר. [11]און שכם האָט געזאָגט צו איר
פֿאָטער און צו אירע ברידער: לאָמיך געפֿינען לײַטזעליקײַט
אין אײַערע אויגן, און װאָס איר װעט מיר זאָגן, װעל איך געבן.
[12]מערט אויף מיר נדן און מתנות ביז גאָר, און איך װעל געבן
אַזױ װי איר װעט מיר זאָגן, נאָר גיט מיר די מײדל פֿאַר אַ
װײַב.

[13]האָבן די זין פֿון יעקבן געענטפֿערט שכמען און זײַן פֿאָטער
חמורן מיט ליסטיקײַט, און זײ האָבן גערעדט—װײַל ער האָט
פֿאַראומרײניקט זײער שװעסטער דינהן—[14]און זײ האָבן צו זײ
געזאָגט: מיר קענען ניט טאָן דידאָזיקע זאַך, צו געבן אונדזער
שװעסטער צו אַ מאַן װאָס איז אומבאַשניטן, װאָרום דאָס איז
אַ חרפּה פֿאַר אונדז. [15]נאָר מיט דעם באַדינג װעלן מיר אײַנ־
װיליקן צו אײַך: אויב איר װעט װערן אַזױ װי מיר, אַז בײַ אײַך
זאָל געמלט װערן איטלאַכער מאַנספּאַרשױן. [16]דענסמאָל
װעלן מיר אײַך געבן אונדזערע טעכטער, און אײַערע טעכטער
װעלן מיר אונדז נעמען, און מיר װעלן זיך באַזעצן בײַ אײַך, און
װערן אײן פֿאָלק. [17]אָבער אַז איר װעט ניט צוהערן צו אונדז,
זיך צו מלן, װעלן מיר נעמען אונדזער טאָכטער, און מיר
װעלן אַװעקגײן.

[18]און זײערע װערטער זײנען װױלגעפֿעלן אין די אויגן פֿון
חמורן, און אין די אויגן פֿון שכם דעם זון פֿון חמורן. [19]און
דער יונג האָט ניט געזאַמט צו טאָן די זאַך, װאָרום ער האָט
געגאַרט נאָך דער טאָכטער פֿון יעקבן; און ער איז געװען דער
אָנגעזעענסטער פֿון דעם גאַנצן הויז פֿון זײַן פֿאָטער. [20]און חמור

און זיין זון שכֶם זיינען געקומען צום טויער פון זייער שטאָט, און
האָבן גערעדט צו די מענטשן פון זייער שטאָט, אַזוי צו זאָגן:
21 דידאָזיקע מענטשן זיינען אין שלום מיט אונדז; זאָלן זיי זיך
באַזעצן אין לאַנד, און פאַרקערן דרינען; וואָרום זעט, דאָס לאַנד
ליגט גערעם אין אָרט פאַר זיי. זייערע טעכטער וועלן מיר
אונדז נעמען פאַר ווייבער, און אונדזערע טעכטער וועלן מיר
זיי געבן. 22 אָבער נאָר מיט דעם באַדינג וועלן די מענטשן איינ־
וויליקן צו אונדז זיך צו באַזעצן ביי אונדז, צו ווערן איין פאָלק,
אַז ביי אונדז זאָל געמַלט ווערן איטלאַכער מאַנספאַרשוין, אַזוי
ווי זיי זיינען געמַלט. 23 זייער פי, און זייער אייגנס, און אַלע
זייערע בהמות, וועלן דאָך זיין אונדזערע; זאָלן מיר נאָר
איינוויליקן צו זיי, און זיי זאָלן זיך באַזעצן ביי אונדז.
24 האָבן אַלע אַרויסגייער פון דעם טויער פון זיין שטאָט
צוגעהערט צו חֲמורן און צו זיין זון שכֶמען, און אַלע מאַנס־
פאַרשוינען זיינען געמַלט געוואָרן, אַלע אַרויסגייער פון דעם
טויער פון זיין שטאָט.
25 און עס איז געווען אויפן דריטן טאָג, ווען זיי זיינען געווען
אין ווייטאָק, האָבן יעקבס צוויי זין, שמעון און לֵוִי, די ברידער
פון דינהן, גענומען איטלאַכער זיין שווערד, און זיי זיינען
געקומען זיכערערהייט אויף דער שטאָט, און האָבן אויס־
געהרגעט אַלע מאַנספאַרשוינען. 26 אויך חֲמורן און זיין זון
שכֶמען האָבן זיי געהרגעט מיטן שאַרף פון שווערד; און זיי
האָבן צוגענומען דינהן פון שכֶמס הויז, און זיינען אַרויסגעגאַנגען.
27 זיינען די זין פון יעקבן געקומען אויף די דערשלאָגענע, און
האָבן אויסגערויבט די שטאָט, ווייל זיי האָבן פאַראומריייניקט
זייער שוועסטער; 28 זייערע שאָף און זייערע רינדער און זייערע
אייזלען, סיי וואָס אין שטאָט, סיי וואָס אין פעלד, האָבן זיי
צוגענומען; 29 און זייער גאַנצן פאַרמעג, און אַלע זייערע קליינע

קינדער און זייערע ווייבער, האָבן זיי געפֿאַנגען און אַוועק גערויבט–אַלץ וואָס אין הויז.

30 האָט יעקב געזאָגט צו שמעונען און צו לֵוִין: איר האָט מיך פֿאַראומגליקט, מיך צו פֿאַרמיאוסן בײַ דעם באַוווינער פֿון לאַנד, בײַ דעם כּנַעֲני און בײַ דעם פּרִזי; וואָרום איך בין אַ הייפֿל מענטשן, און זיי וועלן זיך אויפֿקלייבן אַקעגן מיר, און וועלן מיך שלאָגן, און איך און מײַן הויז וועלן פֿאַרטיליגט ווערן. 31 האָבן זיי געזאָגט: זאָל מען אַזוי ווי מיט אַ זונה זיך באַגיין מיט אונדזער שוועסטער?

לה 1 און גאָט האָט געזאָגט צו יעקבן: שטיי אויף, גיי אַרויף קיין בֵּית־אֵל און זיץ דאָרטן, און מאַך דאָרטן אַ מזבח צו דעם גאָט וואָס האָט זיך באַוויזן צו דיר בײַ דײַן אַנטלויפֿן פֿון דײַן ברודער עֵשָׂון.

2 האָט יעקב געזאָגט צו זײַן הויזגעזינט, און צו אַלע וואָס מיט אים: טוט אָפּ די פֿרעמדע געטער וואָס צווישן אײַך, און רייניקט אײַך, און בײַט איבער אײַערע קליידער. 3 און לאָמיר אויפֿשטיין און אַרויפֿגיין קיין בֵּית־אֵל, און איך וועל דאָרטן מאַכן אַ מזבח צו דעם גאָט וואָס האָט מיר געענטפֿערט אין טאָג פֿון מײַן נויט, און איז געווען מיט מיר אויף דעם וועג וואָס איך בין געגאַנגען.

4 האָבן זיי אָפּגעגעבן יעקבן אַלע פֿרעמדע געטער וואָס אין זייער האַנט, און די אוירינגען וואָס אין זייערע אויערן; און יעקב האָט זיי באַהאַלטן אונטער דעם אייכנבוים וואָס בײַ שְׁכֶם. 5 און זיי האָבן אַוועקגעצויגן; און אַ שרעק פֿון גאָט איז געווען אויף די שטעט וואָס אַרום זיי, און זיי האָבן ניט נאָכ־געיאָגט די זין פֿון יעקבן.

6 און יעקב איז געקומען קיין לוז וואָס אין לאַנד כּנַעַן–דאָס

איז בֵּית־אֵל—ער און דאָס גאַנצע פאָלק וואָס מיט אים. 7און
ער האָט דאָרטן געבויט אַ מזבח, און האָט גערופן דעם אָרט
אֵל־בֵּית־אֵל[א], וואָרום דאָרטן האָט זיך גאָט אַנטפלעקט צו אים
ביי זיין אַנטלויפן פון זיין ברודער.

8און דבורה, רבקהס אַם, איז געשטאָרבן, און זי איז באַ־
גראָבן געוואָרן אונטער בֵּית־אֵל, אונטער דעם אייכנבוים; און
ער האָט גערופן זיין נאָמען אַלוֹן־בָּכוּת[ב].

9און גאָט האָט זיך ווידער באַוויזן צו יעקבן ביי זיין קומען
פון פַדַן־אַרָם, און ער האָט אים געבענטשט. 10און גאָט האָט
צו אים געזאָגט: דיין נאָמען איז יעקב; זאָל מער ניט גערופן
ווערן דיין נאָמען יעקב, נייערט ישׂראל זאָל זיין דיין נאָמען;
און ער האָט גערופן זיין נאָמען ישׂראל. 11און גאָט האָט צו אים
געזאָגט: איך בין גאָט שַׁדַי, פרוכפער דיך און מער דיך; אַ
פאָלק און אַ געזעמל פעלקער זאָל ווערן פון דיר, און מלכים
זאָלן אַרויסגיין פון דיינע לענדן. 12און דאָס לאַנד וואָס איך
האָב געגעבן אַברהמען און יצחקן, דיר וועל איך עס געבן, און
דיין זאָמען נאָך דיר וועל איך געבן דאָס לאַנד.

13און גאָט האָט זיך אויפגעהויבן פון איבער אים אין דעם
אָרט ווו ער האָט מיט אים גערעדט. 14און יעקב האָט אויפ־
געשטעלט אַ זייל אויף דעם אָרט ווו ער האָט מיט אים גערעדט,
אַ זייל פון שטיין, און ער האָט אַרויפגעגאָסן אויף אים אַ גיס־
אָפפער, און געגאָסן אויף אים אייל. 15און יעקב האָט גערופן
דעם נאָמען פון דעם אָרט וואָס גאָט האָט גערעדט מיט אים
דאָרטן, בֵּית־אֵל.

16און זיי האָבן אַוועקגעצויגן פון בֵּית־אֵל. און ווען עס
איז נאָך געווען אַ שטרעק לאַנד צו קומען קיין אֶפְרָת, איז רחל
געגאַנגען צו קינד, און זי האָט געהאַט אַ שווערע געבורט. 17און
עס איז געווען, אין איר שווערער געבורט, האָט די הייבין צו

[א] דער גאָט פון בֵּית־אֵל. [ב] אייכנבוים פון געוויין.

איר געזאָגט: זאָלסט ניט מורא האָבן, וואָרום אויך דאָס איז דיר
אַ זון. [18]און עס איז געווען, ווען איר נשמה איז אויסגעגאַנגען,
בעת זי איז געשטאָרבן, האָט זי גערופן זיין נאָמען בֶּן־אוֹני[א];
אָבער זיין פאָטער האָט אים גערופן בנימין[ב].
[19]און רחל איז געשטאָרבן, און זי איז באַגראָבן געוואָרן
אויפן וועג קיין אֶפְרָת, דאָס איז בֵּית־לֶחֶם. [20]און יעקב האָט
געשטעלט אַ מצבה אויף איר קבר; דאָס איז די מצבה פון רחלס
קבר ביז אויף היינט.
[21]און ישׂראל האָט אַוועקגעצויגן, און ער האָט אויפ־
געשטעלט זיין געצעלט פון יענער זייט מִגְדַל־עֵדֶר.
[22]און עס איז געווען ווען ישׂראל האָט געוווינט אין יענעם
לאַנד, איז געגאַנגען ראובן און איז געלעגן מיט בִּלְהָה, זיין
פאָטערס קעפּסווייב; און ישׂראל האָט עס געהערט.
און די זין פון יעקבן זיינען געווען צוועלף: [23]די זין פון
לאהן: יעקבס בְּכוֹר ראובן, און שמעון, און לֵוִי, און יהודה,
און יִשָׂשכָר, און זבולון; [24]די זין פון רחלען: יוסף און בנימין;
[25]און די זין פון בִּלְהָה, רחלס דינסט: דָן און נפתלי; [26]און די
זין פון זִלְפָּה, לאהס דינסט: גָד און אָשֵׁר. דאָס זיינען די זין
פון יעקבן, וואָס זיינען אים געבאָרן געוואָרן אין פַּדַן־אֲרָם.
[27]און יעקב איז געקומען צו זיין פאָטער יצחקן קיין מַמְרֵא,
קיין קִרְיַת־אַרְבַּע–דאָס איז חֶברוֹן–וואָס דאָרטן האָט געוווינט
אַברהם און יצחק.
[28]און די טעג פון יצחקן זיינען געווען הונדערט יאָר און
אַכציק יאָר. [29]און יצחק איז פאַרגאַנגען און איז געשטאָרבן,
און ער איז אַיינגעזאַמלט געוואָרן צו זיין פאָלק, אַלט און זאַט
מיט טעג. און עֵשָׂו און יעקב זיינע זין האָבן אים באַגראָבן.

לו [1]און דאָס זיינען די געבורטן פון עֵשָׂון, דאָס איז אֱדוֹם.
[2]עֵשָׂו האָט גענומען זיינע ווייבער פון די טעכטער פון

[א] זון פון מיין טרויער. [ב] זון פון דער רעכטער האַנט.

כּנַעַן: עָדָה די טאָכטער פון אֵילוֹן דעם חִתִּי, און אָהֳלִיבָמָה די
טאָכטער פון עֲנָה, די טאָכטער פון צִבְעוֹן דעם חִוִּי; 3און בָּשְׂמַת
די טאָכטער פון יִשְׁמָעֵאלן, די שוועסטער פון נְבָיוֹתן. 4און עָדָה
האָט עֵשָׂון געבאָרן אֱלִיפַזן; און בָּשְׂמַת האָט געבאָרן רְעוּאֵלן;
5און אָהֳלִיבָמָה האָט געבאָרן יְעוּשן, און יַעְלָמען, און קֹרַחן.
דאָס זיינען די זין פון עֵשָׂון, וואָס זיינען אים געבאָרן געוואָרן
אין לאַנד כּנַעַן.

6און עֵשָׂו האָט גענומען זיינע ווייבער, און זיינע זין און זיינע
טעכטער, און אַלע נפשות פון זיין הויזגעזינט, און זיין פִי, און
אַלע זיינע בהמות, און זיין גאַנץ אייגנס וואָס ער האָט אָנגעקליבן
אין לאַנד כּנַעַן, און ער איז אַוועקגעגאַנגען אין אַ לאַנד, אַוועק
פון זיין ברודער יעקבן. 7וואָרום זייער פאַרמעג איז געווען צו
גרויס אויף צו זיצן באַנאַנד, און דאָס לאַנד פון זייער וווינשאַפט
האָט זיי ניט געקענט טראָגן פון וועגן זייער פִי. 8האָט עֵשָׂו
זיך באַזעצט אויפן באַרג שֵׂעִיר; עֵשָׂו דאָס איז אֱדוֹם.

9און דאָס זיינען די געבורטן פון עֵשָׂו דעם פאָטער פון אֱדוֹם
אויפן באַרג שֵׂעִיר. 10דאָס זיינען די נעמען פון עֵשָׂוס זין: אֱלִיפַז
דער זון פון עֵשָׂוס ווייב עָדָהן, רְעוּאֵל דער זון פון עֵשָׂוס ווייב
בָּשְׂמַתן. 11און די זין פון אֱלִיפַזן זיינען געווען: תֵּימָן, אוֹמָר, צְפוֹ,
און גַעְתָּם, און קְנַז. 12און תִּמְנַע איז געווען אַ קעפּסווייב פון
עֵשָׂוס זון אֱלִיפַזן, און זי האָט אֱלִיפַזן געבאָרן עֲמָלֵקן. דאָס זיינען
די זין פון עֵשָׂוס ווייב עָדָהן. 13און דאָס זיינען די זין פון רעוּאֵלן:
נַחַת, און זֶרַח, שַׁמָּה, און מִזָּה. דאָס זיינען געווען די זין פון
עֵשָׂוס ווייב בָּשְׂמַתן. 14און דאָס זיינען געווען די זין פון עֵשָׂוס
ווייב אָהֳלִיבָמָה דער טאָכטער פון עֲנָהן, דער טאָכטער פון
צִבְעוֹנען; זי האָט עֵשָׂון געבאָרן יְעוּשן, און יַעְלָמען, און קֹרַחן.

15דאָס זיינען די פירשטן פון די קינדער פון עֵשָׂו: די קינדער
פון עֵשָׂוס בְּכוֹר אֱלִיפַזן: דער פירשט פון תֵּימָן, דער פירשט

פון אוֹמָר, דער פירשט פון צְפוֹ, דער פירשט פון קְנַז, [16]דער
פירשט פון קֹרַח, דער פירשט פון גַעְתָּם, דער פירשט פון עֲמָלֵק.
דאָס זיינען די פירשטן פון אֱלִיפַז אין לאַנד אֱדוֹם. דאָס זיינען
די קינדער פון עָדָהן. [17]און דאָס זיינען די קינדער פון עֵשָׂוס
זון רְעוּאֵלן: דער פירשט פון נַחַת, דער פירשט פון זֶרַח, דער
פירשט פון שַׁמָּה, דער פירשט פון מִזָּה. דאָס זיינען די פירשטן
פון רְעוּאֵל אין לאַנד אֱדוֹם. דאָס זיינען די קינדער פון עשׂוס
ווייב בָּשְׂמַתן. [18]און דאָס זיינען די קינדער פון עֵשָׂוס ווייב
אָהֳלִיבָמָהן: דער פירשט פון יְעוּש, דער פירשט פון יַעְלָם, דער
פירשט פון קֹרַח; דאָס זיינען די פירשטן פון עֵשָׂוס ווייב אָהֳלִיבָמָה
דער טאָכטער פון עֲנָהן. [19]דאָס זיינען די קינדער פון עֵשָׂו,
און דאָס זיינען זייערע פירשטן; דאָס איז אֱדוֹם.

[20]דאָס זיינען די זין פון שֵׂעִיר דעם חוֹרי, די באַוווינער פון
לאַנד: לוֹטָן, און שוֹבָל, און צִבְעוֹן, און עֲנָה, [21]און דִשוֹן, און
אֵצֶר, און דִישָׁן, דאָס זיינען די פירשטן פון די חוֹרים, די קינדער
פון שֵׂעִיר אין לאַנד אֱדוֹם. [22]און די זין פון לוֹטָנען זיינען געווען
חוֹרי און הֵימָם. און לוֹטָנס שוועסטער איז געווען תִּמְנָע. [23]און
דאָס זיינען די זין פון שוֹבָלן: עַלְוָן, און מָנַחַת, און עֵיבָל, שְׁפוֹ,
און אוֹנָם. [24]און דאָס זיינען די זין פון צִבְעוֹנען: אַיָּה און עֲנָה.
דאָס איז דער עֲנָה וואָס האָט געפונען די הייסע קוואַלן אין דער
מדבר, ווען ער האָט געפיטערט די אייזלען פון זיין פאָטער
צִבְעוֹנען. [25]און דאָס זיינען די קינדער פון עֲנָהן: דִשוֹן, און
אָהֳלִיבָמָה די טאָכטער פון עֲנָהן. [26]און דאָס זיינען די זין פון
דִשוֹנען: חֶמְדָן, און אֶשְׁבָּן, און יִתְרָן, און כְּרָן. [27]דאָס זיינען
די זין פון אֵצֶרן: בִּלְהָן, און זַעֲוָן, און עֲקָן. [28]דאָס זיינען די זין
פון דִישָׁנען: עוּץ און אֲרָן.

[29]דאָס זיינען די פירשטן פון דעם חוֹרי: דער פירשט פון
לוֹטָן, דער פירשט פון שוֹבָל, דער פירשט פון צִבְעוֹן, דער

פירשט פון עֲנָה, 30דער פירשט פון דִשׁוֹן, דער פירשט פון אֵצֶר,
דער פירשט פון דִישָׁן. דאָס זײַנען די פירשטן פון די חוֹרים,
לויט זײערע פירשטן אין לאַנד שֵׂעִיר.

31און דאָס זײַנען די מלכים וואָס האָבן געקיניגט אין לאַנד
אֱדוֹם, אײדער עס האָט געקיניגט אַ קיניג בײַ די קינדער פון
ישׂראל. 32עס האָט געקיניגט אין אֱדוֹם בֶּלַע דער זון פון בְּעוֹר;
און דער נאָמען פון זײַן שטאָט איז געווען דִנְהָבָה. 33איז בֶּלַע
געשטאָרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקיניגט יוֹבָב דער זון פון
זֶרַח, פון בָּצְרָה. 34איז יוֹבָב געשטאָרבן, און אויף זײַן אָרט
האָט געקיניגט חוּשָׁם פון לאַנד פון דעם תֵּימָנִי. 35איז חוּשָׁם
געשטאָרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקיניגט הֲדַד דער זון פון
בְּדַד, וואָס האָט געשלאָגן מִדְיָן אין פעלד פון מוֹאָב; און דער
נאָמען פון זײַן שטאָט איז געווען עֲוִית. 36איז הֲדַד געשטאָרבן,
און אויף זײַן אָרט האָט געקיניגט שַׂמְלָה פון מַשְׂרֵקָה. 37איז
שַׂמְלָה געשטאָרבן, און אויף זײַן אָרט האָט געקיניגט שאול פון
רחובות בײַם טײַך. 38איז שאול געשטאָרבן, און אויף זײַן אָרט
האָט געקיניגט בַּעַל־חָנָן דער זון פון עַכְבּוֹר. 39איז בַּעַל־חָנָן
דער זון פון עַכְבּוֹר געשטאָרבן, און אויף זײַן אָרט האָט
געקיניגט הֲדַר; און דער נאָמען פון זײַן שטאָט איז געווען פָּעוּ;
און דער נאָמען פון זײַן װײַב איז געווען מְהֵיטַבְאֵל די טאָכטער
פון מַטְרֵד דער טאָכטער פון מֵי־זָהָב.

40און דאָס זײַנען די נעמען פון די פירשטן פון עֵשָׂו, לויט
זײערע משפחות, לויט זײערע ערטער, מיט זײערע נעמען:
דער פירשט פון תִּמְנָע, דער פירשט פון עַלְוָה, דער פירשט פון
יְתֵת, 41דער פירשט פון אָהֳלִיבָמָה, דער פירשט פון אֵלָה, דער
פירשט פון פִּינֹן, 42דער פירשט פון קְנַז, דער פירשט פון תֵּימָן,
דער פירשט פון מִבְצָר, 43דער פירשט פון מַגְדִיאֵל, דער פירשט

פון עֵירָם. דאָס זײַנען די פירשטן פון אֱדום לויט זײערע װוינ־
ערטער, אין דעם לאַנד פון זײער אײגנטום. דאָס איז עֵשָׂו
דער פאָטער פון אֱדום.

וַיֵּשֶׁב

לז [1]און יעקב איז געזעסן אין דעם לאַנד פון זײַן פאָטערס
װוינשאַפט, אין לאַנד כּנַעַן.
[2]דאָס איז די געשיכטע פון יעקבן: יוסף צו זיבעצן יאָר
איז געװען אַ פּאַסטוך מיט זײַנע ברידער בײַ די שאָף; און ער
איז געװען אַ אינגל אַקעגן די זין פון בִּלְהָהן, און אַקעגן די זין
פון זִלְפָּהן, די װײַבער פון זײַן פאָטער; און יוסף האָט געבראַכט
בײזע רײד אויף זײ צו זײער פאָטער.
[3]און ישׂראל האָט ליב געהאַט יוספן מער פון אַלע זײַנע
זין, װײַל ער איז בײַ אים געװען אַ בן־זקונים. און ער האָט אים
געמאַכט אַ געשטרײַפט העמדל. [4]און אַז זײַנע ברידער האָבן
געזען אַז זײער פאָטער האָט אים ליבער פון אַלע זײַנע ברידער,
האָבן זײ אים פײַנט געקריגן, און ניט געקענט רעדן צו אים
פרידלאַך.
[5]און יוספן האָט זיך געחלומט אַ חלום, און ער האָט דער־
צײלט זײַנע ברידער, און זײ האָבן אים נאָך מער פײַנט געקריגן.
[6]און ער האָט צו זײ געזאָגט: הערט אַקאָרשט דעם דאָזיקן חלום
װאָס מיר האָט זיך געחלומט: [7]מיר בינדן אַזױ גאַרבן אין פעלד,
ערשט מײַן גאַרב האָט זיך אױפגעהױבן, און איז אױך געבליבן
שטײן; און זע, אײַערע גאַרבן האָבן זיך אַרומגעשטעלט, און
האָבן זיך געבוקט צו מײַן גאַרב.
[8]האָבן זײַנע ברידער צו אים געזאָגט: קיניגן װילסטו קיניגן
איבער אונדז? אָדער געװעלטיקן װילסטו געװעלטיקן איבער

אונדז? און זיי האָבן אים נאָך מער פיינט געקריגן פאַר זיינע
חלומות, און פאַר זיינע רייד.

[9]און אים האָט זיך ווידער געחלומט אַן אַנדער חלום, און
ער האָט דערציילט זיינע ברידער, און האָט געזאָגט: אָט האָט
זיך מיר ווידער געחלומט אַ חלום: ערשט די זון און די לבנה
און די עלף שטערן בוקן זיך צו מיר.

[10]און ווי ער האָט עס דערציילט זיין פאָטער און זיינע
ברידער, האָט זיין פאָטער אָנגעשריען אויף אים, און האָט צו
אים געזאָגט: וואָס איז דאָס פאַר אַ חלום וואָס דיר האָט זיך
געחלומט? זאָל איך און דיין מוטער און דיינע ברידער גאָר
קומען זיך בוקן פאַר דיר צו דער ערד?

[11]און די ברידער האָבן אים מקנא געווען; אָבער זיין פאָטער
האָט די זאַך געהאַלטן אין זינען.

[12]און זיינע ברידער זיינען געגאַנגען פיטערן די שאָף פון
זייער פאָטער אין שכֶם. [13]האָט ישׂראל געזאָגט צו יוספן: דיינע
ברידער פיטערן דאָך אין שכם; קום און איך וועל דיך שיקן
צו זיי. האָט ער צו אים געזאָגט: דאָ בין איך. [14]האָט ער צו
אים געזאָגט: גיי אַקאָרשט זע אויב פריד איז צו דיינע ברידער,
און פריד צו די שאָף, און ברענג מיר אַן ענטפער. און ער האָט
אים אַוועקגעשיקט פון דעם טאָל פון חֶברון, און ער איז געקומען
קיין שכֶם. [15]האָט אים געפונען אַ מאַן, ערשט ער בלאָנדזשעט
אום אין פעלד; און דער מאַן האָט אים געפרעגט, אַזוי צו זאָגן:
וואָס זוכסטו? [16]האָט ער געזאָגט: מיינע ברידער זוך איך; זאָג
מיר, איך בעט דיך, ווו פיטערן זיי? [17]האָט דער מאַן געזאָגט:
זיי האָבן אַוועקגעצויגן פון דאַנען, וואָרום איך האָב געהערט
ווי זיי זאָגן: לאָמיר גיין קיין דותָן. איז יוסף געגאַנגען נאָך זיינע
ברידער, און ער האָט זיי געפונען אין דותָן.

[18]און ווי זיי האָבן אים דערזען פון ווייטן, און איידער נאָך

ער האָט גענענט צו זיי, האָבן זיי זיך געקליגט קעגן אים, אים
צו טייטן. [19]און זיי האָבן געזאָגט איינער צום אַנדערן: אָן
קומט דערדאָזיקער בעל־חלומות. [20]און אַצונד, קומט, און
לאָמיר אים הרגען, און אים אַריינוואַרפן אין איינער פון די
גריבער, און מיר וועלן זאָגן: אַ בייזע חיה האָט אים אויפגעגעסן;
און מיר וועלן זען וואָס וועט ווערן פון זיינע חלומות.

[21]האָט ראובן דערהערט, און ער האָט אים געזוכט
מציל צו זיין פון זייער האַנט, און האָט געזאָגט: לאָמיר אים
ניט נעמען דאָס לעבן. [22]און ראובן האָט צו זיי געזאָגט: איר
זאָלט ניט פאַרגיסן קיין בלוט; וואַרפט אים אַריין אין יענער
גרוב וואָס אין מדבר, אָבער אַ האַנט זאָלט איר ניט אויס־
שטרעקן אויף אים — כדי אים מציל צו זיין פון זייער האַנט,
אים אומצוקערן צו זיין פאָטער.

[23]און עס איז געווען, ווי יוסף איז צוגעקומען צו זיינע
ברידער, אַזוי האָבן זיי אויסגעטאָן יוספן זיין העמדל, דאָס
געשטרייפטע העמדל וואָס אויף אים. [24]און זיי האָבן אים
גענומען, און האָבן אים אַריינגעוואָרפן אין דער גרוב. און די
גרוב איז געווען ליידיק, קיין וואַסער איז אין איר ניט געווען.

[25]און זיי האָבן זיך געזעצט עסן ברויט. און זיי האָבן אויפ־
געהויבן זייערע אויגן, און האָבן אַ קוק געטאָן, ערשט אַ
קאַראַוואַן יִשמעאֵלים קומט אָן פון גִלעָד, און זייערע קעמלען
טראָגן געווירץ און באַלזאַם און לאַדאַן וואָס זיי גייען אַראָפּ־
נידערן קיין מִצרַיִם. [26]האָט יהודה געזאָגט צו זיינע ברידער:
וואָס וועט אַרויסקומען, אַז מיר וועלן הרגען אונזער ברודער,
און מיר וועלן פאַרדעקן זיין בלוט? [27]קומט, און לאָמיר אים
פאַרקויפן צו די יִשמעאֵלים, און אונדזער האַנט זאָל ניט זיין אויף
אים; וואָרום אונדזער ברודער, אונדזער פלייש איז ער. און
זיינע ברידער האָבן צוגעהערט. [28]און ווי די מִדיָנישע לייט, די

סוחרים, זיינען פאַרבייגעגאַנגען, אַזוי האָבן זיי אַרויסגעצויגן און
אַרויפגעבראַכט יוספֿן פֿון דער גרוב, און זיי האָבן פאַרקויפט
יוספֿן צו די ישמעאלים פאַר צוואַנציק זילבערשטיק; און די
האָבן אַוועקגעפירט יוספֿן קיין מִצרַיִם.

29 און ראובן האָט זיך אומגעקערט צו דער גרוב, ערשט
יוסף איז ניטאָ אין דער גרוב; האָט ער צעריסן זיינע קליידער.
30 און ער האָט זיך אומגעקערט צו זיינע ברידער, און האָט
געזאָגט: דער אינגל איז ניטאָ, און איך, וווּ טו איך מיך אַהין?

31 און זיי האָבן גענומען יוספֿס העמדל, און האָבן געשאָכטן
אַ ציגנבאָק, און האָבן אײַנגעטונקט דאָס העמדל אין דעם
בלוט. 32 און זיי האָבן אַוועקגעשיקט דאָס געשטרייפטע
העמדל, און געלאָזט ברענגען צו זייער פאָטער, און געלאָזט
זאָגן: דאָס האָבן מיר געפֿונען; דערקען אַקאָרשט אויב דאָס
איז דיין זונס העמדל אָדער ניט. 33 האָט ער עס דערקענט,
און ער האָט געזאָגט: מיין זונס העמדל; אַ בייזע חיה האָט אים
אויפגעגעסן, פאַרצוקן פאַרצוקט געוואָרן איז יוסף. 34 און
יעקב האָט צעריסן זיינע קליידער, און אָנגעטאָן זאַק אויף
זיינע לענדן, און ער האָט געטרויערט אויף זיין זון פיל טעג.
35 און אַלע זיינע זין און אַלע זיינע טעכטער זיינען אויפגעשטאַנען
אים צו טרייסטן, אָבער ער האָט זיך ניט געוואָלט טרייסטן; און
ער האָט געזאָגט: פאַרוואָר, אַן אָבל וועל איך נידערן צו מיין
זון אין קבר. און זיין פאָטער האָט אים באַוויינט.

36 און די מִדיָנים האָבן אים פאַרקויפט אין מִצרַיִם צו
פּוטיפַרן, אַ הויפדינער פון פּרעהן, דעם אויבערלייבוועכטער.

לח 1 און עס איז געווען אין יענער צייט, האָט יהודה אַראָפּ־
גענידערט פון זיינע ברידער, און ער האָט אײַנגעקערט
צו אַ מאַן פון עֲדוּלָם, וואָס זיין נאָמען איז געווען חִירָה.

2 און יהודה האָט דאָרטן געזען די טאָכטער פון אַ מאַן אַ כּנעני,
וואָס זיין נאָמען איז געווען שוּעַ, און ער האָט זי גענומען, און
איז געקומען צו איר. 3 און זי איז טראָגעדיק געוואָרן, און
האָט געבאָרן אַ זון; און ער האָט גערופן זיין נאָמען עֵר. 4 און
זי איז ווידער טראָגעדיק געוואָרן, און האָט געבאָרן אַ זון; און
זי האָט גערופן זיין נאָמען אוֹנָן. 5 און זי האָט ווידער געבאָרן
אַ זון; און זי האָט גערופן זיין נאָמען שֵׁלָה. און ער איז געווען
אין כּזיב, אַז זי האָט אים געבאָרן.

6 און יהודה האָט גענומען אַ ווייב פאַר עֵר זיין בְּכוֹר, וואָס
איר נאָמען איז געווען תָּמָר. 7 און עֵר, יהודהס בְּכוֹר, איז
געווען שלעכט אין די אויגן פון גאָט, און גאָט האָט אים געטייט.
8 האָט יהודה געזאָגט צו אוֹנָנען: קום צו דיין ברודערס ווייב,
און באַשוועגער זי, און שטעל אויף אַ זאָמען נאָך דיין ברודער.
9 און אַזוי ווי אוֹנָן האָט געוווּסט אַז דער זאָמען וועט ניט
געהערן צו אים, איז, אַז ער איז געקומען צו זיין ברודערס ווייב,
האָט ער אויסגעבראַכט צו דער ערד, כּדי ניט צו געבן אַ
זאָמען צו זיין ברודער. 10 איז געווען שלעכט אין די אויגן פון
גאָט וואָס ער האָט געטאָן, און ער האָט אים אויך געטייט.

11 האָט יהודה געזאָגט צו זיין שנור תָּמָרן: זיץ אַן אַלמנה
אין דיין פאָטערס הויז, ביז מיין זון שֵׁלָה וועט אויפוואַקסן;
וואָרום ער האָט געקלערט: טאָמער וועט ער אויך שטאַרבן אַזוי
ווי זיינע ברידער. איז תָּמָר אַוועקגעגאַנגען, און איז געזעסן
אין איר פאָטערס הויז.

12 האָבן זיך געמערט די טעג, און שוּעַס טאָכטער, די ווייב
פון יהודהן, איז געשטאָרבן. און אַז יהודה האָט זיך געהאַט
געטרייסט, איז ער אַרויפגעגאַנגען צו די שערער פון זיינע שאָף
קיין תִּמְנָה, ער און זיין גוטער פריינט חירָה פון עֲדוּלָם.
13 איז אָנגעזאָגט געוואָרן תָּמָרן, אַזוי צו זאָגן: זע, דיין שווער

גייט אַרויף קיין תִּמְנָה, צו שערן זיינע שאָף. [14]האָט זי אויס־
געטאָן אירע אַלמנה־קליידער פון זיך, און האָט זיך פֿאַרדעקט
מיט אַ שלייער, און זיך אַיינגעוויקלט, און זי האָט זיך געזעצט
ביים אַיינגאַנג פון עֵינַיִם, וואָס אויפן וועג קיין תִּמְנָה; וואָרום
זי האָט געזען אַז שֵׁלָה איז אויפגעוואַקסן, און זי איז ניט געגעבן
געוואָרן צו אים פֿאַר אַ ווייב.

[15]און יהודה האָט זי געזען, און ער האָט זי גערעכנט פֿאַר אַ
זונה; ווייל זי האָט פֿאַרדעקט איר פנים. [16]האָט ער פֿאַרקערט
צו איר ביים וועג, און האָט געזאָגט: קום, איך בעט דיך, לאָמיך
קומען צו דיר; וואָרום ער האָט ניט געוווּסט אַז זי איז זיין
שנור. האָט זי געזאָגט: וואָס וועסטו מיר געבן, אַז דו וועסט
קומען צו מיר? [17]האָט ער געזאָגט: איך וועל שיקן אַ ציגנ־
בעקל פון די שאָף. האָט זי געזאָגט: סיידן וועסט מיר געבן אַ
משכון ביז דו שיקסט. [18]האָט ער געזאָגט: וואָס פֿאַר אַ משכון
זאָל איך דיר געבן? האָט זי געזאָגט: דיין זיגלרינג, און דיין
שנור, און דיין שטעקן וואָס אין דיין האַנט. האָט ער עס איר
געגעבן, און ער איז צו איר געקומען, און זי איז טראָגעדיק
געוואָרן פון אים. [19]און זי איז אויפגעשטאַנען און איז אַוועק
געגאַנגען, און זי האָט אויסגעטאָן פון זיך איר שלייער, און האָט
אָנגעטאָן אירע אַלמנה־קליידער.

[20]און יהודה האָט געשיקט דאָס ציגנבעקל דורך דער
האַנט פון זיין גוטן פריינט פון עֲדוּלָם, כּדי אָפּצונעמען דעם
משכון פון דער פרויס האַנט; אָבער ער האָט זי ניט געפונען.
[21]האָט ער געפרעגט די מענטשן פון איר אָרט, אַזוי צו זאָגן:
ווּ איז די זונה וואָס איז געווען אין עֵינַיִם ביים וועג? האָבן זיי
געזאָגט: דאָ איז ניט געווען קיין זונה. [22]האָט ער זיך אומ־
געקערט צו יהודהן, און האָט געזאָגט: איך האָב זי ניט געפונען.
און אויך די מענטשן פון דעם אָרט האָבן געזאָגט: דאָ איז ניט

געווען קיין זונה. 23האָט יהודה געזאָגט: זאָל זי עס האַלטן
פֿאַר זיך, כּדי מיר זאָלן ניט ווערן צו שפּאָט; איך האָב דאָך
געשיקט דאָסדאָזיקע ציקעלע, און דו האָסט זי ניט געפֿונען.
24און עס איז געווען אין אַרום דרײַ חדשים, איז אָנגעזאָגט
געוואָרן יהודהן, אַזוי צו זאָגן: דײַן שנור תּמר האָט מזנה געווען,
און אָט איז זי אויך טראָגעדיק פֿון זנות. האָט יהודה געזאָגט:
פֿירט זי אַרויס, און זאָל זי פֿאַרברענט ווערן.
25ווי זי איז אַרויסגעפֿירט געוואָרן, אַזוי האָט זי געשיקט
זאָגן צו איר שווער: פֿון דעם מאַן וואָס דידאָזיקע געהערן צו
אים, בין איך טראָגעדיק. און זי האָט געזאָגט: דערקען
אַקאָרשט וועמעס איז דערדאָזיקער זיגלרינג, און די שנורן, און
דער שטעקן? 26האָט יהודה דערקענט, און ער האָט געזאָגט:
זי איז גערעכטער פֿון מיר, דערפֿאַר ווײַל איך האָב זי ניט
געגעבן צו מײַן זון שלהן. אָבער ער האָט מער ווידער ניט
פֿאַרקערט מיט איר.
27און עס איז געווען אין דער צײַט פֿון איר געבערן, ערשט
אַ צווילינג איז אין איר לײַב. 28און עס איז געווען, אַז זי האָט
געבאָרן, האָט איינער אַרויסגעשטעקט זײַן האַנט, און די הייבין
האָט גענומען און האָט אָנגעבונדן אָן זײַן האַנט אַ רויטן פֿאָדים,
אַזוי צו זאָגן: דערדאָזיקער איז אַרויסגעקומען צוערשט. 29און
עס איז געווען, ווי ער ציט צוריק זײַן האַנט, ערשט זײַן ברודער
איז אַרויסגעקומען; האָט זי געזאָגט: וואָס האָסטו זיך געריסן
מיט אַזאַ רײַסעניש[א]? און מע האָט גערופֿן זײַן נאָמען פּרץ. 30און
דערנאָך איז אַרויסגעקומען זײַן ברודער, וואָס אויף זײַן האַנט
איז געווען דער רויטער פֿאָדים; און מע האָט גערופֿן זײַן
נאָמען זרח[ב].

לט 1און יוסף איז אַראָפּגענידערט געוואָרן קיין מצרים,
און פּוטיפֿר, אַ הויפֿדינער פֿון פּרעהן, דער אויבער־

[א] פּרץ. [ב] זונאויפֿגאַנג, רויטקייט.

לייבוועכטער, אַ מִצרישער מאַן, האָט אים אָפּגעקויפט פון
דער האַנט פון די יִשמעאֵלים וואָס האָבן אים אַהין אַראָפּ־
געבּרענגט. [2]און גאָט איז געווען מיט יוספֿן, און ער איז געווען אַ
באַגליקטער מענטש; און ער איז געווען אין הויז פון זיין האַר
דעם מִצרי. [3]און זיין האַר האָט געזען, אַז גאָט איז מיט אים, און
אַלץ וואָס ער טוט, באַגליקט גאָט אין זיין האַנט; [4]האָט יוסף
געפונען חן אין זיינע אויגן, און ער האָט אים באַדינט. און ער
האָט אים אויפגעזעצט איבער זיין הויז, און אַלץ וואָס ער האָט
געהאַט, האָט ער איבערגעגעבן אין זיין האַנט. [5]און עס איז
געווען, פון זינט ער האָט אים אויפגעזעצט איבער זיין הויז, און
איבער אַלץ וואָס ער האָט געהאַט, האָט גאָט געבענטשט דעם
מִצריס הויז פון יוספֿס וועגן; און אַ ברכה פון גאָט איז געווען
אויף אַלץ וואָס ער האָט געהאַט אין הויז און אין פעלד. [6]האָט
ער איבערגעלאָזן אַלץ וואָס ער האָט געהאַט אין יוספֿס האַנט,
און ער האָט לעבן אים ניט געוווסט פון קיין זאַך, אַחוץ דעם
ברויט וואָס ער האָט געגעסן. און יוסף איז געווען שיין אויפן
געשטאַלט, און שיין אויפן פּנים.

[7]און עס איז געווען נאָך דידאָזיקע געשעענישן, האָט זיין
האַרס ווייב אויפגעהויבן אירע אויגן אויף יוספֿן, און זי האָט
געזאָגט: ליג מיט מיר. [8]האָט ער ניט געוואָלט, און ער האָט
געזאָגט צו זיין האַרס ווייב: זע, מיין האַר ווייס ניט לעבן מיר
וואָס אין הויז טוט זיך, און אַלץ וואָס ער האָט, האָט ער איבער־
געגעבן אין מיין האַנט. [9]ער איז אין דעםדאָזיקן הויז ניט
גרעסער פון מיר, און ער האָט ניט פאַרמיטן פון מיר קיין זאַך,
נאָר בלויז דיך, ווייל דו ביסט זיין ווייב. היינט ווי קען איך
טאָן דאָסדאָזיקע גרויסע בייז, און זינדיקן צו גאָט?

[10]און עס איז געווען, אַז זי האָט גערעט צו יוספֿן טאָג פאַר
טאָג, און ער האָט ניט צוגעהערט צו איר, צו ליגן מיט איר, צו

זיין מיט איר, [11]איז, איין טאָג ווען ער איז אַרײַנגעקומען אין הויז
צו טאָן זיין אַרבעט, און קיין מענטש פון די הויזלייט איז דאָרטן
ניט געווען אין הויז, [12]האָט זי אים אָנגעכאַפּט פאַר זיין קלייד,
אַזוי צו זאָגן: ליג מיט מיר. האָט ער איבערגעלאָזן זיין קלייד
אין איר האַנט, און איז אַנטלאָפן און אַרויס דרויסן. [13]און עס איז
געווען, ווי זי האָט געזען, אַז ער האָט איבערגעלאָזן זיין קלייד
אין איר האַנט, און איז אַנטלאָפן דרויסן, [14]אַזוי האָט זי גערופן
צו אירע הויזלייט, און האָט צו זיי געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: זעט,
מע האָט אונדז געבראַכט אַ מאַן אַ עבֿרי, צו מאַכן געשפּעט פון
אונדז; ער איז געקומען צו מיר צו ליגן מיט מיר, און איך האָב
גערופן אויף אַ הויכן קול. [15]איז, ווי ער האָט געהערט, אַז איך
האָב אויפגעהויבן מיין קול און האָב גערופן, אַזוי האָט ער
איבערגעלאָזן זיין קלייד ביי מיר, און איז אַנטלאָפן און אַרויס
דרויסן.

[16]און זי האָט אַוועקגעלייגט זיין קלייד ביי זיך, ביז זיין האַר
איז געקומען אַהיים. [17]און זי האָט גערעדט צו אים אַזוי ווי די
דאָזיקע ווערטער, אַזוי צו זאָגן: דער קנעכט דער עבֿרי וואָס
דו האָסט אונדז געבראַכט, איז געקומען צו מיר צו מאַכן געשפּעט
פון מיר. [18]און עס איז געווען, ווי איך האָב אויפגעהויבן מיין
קול און האָב גערופן, אַזוי האָט ער איבערגעלאָזן זיין קלייד
ביי מיר, און איז אַנטלאָפן דרויסן.

[19]און עס איז געווען, ווי זיין האַר האָט געהערט די ווערטער
פון זיין ווייב, וואָס זי האָט צו אים גערעדט, אַזוי צו זאָגן:
אַזעלכע זאַכן האָט געטאָן צו מיר דיין קנעכט, האָט זיין צאָרן
געגרימט. [20]און יוסטפס האַר האָט אים גענומען, און האָט אים
אַרײַנגעזעצט אין געפענקעניש, אין דעם אָרט ווו דעם מלכס
געפאַנגענע זיינען איינגעשפּאַרט; און ער איז דאָרטן געווען אין
געפענקעניש.

[21]און גאָט איז געווען מיט יוספֿן, און ער האָט גענייגט צו
אים גענאָד, און אים געגעבן חן אין די אויגן פֿון דעם האַר פֿון
געפֿענקעניש. [22]און דער האַר פֿון געפֿענקעניש האָט איבער־
געגעבן אויף דער האַנט פֿון יוספֿן אַלע געפֿאַנגענע וואָס אין
געפֿענקעניש; און אַלץ וואָס מע האָט דאָרטן געטאָן, האָט ער
אויפֿגעטאָן. [23]דער האַר פֿון געפֿענקעניש האָט ניט נאָכגעקוקט
קיין שום זאַך אונטער זיין האַנט, ווייל גאָט איז געווען מיט אים,
און וואָס ער האָט געטאָן, האָט גאָט באַגליקט.

מ [1]און עס איז געווען נאָך דידאָזיקע געשעענישן, האָט דער
טראַנקמייסטער פֿון דעם מלך פֿון מִצרַיִם, און דער
בעקער, זיך פֿאַרזינדיקט אַקעגן זייער האַר, דעם מלך פֿון
מִצרַיִם. [2]און פַּרעה האָט געצערנט אויף זיינע צוויי הויפֿדינער,
אויף דעם אויבערטראַנקמייסטער און אויף דעם אויבער־
בעקער. [3]און ער האָט זיי אַריינגעזעצט אין דער וואַך פֿון דעם
אויבערלייבוועכטערס הויז, אין געפֿענקעניש, אין דעם אָרט
וואָס יוסף איז דאָרטן געווען אַיינגעשפּאַרט. [4]און דער אויבער־
לייבוועכטער האָט געשטעלט יוספֿן לעבן זיי, און ער האָט זיי
באַדינט; און זיי זיינען געווען אַ צייט אין וואַך.
[5]האָט זיך ביידן געחלומט אַ חלום אין איין נאַכט, איטלאַכן
זיין חלום, איטלאַכן לויט דעם פּתרון פֿון זיין חלום—דעם
טראַנקמייסטער און דעם בעקער פֿון דעם מלך פֿון מִצרַיִם,
וואָס זיינען געווען אַיינגעשפּאַרט אין געפֿענקעניש. [6]און יוסף
איז געקומען צו זיי אין דער פֿרי, און האָט זיי אָנגעקוקט, ערשט
זיי זיינען צעטראָגן. [7]האָט ער געפֿרעגט די הויפֿדינער פֿון
פַּרעהן וואָס מיט אים אין דער וואַך פֿון זיין האַרס הויז, אַזוי
צו זאָגן: פֿאַר וואָס זיינען אייערע פּנימער היינט פֿאַרערגערט?
[8]האָבן זיי צו אים געזאָגט: אונדז האָט זיך געחלומט אַ חלום, און
ניטאָ ווער זאָל אים פּותר זיין. האָט יוסף צו זיי געזאָגט:

פּתרונים זיינען דאָך פֿון גאָט; דערציילט מיר, איך בעט אייַך.
9האָט דער אויבערטראַנקמייסטער דערציילט זיין חלום
צו יוספֿן, און ער האָט צו אים געזאָגט: מיר חלומט זיך, ערשט
פֿאַר מיר איז אַ ווייַנשטאָק, 10און אויפֿן ווייַנשטאָק דריי צווייַגן;
און ווי ער בליט, איז אויפֿגעגאַנגען זיין בליאַכץ, האָבן זיינע
הענגלאַך געצייטיקט ווייַנטרויבן. 11און פּרעהס בעכער איז
געווען אין מיין האַנט; האָב איך גענומען די ווייַנטרויבן, און
האָב זיי אויסגעקוועטשט אין פּרעהס בעכער, און דערלאַנגט
דעם בעכער אין פּרעהס האַנט.

12האָט יוסף צו אים געזאָגט: דאָס איז דער פּתרון דערפֿון:
די דריי צווייַגן דאָס זיינען דריי טעג. 13אין דריי טעג אַרום
וועט פּרעה אויפֿנעמען דיין קאָפּ, און וועט דיך אומקערן אויף
דיין שטאַנד, און וועסט דערלאַנגען פּרעהס בעכער אין זיין
האַנט, לויטן פֿריערדיקן שטייגער, ווען דו ביסט געווען זיין
טראַנקמייסטער. 14אָבער זאָלסט מיך געדענקען ביי זיך, אַז
דיר וועט גוט זיין, און זאָלסט טאָן, איך בעט דיך, אַ חסד מיט
מיר, און מיך דערמאָנען פֿאַר פּרעהן, און מיך אַרויסציִען פֿון
דעמדאָזיקן הויז. 15וואָרום געגנבעט בין איך געגנבעט געוואָרן
פֿון לאַנד פֿון די עבֿרים; און דאָ אויך האָב איך קיין זאַך ניט
געטאָן, וואָס מע האָט מיך אַרייַנגעזעצט אין תּפֿיסה.

16האָט דער אויבערבעקער געזען אַז ער האָט צום גוטן
פּותר געווען, און ער האָט געזאָגט צו יוספֿן: מיר אויך האָט זיך
געחלומט, ערשט דריי געפֿלאָכטענע קערב זיינען אויף מיין
קאָפּ; 17און אין דעם אויבערשטן קאָרב איז פֿון אַלערליי
עסנוואַרג פֿאַר פּרעהן, געבעקוואַכן, און די פֿויגלען עסן זיי
פֿון דעם קאָרב איבער מיין קאָפּ.

18האָט יוסף געענטפֿערט און האָט געזאָגט: דאָס איז דער
פּתרון דערפֿון: די דריי קערב דאָס זיינען דריי טעג. 19אין

דריי טעג אַרום וועט פּרעה אַראָפּנעמען דיין קאָפּ פון דיר, און וועט דיך אויפהענגען אויף אַ בוים, און די פויגלען וועלן עסן דיין פלייש פון דיר.

[20]און עס איז געווען אויפן דריטן טאָג, אין פּרעהס געבורטס־טאָג, האָט ער געמאַכט אַ מאָלצייט פאַר אַלע זיינע קנעכט, און האָט אויפגענומען דעם קאָפּ פון דעם אויבערטראַנק־מייסטער, און דעם קאָפּ פון דעם אויבערבעקער, צווישן זיינע קנעכט. [21]און ער האָט אומגעקערט דעם אויבער־טראַנקמייסטער צו זיין טראַנקמייסטערשאַפט; און ער האָט דערלאַנגט דעם בעכער אין פּרעהס האַנט. [22]און דעם אויבערבעקער האָט ער אויפגעהאַנגען, אַזוי ווי יוסף האָט זיי פּותר געווען. [23]אָבער דער אויבערטראַנקמייסטער האָט ניט געדאַכט אָן יוספן, און האָט אים פאַרגעסן.

מִקֵּץ

מא [1]און עס איז געווען צום סוף פון צוויי יאָר צייט, האָט זיך פּרעהן געחלומט, ערשט ער שטייט ביים טייך.
[2]און אָט גייען אַרויף פון טייך זיבן קי, שיין אויפן אויסזען און פעט אויפן לייב; און זיי האָבן זיך געפיטערט אין דעם טייכ־גראָז. [3]און אָט גייען אַרויף נאָך זיי פון טייך זיבן אַנדערע קי, מיאוס אויפן אויסזען, און מאָגער אויפן לייב; און זיי האָבן זיך געשטעלט לעבן יענע קי ביים ברעג טייך. [4]און די מיאוסע אויפן אויסזען און מאָגערלייביקע קי האָבן אויפגעגעסן די זיבן שיינע אויפן אויסזען און פעטע קי. און פּרעה האָט זיך אויפ־געכאַפּט.

[5]און ער איז איינגעשלאָפן, און אים האָט זיך געחלומט אַ צווייט מאָל, ערשט זיבן זאַנגען גייען־אויף אויף איין שטענגל,

געזונטע און גוטע. 6און אָט שפּראָצן אַרויס נאָך זיי זיבן
זאַנגען דינע און פאַרברענטע פון מזרח־ווינט. 7און די דינע
זאַנגען האָבן אַיינגעשלונגען די זיבן געזונטע און פולע זאַנגען.
און פּרעה האָט זיך אויפגעכאַפּט, ערשט עס איז אַ חלום.
8און עס איז געווען אין דער פרי, איז זיין געמיט געווען
צערודערט, און ער האָט געשיקט און גערופן אַלע חרטומים פון
מצרים, און אַלע אירע חכמים; און פּרעה האָט זיי דערציילט
זיינע חלומות, אָבער קיינער האָט זיי ניט געקענט פּותר זיין
פאַר פּרעהן.
9האָט דער אויבערטראַנקמייסטער גערעדט צו פּרעהן,
אַזוי צו זאָגן: מיינע זינד מוז איך היינט דערמאָנען. 10פּרעה
האָט געצערנט אויף זיינע קנעכט, און האָט מיך אַריינגעזעצט
אין דער וואַך פון דעם אויבערלייבוועכטערס הויז, מיך און
דעם אויבערבעקער. 11האָט זיך אונדז געחלומט אַ חלום אין איין
נאַכט, מיר און אים; איטלאַכן לויט דעם פּתרון פון זיין חלום
האָט זיך אונדז געחלומט. 12און דאָרטן איז מיט אונדז געווען אַ
עברישער יונג, אַ קנעכט פון דעם אויבערלייבוועכטער, האָבן
מיר אים דערציילט, און ער האָט אונדז פּותר געווען אונדזערע
חלומות; איטלאַכן לויט זיין חלום האָט ער פּותר געווען.
13און עס איז געווען, אַזוי ווי ער האָט אונדז פּותר געווען, אַזוי
איז געשען: מיך האָט מען אומגעקערט אויף מיין שטאַנד, און
אים האָט מען אויפגעהאַנגען.
14האָט פּרעה געשיקט און גערופן יוספן, און מע האָט אים
אויף גיך אַרויסגענומען פון תפיסה. און ער האָט זיך אָפּגעגאָלט,
און האָט איבערגעביטן זיינע קליידער, און איז געקומען צו
פּרעהן.
15האָט פּרעה געזאָגט צו יוספן: מיר האָט זיך געחלומט אַ
חלום, און ניטאָ ווער זאָל אים פּותר זיין; און איך האָב געהערט

זאָגן אויף דיר, אַז דו פאַרשטייסט אַ חלום, אים פּותר צו זיין.
16 האָט יוסף געענטפערט פּרעהן, אַזוי צו זאָגן: ניט איך,
גאָט וועט באַשיידן דעם פריד פון פּרעהן.
17 האָט פּרעה געזאָגט צו יוספן: מיר חלומט זיך, ערשט
איך שטיי ביים ברעג טייך. 18 און אָט גייען אַרויף פון טייך
זיבן קי, פעט אויפן לייב און שיין אויפן געשטאַלט; און זיי האָבן
זיך געפיטערט אין גראָז. 19 און אָט גייען אַרויף נאָך זיי זיבן
אַנדערע קי, אָרעם און זייער מיאוס אויפן געשטאַלט און דאַר
אויפן לייב, וואָס אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם האָב איך ניט געזען
זייער גלייכן אין מיאוסקייט. 20 און די דאַרע און מיאוסע
קי האָבן אויפגעגעסן די ערשטע זיבן פעטע קי. 21 און זיי
זיינען אַריין אין זיי, און עס איז ניט געווען קענטיק אַז זיי זיינען
אין זיי אַריין, און זייער אויסזען איז געווען אַזוי מיאוס ווי אין
אָנהייב. און איך האָב זיך אויפגעכאַפּט. 22 און איך האָב געזען
אין מיין חלום, ערשט זיבן זאַנגען גייענדיק אויף איין שטענגל,
פולע און גוטע. 23 און אָט שפּראָצן אַרויס נאָך זיי זיבן זאַנגען
איינגעטריקנטע, דינע, פאַרברענטע פון מזרח־ווינט. 24 און
די דינע זאַנגען האָבן איינגעשלונגען די זיבן גוטע זאַנגען. האָב
איך דערציילט די חַרטומים, אָבער קיינער קען מיר ניט זאָגן.
25 האָט יוסף געזאָגט צו פּרעהן: דער חלום פון פּרעהן איז
איינער; וואָס גאָט וויל טאָן האָט ער אָנגעזאָגט פּרעהן. 26 די
זיבן גוטע קי דאָס זיינען זיבן יאָר, און די זיבן גוטע זאַנגען דאָס
זיינען זיבן יאָר; איין חלום איז דאָס. 27 און די זיבן דאַרע און
מיאוסע קי, וואָס זיינען אַרויפגעקומען נאָך זיי, דאָס זיינען זיבן
יאָר; און די זיבן ליידיקע זאַנגען פאַרברענט פון מזרח־ווינט,
דאָס וועלן זיין זיבן הונגעריאָרן. 28 דאָס איז די זאַך וואָס איך
האָב געזאָגט פּרעהן: וואָס גאָט וויל טאָן האָט ער באַוויזן פּרעהן.
29 זע, עס קומען זיבן יאָר פון גרויס זעט אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם.

30 און נאָך זיי וועלן אויפשטיין זיבן הונגעריאָרן, און די גאַנצע
זעט וועט זיין פאַרגעסן אין לאַנד מִצרַיִם; און דער הונגער
וועט פאַרלענדן דאָס לאַנד. 31 און פון דער זעט וועט ניט זיין
צו מערקן אין לאַנד, פון וועגן יענעם הונגער וואָס נאָכדעם;
וואָרום ער וועט זיין זייער שווער. 32 און וואָס דער חלום האָט
זיך איבערגעחזרט אַ צווייט מאָל: ווייל די זאַך איז פעסט פון
גאָט, און גאָט איילט דאָס צו טאָן. 33 און אַצונד, זאָל פַּרעה
זען אַ פאַרשטאַנדיקן און אַ קלוגן מאַן, און אים שטעלן איבערן
לאַנד מִצרַיִם. 34 זאָל פַּרעה דאָס טאָן, און זאָל ער אויפזעצן
אויפזעער איבערן לאַנד, און באַוואָרענען דאָס לאַנד מִצרַיִם
אין די זיבן זאַטע יאָרן. 35 און זאָל מען אויפזאַמלען די גאַנצע
שפּייז פון דידאָזיקע גוטע יאָרן וואָס קומען, און זאָל מען
אָנקלייבן תבואה אונטער דער האַנט פון פַּרעהן, פאַר שפּייז אין
די שטעט, און היטן. 36 און די שפּייז וועט זיין אַוועקגעלייגט
פאַרן לאַנד, אויף די זיבן הונגעריאָרן וואָס וועלן זיין אין לאַנד
מִצרַיִם, און דאָס לאַנד וועט ניט פאַרשניטן ווערן פון הונגער.
37 און די זאַך איז וווילגעפעלן אין די אויגן פון פַּרעהן, און
אין די אויגן פון אַלע זיינע קנעכט. 38 און פַּרעה האָט געזאָגט
צו זיינע קנעכט: קענען מיר דען געפינען אַזאַ ווי דערדאָזיקער,
אַ מאַן וואָס דער גייסט פון גאָט איז אין אים? 39 און פַּרעה האָט
געזאָגט צו יוספן: נאָכדעם ווי גאָט האָט דיך געלאָזט וויסן דאָס
אַלץ, איז ניטאָ אַ פאַרשטאַנדיקער און אַ קלוגער אַזוי ווי דו.
40 דו וועסט זיין איבער מיין הויז, און לויט דיין מויל זאָל
געווירטשאַפט ווערן מיין גאַנץ פאָלק; נאָר מיטן טראָן וועל
איך זיין גרעסער פון דיר. 41 און פַּרעה האָט געזאָגט צו יוספן:
זע, איך האָב דיך אויפגעזעצט איבערן גאַנצן לאַנד מִצרַיִם.
42 און פַּרעה האָט אַראָפּגענומען זיין זיגלרינג פון זיין האַנט, און
האָט אים אָנגעטאָן אויף דער האַנט פון יוספן, און ער האָט אים

אָנגעקליידט אין לײַנענע בגדים, און אים אָנגעטאָן אַ גילדערנע
קייט אויפֿן האַלדז. 43און ער האָט אים געמאַכט פֿאָרן אין
זײַן צווייטן רײַטוואָגן; און מע האָט אויסגערופֿן פֿאַר אים:
אַבְרֵךְ! און ער האָט אים אויפֿגעזעצט איבערן גאַנצן לאַנד
מִצרים.

44און פַּרעה האָט געזאָגט צו יוספֿן: איך בין פַּרעה, אָבער
אָן דיר זאָל קיינער ניט אויפֿהייבן אַ האַנט אָדער אַ פֿוס
אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם. 45און פַּרעה האָט גערופֿן דעם נאָמען
פֿון יוספֿן, צָפְנַת־פַּעְנֵחַ; און ער האָט אים געגעבן אָסנַת די
טאָכטער פֿון פּוֹטי־פֶרַע, דעם פּריסטער פֿון אוֹן, פֿאַר אַ ווײַב.
און יוסף איז אַרויסגעגאַנגען איבערן לאַנד מִצרַיִם.—46און
יוסף איז געווען דרײַסיק יאָר אַלט, ווען ער האָט זיך געשטעלט
פֿאַר פַּרעה דעם מלך פֿון מִצרַיִם.—און יוסף איז אַרויסגעגאַנגען
פֿון פֿאַר פַּרעהן, און איז דורכגעגאַנגען דורכן גאַנצן לאַנד
מִצרַיִם.

47און דאָס לאַנד האָט געבראַכט אין די זיבן זאַטע יאָרן
הויפֿנסווײַז. 48און ער האָט אויפֿגעזאַמלט די גאַנצע שפּײַז
פֿון די זיבן יאָר וואָס זײַנען געווען אין לאַנד מִצרַיִם, און האָט
אַרײַנגעטאָן די שפּײַז אין די שטעט; די שפּײַז פֿון די פֿעלדער
פֿון אַ שטאָט וואָס אַרום איר, האָט ער אַרײַנגעטאָן אין איר.
49און יוסף האָט אָנגעקליבן תּבואה אַזוי ווי זאַמד פֿון ים, זייער
פֿיל, ביז מע האָט אויפֿגעהערט צו ציילן, ווײַל עס איז געווען
אָן אַ צאָל.

50און בײַ יוספֿן זײַנען געבאָרן געוואָרן, אײדער דאָס
הונגעריאָר איז געקומען, צוויי זין, וואָס אָסנַת די טאָכטער פֿון
פּוֹטי־פֶרַע דעם פּריסטער פֿון אוֹן האָט אים געבאָרן. 51און
יוסף האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם בכור מְנַשֶׁה, ווײַל: „גאָט
האָט מיך געמאַכט פֿאַרגעסן״ מײַן גאַנצע מאַטערניש, און דאָס

* נַשַּׁנִי

גאַנצע הויז פון מיין פאָטער". [52]און דעם נאָמען פון דעם צווייטן
האָט ער גערופן אֶפְרַיִם, ווייל: „גאָט האָט מיך געפרוכפּערט[א]
אין דעם לאַנד פון מיין פּיין".

[53]און עס האָבן זיך געענדיקט די זיבן יאָר פון דער זעט
וואָס איז געווען אין לאַנד מִצְרַיִם. [54]און עס האָבן אָנגעהויבן
קומען די זיבן הונגעריאָרן, אַזוי ווי יוסף האָט פאַראויסגעזאָגט.
און עס איז געווען אַ הונגער אין אַלע לענדער, נאָר אין גאַנצן
לאַנד מִצְרַיִם איז געווען ברויט.

[55]און אַז דאָס גאַנצע לאַנד מִצְרַיִם האָט אָנגעהויבן
הונגערן, און דאָס פאָלק האָט געשריען צו פּרעהן אום ברויט,
האָט פּרעה געזאָגט צו גאַנץ מִצְרַיִם: גייט צו יוספן; וואָס ער
וועט אײַך זאָגן, זאָלט איר טאָן. [56]און דער הונגער איז געווען
איבערן גאַנצן לאַנד; און יוסף האָט געעפנט אַלע שפּייכלערס,
און האָט פאַרקויפט צו מִצְרַיִם; און דער הונגער האָט זיך
געשטאַרקט אין לאַנד מִצְרַיִם. [57]און פון דער גאַנצער ערד איז
מען געקומען קיין מִצְרַיִם צו יוספן קויפן תּבואה, וואָרום דער
הונגער איז געווען שטאַרק אויף דער גאַנצער ערד.

מב [1]און יעקב האָט געזען אַז עס איז דאָ תּבואה אין
מִצְרַיִם, און יעקב האָט געזאָגט צו זיינע זין: וואָס קוקט
איר אײַך אָן? [2]און ער האָט געזאָגט: אָט האָב איך געהערט, אַז
עס איז דאָ תּבואה אין מִצְרַיִם. נידערט אַראָפּ אַהין, און קויפט
אונדז אײַן פון דאָרטן, כּדי מיר זאָלן לעבן און ניט שטאַרבן.

[3]האָבן יוספס צען ברידער אַראָפּגענידערט קויפן תּבואה
פון מִצְרַיִם. [4]אָבער בנימין, יוספס ברודער, האָט יעקב ניט
מיטגעשיקט מיט זיינע ברידער, ווייל ער האָט געזאָגט: טאָמער
וועט אים טרעפן אַן אומגליק.

[5]זיינען געקומען די זין פון ישראל אײַנקויפן, צווישן די

[א] הִפְרַנִי.

וואָס זײַנען געקומען, וואָרום דער הונגער איז געווען אין לאַנד
כּנַען. 6און יוסף איז געווען דער געוועלטיקער איבערן לאַנד;
ער איז געווען דער וואָס האָט פאַרקויפט צום גאַנצן פאָלק פון
לאַנד. זײַנען געקומען יוספס ברידער, און האָבן זיך צו אים
געבוקט מיטן פּנים צו דער ערד. 7און יוסף האָט געזען זײַנע
ברידער, און האָט זיי דערקענט, אָבער ער האָט זיך געמאַכט
פרעמד צו זיי, און האָט גערעדט מיט זיי האַרט, און האָט צו
זיי געזאָגט: פון וואַנען קומט איר? האָבן זיי געזאָגט: פון לאַנד
כּנַען, אײַנצוקויפן שפּײַז.

8און יוסף האָט דערקענט זײַנע ברידער, אָבער זיי האָבן
אים ניט דערקענט. 9און יוסף האָט זיך דערמאָנט אָן די
חלומות, וואָס האָבן זיך אים געחלומט וועגן זיי, און ער האָט
צו זיי געזאָגט: אויסקוקערס זײַט איר; צו זען די נאַקעטקייט
פון לאַנד זײַט איר געקומען.

10האָבן זיי צו אים געזאָגט: ניין, מײַן האַר, נײַערט צו קויפן
שפּײַז זײַנען געקומען דײַנע קנעכט. 11מיר אַלע זײַנען זין פון
איין מאַן; ערלאַכע מענטשן זײַנען מיר; דײַנע קנעכט זײַנען
קיינמאָל ניט געווען קיין אויסקוקערס.

12האָט ער צו זיי געזאָגט: ניין, נײַערט די נאַקעטקייט פון
לאַנד זײַט איר געקומען זען.

13האָבן זיי געזאָגט: צוועלף ברידער זײַנען מיר, דײַנע
קנעכט, זין פון איין מאַן אין לאַנד כּנַען; און אָט איז דער
אינגסטער הײַנט מיט אונדזער פאָטער, און איינער איז ניט
געוואָרן.

14האָט יוסף צו זיי געזאָגט: דאָס איז דאָך וואָס איך האָב
צו אײַך גערעדט, אַזוי צו זאָגן: אויסקוקערס זײַט איר. 15דער־
מיט וועט איר געפּרוווט ווערן: אַזוי ווי פּרעה לעבט, אויב איר
וועט פון דאַנען אַרויסגיין, סײדן אײַער אינגסטער ברודער

וועט קומען אַהער! [16]שיקט פון אײַך אײנעם, ער זאָל ברענגען
אײַער ברודער, און איר בלײַבט אײַנגעשפּאַרט, כּדי אײַערע
ווערטער זאָלן אויסגעפּרוּווט ווערן, אויב דער אמת איז מיט
אײַך; און אויב ניט, אַזוי ווי פּרעה לעבט, אַז איר זײַט אויס־
קוקערס!
[17]און ער האָט זײ אַרײַנגענומען אין וואַך אויף דרײַ טעג.
[18]און יוסף האָט צו זײ געזאָגט אויפן דריטן טאָג: דאָס טוט,
און איר וועט בלײַבן לעבן—איך האָב מורא פאַר גאָט: [19]אויב
איר זײַט ערלאַכע מענטשן, זאָל אײן ברודער אײַערער בלײַבן
אײַנגעשפּאַרט אין אײַער וואַכהויז, און איר גײט, און ברענגט
תּבֿואה פאַר דעם הונגער פון אײַערע הויזגעזינטן. [20]און אײַער
אינגסטן ברודער זאָלט איר ברענגען צו מיר; און אײַערע
ווערטער וועלן באַוואָרט ווערן, און איר וועט ניט שטאַרבן.
האָבן זײ אַזוי געטאָן.
[21]און זײ האָבן געזאָגט אײנער צום אַנדערן: פאַרוואָר, מיר
זײַנען שולדיק וועגן אונדזער ברודער וואָס מיר האָבן צוגעזען
דעם צער פון זײַן זעל, ווען ער האָט זיך געבעטן בײַ אונדז, און
מיר האָבן ניט צוגעהערט. דרום איז אויף אונדז געקומען
דידאָזיקע צרה. [22]און ראובן האָט זיך אָפּגערופן צו זײ, אַזוי צו
זאָגן: האָב איך אײַך ניט געזאָגט, אַזוי צו זאָגן: פאַרזינדיקט אײַך
ניט אָן דעם אינגל? אָבער איר האָט ניט צוגעהערט; און אָט
אויך ווערט זײַן בלוט אויפגעמאָנט.
[23]און זײ האָבן ניט געוווּסט אַז יוסף פאַרשטײט וואָרום אַ
טאָלמעטש איז געווען צווישן זײ. [24]האָט ער זיך אָפּגעדרײט
פון זײ, און האָט געוויינט. און ער האָט זיך אומגעקערט צו
זײ, און האָט צו זײ גערעדט; און ער האָט גענומען פון זײ
שמעון, און האָט אים אײַנגעשפּאַרט פאַר זײערע אויגן.
[25]און יוסף האָט באַפוילן, מע זאָל אָנפילן זײערע כּלים

מיט תבואה, און אומקערן זייער געלט איטלאַכן אין זיין זאַק, און זיי געבן שפּייז אויפֿן וועג. און מע האָט צו זיי אַזוי געטאָן.
26 און זיי האָבן אויפֿגעלאָדן זייער תבואה אויף זייערע אייזלען, און זיינען אַוועקגעגאַנגען פֿון דאָרטן.

27 האָט איינער געעפֿנט זיין זאַק צו געבן זיין אייזל פֿוטער אין האַרבעריק, און האָט דערזען זיין געלט, ערשט עס איז אין מויל פֿון זיין זאַק. 28 האָט ער געזאָגט צו זיינע ברידער: מיין געלט איז אומגעקערט געוואָרן, און אָט איז עס אויך אין מיין זאַק. איז זיי אַרויסגעפֿאַלן דאָס האַרץ, און זיי האָבן ציטערנדיק געזאָגט איינער צום אַנדערן: וואָס האָט אונדז דאָ גאָט געטאָן?

29 און זיי זיינען געקומען צו זייער פֿאָטער יעקבן קיין לאַנד כּנַען, און האָבן אים דערציילט אַלץ וואָס זיי האָט געטראָפֿן, אַזוי צו זאָגן: 30 דער מאַן, דער האַר פֿון לאַנד, האָט מיט אונדז גערעדט האַרט, און ער האָט אונדז געמאַכט פֿאַר אויסקוקערס פֿון דעם לאַנד. 31 האָבן מיר צו אים געזאָגט: ערלאַכע מענטשן זיינען מיר, מיר זיינען קיינמאָל ניט געווען קיין אויסקוקערס. 32 צוועלף ברידער זיינען מיר, זין פֿון אונדזער פֿאָטער; איינער איז ניט געוואָרן, און דער אינגסטער איז היינט מיט אונדזער פֿאָטער אין לאַנד כּנַען. 33 האָט דער מאַן, דער האַר פֿון לאַנד, צו אונדז געזאָגט: דערמיט וועל איך וויסן אַז איר זייט ערלאַכע מענטשן: איין ברודער אייערן לאָזט איבער ביי מיר, און נעמט גענוג פֿאַר דעם הונגער פֿון אייערע הויזגעזינטן, און גייט. 34 און ברענגט אייער אינגסטן ברודער צו מיר, און איך וועל וויסן אַז איר זייט ניט קיין אויסקוקערס, נאָר איר זייט ערלאַכע מענטשן; וועל איך אייך אָפּגעבן אייער ברודער, און איר וועט מעגן פֿאַרקערן אין לאַנד.

35 און עס איז געווען, ווי זיי ליידיקן אויס זייערע זעק,

ערשט איטלאַכנס בינטל געלט איז אין זיין זאַק; און ווי זיי און
זייער פאָטער האָבן דערזען זייערע בינטלאַך געלט, אַזוי האָבן
זיי מורא געקראָגן. 36און זייער פאָטער יעקב האָט צו זיי
געזאָגט: איר האָט מיך באַרויבט פון מיינע קינדער; יוסף איז
מער ניטאָ, און שמעון איז ניטאָ, און בנימינען ווילט איר
אַוועקנעמען; דאָס אַלץ איז אויף מיר אויסגעגאַנגען.
37האָט ראובן געזאָגט צו זיין פאָטער, אַזוי צו זאָגן: מיינע
ביידע זין זאָלסטו טייטן, אויב איך וועל דיר אים ניט צוריק
ברענגען. גיב אים אויף מיין האַנט, און איך וועל אים אומ־
קערן צו דיר.
38האָט ער געזאָגט: מיין זון וועט ניט אַראָפּנידערן מיט
אייך, וואָרום זיין ברודער איז טויט, און ער אַליין איז געבליבן,
און אַז אים וועט טרעפן אַן אומגליק אויף דעם וועג וואָס איר
וועט גיין דערויף, וועט איר מאַכן נידערן מיינע גראָע האָר
מיט טרויער אין קבר.

מג 1און דער הונגער איז געווען שווער אין לאַנד. 2און עס
איז געווען, אַז זיי האָבן אויפגעגעסן די תּבֿואה, וואָס זיי
האָבן געבראַכט פון מִצרַיִם, האָט זייער פאָטער צו זיי געזאָגט:
גייט ווידער, קויפט אונדז אַ ביסל שפּייז.
3האָט יהודה געזאָגט צו אים, אַזוי צו זאָגן: וואָרענען האָט
אונדז געוואָרנט דער מאַן, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט מיין פּנים ניט
זען, אויב אייער ברודער איז ניט מיט אייך. 4אויב דו שיקסט
אונדזער ברודער מיט אונדז, וועלן מיר אַראָפּנידערן, און וועלן
דיר איינקויפן שפּייז. 5אויב אָבער דו שיקסט ניט, וועלן מיר
ניט אַראָפּנידערן, וואָרום דער מאַן האָט אונדז אָנגעזאָגט: איר
זאָלט מיין פּנים ניט זען, אויב אייער ברודער איז ניט מיט אייך.
6האָט ישׂראל געזאָגט: נאָך וואָס האָט איר מיר געטאָן די
רעה, צו זאָגן דעם מאַן, אַז איר האָט נאָך אַ ברודער?

7האָבן זיי געזאָגט: דער מאַן האָט זיך פאַנאַנדערגעפרעגט
וועגן אונדז, און וועגן אונדזער משפּחה, אַזוי צו זאָגן: לעבט נאָך
אײַער פאָטער? האָט איר נאָך אַ ברודער? און מיר האָבן
אים דערציילט לויט דידאָזיקע ווערטער. זאָלן מיר גאָר
וויסן, אַז ער וועט זאָגן: ברענגט אַראָפּ אײַער ברודער? 8און
יהודה האָט געזאָגט צו זײַן פאָטער ישׂראל: שיק דעם אינגל
מיט מיר, און מיר וועלן אויפשטיין און וועלן גיין, כּדי מיר זאָלן
לעבן און ניט שטאַרבן, אי מיר, אי דו, אי אונדזערע קליינע
קינדער. 9איך בין עָרֵב פאַר אים, פון מײַן האַנט זאָלסטו אים
מאָנען; אויב איך וועל דיר אים ניט ברענגען און אים אַוועק־
שטעלן פאַר דיר, זאָל איך זײַן אַ פאַרזינדיקטער צו דיר אַלע
טעג. 10וואָרום אַז מיר וואָלטן זיך ניט אויפגעהאַלטן, וואָלטן
מיר שוין אַצונד זיך געהאַט אומגעקערט צום צווייטן מאָל.

11האָט זייער פאָטער ישׂראל צו זיי געזאָגט: אויב שוין יאָ
אַזוי, טוט אָט־וואָס: נעמט פון די בעסטע פרוכטן פון לאַנד אין
אײַערע כּלים, און ברענגט אַראָפּ צו דעם מאַן אַ מתּנה, אַ ביסל
באַלזאַם, און אַ ביסל האָניק, געווירץ, און לאַדאַן, ניס, און
מאַנדלען. 12און טאָפּל געלט נעמט מיט אין אײַער האַנט; און
דאָס געלט וואָס איז אומגעקערט געוואָרן אין מויל פון אײַערע
זעק, זאָלט איר אומקערן מיט אײַער האַנט; אפשר איז דאָס
געווען אַ פאַרזע. 13און נעמט אײַער ברודער, און שטייט אויף,
גייט ווידער צו דעם מאַן. 14און גאָט שַׁדַי וועט אײַך געבן
דערבאַרימונג בײַ דעם מאַן, און ער וועט אײַך אַוועקלאָזן
אײַער אַנדער ברודער און בנימינען; און איך, אויב איך מוז
אָנווערן מײַנע קינדער, וועל איך אָנווערן.

15האָבן די מענער גענומען דידאָזיקע מתּנה, און טאָפּל
געלט האָבן זיי מיטגענומען אין זייער האַנט, און בנימינען, און
זיי זײַנען אויפגעשטאַנען און האָבן גענידערט קיין מִצרַיִם, און
האָבן זיך געשטעלט פאַר יוספן.

16און ווי יוסף האָט דערזען בנימינען מיט זיי, אַזוי האָט ער געזאָגט צו דעם וואָס איבער זיין הויז: ברענג אַריין די מענטשן אין הויז, און שעכט אַ שעכטונג, און גרייט צו, וואָרום די מענטשן וועלן עסן מיט מיר צו מיטאָג. 17האָט דער מאַן געטאָן אַזוי ווי יוסף האָט געהייסן, און דער מאַן האָט אַריינגעבראַכט די מענער אין יוספס הויז.

18און די מענער האָבן מורא געהאַט, ווייל זיי זיינען אַריינ־געבראַכט געוואָרן אין יוספס הויז, און זיי האָבן געזאָגט: פון וועגן דעם געלט וואָס איז אומגעקערט געוואָרן אין אונדזערע זעק דאָס ערשטע מאָל, ווערן מיר אַריינגעבראַכט, כדי זיך אַרויפצוּוואַרפן אויף אונדז, און אָנפאַלן אויף אונדז, און אונדז נעמען פאַר קנעכט מיט אונדזערע אייזלען.

19האָבן זיי גענענט צו דעם מאַן וואָס איבער יוספס הויז, און האָבן גערעדט צו אים אין אַיינגאַנג פון הויז. 20און זיי האָבן געזאָגט: איך בעט דיך, מיין האַר, מיר האָבן אַראָפּגענידערט דאָס ערשטע מאָל צו קויפן שפייז. 21און עס איז געווען, אַז מיר זיינען געקומען צום הארבעריק, און האָבן געעפנט אונדזערע זעק, ערשט איטלאַכנס געלט איז אין מויל פון זיין זאַק, אונדזער געלט אין זיין פולער וואָג; האָבן מיר עס אָפּגעבראַכט אין אונדזער האַנט. 22און נאָך אַנדער געלט האָבן מיר אַראָפּ־געבראַכט אין אונדזער האַנט, צו קויפן שפייז. מיר ווייסן ניט ווער עס האָט אַריינגעטאָן אונדזער געלט אין אונדזערע זעק.

23האָט ער געזאָגט: פריד צו אייך! איר זאָלט ניט מורא האָבן; אייער גאָט, און דער גאָט פון אייער פאָטער, האָט אייך געשאָנקען אַן אוצר אין אייערע זעק; אייער געלט איז מיר אַריינגעקומען. און ער האָט אַרויסגעבראַכט צו זיי שמעונען.

24און דער מאַן האָט אַריינגעבראַכט די מענער אין יוספס הויז, און ער האָט געגעבן וואַסער, און זיי האָבן געוואַשן זייערע

פיס; און ער האָט געגעבן פוטער פאַר זייערע אייזלען. [25]און
זיי האָבן צוגעגרייט די מתנה איידער יוסף וועט קומען אום
מיטאָג, וואָרום זיי האָבן געהערט אַז דאָרטן וועלן זיי עסן ברויט.
[26]און ווי יוסף איז געקומען אין הויז, אַזוי האָבן זיי אַריינ־
געבראַכט צו אים אין הויז די מתנה וואָס אין זייער האַנט, און זיי
האָבן זיך געבוקט פאַר אים צו דער ערד. [27]און ער האָט זיי
געפרעגט אויף פריד, און ער האָט צו זיי געזאָגט: איז פריד צו
אײַער אַלטן פאָטער, וואָס איר האָט פון אים דערציילט?
לעבט ער נאָך? [28]האָבן זיי געזאָגט: פריד איז צו דיין קנעכט
אונדזער פאָטער, ער לעבט נאָך. און זיי האָבן זיך גענייגט און
זיך געבוקט.

[29]האָט ער אויפגעהויבן זיינע אויגן, און האָט דערזען זיין
ברודער בנימינען, זיין מוטערס זון, און ער האָט געזאָגט: איז
דאָס אײַער אינגסטער ברודער, וואָס איר האָט מיר פון אים
דערציילט? און ער האָט געזאָגט: זאָל דיך גאָט לייטזעליקן,
מיין זון.

[30]און יוסף האָט זיך געאײַלט, וואָרום זיין האַרץ האָט אים
פאַרקלעמט אויף זיין ברודער, און ער האָט זיך געוואָלט
פאַנאַנדערוויינען; איז ער אַריין אין קאַמער, און האָט דאָרטן
געוויינט. [31]און ער האָט אָפּגעוואַשן זיין פנים, און איז אַרויס־
געגאַנגען; און ער האָט זיך אײַנגעהאַלטן און האָט געזאָגט: לייגט
ברויט.

[32]האָט מען געלייגט פאַר אים באַזונדער, און פאַר זיי
באַזונדער, און פאַר די מִצרים וואָס האָבן געגעסן ביי אים,
באַזונדער, וואָרום די מִצרים קענען ניט עסן ברויט מיט די
עִברים, ווייל דאָס איז אַן אומווערדיקייט ביי די מִצרים.

[33]און זיי זיינען אויסגעזעצט געוואָרן פאַר אים, דער בכָור
לויט זיין בכורהשאַפט, און דער אינגערער לויט זיין יונגקייט;

און די מענטשן האָבן זיך געוואונדערט צווישן איינאַנדער.
[34]און ער האָט זיי געלאָזט צוטראָגן חלקים פון פאַר אים, און
בנימינס חלק איז געווען פינף מאָל אַזוי פיל ווי זייער איטלאַכנס
חלק. און זיי האָבן געטרונקען און זיך אָנגעטרונקען מיט אים.

מד [1]און ער האָט באַפוילן דעם וואָס איבער זיין הויז, אַזוי
צו זאָגן: פיל אָן די זעק פון די מענטשן מיט שפּייז ווי־
פיל זיי קענען טראָגן, און טו אַריין איטלאַכנס געלט אין מויל
פון זיין זאַק. [2]און מיין בעכער, דעם זילבערנעם בעכער,
זאָלסטו אַריינטאָן אין מויל פון דעם זאַק פון דעם אינגסטן,
מיט דעם געלט פאַר זיין תבואה.

און ער האָט געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט וואָס יוסף האָט
גערעדט.

[3]ווי דער מאָרגן האָט אויפגעלויכטן, אַזוי זיינען די מענער
אַוועקגעשיקט געוואָרן, זיי און זייערע אייזלען. [4]זיי זיינען
נאָר וואָס אַרויסגעגאַנגען פון שטאָט, נאָך ניט געווען ווייט
אַוועק, אַזוי האָט יוסף געזאָגט צו דעם וואָס איבער זיין הויז:
שטיי אויף, יאָג נאָך די מענטשן, און אַז דו וועסט זיי אָניאָגן,
זאָלסטו זאָגן צו זיי: פאַרוואָס האָט איר אָפּגעצאָלט אַ רעה
פאַר אַ טובה? [5]דאָס איז דאָך דער וואָס מיין האַר טרינקט
פון אים, און צויבערן טוט ער צויבערן מיט אים. איר האָט
זיך שלעכט באַגאַנגען מיט וואָס איר האָט געטאָן.

[6]און ער האָט זיי אָנגעיאָגט, און האָט צו זיי גערעדט די־
דאָזיקע ווערטער. [7]האָבן זיי צו אים געזאָגט: פאַר וואָס רעדט
מיין האַר אַזעלכע ווערטער? באַהיט זאָלן ווערן דיינע קנעכט
פון טאָן אַזאַ זאַך! [8]זע, דאָס געלט וואָס מיר האָבן געפונען
אין מויל פון אונדזערע זעק, האָבן מיר דיר אומגעקערט פון
לאַנד כנען, היינט ווי וועלן מיר גנבען פון דיין האַרס הויז

זילבער אָדער גאָלד? [9]דעריעניקער פון דײַנע קנעכט וואָס ער
וועט בײַ אים געפונען ווערן, זאָל שטאַרבן, און אויך מיר וועלן
זײַן קנעכט צו מײַן האַר.
[10]האָט ער געזאָגט: הגם געוואָלט האָט אַצונד זײַן אַזוי ווי
אײַערע ווערטער, זאָל נאָר דער וואָס ער וועט בײַ אים געפונען
ווערן, זײַן אַ קנעכט צו מיר, און איר וועט זײַן ריין.
[11]האָבן זיי אויף גיך אַראָפּגעלאָזט איטלאַכער זײַן זאַק
אויף דער ערד, און זיי האָבן געעפנט איטלאַכער זײַן זאַק.
[12]און ער האָט געזוכט; מיטן עלטסטן האָט ער אָנגעהויבן, און
מיטן אינגסטן האָט ער געענדיקט. און דער בעכער איז
געפונען געוואָרן אין בנימינס זאַק.
[13]האָבן זיי צעריסן זייערע קליידער, און איטלאַכער האָט
אויפגעלאָדן זײַן אייזל, און זיי האָבן זיך אומגעקערט אין
שטאָט. [14]און יהודה איז געקומען מיט זײַנע ברידער אין
יוספֿס הויז; און ער איז נאָך דאָרטן געווען. און זיי זײַנען
געפאַלן פֿאַר אים צו דער ערד.
[15]האָט יוסף צו זיי געזאָגט: וואָס איז דאָס פֿאַר אַ טואונג
וואָס איר האָט געטאָן? האָט איר ניט געוווּסט אַז צויבערן
טוט צויבערן אַזאַ מאַן ווי איך?
[16]האָט יהודה געזאָגט: וואָס זאָלן מיר זאָגן צו מײַן האַר,
וואָס זאָלן מיר רעדן, און וואָס זאָלן מיר זיך פֿאַרענטפֿערן?
גאָט האָט געפונען די זינד פון דײַנע קנעכט. אָט זײַנען מיר
קנעכט צו מײַן האַר, אי מיר, אי דער וואָס דער בעכער איז
געפונען געוואָרן אין זײַן האַנט.
[17]האָט ער געזאָגט: חלילה מיר דאָס צו טאָן! דער מאַן
וואָס דער בעכער איז געפונען געוואָרן אין זײַן האַנט, ער זאָל
זײַן אַ קנעכט צו מיר, און איר גייט אַרויף בשלום צו אײַער
פֿאָטער.

וַיִּגַּשׁ

18 האָט יהודה גענענט צו אים, און האָט געזאָגט: איך בעט
דיך, מיין האַר, זאָל אַקאָרשט דיין קנעכט רעדן אַ וואָרט אין
די אויערן פון מיין האַר, און זאָל דיין צאָרן ניט גרימען אויף
דיין קנעכט; וואָרום דו ביסט אַזוי ווי פּרעה. 19 מיין האַר האָט
געפרעגט זיינע קנעכט, אַזוי צו זאָגן: האָט איר אַ פאָטער אָדער
אַ ברודער? 20 און מיר האָבן געזאָגט צו מיין האַר: מיר האָבן
אַן אַלטן פאָטער, און אַ קליינעם בןזקונים, וואָס זיין ברודער
איז טויט, און ער אַליין איז געבליבן פון זיין מוטער, און זיין
פאָטער האָט אים ליב. 21 האָסטו געזאָגט צו דיינע קנעכט:
ברענגט אים אַראָפּ צו מיר, איך זאָל טאָן מיין אויג אויף אים.
22 האָבן מיר געזאָגט צו מיין האַר: דאָס אינגל קען ניט פאַרלאָזן
זיין פאָטער, וואָרום אַז ער וועט פאַרלאָזן זיין פאָטער, וועט
דער שטאַרבן. 23 האָסטו געזאָגט צו דיינע קנעכט: אויב אײַער
אינגסטער ברודער וועט ניט אַראָפּנידערן מיט אײַך, זאָלט איר
מער מיין פּנים ניט זען. 24 און עס איז געווען, אַז מיר זיינען
אַרויפגעקומען צו דיין קנעכט, אונדזער פאָטער, האָבן מיר אים
דערציילט די ווערטער פון אונדזער האַר. 25 און אַז אונדזער
פאָטער האָט געזאָגט: גייט ווידער, קויפט אונדז אַ ביסל
שפּייז, 26 האָבן מיר געזאָגט: מיר קענען ניט אַראָפּנידערן; נאָר
אויב אונדזער אינגסטער ברודער וועט זיין מיט אונדז, וועלן מיר
אַראָפּנידערן, וואָרום מיר קענען ניט זען דעם מאַנס פּנים, אַווּ
אונדזער אינגסטער ברודער איז ניט מיט אונדז. 27 האָט דיין
קנעכט, אונדזער פאָטער, צו אונדז געזאָגט: איר ווייסט אַז צוויי
האָט מיר מיין ווייב געבאָרן. 28 און איינער איז אַוועקגעגאַנגען
פון מיר, און איך האָב געזאָגט: פאַרוואָר, פאַרצוקן איז ער
פאַרצוקט געוואָרן; און איך האָב אים ניט געזען ביז אַצונד.
29 און אַז איר וועט אַוועקנעמען אויך דעמדאָזיקן פון מיין פּנים,

און אים וועט טרעפן אַן אומגליק, וועט איר מאַכן נידערן מיינע גראָע האָר מיט קומער אין קבר. [30]און אַצונד אַז איך וועל קומען צו דיין קנעכט, מיין פּאָטער, און דער אינגל איז מיט אונדז ניטאָ, אַזוי ווי זיין זעל איז צוגעבונדן צו זיין זעל, [31]איז, ווי ער וועט זען אַז דער אינגל איז ניטאָ, אַזוי וועט ער שטאַרבן, און דיינע קנעכט וועלן מאַכן נידערן די גראָע האָר פון דיין קנעכט, אונדזער פּאָטער, מיט טרויער אין קבר. [32]וואָרום דיין קנעכט איז עָרֵב געווען פאַר דעם אינגל צו זיין פּאָטער, אַזוי צו זאָגן: אויב איך וועל דיר אים ניט ברענגען, זאָל איך זיין אַ פאַרזינדיקטער צו מיין פּאָטער אַלע טעג. [33]און אַצונד, איך בעט דיך, זאָל דיין קנעכט בלייבן אָנשטאָט דעם אינגל, אַ קנעכט צו מיין האַר, און דער אינגל זאָל אַרויפגיין מיט זיינע ברידער. [34]וואָרום ווי קען איך אַרויפגיין צו מיין פּאָטער, אַז דער אינגל איז ניט מיט מיר? איך וועל חלילה צוזען דאָס בייז וואָס וועט טרעפן מיין פּאָטער.

מה [1]און יוסף האָט זיך ניט געקענט איינהאַלטן פאַר אַלע וואָס זיינען געשטאַנען לעבן אים, און ער האָט אויסגערופן: פירט אַרויס אַלע מענטשן פון מיר. און קיין מענטש איז ניט געשטאַנען לעבן אים, ווען יוסף האָט זיך דערקענט צו זיינע ברידער. [2]און ער האָט אַרויסגעלאָזט זיין קול אין געוויין, און די מִצרים האָבן געהערט; און דאָס הויז פון פַּרעהן האָט געהערט דערפון.

[3]און יוסף האָט געזאָגט צו זיינע ברידער: איך בין יוסף; לעבט נאָך מיין פּאָטער? און זיינע ברידער האָבן אים ניט געקענט ענטפערן, וואָרום זיי האָבן זיך דערשראָקן פאַר אים.

[4]האָט יוסף געזאָגט צו זיינע ברידער: גענענט צו מיר, איך בעט אייך. האָבן זיי גענענט. און ער האָט געזאָגט: איך בין אייער ברודער יוסף, וואָס איר האָט מיך פאַרקויפט קיין

מִצְרַיִם. 5און אַצונד זאָלט איר אײַך ניט קלעמען, און זאָל ניט
פֿאַרדריסן אין אײַערע אויגן, וואָס איר האָט מיך פֿאַרקויפֿט
אַהער, וואָרום צו דערהאַלטן לעבנס האָט מיך גאָט געשיקט
אײַך פֿאַרויס. 6וואָרום שוין צוויי יאָר אַז דער הונגער איז
אין לאַנד, און נאָך פֿינף יאָר וועלן זײַן, וואָס עס וועט ניט
זײַן קיין אַקער און קיין שניט. 7און גאָט האָט מיך געשיקט
אײַך פֿאַרויס, כּדי אײַך צו לאָזן אַן איבערבלײַב אויף דער
ערד, און אײַך צו דערהאַלטן בײַם לעבן דורך אַ גרויסער
ישועה. 8און אַצונד, ניט איר האָט מיך אַהער געשיקט, נײַערט
גאָט; און ער האָט מיך געמאַכט פֿאַר אַ פֿאָטער צו פּרעהן, און
פֿאַר אַ האַר אויף זײַן גאַנצן הויז, און פֿאַר אַ געוועלטיקער
איבערן גאַנצן לאַנד מִצְרַיִם. 9אײַלט און גייט אַרויף צו מײַן
פֿאָטער, און איר זאָלט זאָגן צו אים: אַזוי האָט געזאָגט דײַן זון
יוסף: גאָט האָט מיך געמאַכט פֿאַר אַ האַר איבער גאַנץ מִצְרַיִם;
נידער אַראָפּ צו מיר, זאָלסט זיך ניט אויפֿהאַלטן. 10און וועסט
זיצן אין לאַנד גֹשֶן, און וועסט זײַן נאָנט צו מיר, דו און
דײַנע קינדער און דײַנע קינדערס קינדער, און דײַנע שאָף,
און דײַנע רינדער, און אַלץ וואָס דו האָסט. 11און איך וועל
דיך דאָרטן אויסהאַלטן; וואָרום נאָך פֿינף יאָר וועט זײַן דער
הונגער; כּדי זאָלסט ניט אומקומען, דו און דײַן הויזגעזינט און
אַלץ וואָס דו האָסט. 12און אָט זעען אײַערע אויגן, און די אויגן
פֿון מײַן ברודער בנימינען, אַז מײַן מויל רעדט דאָס צו אײַך.
13און איר זאָלט דערצײלן מײַן פֿאָטער מײַן גאַנצן כּבוד
אין מִצְרַיִם, און אַלץ וואָס איר האָט געזען, און איר זאָלט
אײַלן און אַראָפּברענגען מײַן פֿאָטער אַהער.

14און ער איז געפֿאַלן אויפֿן האַלדז פֿון זײַן ברודער
בנימינען, און האָט געוויינט, און בנימין האָט געוויינט אויף זײַן
האַלדז. 15און ער האָט געקושט אַלע זײַנע ברידער, און האָט

געוויינט אויף זיי, און דערנאָך האָבן זיינע ברידער גערעדט
מיט אים.

[16]און דער קלאַנג איז געהערט געוואָרן אין פּרעהס הויז,
אַזוי צו זאָגן: יוספס ברידער זיינען געקומען; און עס איז וואויל־
געפעלן אין די אויגן פון פּרעהן, און אין די אויגן פון זיינע
קנעכט.

[17]און פּרעה האָט געזאָגט צו יוספן: זאָג צו דיינע ברידער:
טוט אָט־וואָס: לאָדט אָן אייערע בהמות, און גייט, קומט קיין
לאַנד כנַען, [18]און נעמט אייער פאָטער, און אייערע הויזגעזינטן,
און קומט צו מיר, און איך וועל אייך געבן דאָס בעסטע
פון לאַנד מִצרַיִם, און עסט דאָס פעטס פון לאַנד. [19]און דו
ווערסט באַפוילן, טוט אָט־וואָס: נעמט אייך פון לאַנד מִצרַיִם
וועגן פאַר אייערע קליינע קינדער, און פאַר אייערע ווייבער,
און איר זאָלט אַרויפנעמען אייער פאָטער און קומען. [20]און
אייער אויג זאָל זיך ניט קימערן אום אייערע זאַכן, וואָרום דאָס
בעסטע פון גאַנצן לאַנד מִצרַיִם איז אייערס.

[21]האָבן די זין פון ישׂראלן אַזוי געטאָן, און יוסף האָט זיי
געגעבן וועגן, לויט דעם מויל פון פּרעהן, און ער האָט זיי
געגעבן שפּייז אויפן וועג. [22]זיי אַלעמען האָט ער געגעבן גאַנגען
קליידער פאַר איטלאַכן, און בנימינען האָט ער געגעבן דריי
הונדערט זילבערשטיק, און פינף גאַנג קליידער. [23]און צו זיין
פאָטער האָט ער דעסגלייכן געשיקט צען אייזלען באַלאָדן
מיטן בעסטן פון מִצרַיִם, און צען אייזעלינס באַלאָדן מיט
תבואה און ברויט, און שפּייז פאַר זיין פאָטער אויפן וועג.
[24]און ער האָט אַוועקגעשיקט זיינע ברידער, און זיי זיינען אַוועק־
געגאַנגען; און ער האָט זיי אָנגעזאָגט: איר זאָלט אייך ניט קריגן
אויפן וועג.

[25]און זיי זיינען אַרויפגעגאַנגען פון מִצרַיִם, און זיינען

געקומען קיין לאַנד כּנַעַן צו זייער פאָטער יעקבן. 26און זיי האָבן
אים דערציילט, אַזוי צו זאָגן: יוסף לעבט נאָך; און אַז ער
געוועלטיקט איבערן גאַנצן לאַנד מִצרַיִם. איז זיין האַרץ
פאַרקילט געוואָרן, וואָרום ער האָט זיי ניט געגלויבט. 27האָבן
זיי אים דערציילט אַלע ווערטער פון יוספן, וואָס ער האָט צו זיי
גערעדט, און ער האָט געזען די וועגן וואָס יוסף האָט געשיקט
אים צו פירן, און דער גייסט פון זייער פאָטער יעקבן האָט
אָפּגעלעבט. 28און ישׂראל האָט געזאָגט: גענוג! מיין זון יוסף
לעבט נאָך; איך וועל גיין און וועל אים זען איידער
איך שטאַרב.

מו 1און ישׂראל האָט אַוועקגעצויגן מיט אַלץ וואָס ער האָט
געהאַט, און איז געקומען קיין באֵר־שֶבַע, און ער
האָט געשלאַכט שלאַכטאָפּפער צו דעם גאָט פון זיין פאָטער
יצחקן. 2און גאָט האָט גערעדט צו ישׂראלן אין זעאונגען פון דער
נאַכט, און האָט געזאָגט: יעקב, יעקב! האָט ער געזאָגט: דאָ
בין איך. 3האָט ער געזאָגט: איך בין גאָט, דער גאָט פון דיין
פאָטער, זאָלסט ניט מורא האָבן אַראָפּצונידערן קיין מִצרַיִם,
וואָרום פאַר אַ גרויס פאָלק וועל איך דיך דאָרטן מאַכן.
4איך וועל אַראָפּנידערן מיט דיר קיין מִצרַיִם, און אויך אַרויפ־
ברענגען וועל איך דיך אַרויפברענגען. און יוסף וועט אַרויפ־
טאָן זיין האַנט אויף דיינע אויגן.

5און יעקב איז אויפגעשטאַנען פון באֵר־שֶבַע, און די
קינדער פון ישׂראל האָבן געפירט זייער פאָטער יעקבן, און
זייערע קליינע קינדער, און זייערע ווייבער, אויף די וועגן
וואָס פּרעה האָט געשיקט אים צו פירן. 6און זיי האָבן גענומען
זייערע פי, און זייער פאַרמעג וואָס זיי האָבן אָנגעקליבן אין
לאַנד כּנַעַן, און זיי זיינען געקומען קיין מִצרַיִם, יעקב און אַלע
זיינע קינדער מיט אים; 7זיינע זין און זיינע זינס זין מיט אים, זיינע

טעכטער, און זײַנע זינס טעכטער, און אַלע זײַנע קינדער,
האָט ער געבראַכט מיט זיך קיין מִצרַיִם.
8און דאָס זײַנען די נעמען פון די קינדער פון ישׂראל וואָס
זײַנען געקומען קיין מִצרַיִם, יעקב און זײַנע קינדער: יעקבס
בּכוֹר ראובן. 9און די זין פון ראובֵנען: חֲנוֹך, און פַּלוּא, און
חֶצרוֹן, און כַּרמי. 10און די זין פון שמעונען: ימוּאֵל, און יָמִין,
און אוֹהַד, און יָכִין, און צוֹחַר, און שאול דער זון פון אַ כּנַעֲנית.
11און די זין פון לֵוִין: גֵרשון, קהָת, און מְרָרי. 12און די זין פון
יהודהן: עֵר, און אוֹנָן, און שֵׁלָה, און פֶּרֶץ, און זֶרח; און עֵר און
אוֹנָן זײַנען געשטאָרבן אין לאַנד כּנַעַן. און די זין פון פֶּרֶצן
זײַנען געווען חֶצרוֹן און חָמוּל. 13און די זין פון ישׂשׂכָרן: תּוֹלָע,
און פּוּוָה, און יוֹב, און שִׁמרוֹן. 14און די זין פון זבולונען: סֶרֶד,
און אֵלוֹן, און יַחלאֵל. 15דאָס זײַנען די זין פון לאהן, וואָס זי
האָט געבאָרן יעקבן אין פַּדַן־אֲרָם; דערצו זײַן טאָכטער דינה;
אַלע נפשות פון זײַנע זין און זײַנע טעכטער, דרײַ און דרײַסיק.
16און די זין פון גָדן זײַנען געווען צִפיוֹן, און חַגי, שוּני, און אֶצבּוֹן,
עֵרי, און אַרוֹדי, און אַראֵלי. 17און די קינדער פון אָשרן: יִמנָה,
און יִשוָה, און יִשוִי, און בּריעָה, און זייער שוועסטער שֶׂרח; און
די זין פון בּריעָהן: חֶבֶר און מַלכּיאֵל. 18דאָס זײַנען די זין פון
זִלפָּהן, וואָס לָבָן האָט געגעבן זײַן טאָכטער לאהן, און די־
דאָזיקע האָט זי געבאָרן יעקבן—זעכצן נפשות. 19די זין פון יעקבס
ווײַב רחלען זײַנען געווען יוסף און בּנימין. 20און בײַ יוסֵפן
זײַנען געבאָרן געוואָרן אין לאַנד מִצרַיִם מנשה און אפרים, וואָס
אָסנַת די טאָכטער פון פּוֹטי־פֶרַע דעם פּריסטער פון און האָט
אים געבאָרן. 21און די זין פון בּנימינען זײַנען געווען בֶּלַע, און
בֶּכֶר, און אַשבֵּל, גֵרָא, און נַעֲמָן, אֵחִי, און ראש, מוּפּים, און
חוּפּים, און אָרד. 22דאָס זײַנען די זין פון רחלען, וואָס זײַנען
געבאָרן געוואָרן בײַ יעקבן: אַלע נפשות, פערצן. 23און די זין

פון דָנען: חושים. 24און די זין פון נפתּלין: יַחצאֵל, און גוני, און
יֵצֶר, און שִלֵם. 25דאָס זײַנען די זין פון בִלהָהן, וואָס לָבָן האָט
געגעבן זײַן טאָכטער רחלען, און דידאָזיקע האָט זי געבאָרן
יעקבן; אַלע נפשות, זיבן.

26אַלע נפשות פון יעקבן וואָס זײַנען געקומען קיין מִצרַיִם,
די וואָס זײַנען אַרויסגעגאַנגען פון זײַן דיך, אַחוץ די ווײַבער
פון יעקבס זין—אַלע נפשות זײַנען געווען זעקס און זעכציק.
27און יוספס זין, וואָס זײַנען אים געבאָרן געוואָרן אין מִצרַיִם,
זײַנען געווען צוויי נפשות. אַלע נפשות פון יעקבס הויז וואָס
זײַנען געקומען קיין מִצרַיִם, זיבעציק.

28און יהודהן האָט ער געשיקט פאַרויס פאַר זיך צו יוספֿן, צו
ווײַזן אים פאַרויס דעם וועג קיין גושֶן; און זיי זײַנען אָנגעקומען
קיין לאַנד גושֶן.

29און יוסף האָט אײַנגעשפּאַנט זײַן רײַטוואָגן, און איז אַרויפֿ־
געגאַנגען אַנטקעגן זײַן פאָטער ישׂראלן קיין גושן. און ווי ער
האָט זיך געוויזן פאַר אים, אַזוי איז ער אים געפאַלן אויפן האַלדז,
און ער האָט לאַנג געוויינט אויף זײַן האַלדז. 30און ישׂראל האָט
געזאָגט צו יוספֿן: אַצונד קען איך שטאַרבן, נאָכדעם ווי איך
האָב געזען דײַן פּנים, אַז דו לעבסט נאָך.

31און יוסף האָט געזאָגט צו זײַנע ברידער און צו זײַן
פאָטערס הויזגעזינט: איך וועל אַרויפגיין און וועל דערציילן
פּרעהן, און איך וועל אים זאָגן: מײַנע ברידער און מײַן פאָטערס
הויזגעזינט, וואָס זײַנען געווען אין לאַנד כּנַעַן, זײַנען געקומען
צו מיר. 32און די מענטשן זײַנען פּאַסטוכער פון שאָף, וואָרום
זיי זײַנען מענטשן פון פי; און זייערע שאָף און זייערע רינדער
און אַלץ וואָס זיי האָבן, האָבן זיי מיטגעבראַכט. 33און עס
וועט זײַן, אַז פּרעה וועט אײַך רופן, און וועט זאָגן: וואָס איז
אײַער טאָן? 34זאָלט איר זאָגן: מענטשן פון פי זײַנען דײַנע

קנעכט פון אונדזער יוגנט אָן און ביז אַצונד, אַזוי מיר, אַזוי
אונדזערע עלטערן; כּדי איר זאָלט זיצן אין לאַנד גוֹשֶן, וואָרום
אַן אומווערדיקייט בײַ די מִצרים איז יעטוועדער פּאַסטוך
פון שאָף.

מז 1און יוסף איז געגאַנגען און האָט דערציילט פּרעהן,
און האָט געזאָגט: מײַן פאָטער און מײַנע ברידער, מיט
זייערע שאָף און זייערע רינדער און אַלץ וואָס זיי האָבן, זײַנען
געקומען פון לאַנד כּנַעַן, און זיי זײַנען אין לאַנד גוֹשֶן. 2און
פון צווישן זײַנע ברידער האָט ער גענומען פינף מאַן, און האָט
זיי געשטעלט פאַר פּרעהן. 3האָט פּרעה געזאָגט צו זײַנע
ברידער: וואָס איז אײַער טאָן? האָבן זיי געזאָגט צו פּרעהן:
פּאַסטוכער פון שאָף זײַנען דײַנע קנעכט, אַזוי מיר, אַזוי
אונדזערע עלטערן. 4און זיי האָבן געזאָגט צו פּרעהן: צו
וווינען אין לאַנד זײַנען מיר געקומען, וואָרום עס איז ניטאָ קיין
פיטערונג פאַר די שאָף פון דײַנע קנעכט, ווײַל דער הונגער
איז שווער אין לאַנד כּנַעַן. און אַצונד, איך בעט דיך, זאָלן
דײַנע קנעכט זיצן אין לאַנד גוֹשֶן.

5האָט פּרעה געזאָגט צו יוספן, אַזוי צו זאָגן: דײַן פאָטער
און דײַנע ברידער זײַנען געקומען צו דיר; 6דאָס לאַנד מִצרַיִם
ליגט פאַר דיר, אין בעסטן טייל פון לאַנד באַזעץ דײַן פאָטער
און דײַנע ברידער. זאָלן זיי זיצן אין לאַנד גוֹשֶן. און אויב
דו ווייסט אַז צווישן זיי זײַנען דאָ טויגלאַכע מענטשן, זאָלסטו
זיי מאַכן פאַר אויבערלייט איבער דעם פי וואָס איך האָב.

7און יוסף האָט געבראַכט זײַן פאָטער יעקבן, און ער האָט
אים געשטעלט פאַר פּרעהן; און יעקב האָט געבענטשט פּרעהן.
8און פּרעה האָט געזאָגט צו יעקבן: וויפיל זײַנען די טעג פון די
יאָרן פון דײַן לעבן? 9האָט יעקב געזאָגט צו פּרעהן: די טעג
פון די יאָרן פון מײַן וואַנדערשאַפט זײַנען הונדערט און דרײַסיק

יאָר. ווינציק און שלעכט זיינען די טעג פון די יאָרן פון
מיין לעבן, און זיי קומען ניט צו די טעג פון די יאָרן פון מיינע
עלטערנס לעבן אין די טעג פון זייער וואַנדערשאַפט. 10 און
יעקב האָט געבענטשט פּרעהן, און איז אַרויסגעגאַנגען פון פאַר
פּרעהן.

11 און יוסף האָט באַזעצט זיין פאָטער און זיינע ברידער,
און ער האָט זיי געגעבן אייגנטום אין לאַנד מִצרַיִם, אין בעסטן
טייל פון לאַנד, אין לאַנד רַעְמסֵס, אַזוי ווי פּרעה האָט באַפוילן.
12 און יוסף האָט אויסגעהאַלטן זיין פאָטער און זיינע ברידער,
און דאָס גאַנצע הויז פון זיין פאָטער, מיט ברויט, ווי נאָכן
געזינט.

13 און קיין ברויט איז ניט געווען אין גאַנצן לאַנד, וואָרום
דער הונגער איז געווען זייער שווער, און דאָס לאַנד מִצרַיִם
און דאָס לאַנד כּנַעַן זיינען אויסגעמאַטערט געוואָרן פון דעם
הונגער. 14 און יוסף האָט אויפגעקליבן דאָס גאַנצע געלט וואָס
האָט זיך געפונען אין לאַנד מִצרַיִם און אין לאַנד כּנַעַן, פאַר
דער תּבוּאה וואָס זיי האָבן געקויפט. און יוסף האָט געבראַכט
דאָס געלט אין פּרעהס הויז. 15 און אַז דאָס געלט איז אויס־
געגאַנגען פון לאַנד מִצרַיִם און פון לאַנד כּנַעַן, זיינען אַלע
מִצרים געקומען צו יוספן, אַזוי צו זאָגן: גיב אונדז ברויט; וואָרום
נאָך וואָס זאָלן מיר שטאַרבן פאַר דיר? אַז דאָס געלט
האָט זיך אויסגעלאָזט. 16 האָט יוסף געזאָגט: גיט אייערע פי,
און איך וועל אייך געבן פאַר אייערע פי, אויב דאָס געלט האָט
זיך אויסגעלאָזט. 17 האָבן זיי געבראַכט זייערע פי צו יוספן,
און יוסף האָט זיי געגעבן ברויט פאַר פערד, און פאַר סטאַדעס
שאָף, און פאַר סטאַדעס רינדער, און פאַר אייזלען; און
ער האָט זיי פאַרזאָרגט מיט ברויט אין יענעם יאָר, פאַר אַלע
זייערע פי.

[18]האָט זיך דאָס יאָר געענדיקט; און אויפֿן צווייטן יאָר זײַנען
זיי געקומען צו אים, און האָבן צו אים געזאָגט: מיר װעלן ניט
פֿאַרהוילן פֿון מײַן האַר, אַז אַזוי ווי דאָס געלט איז אויסגעגאַנגען,
און די סטאַדעס פֿי זײַנען בײַ מײַן האַר, איז ניט געבליבן
פֿאַר מײַן האַר אַחוץ נאָר אונדזער לײַב און אונדזער ערד.
[19]נאָך וואָס זאָלן מיר אומקומען פֿאַר דײַנע אויגן, אי מיר אי
אונדזער ערד? קויף אָפּ אונדז און אונדזער ערד פֿאַר ברויט,
און מיר מיט אונדזער ערד וועלן זײַן קנעכט צו פּרעהן; און
גיב אונדז זריעה, כּדי מיר זאָלן לעבן און ניט שטאַרבן, און די
ערד זאָל ניט פֿאַרוויסט ווערן.
[20]האָט יוסף אָפּגעקויפֿט די גאַנצע ערד פֿון מִצרַיִם פֿאַר
פּרעהן, וואָרום די מִצרים האָבן פֿאַרקויפֿט איטלאַכער זײַן
פֿעלד, ווײַל דער הונגער האָט זיך געשטאַרקט איבער זיי; און
דאָס לאַנד איז געוואָרן פּרעהס. [21]און דאָס פֿאָלק, זיי האָט
ער שטעטווײַז איבערגעפֿירט פֿון איין עק געמאַרק פֿון מִצרַיִם
צום אַנדער עק. [22]נאָר די ערד פֿון די פּריסטער האָט ער ניט
אָפּגעקויפֿט, ווײַל די פּריסטער האָבן געקריגן אַ קִצבָה פֿון
פּרעהן, און זיי האָבן געגעסן זייער קִצבָה וואָס פּרעה האָט
זיי געגעבן; דרום האָבן זיי ניט פֿאַרקויפֿט זייער ערד.
[23]און יוסף האָט געזאָגט צום פֿאָלק: אָט האָב איך הײַנט
אָפּגעקויפֿט אײַך און אײַער לאַנד פֿאַר פּרעהן; נאַט אײַך
זריעה, און פֿאַרזייט די ערד. [24]און עס וועט זײַן בײַ די תּבואות,
וועט איר געבן אַ פֿינפֿטל צו פּרעהן, און פֿיר חלקים וועלן
אײַך זײַן פֿאַר זריעה פֿון פֿעלד, און פֿאַר אײַער עסן, און פֿאַר
די וואָס אין אײַערע הײַזער, און צום עסן פֿאַר אײַערע קליינע
קינדער.
[25]האָבן זיי געזאָגט: האָסט אונדז דאָס לעבן דערהאַלטן;
לאָמיר געפֿינען לײַטזעליקייט אין די אויגן פֿון מײַן האַר, און

מיר װעלן זײַן קנעכט צו פַּרעהן. [26]און יוסף האָט עס געמאַכט
פֿאַר אַ געזעץ ביז אויף הײַנטיקן טאָג אויף דער ערד פֿון
מִצרַיִם, אַז צו פַּרעהן זאָל געהערן אַ פֿינפֿטל. נאָר די ערד
פֿון די פּריסטער אַלײן איז ניט געװאָרן פַּרעהס.

[27]און ישׂראל איז געזעסן אין לאַנד מִצרַיִם, אין לאַנד
גּושֶׁן; און זײ האָבן זיך דאָרטן אײַנגעפֿעסטיקט, און האָבן זיך
געפֿרוכפּערט און געמערט זײער.

וַיְחִי

[28]און יעקב האָט געלעבט אין לאַנד מִצרַיִם זיבעצן יאָר;
און די טעג פֿון יעקבן, די יאָרן פֿון זײַן לעבן, זײַנען געװען
הונדערט יאָר און זיבן און פֿערציק יאָר. [29]און די טעג פֿון
ישׂראלן האָבן גענעענט צום שטאַרבן, און ער האָט גערופֿן זײַן
זון יוספֿן, און האָט צו אים געזאָגט: אויב, איך בעט דיך, איך
האָב געפֿונען לײַטזעליקײט אין דײַנע אויגן, טו, איך בעט דיך,
דײַן האַנט אונטער מײַן דיך, און זאָלסט טאָן מיט מיר אַ חסד
און אַ טרײַשאַפֿט: זאָלסט מיך ניט באַגראָבן, איך בעט דיך,
אין מִצרַיִם. [30]און אַז איך װעל זיך לײגן צו מײַנע עלטערן,
זאָלסטו מיך אַװעקטראָגן פֿון מִצרַיִם, און מיך באַגראָבן אין
זײער קבר. האָט ער געזאָגט: איך װעל טאָן אַזױ װי דײַן װאָרט.
[31]האָט ער געזאָגט: שװער מיר. און ער האָט אים געשװאָרן;
און ישׂראל האָט זיך געבויקט צוקאָפּנס פֿון בעט.

מח [1]און עס איז געװען נאָך די דאָזיקע געשעענישן, האָט
מען אָנגעזאָגט יוספֿן: זע, דײַן פֿאָטער איז קראַנק.
האָט ער גענומען מיט זיך זײַנע צװײ זין, מנשהן און אפֿרימען.
[2]און מע האָט געלאָזט װיסן יעקבן און געזאָגט: זע, דײַן זון יוסף

קומט צו דיר; און ישׂראל האָט זיך געשטאַרקט, און האָט זיך
געזעצט אויפן בעט.

3 און יעקב האָט געזאָגט צו יוספן: גאָט שַדַי האָט זיך
באַוויזן צו מיר אין לוז, אין לאַנד כּנַעַן, און ער האָט מיך
געבענטשט. 4 און ער האָט צו מיר געזאָגט: זע, איך וועל דיך
פרוכפּערן און וועל דיך מערן, און איך וועל דיך מאַכן פאַר
אַ געזעמל פעלקער; און איך וועל געבן דאָסדאָזיקע לאַנד צו
דיין זאָמען נאָך דיר פאַר אַן אייביקן אייגנטום. 5 און אַצונד,
די צוויי זין וואָס זיינען דיר געבאָרן געוואָרן אין לאַנד מִצרַיִם
פאַר מיין קומען צו דיר קיין מִצרַיִם, זיי זיינען מיינע: אפרים
און מנשה זאָלן זיין מיינע אַזוי ווי ראובן און שמעון. 6 אָבער
דיינע געבאָרענע וואָס דו האָסט געבאָרן נאָך זיי, זאָלן זיין
דיינע; אויף דעם נאָמען פון זייערע ברידער זאָלן זיי גערופן
ווערן אין זייער נחלה. 7 ...און איך, אַז איך בין געקומען פון
פַּדַן, איז מיר געשטאָרבן רחל אין לאַנד כּנַעַן אויפן וועג, ווען
עס איז נאָך געווען אַ שטרעק לאַנד צו קומען קיין אֶפרָת; און
איך האָב זי דאָרטן באַגראָבן אויפן וועג קיין אֶפרָת, דאָס איז
בֵּית־לֶחֶם.

8 און ישׂראל האָט געזען יוספס זין, און ער האָט געזאָגט:
ווער זיינען דידאָזיקע? 9 האָט יוסף געזאָגט צו זיין פאָטער:
דאָס זיינען מיינע זין וואָס גאָט האָט מיר געשאָנקען דאָ הי.
האָט ער געזאָגט: נעם זיי, איך בעט דיך, צו מיר, און איך וועל
זיי בענטשן. 10 און די אויגן פון ישׂראלן זיינען געווען טונקל פון
זקנה, ער האָט ניט געקענט זען. האָט ער זיי געמאַכט גענענען
צו אים, און ער האָט זיי געקושט און זיי געהאַלדזט. 11 און
ישׂראל האָט געזאָגט צו יוספן: איך האָב ניט געדאַכט דיין
פּנים צו זען, און אָט האָט מיך גאָט געלאָזט זען אויך דיינע
קינדער.

12 און יוסף האָט זיי אַרויסגעצויגן פון צווישן זיינע קני, און
האָט זיך געבוקט אויף זיין פנים צו דער ערד. 13 און יוסף האָט
זיי ביידן גענומען, אפרימען אין זיין רעכטער האַנט, צו דער
לינקער האַנט פון ישׂראלן, און מנשהן אין זיין לינקער האַנט,
צו דער רעכטער האַנט פון ישׂראלן, און האָט זיי געמאַכט
גענענען צו אים. 14 האָט ישׂראל אויסגעשטרעקט זיין רעכטע
האַנט, און אַרויפגעטאָן אויפן קאָפּ פון אפרימען, וואָס איז
געווען דער אינגערער, און זיין לינקע האַנט אויפן קאָפּ פון
מנשהן; ער האָט בכּיוון איבערגעדרייט זיינע הענט, וואָרום
מנשה איז געווען דער בכור. 15 און ער האָט געבענטשט יוספֿן,
און האָט געזאָגט: דער גאָט וואָס מיינע עלטערן אַברהם און
יצחק זיינען געגאַנגען פאַר אים, דער גאָט וואָס איז געווען מיין
פּאַסטוך פון זינט איך לעב ביז אויף היינטיקן טאָג, 16 דער מלאַך
וואָס האָט מיך אויסגעלייזט פון אַלעם בייזן, ער זאָל בענטשן
די אינגלאַך; און עס זאָל גערופן ווערן אויף זיי מיין נאָמען,
און דער נאָמען פון מיינע עלטערן אַברהם און יצחק; און זיי
זאָלן זיך מערן לרוב אויף דער ערד.

17 און יוסף האָט געזען, אַז זיין פאָטער טוט אַרויף זיין רעכטע
האַנט אויפן קאָפּ פון אפרימען, און עס איז אויסגעקומען
שלעכט אין זיינע אויגן; האָט ער אונטערגעלעגט זיין פאָטערס
האַנט, כּדי זי אַוועקצונעמען פון אפרימס קאָפּ אויף מנשהס
קאָפּ. 18 און יוסף האָט געזאָגט צו זיין פאָטער: ניט אַזוי, מיין
פאָטער, וואָרום דער איז דער בכור; טו אַרויף דיין רעכטע
האַנט אויף זיין קאָפּ. 19 אָבער זיין פאָטער האָט ניט געוואָלט,
און האָט געזאָגט: איך ווייס, מיין זון, איך ווייס; ער אויך וועט
ווערן אַ פאָלק, און ער אויך וועט זיין גרויס, אָבער זיין
אינגערער ברודער וועט זיין גרעסער פון אים, און זיין זאָמען
וועט ווערן אַ פולע פעלקער. 20 און ער האָט זיי געבענטשט אין

יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן: מיט דיר זאָל זיך בענטשן ישׂראל,
אַזוי צו זאָגן: גאָט זאָל דיך מאַכן אַזוי ווי אפרים און אַזוי ווי
מנשה. און ער האָט געשטעלט אפרימען פאַר מנשהן.
21און ישׂראל האָט געזאָגט צו יוספֿן: זע, איך שטאַרב;
אָבער גאָט וועט זײַן מיט אײַך, און ער וועט אײַך אומקערן צו
דעם לאַנד פֿון אײַערע עלטערן. 22און איך האָב דיר געגעבן
איין חלק איבער דײַנע ברידער, וואָס איך האָב אַוועקגענומען
פֿון דער האַנט פֿון דעם אֶמוֹרי מיט מײַן שווערד און מיט מײַן
בויגן.

מט 1און יעקב האָט גערופֿן זײַנע זין, און האָט געזאָגט:
זאַמלט אײַך אײַן, און איך וועל אײַך זאָגן וואָס אײַך
וועט געשען אין סוף פֿון די טעג.

2קלײַבט אײַך אויף און הערט, קינדער פֿון יעקב,
און האָרכט צו אײַער פֿאָטער ישׂראל:

3ראובן, מײַן בכור ביסטו,
מײַן כּוח און מײַן ערשטע קראַפֿט,
די פּער פֿון גרויסקייט, און די פּער פֿון מאַכט.
4ביסט אײַליק ווי וואַסער—זאָלסטו די פּער ניט זײַן;
ווײַל דו ביסט אויף דײַן פֿאָטערס געלעגער אַרויף;
דענסמאָל האָסטו עס פֿאַרשוועכט—
מײַן בעט אַוו ער איז אַרויף.

5שמעון און לֵוִי זײַנען ברידער,
וואָפֿן פֿון רויב זײַנען זײערע לײַב־קרובֿים.
6אין זײער באַראָט זאָל ניט קומען מײַן זעל,
צו זײער געזעמל זאָל מײַן כּבֿוד ניט צושטיין;
וואָרום אין זײער כּעס הרגען זיי אַ מענטשן,
און אין זײער גוטמוט פֿאַרקריפּלען זיי אַן אָקס.

7פֿאַרשאָלטן זייער כּעס, ווייל ער איז שטאַרק,
און זייער צאָרן, ווייל ער איז האַרט!
איך וועל זיי צעטיילן אין יעקב,
און זיי צעשפּרייטן אין ישׂראל.

8יהודה, דיך וועלן לויבןא דיינע ברידער,
דיין האַנט וועט זיין דיינע פֿיינט אויפֿן נאַקן,
די זין פֿון דיין פֿאָטער וועלן זיך בוקן צו דיר.
9אַ יונגער לייב איז יהודה;
פֿון פֿאַרצוקונג, מיין זון, ביסטו אויפֿגעוואַקסן;
ער קניט, ער הויערט ווי אַ לייב,
און ווי אַ לייבינטע—ווער קען אים אויפֿרייצן?
10ניט אָפּגעטאָן וועט ווערן אַ צעפּטער פֿון יהודה,
און אַ הערשערשטאָק פֿון צווישן זיינע פֿיס,
ווי לאַנג מע וועט קומען קיין שילוֹ;
און צו אים וועלן פֿעלקער געהאָרכן.
11ער בינדט צום ווינשטאָק זיין יונגאייזל,
און צום ווינצווייג דעם זון פֿון זיין אייזעלין.
ער וואַשט אין וויין זיין קלייד,
און אין בלוט פֿון טרויבן זיין בגד;
12גערויטיקט די אויגן פֿון וויין,
און וויים די ציינער פֿון מילך.

13זבולון וועט וווינען ביים באָרטן פֿון ימען,
און ער וועט זיין אַ באָרטן פֿאַר שיפֿן,
און זיין לענד איבער צידון.

14יִשָׂשׁכָר איז אַ בייניקער אייזל,
ער הויערט צווישן די שאָפֿגעהעפֿטן.
15און ער האָט געזען די רו, אַז זי איז גוט,

א וואָרטשפּיל: יְהוּדָה־יוֹדוּךָ

אוּן דאָס לאַנד, אַז עס איז ליב,
האָט ער געבויגן זײַן רוקן צו טראָגן,
אוּן איז אַ צינזקנעכט געוואָרן.

16 דָן וועט זיך אָננעמען[א] פאַר זײַן פאָלק,
ווי אײנער פון די שבטים פון ישׂראל.
17 דָן וועט זײַן אַ שלאַנג אויפן וועג,
אַ האָרנשלאַנג אויפן שטעג,
וואָס בײַסט די טריט פון דעם פערד,
אוּן זײַן רײַטער פאַלט אַהינטער.

18 אויף דײַן הילף, גאָט, טו איך האָפן.

19 גָד—אים וועט אַ מחנה באַפאַלן[ב],
אָבער ער וועט אָנפאַלן אויף זײער טריט.

20 בײַ אָשרן וועט פעט זײַן זײַן ברויט,
אוּן ער וועט אַרויסגעבן מַלכות־געריכטן.

21 נפתלי איז אַ הינדין אַ פלינקע;
ער גיט אַרויס שײנע רײד.
22 אַ פרוכטיק בוימל איז יוסף,
אַ פרוכטיק בוימל בײַ אַ קוואַל;
די צווײַגן שפרײזן איבער דער מויער.

23 אוּן אים געביטערט, אוּן געשאָסן,
אוּן אים געפײַנט האָבן די פײַלמענער;
24 אָבער פעסט איז זײַן בויגן געבליבן,
אוּן פלינק געווען זײַנען די אָרעמס פון זײַנע הענט,
דורך די הענט פון דעם מאַכטיקן פון יעקב,
פון דאָרט—פון דעם פאַסטוך, דעם פעלז פון ישׂראל;

[א] וואָרטשפּיל: דָן יָדִין.   [ב] וואָרטשפּיל: גָד גְדוּד יְגוּדֶנוּ.

25 פון דעם גאָט פון דיין פאָטער וואָס העלפט דיר;
און פון שַדַי וואָס בענטשט דיך,
מיט ברכות פון הימל פון אויבן,
ברכות פון תְהוֹם וואָס הויערט אונטן,
ברכות פון ברוסטן און טראַכט.
26 די ברכות פון דיין פאָטער שטייגן אַריבער
די ברכות פון מיינע עלטערן—
ביז דעם שפּיץ פון די אייביקע בערג.
זיי זאָלן זיין אויף דעם קאָפּ פון יוספֿן,
און אויפן שפּיצקאָפּ פון דעם פירשט פון זיינע ברידער.

27 בנימין איז אַ וואָלף וואָס פאַרצוקט;
אין דער פרי עסט ער פאַנג,
און אין אָוונט טיילט ער רויב.

28 די אַלע זיינען די צוועלף שבטים פון ישׂראל, און דאָס
איז וואָס זייער פאָטער האָט צו זיי גערעדט און זיי געבענטשט;
איטלאַכן ווי לויט זיין ברכה האָט ער זיי געבענטשט. 29 און ער
האָט זיי באַפוילן, און זיי אָנגעזאָגט: איך ווער אַיינגעזאַמלט
צו מיין פאָלק; באַגראָבט מיך לעבן מיינע עלטערן, אין דער
הייל וואָס אין דעם פעלד פון עפרון דעם חִתי, 30 אין דער הייל
וואָס אין דעם פעלד פון מַכפֵלָה, וואָס פאַר מַמרֵא אין לאַנד
כּנַעַן, וואָס אַברהם האָט אָפּגעקויפט מיטן פעלד פון עפרון
דעם חִתי פאַר אַ קבר־אייגנטום— 31 דאָרטן האָט מען באַגראָבן
אַברהמען און זיין ווייב שׂרהן, דאָרטן האָט מען באַגראָבן
יצחקן און זיין ווייב רבקהן, און דאָרטן האָב איך באַגראָבן
לאהן— 32 דער אַיינקויף פון דעם פעלד מיט דער הייל וואָס
דרינען, פון די קינדער פון חֵת.
33 און ווי יעקב האָט געענדיקט זיין צַוָאָה צו זיינע זין, אַזוי

האָט ער אַרייַנגענומען זייַנע פיס אין בעט, און איז פאַרגאַנגען,
און איז אַייַנגעזאַמלט געוואָרן צו זיין פאָלק.
נ 1און יוסף איז געפאַלן אויף זיין פאָטערס פנים, און ער
האָט געוויינט איבער אים, און האָט אים געקושט.
2און יוסף האָט באַפוילן זייַנע קנעכט די רופאים אַייַנצו־
באַלזאַמירן זיין פאָטער; און די רופאים האָבן אַייַנגעבאַלזאַ־
מירט ישׂראלן. 3און עס זייַנען דערפילט געוואָרן איבער אים
פערציק טעג, וואָרום אַזוי פיל טעג מוזן דערפילט ווערן ביים
אַייַנבאַלזאַמירן. און די מִצרים האָבן אים באַוויינט זיבעציק
טעג.
4און אַז די טעג פון זיין באַוויינונג זייַנען אַריבער, האָט יוסף
גערעדט צו פּרעהס הויז, אַזוי צו זאָגן: אויב, איך בעט דיך,
איך האָב געפונען לייטזעליקייט אין אַייערע אויגן, רעדט, איך
בעט אַייך, אין די אויערן פון פּרעהן, אַזוי צו זאָגן: 5מיין
פאָטער האָט מיך באַשוואָרן, אַזוי צו זאָגן: זע, איך שטאַרב; אין
מיין קבר וואָס איך האָב מיר געגראָבן אין לאַנד כּנַעַן, דאָרטן
זאָלסטו מיך באַגראָבן. און אַצונד, לאָמיך אַרויפגיין, איך
בעט דיך, און באַגראָבן מיין פאָטער, און זיך אומקערן.
6האָט פּרעה געזאָגט: גיי אַרויף, און באַגראָב דיין פאָטער,
אַזוי ווי ער האָט דיך באַשוואָרן. 7איז יוסף אַרויפגעגאַנגען צו
באַגראָבן זיין פאָטער, און מיט אים זייַנען אַרויפגעגאַנגען אַלע
קנעכט פון פּרעהן, די עלטסטע פון זיין הויז, און אַלע עלטסטע
פון לאַנד מִצרַיִם, 8און דאָס גאַנצע הויזגעזינט פון יוספן,
און זייַנע ברידער, און זיין פאָטערס הויזגעזינט; בלויז זייערע
קלייַנע קינדער, און זייערע שאָף און זייערע רינדער, האָבן
זיי איבערגעלאָזן אין לאַנד גֹשֶן. 9אויך רייַטער און רייַטוועגן
זייַנען אַרויפגעגאַנגען מיט אים, און די מחנה איז געווען זייער
גרויס.

10 און זיי זיינען געקומען ביז דעם שייער פון אָטָד וואָס אויף
יענער זייט יַרדן, און האָבן דאָרטן געקלאָגט זייער אַ גרויסע
און שווערע קלאָג; און ער האָט געמאַכט אַ טרויער אויף זיין
פאָטער זיבן טעג. 11 און דער באַוווינער פון לאַנד, דער כּנַעֲני,
האָט געזען דעם טרויער ביי דעם שייער פון אָטָד, און זיי
האָבן געזאָגט: אַ שווערער טרויער איז דאָס ביי מִצרַיִם. דרום
האָט מען גערופן דעם נאָמען דערפון אָבֵל־מִצרַיִם, וואָס אויף
יענער זייט יַרדן.
12 און זיינע זין האָבן געטאָן צו אים אַזוי ווי ער האָט זיי
באַפוילן. 13 און זיינע זין האָבן אים אַוועקגעטראָגן קיין לאַנד
כּנַעַן, און האָבן אים באַגראָבן אין דער הייל פון דעם פעלד
פון מַכפֵּלָה, וואָס אַברהם האָט אָפּגעקויפט מיטן פעלד, פאַר
אַ קבר־אייגנטום, פון עפרון דעם חִתּי, פאַר מַמרֵא.
14 און יוסף האָט זיך אומגעקערט קיין מִצרַיִם, נאָכדעם
ווי ער האָט באַגראָבן זיין פאָטער, ער און זיינע ברידער, און
אַלע וואָס זיינען אַרויפגעגאַנגען מיט אים צו באַגראָבן זיין
פאָטער.
15 און ווי יוספס ברידער האָבן געזען אַז זייער פאָטער איז
טויט, אַזוי האָבן זיי געזאָגט: אפשר וועט אונדז יוסף טראָגן אַ
שנאה, און אומקערן וועט ער אונדז אומקערן אַלדאָס שלעכטס
וואָס מיר האָבן אים געטאָן. 16 און זיי האָבן געהייסן זאָגן יוספן:
דיין פאָטער האָט באַפוילן פאַר זיין טויט, אַזוי צו זאָגן: 17 „אַזוי
זאָלט איר זאָגן צו יוספן: פאַרגיב, איך בעט דיך, דעם פאַר־
ברעך פון דיינע ברידער און זייער חטא, וואָס זיי האָבן דיר
שלעכטס געטאָן". און אַצונד, פאַרגיב, איך בעט דיך, דעם
פאַרברעך פון די קנעכט פון דיין פאָטערס גאָט. און יוסף
האָט געוויינט אַז מע האָט צו אים גערעדט.
18 און זיינע ברידער זיינען אויך געגאַנגען און זיינען

אַנידערגעפאַלן פאַר אים, און האָבן געזאָגט: זע, מיר זיינען דיינע
קנעכט. 19האָט יוסף צו זיי געזאָגט: איר זאָלט ניט מורא האָבן;
בין איך דען אויף דעם אָרט פון גאָט? 20וואָרום איר האָט
געמיינט אַ רעה פאַר מיר, אָבער גאָט האָט עס געמיינט פאַר אַ
טובה, כדי צו מאַכן אַזוי ווי היינטיקן טאָג, צו דערהאַלטן
ביים לעבן אַ סך פאָלק. 21און אַצונד, זאָלט איר ניט מורא
האָבן; איך וועל אויסהאַלטן אײַך און אײַערע געזינטן. און
ער האָט זיי געטרייסט, און זיי גערעדט צום האַרצן.

22און יוסף איז געבליבן אין מִצרַיִם, ער און זיין פאָטערס
הויזגעזינט; און יוסף האָט געלעבט הונדערט און צען יאָר.
23און יוסף האָט געזען פון אפרימען אורא״ייניקלאַך; אויך די
קינדער פון מָכיר, מנשהס זון, זיינען געבאָרן געוואָרן אויף
יוספס קני.

24און יוסף האָט געזאָגט צו זיינע ברידער: איך שטאַרב;
אָבער דערמאָנען וועט זיך גאָט דערמאָנען אָן אײַך, און ער
וועט אײַך אויפברענגען פון דעם היגן לאַנד צו דעם לאַנד וואָס
ער האָט צוגעשוואָרן אַברהמען, יצחקן, און יעקבן. 25און יוסף
האָט באַשוואָרן די זין פון ישׂראלן, אַזוי צו זאָגן: דערמאָנען
וועט זיך גאָט דערמאָנען אָן אײַך; זאָלט איר אויפברענגען
מיינע ביינער פון דאַנען.

26און יוסף איז געשטאָרבן צו הונדערט און צען יאָר. און
מע האָט אים אײַנגעבאַלזאַמירט, און ער איז אַרײַנגעטאָן
געוואָרן אין אַן אָרון אין מִצרַיִם.

שמות

שְׁמוֹת

די קינדער פון ישׂראל פאַרמערן זיך אין מִצְרַיִם	א	1
די קנעכטשאַפט פון די קינדער פון ישׂראל אונטער אַ נייעם פַּרעהן	א	8
געבורט און יוגנט פון משהן	ב	1
משה אַנטלויפט קיין מִדְיָן	ב	15
גאָט זעט די ליידן פון די קינדער פון ישׂראל	ב	23
גאָט אַנטפּלעקט זיך צו משהן פון אַ ברענעדיקן דאָרן, און שיקט אים צו פַּרעהן	ג	1
משה קערט זיך אום קיין מִצְרַיִם	ד	18
משה באַגעגנט אַהרֹנען. אַהרן רעדט צו די קינדער פון יִשׂראל	ד	27
משה און אַהרן קומען פאַר פַּרעהן. די קנעכטשאַפט ווערט גרעסער	ה	1
גאָט דערמאָנט זיין בונד מיט יִשׂראל, און באַנייט זיין אָנזאָג פון אויסלייזונג	ו	2
די משפּחה פון משהן און אַהרֹנען	ו	14
די וווּנדערצייכנס	ו	28
די פּלאָג פון בלוט	ז	14
די פּלאָג פון פרעש	ז	26
די פּלאָג פון אומגעציפער	ח	12
די פּלאָג פון פליגן	ח	16
די מגפה אויף בהמות	ט	1
דער אויסשלאָג	ט	8
דער האָגל	ט	13

דער היישעריק	י	1
די פינצטערניש	י	21
גאָט טייט די בכורים אין מִצרַיִם	יא	1
דער קָרבּן־פֶּסַח. דאָס אַרויסגיין פון מִצרַיִם	יב	1
די הייליקונג פון אַלע בכורים פון ישׂראל	יג	1
די שפּאַלטונג פון יַם־סוף	יג	17
דאָס ליד פון יַם־סוף	טו	1
דאָס וואַסער פון מָרָה. די קוואַלן פון אֵילִם	טו	22
דער מַן און די וואַכטלפויגלען (שְׂלָו)	טז	1
מֹשה שלאָגט וואַסער פון פעלז	יז	1
די מלחמה מיט עֲמָלֵק	יז	8
יִתרוֹ קומט צו מֹשהן	יח	1
מַתּן־תּוֹרה. די צען געבאָט (עֲשֶׂרֶת הַדִבּרות)	יט	1
געזעצן	כא	1
גאָט וואָרנט יִשׂראל	כג	20
מֹשה בויט אַ מזבח. מֹשה אויפן באַרג סיני	כד	1
צוגרייטונג פאַר בויען דעם מִשכּן	כה	1
דער אָרון	כה	10
דער הייליקער טיש	כה	23
די מנוֹרה	כה	31
די פאָרהאַנגען פון מִשכּן און זיינע צודעקן	כו	1
די ברעטער פון מִשכּן און זיינע שוועלן	כו	15
דער פָּרוֹכֶת און דער טירפאָרהאַנג	כו	31
דער מזבח פאַר בראַנדאָפּפער	כז	1
דער הויף פון מִשכּן	כז	9
דאָס אייל פאַר דער מנוֹרה	כז	20
די הייליקע קליידער	כח	1
די איינווייאונג פון די כֹּהנים	כט	1
דער טעגלאַכער קָרבּן (קָרבַּן תָּמִיד)	כט	38

דער מזבח פֿאַר ווײַרויך	ל	1
דאָס קאָפּגעלט	ל	11
דער האַנטפֿאַס	ל	17
דאָס הייליקע אייל און דער ווײַרויך	ל	22
די בוימײַנסטער פֿון מִשכּן	לא	1
דאָס געבאָט פֿון שבת	לא	12
דאָס גאָלדענע קאַלב (דער עֵגל)	לב	1
גאָטס צאָרן	לג	1
ווי גאָט פֿלעגט זיך באַווײַזן צו משהן	לג	7
משה פֿאַרלאַנגט אָנצוקוקן גאָט	לג	12
די נײַע לוחות	לד	1
משהס שטראַלנדיקער פּנים	לד	29
אָפּהיטונג פֿון שבת	לה	1
בויאונג פֿון מִשכּן	לה	4
אויפֿשטעלונג פֿון מִשכּן	מ	1

סֶדרות פון שְׁמוֹת

שְׁמוֹת (די נעמען)	א	1
וָאֵרָא (און איך האָב זיך באַוויזן)	ו	2
בֹּא (קום)	י	1
בְּשַׁלַּח (ביים אַוועקלאָזן)	יג	17
יִתְרוֹ	יח	1
מִשְׁפָּטִים (געזעצן)	כא	1
תְּרוּמָה (אָפּשיידונג)	כה	1
תְּצַוֶּה (וואָלסט באַפעלן)	כז	20
כִּי תִשָּׂא (אַז דו וועסט אויפנעמען)	ל	11
וַיַּקְהֵל (האָט איינגעזאַמלט)	לה	1
פְּקוּדֵי (איבערציילונגען)	לח	21

שְׁמוֹת

א 1און דאָס זיינען די נעמען פון די קינדער פון ישראל וואָס
זיינען געקומען קיין מִצרַיִם מיט יעקבן; איטלאַכער מיט
זיין הויזגעזינט זיינען זיי געקומען: 2ראובן, שמעון, לֵוִי, און יהודה;
3יִששָׂכָר, זבולון, און בנימין; 4דָן און נפתלי, גָד און אָשֵר. 5און
אַלע נפשות וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען פון יעקבס דיך, זיינען
געווען זיבעציק נפשות; און יוסף איז שוין געווען אין מִצרַיִם.
6איז געשטאָרבן יוסף, און אַלע זיינע ברידער, און יענער
גאַנצער דָור. 7און די קינדער פון ישראל האָבן זיך
געפרוכפּערט, און זיך געווידמענט און געמערט, און זיי זיינען
געוואָרן זייער זייער שטאַרק, און דאָס גאַנצע לאַנד איז פול
געוואָרן מיט זיי.
8איז אויפגעשטאַנען אַ נייער מלך איבער מִצרַיִם, וואָס
האָט ניט געקענט יוספן. 9און ער האָט געזאָגט צו זיין פאָלק:
זעט, דאָס פאָלק פון די קינדער פון ישראל איז מערער און
שטאַרקער פון אונדז. 10קומט לאָמיר זיך קליגן קעגן אים; אַניט
וועט ער זיך מערן, און עס וועט זיין, אַז עס וועט זיך טרעפן
אַ מלחמה, וועט ער אויך צושטיין צו אונדזערע פיינט, און ער
וועט מלחמה האַלטן אויף אונדז, און וועט אַרויסגיין פון לאַנד.
11האָבן זיי געמאַכט איבער אים צינזהאַרן, כדי אים צו
פייניקן מיט זייערע לאַסטאַרבעט, און ער האָט געבויט
שפּייכלערשטעט פאַר פַּרעהן, פִּתוֹם און רַעְמְסֵס. 12אָבער
ווי זיי האָבן אים געפייניקט, אַזוי האָט ער זיך געמערט, און
אַזוי האָט ער זיך צעשפּרייט; און זיי זיינען געווען אין שרעק

פאַר די קינדער פון ישׂראל. 13 און די מִצרים האָבן געמאַכט
אַרבעטן די קינדער פון ישׂראל מיט האַרטיקייט. 14 און זיי
האָבן פאַרביטערט זייער לעבן מיט שווערער אַרבעט, ביי
ליים און ביי ציגל, און ביי אַלערליי אַרבעט אין פעלד; אַלדי
אַרבעט זייערע וואָס זיי האָבן מיט זיי געאַרבעט, איז געווען
מיט האַרטיקייט.
15 און דער מלך פון מִצרַיִם האָט גערעדט צו די אידישע
הייבינס, וואָס דער נאָמען פון איינער איז געווען שִפרָה, און
דער נאָמען פון דער צווייטער פּוּעָה, 16 און ער האָט געזאָגט:
אַז איר העלפט די אידישע ווייבער געבערן, זאָלט איר זען
אויפן בראָכשטול, אויב דאָס איז אַ זון, זאָלט איר אים טייטן,
און אויב דאָס איז אַ טאָכטער, זאָל זי בלייבן לעבן.
17 אָבער די הייבינס האָבן מורא געהאַט פאַר גאָט, און זיי
האָבן ניט געטאָן אַזוי ווי דער מלך פון מִצרַיִם האָט זיי אָנ־
געזאָגט, און זיי האָבן געלאָזט לעבן די אינגלאַך. 18 האָט דער
מלך פון מִצרַיִם גערופן די הייבינס, און האָט צו זיי געזאָגט:
פאַרוואָס האָט איר געטאָן דיזאָזיקע זאַך, און געלאָזט לעבן
די אינגלאַך? 19 האָבן די הייבינס געזאָגט צו פּרעהן: ווייל ניט
אַזוי ווי די מִצרישע ווייבער זיינען די אידישע; וואָרום זיי זיינען
לעבהאַפטיק; איידער די הייבין קומט צו זיי, האָבן זיי שוין גע־
באָרן.
20 און גאָט האָט באַגיטיקט די הייבינס; און דאָס פאָלק
האָט זיך געמערט, און זיי זיינען געוואָרן זייער שטאַרק. 21 און
עס איז געווען, ווייל די הייבינס האָבן מורא געהאַט פאַר גאָט,
האָט ער זיי געמאַכט הייזער.
22 און פּרעה האָט באַפוילן זיין גאַנצן פאָלק, אַזוי צו זאָגן:
יעטוועדער זון וואָס ווערט געבאָרן, זאָלט איר אים אין טייך
אַריינוואַרפן, און יעטוועדער טאָכטער זאָלט איר לאָזן לעבן.

ב 1און אַ מאַן פון דעם הויז פון לֵוִי איז געגאַנגען און האָט גענומען
אַ טאָכטער פון לֵוִי. 2און די פרוי איז טראָגעדיק געוואָרן,
און האָט געבאָרן אַ זון; און זי האָט אים געזען אַז ער איז שיין,
און האָט אים באַהאַלטן דריי חדשים. 3און אַז זי האָט אים
מער ניט געקענט באַהאַלטן, האָט זי גענומען פאַר אים אַ קעסטל
פון יאַמש, און האָט עס אויסגעקלעפּט מיט ליים און מיט פּעך;
און זי האָט אַרײַנגעטאָן דערין דאָס קינד, און האָט עס אַהינ־
געטאָן אין די ריטלאַך בײַם ברעג טײַך. 4און זײַן שוועסטער האָט
זיך געשטעלט פון דער ווײַטן, צו וויסן וואָס מיט אים וועט געשען.
5און די טאָכטער פון פַּרעהן האָט אַראָפּגענידערט זיך צו
באָדן אין טײַך; און אירע מײדלאַך זײַנען אומגעגאַנגען בײַן
זײַט טײַך. האָט זי דערזען דאָס קעסטל צווישן די ריטלאַך,
און זי האָט געשיקט איר דינסט, און האָט עס געלאָזט נעמען.
6און זי האָט עס געעפנט, און האָט עס דערזען—דאָס קינד—
ערשט אַ אינגל וואָס וויינט. האָט זי זיך דערבאַרימט אויף אים,
און האָט געזאָגט: פון די קינדער פון די עִברים איז דערדאָזיקער.
7האָט זײַן שוועסטער געזאָגט צו פַּרעהס טאָכטער: זאָל איך
גיין און דיר רופן אַ זייגפרוי פון די אידישע ווײַבער, אַז זי זאָל
זייגן פאַר דיר דאָס קינד? 8האָט פַּרעהס טאָכטער צו איר
געזאָגט: גיי. איז דאָס מיידל געגאַנגען און האָט גערופן די
מוטער פון דעם קינד. 9און פַּרעהס טאָכטער האָט צו איר
געזאָגט: נעם אַוועק דאָסדאָזיקע קינד, און זייג עס פאַר מיר, און
איך וועל דיר געבן דײַן לוין. האָט די פרוי גענומען דאָס קינד,
און האָט עס געזייגט.

10און אַז דאָס קינד איז גרעסער געוואָרן, האָט זי אים
געבראַכט צו פַּרעהס טאָכטער, און ער איז איר געוואָרן פאַר אַ
זון. און זי האָט גערופן זײַן נאָמען משה, און האָט געזאָגט: ווײַל
פון וואַסער האָב איך אים אַרויסגעצויגן[א].

[א] מְשִׁיתִהוּ

11און עס איז געווען אין יענע טעג, אַז משה איז אויפֿ־
געוואַקסן, איז ער אַרויסגעגאַנגען צו זיינע ברידער, און האָט זיך
צוגעקוקט צו זייערע לאַסטאַרבעט; און ער האָט געזען אַ מאַן
אַ מִצרי שלאָגן אַ מאַן אַ אידן, פֿון זיינע ברידער. 12האָט ער
זיך אומגעקוקט אַהער און אַהין, און אַז ער האָט געזען אַז קיין
מענטש איז ניטאָ, האָט ער דערשלאָגן דעם מִצרי, און האָט אים
באַהאַלטן אין זאַמד. 13און ער איז אַרויסגעגאַנגען אויפֿן
צווייטן טאָג, ערשט צוויי מענער אידן ראַנגלען זיך; האָט ער
געזאָגט צו דעם אומגערעכטן: פֿאַרוואָס שלאָגסטו דיין חבר?
14האָט יענער געזאָגט: ווער האָט דיך געמאַכט פֿאַר אַ מאַן אַ
האַר און אַ ריכטער איבער אונדז? צי מיינסטו מיך צו הרגען,
אַזוי ווי דו האָסט געהרגעט דעם מִצרי? האָט משה מורא
געקראָגן, און ער האָט געזאָגט: פֿאַרוואָר, די זאַך איז דערוווּסט
געוואָרן.

15און פּרעה האָט געהערט פֿון דערדאָזיקער זאַך, און ער
האָט געוואָלט הרגען משהן. איז משה אַנטלאָפֿן פֿון פֿאַר
פּרעהן, און ער האָט זיך באַזעצט אין לאַנד מִדיָן; און ער איז
געזעסן ביי אַ ברונעם. 16און דער פּריסטער פֿון מִדיָן האָט
געהאַט זיבן טעכטער; זיינען זיי געקומען, און האָבן אָנגעשעפּט
און אָנגעפֿילט די קאָריטעס, כּדי אָנצוטרינקען די שאָף פֿון זייער
פֿאָטער. 17אָבער די פּאַסטוכער זיינען געקומען, און האָבן
זיי אַוועקגעטריבן. איז משה אויפֿגעשטאַנען און האָט זיי
געהאָלפֿן, און האָט אָנגעטרונקען זייערע שאָף. 18און אַז זיי
זיינען געקומען צו זייער פֿאָטער רְעוּאֵלן, האָט ער געזאָגט: פֿאַר־
וואָס זייט איר היינט געקומען אַזוי גיך? 19האָבן זיי געזאָגט:
אַ מאַן אַ מִצרי האָט אונדז געהאָלפֿן פֿון דער האַנט פֿון
די פּאַסטוכער, און אויך אָנשעפּן האָט ער אָנגעשעפּט פֿאַר
אונדז, און האָט אָנגעטרונקען די שאָף. 20האָט ער געזאָגט צו

זיינע טעכטער: און אַוווּ איז ער? פאַרוואָס דען האָט איר
דעם מאַן איבערגעלאָזט? רופט אים, און זאָל ער עסן ברויט.
21 און משה האָט אַיינגעוויליקט צו בלייבן ביי דעם מאַן;
און ער האָט געגעבן משהן זיין טאָכטער צפּוֹרָהן. 22 און זי האָט
געבאָרן אַ זון, און ער האָט גערופן זיין נאָמען גֵרשום, ווייל ער
האָט געזאָגט: איך בין אַ פרעמדער* אין אַ פרעמדן לאַנד.
23 און עס איז געווען אין יענער לאַנגער צייט, איז געשטאָרבן
דער מלך פון מִצרַיִם, און די קינדער פון ישׂראל האָבן געזיפצט
פון דער קנעכטשאַפט, און זיי האָבן געשריען, און זייער געשריי
איז אויפגעגאַנגען צו גאָט פון דער קנעכטשאַפט. 24 און גאָט
האָט געהערט זייער קרעכצן, און גאָט האָט געדאַכט אָן זיין
בונד מיט אַברהמען, מיט יצחקן, און מיט יעקבן. 25 און גאָט
האָט געזען די קינדער פון ישׂראל, און גאָט האָט געמערקט.

ג 1 און משה האָט געפּיטערט די שאָף פון זיין שווער יִתרוֹן,
דעם פּריסטער פון מִדיָן, און ער האָט געפירט די שאָף
צום מדבר צו, און ער איז געקומען צום באַרג פון גאָט, צו חוֹרֵב.
2 האָט זיך באַווייזן צו אים אַ מלאך פון גאָט אין אַ פלאַמפייער
פון מיטן פון אַ דאָרן, און ער האָט געזען, ערשט דער דאָרן
ברענט אין פייער, און דער דאָרן ווערט ניט פאַרצערט. 3 האָט
משה געזאָגט: לאָמיך אַקאָרשט אָפּקערן און זען דידאָזיקע
גרויסע זעאונג, פאַר וואָס דער דאָרן ווערט ניט פאַרברענט.
4 און ווי גאָט האָט געזען, אַז ער האָט אָפּגעקערט צו זען, אַזוי
האָט גאָט גערופן צו אים פון מיטן דאָרן, און האָט געזאָגט: משה!
משה! האָט ער געענטפערט: דאָ בין איך. 5 האָט ער געזאָגט:
זאָלסט ניט גענענען אַהער; טו אויס דיינע שיך פון דיינע פיס,
וואָרום דער אָרט וואָס דו שטייסט אויף אים, דאָס איז הייליקע
ערד. 6 און ער האָט געזאָגט: איך בין דער גאָט פון דיין

* גרי.

פאָטער, דער גאָט פון אַברהמען, דער גאָט פון יצחקן, און
דער גאָט פון יעקבן. און משה האָט פאַרבאָרגן זיין פּנים, ווייל
ער האָט מורא געהאַט צו קוקן אויף גאָט. 7און גאָט האָט
געזאָגט: זען געזען האָב איך די פּיין פון מיין פאָלק וואָס אין
מִצרַיִם, און איך האָב צוגעהערט זיין געשריי פון וועגן זיינע
דריקער, וואָרום איך ווייס זיינע ווייטאָקן. 8און איך האָב
אַראָפּגענידערט אים מציל צו זיין פון דער האַנט פון מִצרַיִם,
און אים אויפצוברענגען פון יענעם לאַנד אין אַ גוטן און אַ
ברייטן לאַנד, אין אַ לאַנד וואָס פליסט מיט מילך און האָניק,
אין דעם אָרט פון דעם כּנַעֲנִי, און דעם חִתִּי, און דעם אֱמוֹרִי,
און דעם פּרִזִי, און דעם חִוִי, און דעם יבוּסִי. 9און אַצונד, זע,
דאָס געשריי פון די קינדער פון ישׂראל איז געקומען צו מיר,
און איך האָב אויך געזען די דריקונג וואָס די מִצרים דריקן זיי.
10דרום קום אַצונד, און איך וועל דיך שיקן צו פּרעהן, און צי
אַרויס מיין פאָלק, די קינדער פון ישׂראל, פון מִצרַיִם. 11האָט
משה געזאָגט צו גאָט: ווער בין איך, אַז איך זאָל גיין צו פּרעהן,
און אַז איך זאָל אַרויסציען די קינדער פון ישׂראל פון מִצרַיִם?
12האָט ער געזאָגט: אָבער איך וועל זיין מיט דיר; און דאָס וועט
דיר זיין דער צייכן, אַז איך האָב דיך געשיקט. ווען דו ציסט
אַרויס דאָס פאָלק פון מִצרַיִם, וועט איר דינען גאָט אויף דעם־
דאָזיקן באַרג. 13האָט משה געזאָגט צו גאָט: אָט קום איך צו
די קינדער פון ישׂראל, און איך וועל זאָגן צו זיי: דער גאָט פון
אײַערע עלטערן האָט מיך געשיקט צו אײַך, און זיי וועלן זאָגן
צו מיר: וואָס איז זיין נאָמען? וואָס זאָל איך זאָגן צו זיי?
14האָט גאָט געזאָגט צו משהן: איך בין ווער איך בין. און ער
האָט געזאָגט: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו די קינדער פון ישׂראל: „איך
בין" האָט מיך געשיקט צו אײַך. 15און גאָט האָט ווייטער
געזאָגט צו משהן: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו די קינדער פון ישׂראל:

יהוה, דער גאָט פון אַייערע עלטערן, דער גאָט פון אַברהמען,
דער גאָט פון יצחקן, און דער גאָט פון יעקבן, האָט מיך
געשיקט צו אַייך. דאָס איז מיין נאָמען אויף אייביק, און דאָס
איז מיין געדעכעניש אויף דור־דורות. [16]גיי, און זאָלסט אַייַנ־
זאַמלען די עלטסטע פון ישׂראל, און זאָגן צו זיי: יהוה, דער
גאָט פון אייערע עלטערן, דער גאָט פון אַברהם, יצחק, און
יעקב, האָט זיך באַוויזן צו מיר, אַזוי צו זאָגן: דאַכטן האָב איך
געדאַכט אָן אַייך, און אָן וואָס אַייך ווערט געטאָן אין
מִצרַיִם. [17]און איך האָב געזאָגט: איך וועל אַייך אויפברענגען
פון דער פּיין פון מִצרַיִם, אין לאַנד פון דעם כּנַעֲני, און דעם
חִתּי, און דעם אֶמוֹרי, און דעם פּרִזי, און דעם חִוִי, און דעם
יבוּסי, אין אַ לאַנד וואָס פליסט מיט מילך און האָניק. [18]און זיי
וועלן צוהערן צו דיין קָול, און וועסט קומען, דו און די עלטסטע
פון ישׂראל, צו דעם מלך פון מִצרַיִם, און איר וועט זאָגן
צו אים: יהוה, דער גאָט פון די עִבריִם, האָט זיך געטראָפן פאַר
אונדז. און אַצונד, לאָמיר גיין, איך בעט דיך, דריי טעג וועגס
אין דער מדבר, כּדי מיר זאָלן שלאַכטן צו יהוה אונדזער גאָט.
[19]און איך ווייס אַז דער מלך פון מִצרַיִם וועט אַייך ניט לאָזן
גיין סיידן דורך אַ שטאַרקער האַנט. [20]וועל איך אויסשטרעקן
מיין האַנט, און איך וועל שלאָגן מִצרַיִם מיט אַלע מיינע
וווּנדער, וואָס איך וועל טאָן דערין, און דערנאָך וועט ער אַייך
אַוועקלאָזן. [21]און איך וועל געבן דעמדאָזיקן פאָלק חן אין
די אויגן פון מִצרַיִם, און עס וועט זיין, אַז איר וועט אַרויסגיין,
וועט איר ניט אַרויסגיין מיט ליידיקן; [22]נאָר יעטוועדער פרוי
וועט אַנטלייען פון איר שכנטע, און פון דער וואָס וווינט מיט
איר אין הויז, זילבערנע זאַכן, און גילדערנע זאַכן, און
קליידער; און איר וועט זיי אָנטאָן אויף אַייערע זין און אויף
אַייערע טעכטער, און איר וועט אויסליידיקן מִצרַיִם.

ד 1האָט געענטפֿערט משה און האָט געזאָגט: אָבער זיי וועלן
דאָך מיר ניט גלויבן, און וועלן ניט צוהערן צו מײַן קָול,
ווארום זיי וועלן זאָגן: גאָט האָט זיך ניט באַוויזן צו דיר. 2האָט
גאָט צו אים געזאָגט: וואָס איז דאָס אין דײַן האַנט? האָט ער
געזאָגט: אַ שטעקן. 3האָט ער געזאָגט: טו אים אַ וואָרף צו דער
ערד. האָט ער אים אַ וואָרף געטאָן צו דער ערד, און ער איז
געוואָרן אַ שלאַנג; און משה איז אַנטלאָפן פֿאַר איר. 4האָט
גאָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דײַן האַנט, און נעם זי אָן
פֿאַרן עק–האָט ער אויסגעשטרעקט זײַן האַנט, און האָט זי
אָנגענומען, און זי איז געוואָרן אַ שטעקן אין זײַן האַנט–5כּדי זיי
זאָלן גלויבן, אַז יהוה, דער גאָט פֿון זייערע עלטערן, דער גאָט
פֿון אַברהמען, דער גאָט פֿון יצחקן, און דער גאָט פֿון יעקבֿן,
האָט זיך באַוויזן צו דיר.
6און גאָט האָט ווידער צו אים געזאָגט: שטעק אַקאָרשט
אַרײַן דײַן האַנט אין דײַן בוזעם. האָט ער אַרײַנגעשטעקט זײַן
האַנט אין זײַן בוזעם; און ווי ער האָט זי אַרויסגעצויגן, ערשט זײַן
האַנט איז מצורע [ווײַס] ווי שניי. 7האָט ער געזאָגט: קער אום
דײַן האַנט אין דײַן בוזעם. האָט ער אומגעקערט זײַן האַנט
אין זײַן בוזעם; און ווי ער האָט זי אַרויסגעצויגן פֿון זײַן בוזעם,
ערשט זי איז ווידער געוואָרן אַזוי ווי זײַן לײַב.
8„און עס וועט זײַן, אַז זיי וועלן דיר ניט גלויבן, און וועלן
ניט צוהערן צו דעם קָול פֿון דעם ערשטן צייכן, וועלן זיי גלויבן
דעם קָול פֿון דעם לעצטן צייכן. 9און עס וועט זײַן, אַז זיי
וועלן דידאָזיקע בײדע צייכנס אויך ניט גלויבן, און וועלן ניט
צוהערן צו דײַן קָול, זאָלסטו נעמען פֿון די וואַסערן פֿון טײַך,
און אויסגיסן אויף דער יבשה, און דאָס וואַסער וואָס דו וועסט
נעמען פֿון טײַך, וועט ווערן בלוט אויף דער יבשה".
10האָט משה געזאָגט צו גאָט: איך בעט דיך, גאָט, איך בין

ניט קײן מענטש פון װערטער, סײ פון נעכטן, סײ פון אײער־
נעכטן, סײ פון זינט דו רעדסט צו דײַן קנעכט; װאָרום איך
בין שװער אויפֿן מויל, און שװער אויף דער צונג. [11]האָט גאָט
געזאָגט צו אים: װער האָט געמאַכט דעם מענטשן אַ מויל?
אָדער װער מאַכט שטום, אָדער טויב, אָדער זעעדיק, אָדער
בלינד, אויב ניט איך, גאָט? [12]דרום גײ אַצונד, און איך װעל
זײַן מיט דײַן מויל, און װעל דיך לערנען װאָס דו זאָלסט רעדן.
[13]האָט ער געזאָגט: איך בעט דיך, גאָט, שיק דורך װעמען דו
װעסט שיקן.

[14]האָט דער צאָרן פֿון גאָט געגרימט אויף משהן, און ער
האָט געזאָגט: איז ניט פֿאַראַן אהרן דײַן ברודער, דער לֵוִי?
איך װײס אַז ער קען יאָ רעדן. און זע, ער גײט דיר נאָך אַרויס
אַנטקעגן, און װי ער װעט דיך דערזען, אַזוי װעט ער זיך האַרציק
דערפֿרײען. [15]און װעסט רעדן צו אים, און װעסט אַרײַנטאָן
די װערטער אין זײַן מויל, און איך װעל זײַן מיט דײַן מויל,
און מיט זײַן מויל, און װעל אײַך לערנען װאָס איר זאָלט טאָן.
[16]און ער װעט רעדן פֿאַר דיר צום פֿאָלק; און עס װעט זײַן,
ער װעט דיר זײַן פֿאַר אַ מויל, און דו װעסט אים זײַן װי אַ
גאָט. [17]און זאָלסט נעמען אין דײַן האַנט דעמדאָזיקן שטעקן,
װאָס מיט אים װעסטו טאָן די צייכנס.

[18]איז משה געגאַנגען און האָט זיך אומגעקערט צו זײַן שװער
יִתרון, און האָט צו אים געזאָגט: לאָמיך גײן, איך בעט דיך, און
זיך אומקערן צו מײַנע ברידער װאָס אין מִצרַיִם, און לאָמיך
זען אויב זײ לעבן נאָך. האָט יִתרוֹ געזאָגט צו משהן: גײ בשלום.

[19]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן אין מִדיָן: גײ קער זיך אום
קײן מִצרַיִם, װאָרום געשטאָרבן זײַנען די אַלע מענטשן װאָס
האָבן געזוכט דײַן לעבן.

[20]האָט משה גענומען זײַן װײַב און זײַנע זין, און האָט זײ

אַרויפגעזעצט אויף אַן אייזל, און ער האָט זיך אומגעקערט
קיין לאַנד מִצרַיִם. און משה האָט מיטגענומען דעם שטעקן
פון גאָט אין זיין האַנט.
21 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: ווען דו גייסט זיך אומקערן
קיין מִצרַיִם, מערק אַלע ווונדער וואָס איך האָב אַריינגעטאָן
אין דיין האַנט, אַז דו זאָלסט זיי טאָן פאַר פּרעהן; אָבער איך
וועל פעסט מאַכן זיין האַרץ, און ער וועט ניט אַוועקלאָזן דאָס
פאָלק. 22 און זאָלסט זאָגן צו פּרעהן: אַזוי האָט גאָט געזאָגט:
מיין ערשטגעבאָרענער זון איז ישׂראל; 23 און איך האָב צו דיר
געזאָגט: לאָז אַוועק מיין זון, ער זאָל מיר דינען, און דו ווילסט
אים ניט אַוועקלאָזן; זע, איך הרגע דיין ערשטגעבאָרענעם זון.
24 און עס איז געווען אונטערוועגס אין אַ האַרבעריק, האָט
אים באַגעגנט גאָט, און האָט אים געוואָלט טייטן. 25 האָט
צִפּוֹרָה גענומען אַ שאַרפן שטיין, און האָט אָפּגעשניטן די פאָר־
הויט פון איר זון, און האָט צוגערירט צו זיינע פיס; און זי האָט
געזאָגט: פאַרוואָר, אַ בלוט־חתן ביסטו מיר. 26 און ער האָט אים
אָפּגעלאָזט. דענסמאָל האָט זי דאָס געזאָגט „אַ בלוט־חתן“,
פון וועגן דער באַשניידונג.
27 און גאָט האָט געזאָגט צו אהרֹנען: גיי אַנטקעגן משהן צום
מדבר. איז ער געגאַנגען, און האָט אים באַגעגנט אויפן באַרג
פון גאָט, און ער האָט אים געקושט. 28 און משה האָט דערציילט
אַהרֹנען אַלע ווערטער פון גאָט, מיט וואָס ער האָט אים גע־
שיקט, און אַלע צייכנס וואָס ער האָט אים באַפוילן.
29 און משה און אַהרן זיינען געגאַנגען און האָבן איינגעזאַמלט
אַלע עלטסטע פון די קינדער פון ישׂראל. 30 און אַהרן האָט
גערעדט אַלע ווערטער, וואָס גאָט האָט גערעדט צו משהן, און
ער האָט געטאָן די צייכנס פאַר די אויגן פון פאָלק. 31 און דאָס
פאָלק האָט געגלויבט; און ווי זיי האָבן געהערט אַז גאָט האָט

געדאַכט אָן די קינדער פון ישׂראל, און אַז ער האָט געזען זייער
פּיין, אַזוי האָבן זיי זיך געניגט און זיך געבוקט.
ה 1און דערנאָך זיינען משה און אַהרן געקומען, און האָבן
געזאָגט צו פּרעהן: אַזוי האָט געזאָגט יהוה, דער גאָט פון
ישׂראל: לאָז אַוועק מיין פאָלק, זיי זאָלן האַלטן אַ יום־טוב צו
מיר אין דער מדבר. 2האָט פּרעה געזאָגט: ווער איז יהוה, אַז
איך זאָל צוהערן צו זיין קול, אַוועקצולאָזן ישׂראל? ניט איך
קען יהוה, און ניט איך וועל אויך אַוועקלאָזן ישׂראל. 3האָבן
זיי געזאָגט: דער גאָט פון די עִברים האָט זיך געטראָפן פאַר
אונדז. לאָמיר, איך בעט דיך, גיין דריי טעג וועגס אין דער
מדבר, און מיר וועלן שלאַכטן צו יהוה אונדזער גאָט, כּדי ער
זאָל אונדז ניט פלאָגן מיט אַ מגפה אָדער מיט שווערד. 4האָט
דער מלך פון מִצרַיִם צו זיי געזאָגט: נאָך וואָס, משה און אַהרן,
רייסט איר אָפּ דאָס פאָלק פון זיין אַרבעט? גייט צו אייערע
לאַסטאַרבעט. 5און פּרעה האָט געזאָגט: דאָס פאָלק פון
לאַנד איז שוין אַצונד אויך צו פיל, און איר ווילט זיי נאָך שטערן
פון זייערע לאַסטאַרבעט.
6און פּרעה האָט באַפוילן אין יענעם טאָג די צווינגערס
אין דעם פאָלק, און זיינע אויפזעערס, אַזוי צו זאָגן: 7איר זאָלט
מער ניט געבן דעם פאָלק שטרוי אויף צו מאַכן די ציגל, אַזוי
ווי נעכטן־אייערנעכטן. זיי אַליין זאָלן גיין, און זיך אָנקלייבן
שטרוי. 8און די צאָל ציגל, וואָס זיי האָבן געמאַכט נעכטן־
אייערנעכטן, זאָלט איר אַרויפלייגן אויף זיי; איר זאָלט דער־
פון ניט מינערן; וואָרום פויל זיינען זיי, דרום שרייען זיי, אַזוי צו
זאָגן: מיר ווילן גיין שלאַכטן צו אונדזער גאָט. 9זאָל די אַרבעט
שווערער זיין אויף די לייט, אַז זיי זאָלן זיין פאַרטאָן מיט
איר, און זיך ניט פאַרנעמען מיט פאַלשע גערייד.
10זיינען אַרויסגעגאַנגען די צווינגערס פון דעם פאָלק, און

זײַנע אויפזעערס, און האָבן געזאָגט צום פאָלק, אַזוי צו זאָגן:
אַזוי האָט געזאָגט פַּרעה: איך גיב אײַך ניט קיין שטרוי. 11 גייט
איר, קריגט אײַך שטרוי פון וווּ איר קענט געפינען; וואָרום פון
אײַער אַרבעט ווערט גאָרנישט געמינערט.
12 האָט זיך דאָס פאָלק צעשפּרייט איבערן גאַנצן לאַנד
מִצרַיִם, צו קלייבן זאַנגוואָרצל פאַר שטרוי. 13 און די צווינגערס
האָבן געטריבן, אַזוי צו זאָגן: ענדיקט אײַערע טאָגטעגלאַכע
אַרבעט, אַזוי ווי בעת עס איז געווען שטרוי. 14 און די
אויפזעערס פון די קינדער פון ישׂראל, וואָס די צווינגערס פון
פַּרעהן האָבן אויפגעזעצט איבער זיי, האָבן געקריגן געשלאָגן,
אַזוי צו זאָגן: פאַר וואָס האָט איר ניט געענדיקט אײַער סכום
ציגל אַזוי ווי פריער, אי נעכטן אי הײַנט?
15 זײַנען געקומען די אויפזעערס פון די קינדער פון ישׂראל,
און האָבן געשריִען צו פַּרעהן, אַזוי צו זאָגן: פאַרוואָס טוסטו
אַזוי צו דײַנע קנעכט? 16 קיין שטרוי ווערט ניט געגעבן דײַנע
קנעכט, און מע הייסט אונדז: מאַכט ציגל; און זע, דײַנע קנעכט
קריגן געשלאָגן, און די שולד איז אין דײַן פאָלק. 17 האָט ער
געזאָגט: פויל זײַט איר, פויל; דרום זאָגט איר: מיר ווילן גיין
שלאַכטן צו יהוה. 18 און אַצונד, גייט אַרבעט, וואָרום קיין
שטרוי וועט אײַך ניט געגעבן ווערן, און די צאָל ציגל מוזט איר
צושטעלן.
19 האָבן די אויפזעערס פון די קינדער פון ישׂראל זיך
געזען אין אַן אומגליק, צו מוזן זאָגן: איר טאָרט ניט מינערן פון
אײַערע טאָגטעגלאַכע ציגל. 20 און זיי האָבן געטראָפן משהן
און אַהרנען, שטייענדיק אַקעגן זיי, בײַ זייער אַרויסגיין פון
פַּרעהן; 21 און זיי האָבן צו זיי געזאָגט: זאָל גאָט אַראָפּקוקן
אויף אײַך, און משפּטן, וואָס איר האָט פאַרמיאוסט אונדזער
ריח אין די אויגן פון פַּרעהן, און אין די אויגן פון זײַנע קנעכט,
צו געבן אַ שווערד אין זייער האַנט אונדז צו הרגען.

[22]האָט משה זיך צוריקגעקערט צו גאָט, און האָט געזאָגט:
גאָט, פאַרוואָס טוסטו שלעכטס דעמדאָזיקן פאָלק? צו וואָס
גאָר האָסטו מיך געשיקט? [23]אַז זינט איך בין געקומען צו פּרעהן,
צו רעדן אין דיין נאָמען, באַגייט ער זיך נאָך ערגער מיט
דעמדאָזיקן פאָלק, און מציל זיין האָסטו ניט מציל געווען דיין
פאָלק.

ו [1]האָט גאָט געזאָגט צו משהן: אַצונד וועסטו זען וואָס איך
וועל טאָן צו פּרעהן; וואָרום דורך אַ שטאַרקער האַנט
וועט ער זיי אַוועקלאָזן, און דורך אַ שטאַרקער האַנט וועט
ער זיי אַרויסטרייבן פון זיין לאַנד.

וָאֵרָא

[2]און גאָט האָט גערעדט צו משהן, און האָט צו אים געזאָגט:
איך בין יהוה; [3]און איך האָב זיך באַוויזן צו אַברהמען, צו יצחקן,
און צו יעקבן, ווי גאָט שַׁדַי, אָבער מיט מיין נאָמען יהוה האָב
איך זיך ניט געלאָזט דערקענען צו זיי. [4]און איך האָב אויך
אויפגעשטעלט מיין בונד מיט זיי, זיי צו געבן דאָס לאַנד כּנַעַן,
דאָס לאַנד פון זייער וווינשאַפט, וואָס זיי האָבן דערין געוווינט.
[5]און איך האָב אויך געהערט דאָס קרעכצן פון די קינדער פון
ישׂראל, וואָס די מִצרים פאַרקנעכטן זיי, און איך האָב געדאַכט
אָן מיין בונד. [6]דרום זאָג צו די קינדער פון ישׂראל: איך בין
יהוה, און איך וועל אײַך אַרויסציִען פון אונטער די לאַסטן
פון מִצרַיִם, און וועל אײַך מציל זיין פון זייער קנעכטשאַפט,
און איך וועל אײַך אויסלייזן מיט אַן אויסגעשטרעקטן אָרעם,
און מיט גרויסע משפּטים. [7]און איך וועל אײַך נעמען צו מיר
פאַר אַ פאָלק, און איך וועל אײַך זיין צום גאָט; און איר וועט
וויסן, אַז איך בין יהוה אײַער גאָט, וואָס האָט אײַך אַרויס-
געצויגן פון אונטער די לאַסטן פון מִצרַיִם. [8]און איך וועל אײַך

ברענגען אין דעם לאַנד, וואָס איך האָב אויפגעהויבן מיין האַנט[א],
עס צו געבן צו אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן, און איך
וועל עס געבן צו אײַך פאַר אַן אַרב; איך בין יהוה.

9 האָט משה אַזוי גערעדט צו די קינדער פון ישׂראל, אָבער
זיי האָבן ניט צוגעהערט צו משהן פון קורץ געמיט און פון
שווערער אַרבעט.

10 און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 11 גיי רעד
צו פּרעה דעם מלך פון מִצרַיִם, ער זאָל אַוועקלאָזן די קינדער
פון ישׂראל פון זיין לאַנד. 12 האָט משה גערעדט פאַר גאָט,
אַזוי צו זאָגן: זע, די קינדער פון ישׂראל האָבן ניט צוגעהערט
צו מיר, הײַנט ווי וועט פּרעה מיך צוהערן, אַז איך האָב פאַר־
שטאָפּטע ליפּן?

13 און גאָט האָט גערעדט צו משהן און צו אַהרֹנען, און זיי
באַפוילן צו די קינדער פון ישׂראל, און צו פּרעה דעם מלך
פון מִצרַיִם, כּדי אַרויסצופירן די קינדער פון ישׂראל, פון לאַנד
מִצרַיִם.

14 דאָס זיינען די הויפּטן פון זייערע פּאָטערהייזער: די
זין פון ראובן, ישׂראלס בכור: חנוך, און פּלוא, חצרון, און
כּרמי. דאָס זיינען די משפּחות פון ראובן. 15 און די זין פון
שמעונען: ימואל, און ימין, און אוהד, און יכין, און צוחר, און
שאול דער זון פון אַ כּנַעֲנית. דאָס זיינען די משפּחות פון שמעון.
16 און דאָס זיינען די נעמען פון לֵוִיס זין, לויט זייערע געבורטן:
גרשון, און קהת, און מררי. און די יאָרן פון לֵוִיס לעבן זיינען
געווען הונדערט און זיבן און דרייסיק יאָר. 17 די זין פון
גרשונען: לִבני, און שמעי, לויט זייערע משפּחות. 18 און די זין
פון קהתן: עמרם, און יצהר, און חברון, און עוזיאל. און די
יאָרן פון קהתס לעבן זיינען געווען הונדערט און דריי און

[א] ד׳ ה׳ געשוואָרן.

דרייסיק יאָר. [19]און די זין פון מְרָרִין: מַחלי, און מושי. דאָס
זיינען די משפחות פון לֵוִי לויט זייערע געבורטן. [20]און
עַמְרָם האָט זיך גענומען זיין מומע יוֹכֶבֶדן פאַר אַ ווייב, און זי
האָט אים געבאָרן אַהרֹנען און משהן. און די יאָרן פון עַמְרָמס
לעבן זיינען געווען הונדערט און זיבן און דרייסיק יאָר. [21]און
די זין פון יִצְהָרן: קֹרַח, און נֶפֶג, און זִכרי. [22]און די זין פון
עוזיאֵלן: מישָאֵל, און אֶלצָפָן, און סִתרי. [23]און אַהרן האָט זיך
גענומען אֱלישֶבַע די טאָכטער פון עַמינָדָבן, די שוועסטער פון
נַחשונען, פאַר אַ ווייב, און זי האָט אים געבאָרן נָדָבן, און
אֲביהואן, אֶלעָזָרן, און איתָמָרן. [24]און די זין פון קֹרחן: אַסיר, און
אֶלקָנָה, און אֲביאָסָף. דאָס זיינען די משפחות פון די קָרחים.
[25]און אֶלעָזָר דער זון פון אַהרֹנען האָט זיך גענומען איינע פון
די טעכטער פון פּוטיאֵלן זיך פאַר אַ ווייב; און זי האָט אים
געבאָרן פּינחסן. דאָס זיינען די הויפּטן פון די פאָטערהייזער
פון די לְוִיִם לויט זייערע משפחות. [26]דאָס זיינען אַהרן און
משה, וואָס גאָט האָט צו זיי געזאָגט: ציט אַרויס די קינדער פון
ישׂראל פון לאַנד מִצרַיִם לויט זייערע מחנות. [27]זיי זיינען
דאָס די וואָס האָבן גערעדט צו פַּרעה דעם מלך פון מִצרַיִם,
כּדי אַרויסצוציען די קינדער פון ישׂראל פון מִצרַיִם. דאָס
זיינען משה און אהרן.

[28]און עס איז געווען אין דעם טאָג וואָס גאָט האָט גערעדט
צו משהן אין לאַנד מִצרַיִם, [29]האָט גאָט געזאָגט צו משהן, אַזוי
צו זאָגן: איך בין יהוה; רעד צו פַּרעה דעם מלך פון מִצרַיִם
אַלץ וואָס איך רעד צו דיר. [30]האָט משה געזאָגט פאַר גאָט:
איך האָב דאָך פאַרשטאָפּטע ליפּן, און ווי וועט פַּרעה צוהערן
צו מיר?

ז [1]האָט גאָט געזאָגט צו משהן: זע, איך האָב דיך געמאַכט
ווי אַ גאָט צו פַּרעהן, און אַהרן דיין ברודער וועט זיין

דיין נביא. 2דו וועסט רעדן אַלץ וואָס איך וועל דיר
באַפעלן, און אַהרן דיין ברודער וועט רעדן צו פּרעהן, ער זאָל
אַוועקלאָזן די קינדער פון ישׂראל פון זיין לאַנד. 3און איך וועל
האַרט מאַכן פּרעהס האַרץ, און וועל מערן מיינע צייכנס און
מיינע ווונדער אין לאַנד מִצרַיִם. 4אָבער פּרעה וועט ניט צו־
הערן צו אַייך, און איך וועל אַרויפטאָן מיין האַנט אויף מִצרַיִם,
און וועל אַרויסציִען מיינע מחנות, מיין פאָלק, די קינדער פון
ישׂראל, פון לאַנד מִצרַיִם, מיט גרויסע משפּטים. 5און די
מִצרים וועלן וויסן, אַז איך בין יהוה, ווען איך וועל אויס־
שטרעקן מיין האַנט אויף מִצרַיִם, און וועל אַרויסציִען די
קינדער פון ישׂראל פון צווישן זיי.
6האָבן משה און אַהרן אַזוי געטאָן; אַזוי ווי גאָט האָט זיי
באַפוילן, אַזוי האָבן זיי געטאָן. 7און משה איז געווען אַ מאַן
פון אַכציק יאָר, און אַהרן אַ מאַן פון דריי און אַכציק יאָר, ווען
זיי האָבן גערעדט צו פּרעהן.
8און גאָט האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרנען, אַזוי צו
זאָגן: 9אַז פּרעה וועט רעדן צו אַייך, אַזוי צו זאָגן: גיט פון אַייך
אַ ווונדער; זאָלסטו זאָגן צו אַהרנען: נעם דיין שטעקן, און טו
אַ וואָרף פאַר פּרעהן, וועט ער ווערן אַ שלאַנג.
10זיינען משה און אַהרן געקומען צו פּרעהן, און זיי האָבן
אַזוי געטאָן, ווי גאָט האָט באַפוילן; און אַהרן האָט אַ וואָרף
געטאָן זיין שטעקן פאַר פּרעהן, און פאַר זיינע קנעכט, און
ער איז געוואָרן אַ שלאַנג.
11האָט אויך פּרעה גערופן די חכמים און די מכשפים, און
אויך זיי, די חַרטומים פון מִצרַיִם, האָבן געטאָן דעסגלייכן מיט
זייערע פאַרבאָרגענע קונצן. 12און זיי האָבן אַ וואָרף געטאָן
איטלאַכער זיין שטעקן, און זיי זיינען געוואָרן שלאַנגען; אָבער
אַהרנס שטעקן האָט איינגעשלונגען זייערע שטעקנס.

13און פּרעהס האַרץ איז געבליבן פעסט, און ער האָט ניט צוגעהערט צו זיי, אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט.

14און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: פּרעהס האַרץ איז האַרט, ער וויל ניט אַוועקלאָזן דאָס פאָלק. 15גיי צו פּרעהן אין דער פרי; זע, ער גייט אַרויס צום וואַסער, וועסטו זיך שטעלן אים אַנטקעגן, ביים ברעג טייך, און דעם שטעקן וואָס איז פאַר־קערט געוואָרן אין אַ שלאַנג, זאָלסטו נעמען אין דיין האַנט.
16און זאָלסט זאָגן צו אים: יהוה, דער גאָט פון די עִברים, האָט מיך געשיקט צו דיר, אַזוי צו זאָגן: לאָז אַוועק מיין פאָלק, זיי זאָלן מיר דינען אין דער מדבר; און זע, האָסט ניט צוגעהערט ביז אַהער. 17האָט גאָט אַזוי געזאָגט: דערמיט וועסטו וויסן, אַז איך בין יהוה: זע, איך שלאָג מיט דעם שטעקן וואָס אין מיין האַנט, אויפן וואַסער וואָס אין טייך, און עס וועט פאַרקערט ווערן אין בלוט. 18און די פיש וואָס אין טייך וועלן אויסשטאַרבן, און דער טייך וועט פאַרשטונקען ווערן, און די מִצרים וועלן זיך עקלען צו טרינקען וואַסער אויסן טייך.

19און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: זאָג צו אַהרנען: נעם דיין שטעקן, און שטרעק אויס דיין האַנט אויף די וואַסערן פון מִצרַיִם, אויף זייערע שטראָמען, אויף זייערע טייכן, און אויף זייערע געמויזאַכצן, און אויף אַלע זייערע אָנזאַמלונגען פון וואַסער, און זיי זאָלן ווערן בלוט; און עס זאָל זיין בלוט אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם, סיי אין הילצערנע כּלים, סיי אין שטיינערנע.

20האָבן משה און אהרן אַזוי געטאָן, ווי גאָט האָט באַפוילן. און ער האָט אויפגעהויבן דעם שטעקן, און האָט געשלאָגן דאָס וואַסער וואָס אין טייך, פאַר די אויגן פון פּרעהן, און פאַר די אויגן פון זיינע קנעכט; און דאָס גאַנצע וואַסער וואָס אין טייך

איז פֿאַרקערט געוואָרן אין בלוט. [21]און די פֿיש וואָס אין טייך
זיינען אויסגעשטאָרבן, און דער טייך איז פֿאַרשטונקען געוואָרן,
און די מִצרים האָבן ניט געקענט טרינקען וואַסער אויסן טייך;
און דאָס בלוט איז געווען אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם.

[22]האָבן די חַרטומים פֿון מִצרַיִם געטאָן דעסגלייכן מיט
זייערע פֿאַרבאָרגענע קונצן; און פַּרעהס האַרץ איז געבליבן
פֿעסט, און ער האָט ניט צוגעהערט צו זיי; אַזוי ווי גאָט האָט
גערעדט. [23]און פַּרעה האָט זיך אומגעקערט און איז אַרייַנ־
געגאַנגען אין זיין הויז, און האָט אויך דאָס ניט גענומען צום האַרצן.
[24]און אַלע מִצרים האָבן געגראָבן אַרום טייך נאָך וואַסער צום
טרינקען, וואָרום זיי האָבן ניט געקענט טרינקען פֿון די וואַסערן
פֿון טייך. [25]און עס זיינען דערפֿילט געוואָרן זיבן טעג, נאָכ־
דעם ווי גאָט האָט געשלאָגן דעם טייך.

[26]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: קום צו פַּרעהן, און זאָג
צו אים: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: לאָז אַוועק מיין פֿאָלק, זיי זאָלן
מיר דינען. [27]און אויב דו ווילסט זיי ניט אַוועקלאָזן, אָט
פּלאָג איך דיין גאַנצן גבול מיט פֿרעש. [28]און דער טייך וועט
ווידמענען פֿרעש, און זיי וועלן אַרויפֿגיין, און וועלן קומען אין
דיין הויז, און אין דיין שלאָפֿקאַמער, און אויף דיין בעט, און
אין הויז פֿון דיינע קנעכט, און אויף דיין פֿאָלק, און אין דיינע
אויוונס, און אין דיינע טייגמולטערס. [29]אי אויף דיר, אי אויף
דיין פֿאָלק, אי אויף אַלע דיינע קנעכט, וועלן אַרויפֿגיין די
פֿרעש.

ח [1]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: זאָג צו אַהרֹנען: שטרעק
אויס דיין האַנט מיט דיין שטעקן אויף די שטראָמען, אויף
די טייכן, און אויף די געמויזאַכצן, און ברענג אַרויף פֿרעש
אויפֿן לאַנד מִצרַיִם. [2]און אַהרן האָט אויסגעשטרעקט זיין

האַנט אויף די וואַסערן פון מִצרַיִם, און די פרעש זיינען אַרויפ־
געגאַנגען, און האָבן באַדעקט דאָס לאַנד מִצרַיִם. [3]האָבן די
חַרטומים געטאָן דעסגלייכן מיט זייערע פאַרבאָרגענע קונצן,
און זיי האָבן אַרויפגעבראַכט פרעש אויפן לאַנד מִצרַיִם.

[4]און פַּרעה האָט גערופן משהן און אַהרֹנען, און האָט
געזאָגט: בעט צו יהוה, ער זאָל אָפּטאָן די פרעש פון מיר און פון
מיין פאָלק, און איך וועל אַוועקלאָזן דאָס פאָלק, זיי זאָלן
שלאַכטן צו יהוה. [5]האָט משה געזאָגט צו פַּרעהן: האָב דעם
כּבוד איבער מיר; אויף ווען זאָל איך בעטן פאַר דיר, און
פאַר דיינע קנעכט, און פאַר דיין פאָלק, צו פאַרשניידן די
פרעש פון דיר, און פון דיינע הייזער, אַז נאָר אין טייך זאָלן
זיי בלייבן? [6]האָט ער געענטפערט: אויף מאָרגן. האָט ער
געזאָגט: אַזוי ווי דיין וואָרט! כּדי זאָלסט וויסן, אַז ניטאָ אַזאַ
ווי יהוה אונדזער גאָט. [7]און די פרעש וועלן זיך אָפּטאָן פון דיר,
און פון דיינע הייזער, און פון דיינע קנעכט, און פון דיין פאָלק;
נאָר אין טייך וועלן זיי בלייבן.

[8]זיינען משה און אַהרן אַרויסגעגאַנגען פון פַּרעהן, און משה
האָט געשריען צו גאָט פון וועגן די פרעש וואָס ער האָט אַרויפ־
געטאָן אויף פַּרעהן. [9]און גאָט האָט געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט
פון משהן, און די פרעש זיינען אויסגעשטאָרבן פון די הייזער,
פון די הויפן, און פון די פעלדער. [10]און מע האָט זיי צונויפ־
געשאַרט הויפנס אויף הויפנס, און דאָס לאַנד איז פאַרשטונקען
געוואָרן.

[11]און ווי פַּרעה האָט געזען, אַז עס איז געוואָרן אַ דער־
לייכטערונג, אַזוי האָט ער האַרט געמאַכט זיין האַרץ, און האָט
ניט צוגעהערט צו זיי; אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט.

[12]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: זאָג צו אַהרֹנען: שטרעק

אויס דיין שטעקן, און שלאָג דעם שטויב פֿון דער ערד, און ער
זאָל ווערן אומגעציפֿער אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם. 13 האָבן זיי
אַזוי געטאָן; און אַהרן האָט אויסגעשטרעקט זיין האַנט מיט
זיין שטעקן, און ער האָט געשלאָגן דעם שטויב פֿון דער ערד,
און עס איז געוואָרן אומגעציפֿער אויף מענטשן און אויף
בהמות; דער גאַנצער שטויב פֿון דער ערד איז געוואָרן
אומגעציפֿער אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם. 14 און די חַרטומים האָבן
דעסגלייכן געאַרבעט מיט זייערע פֿאַרבאָרגענע קונצן אַרויס־
צוברענגען אומגעציפֿער, אָבער זיי האָבן ניט געקענט. און
דאָס אומגעציפֿער איז געווען אויף מענטשן און אויף בהמות.
15 און די חַרטומים האָבן געזאָגט צו פַּרעהן: אַ פֿינגער פֿון גאָט
איז דאָס. אָבער פַּרעהס האַרץ איז געבליבן פֿעסט, און ער
האָט ניט צוגעהערט צו זיי; אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט.

16 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: פֿעדער זיך אין דער פֿרי,
און שטעל זיך פֿאַר פַּרעהן; זע, ער גייט אַרויס צום וואַסער,
זאָלסטו זאָגן צו אים: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: לאָז אַוועק מיין
פֿאָלק, זיי זאָלן מיר דינען. 17 וואָרום אויב דו לאָזט ניט אַוועק
מיין פֿאָלק, אָט שיק איך אָן אויף דיר, און אויף דיינע קנעכט,
און אויף דיין פֿאָלק, און אין דיינע הייזער, אַ געמיש פֿליגן, און
די הייזער פֿון מִצרַיִם וועלן אָנגעפֿילט ווערן מיט דעם געמיש
פֿליגן, און אויך די ערד וואָס זיי זיינען אויף איר. 18 און איך
וועל אָפּזונדערן אין יענעם טאָג דאָס לאַנד גוֹשֶן, וואָס מיין
פֿאָלק האַלט זיך אויף דעריין, אַז דאָס געמיש פֿליגן זאָל דאָרטן
ניט זיין, כּדי זאָלסט וויסן, אַז איך, יהוה, בין אין לאַנד. 19 און
איך וועל מאַכן אַן אָפּשיידונג צווישן מיין פֿאָלק און צווישן
דיין פֿאָלק. אויף מאָרגן וועט געשען דערדאָזיקער צייכן.
20 און גאָט האָט אַזוי געטאָן: און עס איז געקומען אַ געדיכט
געמיש פֿליגן אין הויז פֿון פַּרעהן, און אין הויז פֿון זיינע קנעכט,

און אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם. דאָס לאַנד איז פֿאַרוויסט געוואָרן
פֿון וועגן דעם געמיש פֿליגן.

21 האָט פַּרעה גערופֿן משהן און אַהרֹנען, און האָט געזאָגט:
גייט שלאַכט צו אײַער גאָט אין לאַנד. 22 האָט משה געזאָגט:
עס איז ניט רעכט אַזוי צו טאָן, וואָרום די אומווערדיקייט פֿון
די מִצרים וועלן מיר שלאַכטן צו יהוה אונדזער גאָט; זע, אַז מיר
וועלן שלאַכטן די אומווערדיקייט פֿון די מִצרים פֿאַר זייערע
אויגן, צי וועלן זיי אונדז ניט פֿאַרשטיינען? 23 דריי טעג וועגס
וועלן מיר גיין אין דער מדבר, און מיר וועלן שלאַכטן צו
יהוה אונדזער גאָט, אַזוי ווי ער וועט אונדז הייסן. 24 האָט פַּרעה
געזאָגט: איך וועל אײַך אַוועקלאָזן, איר זאָלט שלאַכטן צו
יהוה אײַער גאָט אין דער מדבר, נאָר זייער ווייט זאָלט איר
ניט גיין. בעט פֿאַר מיר. 25 האָט משה געזאָגט: זע, איך גיי
אַרויס פֿון דיר, און וועל בעטן צו יהוה, אַז דאָס געמיש פֿליגן
זאָל זיך מאָרגן אָפּטאָן פֿון פַּרעהן, פֿון זײַנע קנעכט, און פֿון
זײַן פֿאָלק; זאָל אָבער פַּרעה ניט ווידער מאַכן געשפּעט, ניט
אַוועקצולאָזן דאָס פֿאָלק צו שלאַכטן צו יהוה.

26 און משה איז אַרויסגעגאַנגען פֿון פַּרעהן, און האָט געבעטן
צו גאָט. 27 און גאָט האָט געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט פֿון משהן,
און האָט אָפּגעטאָן דאָס געמיש פֿליגן, פֿון פַּרעהן, פֿון זײַנע
קנעכט, און פֿון זײַן פֿאָלק; ניט אַן איינציקע איז געבליבן.

28 אָבער פַּרעה האָט אויך דאָס מאָל האַרט געמאַכט זײַן
האַרץ, און האָט ניט אַוועקגעלאָזן דאָס פֿאָלק.

ט 1 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: קום צו פַּרעהן, און רעד
צו אים: אַזוי האָט געזאָגט יהוה, דער גאָט פֿון די עִבֿרים:
לאָז אַוועק מײַן פֿאָלק, זיי זאָלן מיר דינען. 2 וואָרום אויב דו
ווילסט ניט אַוועקלאָזן, און האַלטסט זיי נאָך ווײַטער, 3 זע, וועט

די האַנט פון גאָט זיין אויף דיין פי וואָס אין פעלד, אויף די פערד, אויף די אייזלען, אויף די קעמלען, אויף די רינדער, און אויף די שאָף; אַ זייער שווערע מגפה. [4]און גאָט וועט אָפּזונדערן צווישן דעם פי פון ישראל און צווישן דעם פי פון מִצרַיִם, און פון אַלץ וואָס געהערט צו די קינדער פון ישׂראל וועט גאָרנישט שטאַרבן. [5]און גאָט האָט געמאַכט אַ צייט, אַזוי צו זאָגן: מאָרגן וועט גאָט טאָן דידאָזיקע זאַך אין לאַנד.

[6]און גאָט האָט געטאָן דידאָזיקע זאַך אויף מאָרגן, און דאָס גאַנצע פי פון מִצרַיִם איז אויסגעשטאָרבן, אָבער פון דעם פי פון די קינדער פון ישראל איז אַן איינציקס ניט געשטאָרבן. [7]און פַּרעה האָט געשיקט, ערשט פון דעם פי פון ישׂראל איז צומאָל אַן איינציקס ניט געשטאָרבן. אָבער פַּרעהס האַרץ איז געבליבן האַרט, און ער האָט ניט אַוועקגעלאָזן דאָס פאָלק.

[8]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן און צו אַהרֹנען: נעמט אײַך אײַערע פולע הויפנס אַש פון אַ קאַלכאויוון, און משה זאָל עס אַ וואָרף טאָן אַקעגן הימל, פאַר די אויגן פון פַּרעהן. [9]און עס וועט ווערן צו שטויב איבערן גאַנצן לאַנד מצרים, און ווערן אַ גרינד וואָס שלאָגט אויס אין בלאָטערן, אויף מענטשן און אויף בהמות, אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם.

[10]האָבן זיי גענומען אַש פון אַ קאַלכאויוון, און זיי האָבן זיך געשטעלט פאַר פַּרעהן, און משה האָט עס אַ וואָרף געטאָן אַקעגן הימל, און עס איז געוואָרן אַ גרינד וואָס שלאָגט אויס אין בלאָטערן, אויף מענטשן און אויף בהמות. [11]און די חַרטומים האָבן ניט געקענט שטיין פאַר משהן פון וועגן דעם גרינד, וואָרום דער גרינד איז געווען אויף די חַרטומים אַזוי ווי אויף גאַנץ מִצרַיִם.

[12]אָבער גאָט האָט פעסט געמאַכט פַּרעהס האַרץ, און ער

האָט ניט צוגעהערט צו זיי; אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט צו משהן.

13און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: פעדער זיך אין דער פרי,
און שטעל זיך פאַר פּרעהן, און זאָג צו אים: אַזוי האָט געזאָגט
יהוה דער גאָט פון די עִברים: לאָז אַוועק מיין פאָלק, זיי זאָלן
מיר דינען. 14ווייל דאָס מאָל שיק איך אָן אַלע מיינע פּלאָגן
אויף דיר גופא, אויף דיינע קנעכט, און אויף דיין פאָלק, כּדי
זאָלסט וויסן, אַז ניטאָ אַזאַ ווי איך אויף דער גאַנצער
ערד. 15וואָרום איך וואָלט אַצונד אויסגעשטרעקט מיין האַנט,
און וואָלט געשלאָגן דיך און דיין פאָלק מיט אַ מגפה, אַז דו
וואָלסט פאַרטיליגט געוואָרן פון דער ערד. 16און נאָר דרום
האָב איך דיך געלאָזט באַשטיין, כּדי דיר צו ווייזן מיין כּוח,
און כּדי מע זאָל דערציילן מיין נאָמען איבער דער גאַנצער
ערד. 17נאָך אַלץ דערהייבסטו זיך אַקעגן מיין פאָלק, זיי
ניט אַוועקצולאָזן. 18זע, איך מאַך רעגענען מאָרגן אין דער
צייט זייער אַ שווערן האָגל, וואָס אַזאַ ווי ער איז ניט געווען אין
מִצרַיִם פון דעם טאָג וואָס זי איז געגרונטפעסט געוואָרן און
ביז אַצונד. 19און אַצונד שיק אַריינטרייבן דיין פי, און אַלץ
וואָס דו האָסט אין פעלד; יעטוועדער מענטש און בהמה וואָס
וועט זיך געפינען אין פעלד, און וועט ניט אַריינגענומען ווערן
אין הויז, וועט אויף זיי נידערן דער האָגל, און זיי וועלן
שטאַרבן.

20דער פון פּרעהס דינער וואָס האָט מורא געהאַט פאַר
גאָטס וואָרט, האָט געמאַכט אַנטרינען זיינע קנעכט און זיין פי
אין די הייזער. 21און ווער עס האָט ניט געטאָן זיין האַרץ אויף
גאָטס וואָרט, האָט איבערגעלאָזן זיינע קנעכט און זיין פי אין
פעלד.

22און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דיין האַנט

אַקעגן הימל, און זאָל ווערן אַ האָגל אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם,
אויף מענטשן, און אויף בהמות, און אויף אַלע קרייטאַכער פון
פעלד, אין לאַנד מִצרַיִם.
[23]האָט משה אויסגעשטרעקט זיין שטעקן אַקעגן הימל, און
גאָט האָט געגעבן דונערן און האָגל, און אַ פייער איז אַראָפּ־
געגאַנגען אויף דער ערד; און גאָט האָט געמאַכט רעגענען אַ
האָגל אויפן לאַנד מִצרַיִם. [24]און עס איז געווען אַ האָגל, מיט אַ
פלאַקעריקן פייער אין מיטן האָגל, זייער אַ שווערער, וואָס
אַזאַ ווי ער איז ניט געווען אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם, פון זינט עס
איז געוואָרן צום פאָלק. [25]און דער האָגל האָט איינגעשלאָגן
אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם אַלץ וואָס אויפן פעלד, פון אַ מענטשן
ביז אַ בהמה; אויך יעטוועדער קרייטאַכץ פון פעלד האָט
דער האָגל אויסגעשלאָגן, און יעטוועדער בוים פון פעלד האָט
ער צעבראָכן. [26]נאָר אין לאַנד גושֶן, וואָס דאָרטן זיינען
געווען די קינדער פון ישׂראל, איז קיין האָגל ניט געווען.
[27]האָט פּרעה געשיקט און גערופן משהן און אַהרנען, און
ער האָט צו זיי געזאָגט: איך האָב געזינדיקט דאָס מאָל; יהוה
איז גערעכט, און איך און מיין פאָלק זיינען אומגערעכט.
[28]בעט צו יהוה, און זאָל זיין גענוג די דונערן פון גאָט און דער
האָגל, און איך וועל אייך אַוועקלאָזן, און איר וועט מער ניט
בלייבן. [29]האָט משה צו אים געזאָגט: ווי איך גיי אַרויס פון
שטאָט, וועל איך אויסשפּרייטן מיינע הענט צו יהוה; וועלן די
דונערן אויפהערן, און דער האָגל וועט מער ניט זיין; כּדי
זאָלסט וויסן אַז צו יהוה געהערט די ערד. [30]און דו און דיינע
קנעכט–איך וויס, אַז איר האָט נאָך אַלץ ניט מורא פאַר גאָט
יהוה.
[31]און דער פלאַקס און דער גערשט זיינען אויסגעשלאָגן
געוואָרן, וואָרום דער גערשט איז געווען אין זאַנג, און דער

פלאַקס אין בליִאונג. [32]אָבער דער ווייץ און דער טונקלווייץ
זיינען ניט אויסגעשלאָגן געוואָרן, ווייל זיי ווערן שפּעט צייטיק.

[33]און משה איז אַרויסגעגאַנגען פון פּרעהן אויסן שטאָט,
און האָט אויסגעשפּרייט זיינע הענט צו גאָט, און די דונערן
און דער האָגל האָבן אויפגעהערט, און דער רעגן האָט מער
ניט געגאָסן אויף דער ערד.

[34]און ווי פּרעה האָט געזען, אַז דער רעגן און דער האָגל
און די דונערן האָבן אויפגעהערט, אַזוי האָט ער ווייטער
געזינדיקט, און האָט האַרט געמאַכט זיין האַרץ, ער און זיינע
קנעכט. [35]און פּרעהס האַרץ איז געבליבן פעסט, און ער
האָט ניט אַוועקגעלאָזן די קינדער פון ישׂראל; אַזוי ווי גאָט
האָט גערעדט דורך משהן.

בֹּא

י [1]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: קום צו פּרעהן, וואָרום
איך האָב האַרט געמאַכט זיין האַרץ, און דאָס האַרץ פון
זיינע קנעכט, כּדי איך זאָל טאָן מיינע דאָזיקע צייכנס צווישן
אים; [2]און כּדי זאָלסט דערציילן אין די אויערן פון דיין זון,
און פון דיין זונס זון, וואָס איך האָב אָנגעטאָן מִצרַיִם, און מיינע
צייכנס וואָס איך האָב געמאַכט צווישן זיי; און איר זאָלט וויסן,
אַז איך בין יהוה.

[3]זיינען משה און אַהרן געקומען צו פּרעהן, און זיי האָבן
צו אים געזאָגט: אַזוי האָט געזאָגט יהוה דער גאָט פון די עִבֿרים:
ביז וואַנען וועסטו זיך ניט וועלן בייגן פאַר מיר? לאָז אַוועק
מיין פאָלק, זיי זאָלן מיר דינען. [4]וואָרום אויב דו ווילסט ניט
אַוועקלאָזן מיין פאָלק, אָט ברענג איך מאָרגן אַ היישעריק אין
דיין גבול. [5]און ער וועט פאַרדעקן דעם אָנבליק פון דער

ערד, אַז מע וועט ניט קענען אַרויסזען די ערד; און ער וועט אויפעסן דעם רעשט פון דער אַנטרינונג, וואָס אײַך איז געבליבן פון דעם האָגל, און וועט אויפעסן יעטוועדער בוים וואָס וואַקסט בײַ אײַך אויפן פעלד. [6]און אָנגעפילט וועלן ווערן דײַנע הײַזער, און די הײַזער פון אַלע דײַנע קנעכט, און די הײַזער פון גאַנץ מִצרַיִם; וואָס דײַנע עלטערן און דײַנע עלטערנס עלטערן האָבן ניט געזען פון דעם טאָג, וואָס זיי זײַנען געווען אויף דער ערד, און ביז הײַנטיקן טאָג.–און ער האָט זיך אומגעקערט, און איז אַרויסגעגאַנגען פון פַּרעהן.

[7]האָבן פַּרעהס קנעכט צו אים געזאָגט: ביז וואַנען וועט דערדאָזיקער אונדז זײַן פאַר אַ שטרויכלונג? לאָז אַוועק די לײַט, און זאָלן זיי דינען יהוה זייער גאָט. צי נאָך ווייסטו ניט אַז מִצרַיִם גייט אונטער?

[8]האָט מען אומגעקערט משהן און אַהרנען צו פַּרעהן, און ער האָט צו זיי געזאָגט: גייט דינט יהוה אײַער גאָט; אָבער ווער און ווער זײַנען די גייער? [9]האָט משה געזאָגט: מיט אונדזערע יונגע און מיט אונדזערע אַלטע וועלן מיר גיין; מיט אונדזערע זין און מיט אונדזערע טעכטער, מיט אונדזערע שאָף און מיט אונדזערע רינדער וועלן מיר גיין; וואָרום אַ יום־טוב צו יהוה איז בײַ אונדז. [10]האָט ער צו זיי געזאָגט: זאָל יהוה אַזוי זײַן מיט אײַך, ווי איך וועל אײַך אַוועקלאָזן מיט אײַערע געזינטן! זעט, אַז איר האָט עפּעס שלעכטס אין אויסקוק. [11]ניט אַזוי! גייט אַקאָרשט איר מענער און דינט יהוה, וואָרום דאָס איז דאָך וואָס איר פאַרלאַנגט.–און מע האָט זיי אַרויסגעטריבן פון פאַר פַּרעהן.

[12]האָט גאָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דײַן האַנט אויפן לאַנד מִצרַיִם וועגן דעם הײשעריק, און ער וועט אַרויפגיין אויפן לאַנד מִצרַיִם, און וועט אויפעסן יעטוועדער קרײַטאַכץ

פון דער ערד, אַלץ וואָס דער האָגל האָט איבערגעלאָזן.
13 און משה האָט אויסגעשטרעקט זיין שטעקן אויפֿן לאַנד
מִצרַיִם, און גאָט האָט געטריבן אַ מזרח־ווינט אויפֿן לאַנד יענעם
גאַנצן טאָג און די גאַנצע נאַכט; ווי עס איז געוואָרן פֿרימאָרגן,
אַזוי האָט דער מזרח־ווינט אָנגעטראָגן דעם היישעריק. 14 און
דער היישעריק איז אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן גאַנצן לאַנד מִצרַיִם,
און האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אין דעם גאַנצן גבול פֿון מִצרַיִם
זייער שווער; ניט פֿאַר אים איז געווען אַזאַ היישעריק ווי ער,
און ניט נאָך אים וועט זיין אַזאַ. 15 און ער האָט פֿאַרדעקט דעם
אָנבליק פֿון דער גאַנצער ערד, און די ערד איז פֿינצטער
געוואָרן; און ער האָט אויפֿגעגעסן יעטוועדער קרייטאַכץ פֿון
דער ערד, און יעטוועדער פּרוכט פֿון בוים, וואָס דער האָגל
האָט איבערגעלאָזן; און עס איז ניט געבליבן קיין גרינס פֿון אַ
בוים אָדער פֿון אַ קרייטאַכץ פֿון פֿעלד אין גאַנצן לאַנד
מִצרַיִם.

16 האָט פּרעה גערופֿן אויף גיך משהן און אהרנען, און האָט
געזאָגט: איך האָב געזינדיקט צו יהוה אײַער גאָט, און צו אײַך.
17 און אַצונד פֿאַרגיב, איך בעט דיך, מיין חטא בלויז דאָס מאָל,
און בעט צו יהוה אײַער גאָט, ער זאָל אָפּטאָן פֿון מיר נאָר
דידאָזיקע פּעסט.

18 איז ער אַרויסגעגאַנגען פֿון פּרעהן, און האָט געבעטן צו
גאָט. 19 און גאָט האָט פֿאַרקערט זייער אַ שטאַרקן מערבֿ־ווינט,
וואָס האָט אַוועקגעטראָגן דעם היישעריק, און האָט אים אַרײַנ־
געשטופּט אין ים־סוף; ניט אַן אײנציקער היישעריק איז געבליבן
אין גאַנצן גבול פֿון מִצרַיִם.

20 אָבער גאָט האָט פֿעסט געמאַכט פּרעהס האַרץ, און ער
האָט ניט אַוועקגעלאָזן די קינדער פֿון ישׂראל.

21 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דיין האַנט

אַקעגן הימל, און זאָל ווערן אַ פינצטערניש איבערן לאַנד
מִצרַיִם, אַז מע זאָל קענען אָנטאַפּן די פינצטערניש.
22 האָט משה אויסגעשטרעקט זיין האַנט אַקעגן הימל, און
עס איז געווען אַ שטאָקפינצטערניש אין גאַנצן לאַנד מִצרַיִם
דריי טעג. 23 זיי האָבן איינער דעם אַנדערן ניט געזען, און זיי
האָבן זיך קיינער ניט אויפגעהויבן פון זיין אָרט דריי טעג.
אָבער ביי אַלע קינדער פון ישׂראל איז געווען ליכטיק אין
זייערע וווינערטער.
24 האָט פּרעה גערופן משהן, און האָט געזאָגט: גייט דינט
יהוה; נאָר אײַערע שאָף און אײַערע רינדער זאָלן זיך אָפּ־
שטעלן; אײַערע געזינטן זאָלן אויך גיין מיט אײַך. 25 האָט משה
געזאָגט: אי דו מוזסט אונדז מיטגעבן שלאַכטאָפּפער און בראַנד־
אָפּפער, כּדי מיר זאָלן מקריב זיין צו יהוה אונדזער גאָט, 26 אי
אונדזער פי מוז מיטגיין מיט אונדז; ניט אַ קלוי זאָל איבער־
בלייבן; וואָרום דערפון וועלן מיר נעמען אויף צו דינען יהוה
אונדזער גאָט; און מיר ווייסן ניט מיט וואָס מיר וועלן דאַרפן
דינען יהוה, ביז מיר קומען אַהין.
27 אָבער גאָט האָט פעסט געמאַכט פּרעהס האַרץ, און ער
האָט זיי ניט געוואָלט אַוועקלאָזן. 28 און פּרעה האָט צו אים
געזאָגט: גיי אַוועק פון מיר; היט זיך, זאָלסט מער מיין פּנים ניט
זען, וואָרום אין דעם טאָג וואָס דו זעסט מיין פּנים, וועסטו
שטאַרבן. 29 האָט משה געזאָגט: האָסט ריכטיק גערעדט;
איך וועל מער ווידער דיין פּנים ניט זען.

יא 1 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: נאָך איין פּלאָג וועל איך
ברענגען אויף פּרעהן און אויף מִצרַיִם, דערנאָך וועט
ער אײַך אַוועקלאָזן פון דאַנען; אַז ער לאָזט אײַך אַוועק, וועט
ער אײַך טרייבנדיק אין גאַנצן אַרויסטרייבן פון דאַנען. 2 רעד

אַקאָרשט אין די אויערן פון פאָלק, זיי זאָלן אַנטלייען איטלאַכער
פון זיין חבר, און איטלאַכע פון איר חברטע, זילבערנע זאַכן
און גילדערנע זאַכן.

3און גאָט האָט געגעבן דעם פאָלק חן אין די אויגן פון
מִצרַיִם. אויך איז דער מאַן משה געווען זייער גרויס אין לאַנד
מִצרַיִם, אין די אויגן פון פַּרעהס קנעכט, און אין די אויגן פון
פאָלק.

4און משה האָט געזאָגט: אַזוי האָט גאָט געזאָגט: אַרום
האַלבע נאַכט וועל איך אַרויסגיין צווישן מִצרַיִם; 5און עס וועט
שטאַרבן יעטוועדער בכור אין לאַנד מִצרַיִם, פון דעם בכור
פון פַּרעהן וואָס דאַרף זיצן אויף זיין טראָן, ביז דעם בכור פון
דער דינסט וואָס הינטער די מילשטיינער; אויך יעטוועדער
בכור פון אַ בהמה. 6און עס וועט ווערן אַ גרויס געשריי אין
גאַנצן לאַנד מִצרַיִם, וואָס אַזאַ איז ניט געווען, און אַזאַ וועט
מער ניט זיין. 7אָבער קעגן אַלע קינדער פון ישׂראל וועט אַ
הונט ניט שאַרפן זיין צונג, סיי קעגן אַ מענטשן, סיי קעגן אַ
בהמה; כּדי איר זאָלט וויסן, אַז יהוה שיידט אָפּ צווישן מִצרַיִם
און צווישן ישׂראל. 8און אַלע דידאָזיקע קנעכט דיינע וועלן
אַראָפּנידערן צו מיר, און וועלן זיך בוקן צו מיר, אַזוי צו זאָגן:
גיי אַרויס, דו מיט דיין גאַנצן פאָלק וואָס הינטער דיר; און נאָך
דעם וועל איך אַרויסגיין.—און ער איז אַרויסגעגאַנגען פון פַּרעהן
אין גרימצאָרן.

9און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: פַּרעה וועט ניט צוהערן
צו אַייך; כּדי צו מערן מיינע וווּנדער אין לאַנד מִצרַיִם. 10און
משה און אַהרן האָבן געטאָן אַלע דידאָזיקע וווּנדער פאַר
פַּרעהן; אָבער גאָט האָט פעסט געמאַכט פַּרעהס האַרץ, און
ער האָט ניט אַוועקגעלאָזן די קינדער פון ישׂראל פון זיין לאַנד.

יב 1און גאָט האָט געזאָגט צו משהן און צו אהרנען אין לאַנד
מִצרַיִם, אַזוי צו זאָגן: 2דערדאָזיקער חודש זאָל אַייך זיין
דער אָנהייב פון חדשים; דער ערשטער פון די חדשים פון יאָר
זאָל ער אַייך זיין. 3רעד צו דער גאַנצער עדה פון ישׂראל,
אַזוי צו זאָגן: אין צענטן טאָג פון דעמדאָזיקן חודש, זאָלן זיי
איטלאַכער זיך נעמען צו לאַם פאַר אַ פאָטערהויז, צו לאַם
פאַר אַ הויזגעזינט. 4און אויב דאָס הויזגעזינט איז צו ווייניק
פאַר אַ לאַם, זאָל ער נעמען מיט זיין שכן וואָס איז נאָענט צו זיין
הויז, לויט דער צאָל נפשות; איטלאַכן ווערדליק זיין עסן זאָלט
איר ציילן אויפן לאַם. 5אַ לאַם אָן אַ פעלער, אַ זָכר אַ יאָר
אַלט, זאָל עס אַייך זיין; פון שעפּסן אָדער פון ציגן זאָלט איר
נעמען. 6און ער זאָל ביי אַייך זיין אין אָפּהיטונג ביזן פערצנטן
טאָג פון דעמדאָזיקן חודש, און די גאַנצע איינזאַמלונג פון
דער עדה פון ישׂראל זאָל אים שעכטן קעגן אָוונט. 7און
זיי זאָלן נעמען פון דעם בלוט און אַרויפטאָן אויף ביידע
ביישטידלאַך, און אויף דעם אויבערשטידל, אויף די הייזער וואָס
זיי וועלן אים עסן אין זיי. 8און זיי זאָלן עסן דאָס פלייש אין
דערדאָזיקער נאַכט, געבראָטן אויפן פייער; מיט מצות און מיט
ביטערע קרייטאַכער זאָלן זיי עס עסן. 9איר זאָלט ניט עסן
פון אים האַלב געבראָטן, אָדער געקאָכט, אָפּגעקאָכט אין
וואַסער, נייערט געבראָטן אויפן פייער; זיין קאָפּ מיט זיינע קני
און מיט זיינע אינגעווייד. 10און איר זאָלט ניט איבערלאָזן פון
אים ביז אין דער פרי, און וואָס וועט איבערבלייבן פון אים ביז
אין דער פרי, זאָלט איר אין פייער פאַרברענען. 11און אַזוי
זאָלט איר אים עסן: אַייערע לענדן אָנגעגורט, אַייערע שיך אויף
אַייערע פיס, און אַייער שטעקן אין אַייער האַנט; און איר זאָלט
אים עסן אין געאַייל. אַ קָרבן־פֶּסחא איז דאָס צו גאָט. 12און
איך וועל דורכגיין דורכן לאַנד מִצרַיִם אין דערדאָזיקער נאַכט,

א זע פּסוק 27.

און וועל שלאָגן יעטוועדער בכור אין לאַנד מִצרַיִם, פֿון אַ
מענטשן ביז אַ בהמה; און אויף אַלע געטער פֿון מִצרַיִם וועל איך
טאָן אַ משפּט; איך בין יהוה. 13 און דאָס בלוט וועט אײַך זײַן
פֿאַר אַ צײכן אויף די הײַזער וואָס איר זײַט דאָרטן, און איך
וועל זען דאָס בלוט, און וועל איבערהיפּן איבער אײַך, און עס
וועט ניט זײַן צווישן אײַך קיין פּלאָג אומצוברענגען, ווען איך
שלאָג אין לאַנד מִצרַיִם. 14 און דערדאָזיקער טאָג זאָל אײַך זײַן
פֿאַר אַ געדעכעניש, און איר זאָלט אים פֿײַערן אַ פֿײַערטאָג צו
גאָט; אויף אײַערע דור־דורות, ווי אַן אײביק געזעץ, זאָלט איר
אים פֿײַערן. 15 זיבן טעג זאָלט איר עסן מצות; באַלד בײַם
ערשטן טאָג זאָלט איר אָפּטאָן זויערטײג פֿון אײַערע הײַזער,
וואָרום איטלעכער וואָס עסט חמץ פֿון ערשטן טאָג ביזן זיבעטן
טאָג, יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן ווערן פֿון ישׂראל. 16 און אין
ערשטן טאָג זאָל זײַן אַ הײליקע צונױפֿרופֿונג, און אין זיבעטן
טאָג זאָל זײַן אַ הײליקע צונױפֿרופֿונג בײַ אײַך; קיין אַרבעט
זאָל אין זײ ניט געטאָן ווערן, נאָר וואָס דאַרף געגעסן ווערן פֿון
איטלעכן מענטשן, דאָס אַליין מעג צוגעגרײט ווערן בײַ אײַך.
17 און איר זאָלט אָפּהיטן די מצות; וואָרום אין דעמדאָזיקן
אײגענעם טאָג האָב איך אַרויסגעצויגן אײַערע מחנות פֿון לאַנד
מִצרַיִם. און איר זאָלט היטן דעמדאָזיקן טאָג אויף אײַערע דור־
דורות ווי אַן אײביק געזעץ. 18 אין ערשטן חודש, פֿון פֿערצנטן
טאָג אין חודש אין אָוונט, זאָלט איר עסן מצות, ביזן אײן
און צוואַנציקסטן טאָג אין חודש אין אָוונט. 19 זיבן טעג זאָל זיך
ניט געפֿינען זויערטײג אין אײַערע הײַזער, וואָרום איטלעכער
וואָס עסט חמץ, יענע זעל זאָל פֿאַרשניטן ווערן פֿון דער עדה
פֿון ישׂראל, סײַ אַ פֿרעמדער, און סײַ אַן אײַנגעבאָרענער פֿון
לאַנד. 20 קיין חמץ זאָלט איר ניט עסן; אין אַלע אײַערע
וווינערטער זאָלט איר עסן מצות.

21און משה האָט גערופֿן אַלע עלטסטע פֿון ישׂראל, און
האָט צו זיי געזאָגט: ציט אַרויס און נעמט אײַך שאָף לויט
אײַערע משפּחות, און שעכט דעם קרבן־פּסח. 22און איר זאָלט
נעמען אַ בינטל אֵזובֿ־גראָז און אײַנטונקען אין דעם בלוט וואָס
אין בעקן, און איר זאָלט צורירן צו דעם אויבערשטידל און
צו די בײדע בײַשטידלאַך פֿון דעם בלוט וואָס אין בעקן, און
איר זאָלט קײנער ניט אַרויסגײן פֿון דעם אײַנגאַנג פֿון זײַן הויז
ביז אין דער פֿרי. 23און אַז גאָט וועט דורכגײן צו שלאָגן מִצרַיִם,
וועט ער זען דאָס בלוט אויפֿן אויבערשטידל און אויף די בײדע
בײַשטידלאַך, און גאָט וועט איבערהיפּן אײַנגאַנג, און ער
וועט ניט לאָזן דעם אומברענגער אַרײַנקומען אין אײַער הויז צו
שלאָגן. 24און איר זאָלט אָפּהיטן דידאָזיקע זאַך ווי אַ געזעץ
פֿאַר דיר און פֿאַר דײַנע קינדער אויף אײביק. 25און עס וועט
זײַן, אַז איר וועט קומען אין דעם לאַנד וואָס גאָט וועט אײַך געבן,
אַזוי ווי ער האָט צוגעזאָגט, זאָלט איר אָפּהיטן דעמדאָזיקן דינסט.
26און עס וועט זײַן, אַז אײַערע קינדער וועלן אײַך פֿרעגן: וואָס
איז בײַ אײַך דערדאָזיקער דינסט? 27זאָלט איר זאָגן: אַ קרבן־
פּסח איז דאָס צו גאָט, ווײַל ער האָט איבערגעהיפּט[א] איבער
די הײַזער פֿון די קינדער פֿון ישׂראל אין מִצרַיִם, ווען ער האָט
געשלאָגן מִצרַיִם, און אונדזערע הײַזער האָט ער מציל געווען.
האָט דאָס פֿאָלק זיך גענייגט און זיך געבוקט. 28און די קינדער
פֿון ישׂראל זײַנען געגאַנגען און האָבן געטאָן; אַזוי ווי גאָט האָט
באַפֿוילן משהן און אַהרנען, אַזוי האָבן זיי געטאָן.
29און עס איז געווען אין האַלבע נאַכט, אַזוי האָט גאָט
געשלאָגן יעטוועדער בכור אין לאַנד מִצרַיִם, פֿון דעם בכור פֿון
פּרעהן וואָס האָט געזאָלט זיצן אויף זײַן טראָן, ביז דעם בכור
פֿון געפֿאַנגענעם וואָס אין תּפֿיסה; און יעטוועדער בכור פֿון אַ
בהמה.

[א] פּסח.

30 איז פּרעה אויפגעשטאַנען ביי דער נאַכט, ער און אַלע
זיינע קנעכט, און גאַנץ מִצרַיִם, און עס איז געוואָרן אַ גרויס
געשריי אין מִצרַיִם, וואָרום עס איז ניט געווען אַ הויז וואָס דאָרטן
זאָל ניט זיין אַ טויטער. 31 און ער האָט גערופן משהן און אַהרֹנען
ביי דער נאַכט, און האָט געזאָגט: שטייט אויף, גייט אַרויס פון
צווישן מיין פאָלק, אי איר, אי די קינדער פון ישׂראל, און גייט
דינט יהוה, אַזוי ווי איר האָט געזאָגט. 32 נעמט אי אײַערע שאָף,
אי אײַערע רינדער, אַזוי ווי איר האָט געזאָגט, און גייט; און
בענטשט מיך אויך.

33 און די מִצרים זיינען צוגעשטאַנען צו דעם פאָלק, זיי
אַרויסצושיקן וואָס גיכער פון לאַנד, וואָרום זיי האָבן געזאָגט:
מיר וועלן אַלע אויסשטאַרבן. 34 און דאָס פאָלק האָט גענומען
זייער טייג איידער ער איז געזייערט געוואָרן; זייערע טייג־
מולטערס זיינען געווען אײַנגעבונדן אין זייערע טיכער אויף
זייערע אַקסלען.

35 און די קינדער פון ישׂראל האָבן געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט
פון משהן, און זיי האָבן אַנטליען פון די מִצרים זילבערנע
זאַכן און גילדערנע זאַכן, און קליידער. 36 וואָרום גאָט האָט
געגעבן דעם פאָלק חן אין די אויגן פון די מִצרַיִם, און זיי האָבן
זיי געליִען; און זיי האָבן אויסגעליידיקט מִצרַיִם.

37 און די קינדער פון ישׂראל האָבן אַרויסגעצויגן פון רַעְמסֵס
קיין סוכּות, אַרום זעקס הונדערט טויזנט פוסגייער, מענער,
אַחוץ קינדער. 38 און אויך אַ סך געמישט פאָלק איז אַרויס־
געגאַנגען מיט זיי; און שאָף און רינדער זייער אַ גרויסע סטאַדע.
39 און זיי האָבן געבאַקן פון דעם טייג וואָס זיי האָבן אַרויס־
געטראָגן פון מִצרַיִם, קוכנס מצה, וואָרום ער איז ניט געזייערט
געוואָרן, ווייל זיי זיינען אַרויסגעטריבן געוואָרן פון מִצרַיִם,
און האָבן זיך ניט געקענט אויפהאַלטן, און אפילו צערונג האָבן
זיי זיך ניט צוגעגרייט.

40און דאָס זיצן פון די קינדער פון ישׂראל, וואָס זיי זײַנען
געזעסן אין מִצרַיִם, איז געווען פיר הונדערט יאָר און דרײַסיק
יאָר. 41און עס איז געווען צום סוף פון פיר הונדערט יאָר
און דרײַסיק יאָר, איז, גענוי אין דעמדאָזיקן טאָג, זײַנען אַלע
מחנות פון גאָט אַרויסגעגאַנגען פון לאַנד מִצרַיִם. 42אַ וואַכ־
נאַכט איז דאָס געווען בײַ גאָט זײַ אַרויסצופֿירן פון לאַנד מִצרַיִם;
איז דידאָזיקע אײגענע נאַכט אַ וואַכנאַכט צו גאָט בײַ אַלע
קינדער פון ישׂראל אויף זייערע דור־דורות.
43און גאָט האָט געזאָגט צו משהן און אַהרֹנען: דאָס איז דער
דין פון דעם קָרבן־פֶּסח: קײן פֿרעמדגעבאָרענער טאָר פון
אים ניט עסן. 44און וו נאָר עמיצנס אַ קנעכט געקויפט פאַר
געלט, אַז דו האָסט אים געמַלט, דענסמאָל מעג ער פון אים
עסן. 45אַן אײַנגעוואַנדערטער און אַ געדונגענער טאָר פון אים
ניט עסן. 46אין איין הויז זאָל ער געגעסן ווערן; זאָלסט ניט
אַרויסטראָגן פון דעם פלײש אויסן הויז; און אַ בײן זאָלט איר
ניט צעברעכן אין אים. 47די גאַנצע עדה פון ישׂראל זאָל אים
מאַכן. 48און אַז בײַ דיר וועט זיך אויפהאַלטן אַ פֿרעמדער, און
ער וועט וועלן מאַכן אַ קָרבן־פֶּסח צו גאָט, זאָל בײַ אים געמַלט
ווערן יעטוועדער מאַנספּאַרשוין, און דענסמאָל קען ער געגענען
אים צו מאַכן; און ער זאָל זײַן אַזוי ווי אַן אײַנגעבאָרענער
פון לאַנד; אָבער קײן אומבאַשניטענער טאָר פון אים ניט עסן.
49אײן געזעץ זאָל זײַן פאַר דעם אײַנגעבאָרענעם, און פאַר דעם
פֿרעמדן וואָס האַלט זיך אויף צווישן אײַך.
50און אַלע קינדער פון ישׂראל האָבן דאָס געטאָן; אַזוי ווי
גאָט האָט באַפוילן משהן און אַהרֹנען, אַזוי האָבן זיי געטאָן.
51און עס איז געווען אין דעמדאָזיקן אײגענעם טאָג, האָט
גאָט אַרויסגעצויגן די קינדער פון ישׂראל, פון לאַנד מִצרַיִם,
לויט זייערע מחנות.

יג 1און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 2הייליק צו
מיר יעטוועדער בּכור; איטלאַכס וואָס עפֿנט דעם טראַכט
צווישן די קינדער פֿון ישׂראל, פֿון אַ מענטשן אָדער פֿון אַ בּהמה,
זאָל געהערן צו מיר.
3און משה האָט געזאָגט צו דעם פֿאָלק: געדענקט דעם־
דאָזיקן טאָג וואָס איר זייט אַרויסגעגאַנגען פֿון מִצרַיִם, פֿון דעם
הויז פֿון קנעכטשאַפֿט; וואָרום מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט
אײך גאָט אַרויסגעצויגן פֿון דאַנען; דרום זאָל ניט געגעסן ווערן
חמץ. 4הײַנט גייט איר אַרויס, אין חודש אָביב. 5איז, אַז גאָט
וועט דיך בּרענגען אין לאַנד פֿון דעם כּנַעֲני, און דעם חִתּי, און
דעם אֱמוֹרי, און דעם חִוי, און דעם יבוסי, וואָס ער האָט
געשוואָרן דײַנע עלטערן, דיר צו געבּן, אַ לאַנד וואָס פֿליסט מיט
מילך און האָניק, זאָלסטו טאָן דעמדאָזיקן דינסט אין דעמדאָזיקן
חודש. 6זיבּן טעג זאָלסטו עסן מצות, און אויפֿן זיבעטן טאָג
זאָל זײַן אַ יָום־טוב צו גאָט. 7מצות זאָל געגעסן ווערן אין די
זיבּן טעג, און עס זאָל ניט געזען ווערן בּײַ דיר חמץ, און עס זאָל
ניט געזען ווערן בּײַ דיר זוֹיערטייג, אין דײַן גאַנצן גבול. 8און
זאָלסט דערציילן דײַן זון אין יענעם טאָג, אַזוי צו זאָגן: דאָס
איז פֿון וועגן דעם וואָס גאָט האָט מיר געטאָן בּײַ מײַן אַרויסגיין
פֿון מִצרַיִם. 9און עס זאָל דיר זײַן פֿאַר אַ צייכן אויף דײַן האַנט,
און פֿאַר אַ דערמאָנונג צווישן דײַנע אויגן, כּדי די תּורה פֿון גאָט
זאָל זײַן אין דײַן מויל; וואָרום מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט
דיך גאָט אַרויסגעצויגן פֿון מִצרַיִם. 10און זאָלסט אָפּהיטן דאָס־
דאָזיקע געזעץ אין זײַן געשטעלטער צײַט, פֿון יאָר צו יאָר.
11און עס וועט זײַן, אַז גאָט וועט דיך בּרענגען אין לאַנד פֿון
דעם כּנַעֲני, אַזוי ווי ער האָט געשוואָרן דיר און דײַנע עלטערן,
און ער וועט עס דיר געבּן, 12זאָלסטו אָפּשיידן איטלאַכס וואָס
עפֿנט דעם טראַכט, צו גאָט; און איטלאַך ערשטגעבּאָרנס

פון אַ בהמה וואָס דו וועסט האָבן, אויב זכרים, זאָל געהערן
צו גאָט. 13און יעטוועדער ערשטלינג פון אַן אייזל זאָלסטו
אויסלייזן מיט אַ לאַם, און אויב דו וועסט ניט אויסלייזן, זאָלסטו
אים אָפּהאַקן דאָס געניק. און יעטוועדער בכור פון מענטשן
צווישן דײַנע זין זאָלסטו אויסלייזן.

14און עס וועט זײַן, אַז דײַן זון וועט דיך פרעגן שפּעטער
אַהין, אַזוי צו זאָגן: וואָס איז דאָס? זאָלסטו זאָגן צו אים: מיט
אַ שטאַרקער האַנט האָט אונדז גאָט אַרויסגעצויגן פון מִצרַיִם,
פון דעם הויז פון קנעכטשאַפט. 15און עס איז געווען, אַז פּרעה
האָט זיך אײַנגעשפּאַרט קעגן אונדז אַוועקלאָזן, האָט גאָט
געהרגעט יעטוועדער בכור אין לאַנד מִצרַיִם, פון אַ בכור פון
אַ מענטשן ביז אַ בכור פון אַ בהמה; דרום שלאַכט איך צו גאָט
איטלאַכס וואָס עפנט דעם טראַכט, אויב זכרים; און יעטוועדער
בכור פון מײַנע זין לייז איך אויס. 16און עס זאָל זײַן פאַר אַ
צייכן אויף דײַן האַנט, און פאַר אַ שטערנבאַנד צווישן דײַנע
אויגן; וואָרום מיט אַ שטאַרקער האַנט האָט אונדז גאָט אַרויס־
געצויגן פון מִצרַיִם.

בְּשַׁלַּח

17און עס איז געווען, אַז פּרעה האָט אַוועקגעלאָזן דאָס
פאָלק, האָט זיי גאָט ניט געפירט אויף דעם וועג פון דעם לאַנד
פון די פּלשתּים, הגם ער איז געווען נאָנט; וואָרום גאָט האָט
געזאָגט: דאָס פאָלק וועט נאָך חרטה האָבן, אַז זיי וועלן דערזען
מלחמה, און זיי וועלן זיך אומקערן קיין מִצרַיִם. 18און גאָט
האָט געפירט דאָס פאָלק אַרום, אויפן וועג פון מדבר ביים ים־
סוף. און די קינדער פון ישׂראל זײַנען באַוואָפנטע אַרויפ־
געגאַנגען פון לאַנד מִצרַיִם.

[19]און משה האָט מיטגענומען מיט זיך די ביינער פון יוספֿן;
וואָרום באַשווערן האָט ער באַשוואָרן די קינדער פון ישׂראל,
אַזוי צו זאָגן: דערמאָנען וועט זיך גאָט דערמאָנען אָן אײַך;
זאָלט איר אויפֿברענגען מײַנע ביינער פון דאַנען מיט אײַך.
[20]און זיי האָבן געצויגן פון סוכּות, און האָבן גערוט אין אֵתָם
ביים עק מדבר. [21]און גאָט איז געגאַנגען זיי פֿאַרויס, בײַ טאָג
אין אַ זייל פון וואָלקן, זיי צו פירן אויפן וועג, און בײַ נאַכט אין
אַ זייל פון פייער, זיי צו לײַכטן; כּדי צו קענען גיין בײַ טאָג און
בײַ נאַכט. [22]דער זייל פון וואָלקן פלעגט זיך ניט אָפּטאָן בײַ
טאָג, און דער זייל פון פייער בײַ נאַכט, פון פֿאַרן פֿאָלק.

יד [1]און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: [2]רעד
צו די קינדער פון ישׂראל, זיי זאָלן זיך אומקערן, און רוען
פֿאַר פּי־החירות, צווישן מִגדול און צווישן ים, פֿאַר בַּעַל־צפֿון;
אַקעגן אים זאָלט איר רוען ביים ים. [3]און פּרעה וועט זאָגן
אויף די קינדער פון ישׂראל: זיי זײַנען צעטומלט אין לאַנד,
דער מדבר האָט זיי אײַנגעשלאָסן. [4]און איך וועל פֿעסט מאַכן
פּרעהס האַרץ, און ער וועט זיי נאָכיאָגן; און איך וועל
געערליכט ווערן דורך פּרעהן, און דורך זײַן גאַנצן חיל, און די
מִצרים וועלן וויסן, אַז איך בין יהוה.–און זיי האָבן אַזוי געטאָן.
[5]איז אָנגעזאָגט געוואָרן דעם מלך פון מִצרַיִם, אַז דאָס
פֿאָלק איז אַנטלאָפֿן, און דאָס האַרץ פון פּרעהן און פון זײַנע
קנעכט איז פֿאַרקערט געוואָרן אַקעגן דעם פֿאָלק, און זיי האָבן
געזאָגט: וואָס האָבן מיר דאָ געטאָן, וואָס מיר האָבן אַוועקגעלאָזן
ישׂראל פון אונדז צו דינען?
[6]האָט ער אײַנגעשפּאַנט זײַן רייטוואָגן, און האָט גענומען
מיט זיך זײַן פֿאָלק. [7]און ער האָט מיטגענומען זעקס הונדערט
געקליבענע רייטוועגן, און אַלע רייטוועגן פון מִצרַיִם, און עלצטע

איבער זיי אַלע. 8און גאָט האָט פעסט געמאַכט דאָס האַרץ פון
פּרעה דעם מלך פון מִצרַיִם, און ער האָט נאָכגעיאָגט די קינדער
פון ישׂראל; און די קינדער פון ישׂראל זיינען אַרויסגעגאַנגען מיט
אַ הויכער האַנט. 9און די מִצרים האָבן זיי נאָכגעיאָגט, אַלע
פערד, די רייטוועגן פון פּרעהן, און זיינע רייטער, און זיין חיל,
און זיי האָבן זיי אָנגעיאָגט ווי זיי האָבן גערוט ביים ים, בּיי פּי־
החירות, פאַר בעל־צפון. 10און ווי פּרעה האָט זיך דערנענטערט,
אַזוי האָבן די קינדער פון ישׂראל אויפגעהויבן זייערע אויגן,
ערשט די מִצרים ציען הינטער זיי, און זיי האָבן זייער מורא
געהאַט; און די קינדער פון ישׂראל האָבן געשריען צו גאָט. 11און
זיי האָבן געזאָגט צו משהן: צי ווייל קיין קברים זיינען ניטא אין
מִצרַיִם, האָסטו אונדז אַרויסגענומען צו שטאַרבן אין דער מדבר?
וואָס האָסטו דאָ געטאָן צו אונדז, אונדז אַרויסצוציען פון מִצרַיִם?
12איז דאָס ניט דאָס וואָרט וואָס מיר האָבן גערעדט צו דיר
אין מִצרַיִם, אַזוי צו זאָגן: „טו זיך אָפּ פון אונדז, און לאָמיר דינען
מִצרַיִם"? וואָרום בעסער פאַר אונדז צו דינען מִצרַיִם, איידער
מיר זאָלן שטאַרבן אין דער מדבר. 13האָט משה געזאָגט צום
פאָלק: איר זאָלט ניט מורא האָבן; שטייט און זעט די ישועה
פון גאָט וואָס ער וועט אַייך היינט טאָן; וואָרום ווי איר זעט
היינט די מִצרים, וועט איר זיי אויף אייביק מער ווידער ניט
אָנזען. 14גאָט וועט מלחמה האַלטן פאַר אַייך, און איר וועט
שטיין שטיל.

15און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: וואָס שרייסטו צו מיר?
רעד צו די קינדער פון ישׂראל, זיי זאָלן ציען. 16און דו הייב
אויף דיין שטעקן, און שטרעק אויס דיין האַנט אויפן ים, און
שפּאַלט אים, און די קינדער פון ישׂראל וועלן אַריין אין מיטן
ים אויף טריקעניש. 17און איך, זע, איך מאַך פעסט דאָס האַרץ
פון די מִצרים, און זיי וועלן אַריין נאָך זיי; און איך וועל

געערליכט ווערן דורך פּרעהן, און דורך זיין גאַנצן חיל, דורך
זיינע רייטוועגן, און דורך זיינע רייטער. [18]און די מִצרים וועלן
וויסן אַז איך בין יהוה, ווען איך ווער געערליכט דורך פּרעהן,
דורך זיינע רייטוועגן, און דורך זיינע רייטער.
[19]און דער מלאך פון גאָט וואָס איז געגאַנגען פאַר דער
מחנה פון ישׂראל, האָט אַוועקגעצויגן און איז געגאַנגען פון
הינטער זיי; און דער וואָלקנזייל האָט אַוועקגעצויגן פון פאַר
זיי, און האָט זיך געשטעלט הינטער זיי; [20]און ער איז געקומען
צווישן דער מחנה פון מִצרַיִם, און צווישן דער מחנה פון ישׂראל;
און דאָרטן איז געווען דער וואָלקן און די פינצטערניש, און
דאָ האָט ער באַלויכטן די נאַכט; און איינע האָט ניט גענענט
צו דער אַנדערער די גאַנצע נאַכט. [21]און משה האָט אויס־
געשטרעקט זיין האַנט אויפן ים, און גאָט האָט געטריבן דעם ים
מיט אַ שטאַרקן מזרח־ווינט אַ גאַנצע נאַכט, און געמאַכט דעם
ים פאַר אַ טריקעניש, און די וואַסערן האָבן זיך צעשפּאָלטן.
[22]און די קינדער פון ישׂראל זיינען אַריינגעגאַנגען אין מיטן ים
אויף טריקעניש; און די וואַסערן זיינען זיי געווען אַ מויער פון
זייער רעכטער זייט און פון זייער לינקער. [23]און די מִצרים
האָבן נאָכגעיאָגט, און אַלע פערד פון פּרעהן, זיינע רייטוועגן,
און זיינע רייטער, זיינען אַריין נאָך זיי אין מיטן ים. [24]און עס
איז געווען אין דער פרימאָרגנוואַך, האָט גאָט אַראָפּגעקוקט
אויף דער מחנה פון מִצרַיִם מיט אַ זייל פון פייער און וואָלקן,
און ער האָט פאַרטומלט די מחנה פון מִצרַיִם. [25]און ער האָט
אָפּגעטאָן די רעדער פון זייערע רייטוועגן, און זיי געמאַכט
פאָרן מיט שווערקייט, און די מִצרים האָבן געזאָגט: לאָמיר
אַנטלויפן פון ישׂראל, וואָרום יהוה האַלט מלחמה פאַר זיי מיט
מִצרַיִם.
[26]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: שטרעק אויס דיין האַנט

אויפֿן ים, און זאָלן די וואַסערן זיך אומקערן אויף די מִצרים,
אויף זייערע רייטוועגן, און אויף זייערע רייטער. 27 האָט משה
אויסגעשטרעקט זיין האַנט אויפֿן ים, און דער ים האָט זיך אומ־
געקערט אַקעגן פֿרימאָרגן צו זיין שטאַרקייט, און די מִצרים
זיינען אים אָנגעלאָפֿן אַנטקעגן; און גאָט האָט אַריינגעטרייסלט
די מִצרים אין מיטן ים. 28 און די וואַסערן האָבן זיך אומגעקערט,
און האָבן צוגעדעקט די רייטוועגן, און די רייטער—דעם
גאַנצן חיל פֿון פַּרעהן, וואָס איז אַריין נאָך זיי אין ים; ניט
געבליבן פֿון זיי צומאָל אַן איינציקער. 29 און די קינדער פֿון
ישׂראל זיינען געגאַנגען אין מיטן ים אויף טריקעניש, און די
וואַסערן זיינען זיי געווען אַ מויער פֿון זייער רעכטער זייט און פֿון
זייער לינקער. 30 און גאָט האָט אין יענעם טאָג געהאָלפֿן ישׂראל
פֿון דער האַנט פֿון מִצרַיִם, און ישׂראל האָט געזען די מִצרים
טויט אויפֿן ברעג פֿון ים. 31 און ישׂראל האָט געזען די גרויסע
שטאַרקייט וואָס גאָט האָט געטאָן אַקעגן מִצרַיִם, און דאָס
פֿאָלק האָט מורא געהאַט פֿאַר גאָט, און זיי האָבן געגלויבט אין
גאָט, און אין זיין קנעכט משהן.

טו 1 דענסמאָל האָט משה און די קינדער פֿון ישׂראל געזונגען
דאָסדאָזיקע געזאַנג צו גאָט, און זיי האָבן געזאָגט, אַזוי צו
זאָגן:

איך וועל זינגען צו יהוה,
וואָרום ער איז הויך דערהייכט;
דעם פֿערד מיט זיין רייטער
האָט ער געשליידערט אין ים.
2 מיין שטאַרקייט און געזאַנג איז יָה,
און ער איז מיר געווען אַ ישועה.
דאָס איז מיין גאָט,
און איך וועל אים באַשיינען;

דער גאָט פֿון מײַן פֿאָטער,
און איך װעל אים דערהײבן.

3 יהוה איז אַ קריגסמאַן,
יהוה איז זײַן נאָמען.
4 פּרעהס רײַטװעגן און זײַן חיל
האָט ער געװאָרפֿן אין ים,
און זײַנע געקליבענע עלצטע
זײַנען אין ים־סוף דערטרונקען.
5 די תּהומען טוען זײ צודעקן,
זײ האָבן װי אַ שטײן אין די טיפֿענישן גענידערט.

6 דײַן רעכטע האַנט, גאָט,
די פּראַכטיקער אין שטאַרקײט,
דײַן רעכטע האַנט, גאָט,
טוט צעברעכן דעם פֿײַנט.
7 און מיט דײַן גרויס מאַכטיקײט
צעשטערסטו דײַנע קעגנשטײער;
שיקסט אַרויס דײַן גרימצאָרן,
פֿאַרצערט ער זײ װי שטרוי.
8 און פֿון דעם הויך פֿון דײַנע נאָזלעכער
האָבן זיך די װאַסערן געהויפֿנט;
אַזױ װי אַ סטויג
זײַנען די שטראָמען געשטאַנען;
די תּהומען האָבן געגליװערט
אין האַרצן פֿון ים.
9 דער פֿײַנט האָט געזאָגט:
איך װעל יאָגן, איך װעל כאַפּן,
איך װעל אויסטײלן רויב,

מיין זעל וועט זיך אָנפילן מיט זיי;
איך וועל ציִען מיין שווערד,
אויסראָטן וועט זיי מיין האַנט.
10 האָסטו מיט דיין אָטעם אַ בלאָז געטאָן,
האָט דער ים זיי צוגעדעקט;
זיי זיינען אַיינגעזונקען ווי בליי
אין די מאַכטיקע וואַסערן.

11 ווער איז ווי דו, יהוה,
צווישן די מאַכטיקע?
ווער איז ווי דו,
פּראַכטיק אין הייליקייט,
פּאָרכטיק אין לויבונגען,
טוער פון וואונדער?

12 האָסט אויסגעשטרעקט דיין רעכטע האַנט,
האָט די ערד זיי אַיינגעשלונגען.
13 האָסט געפירט מיט דיין חסד
דאָס פאָלק וואָס דו האָסט אויסגעלייזט;
באַלייט מיט דיין שטאַרקייט
צו דיין הייליקער וווינונג.
14 פעלקער האָבן געהערט, האָבן זיי געציטערט,
אַן אַנגסט האָט באַנומען די וווינער פון פּלֶשֶׁת.
15 דערשראָקן האָבן זיך דענסמאָל די פירשטן פון אֱדום,
די פירער פון מואָב, זיי האָט אַ שוידער באַנומען,
צעגאַנגען געוואָרן זיינען אַלע וווינער פון כּנַעַן;
16 אַן אימה און אַ פּחד איז געפאַלן אויף זיי.
דורך דער גרויסקייט פון דיין אָרעם
זיינען זיי שטיל ווי אַ שטיין געוואָרן,

בעת דיין פֿאָלק איז אַריבער, גאָט,
בעת אַריבער איז דאָס פֿאָלק וואָס דו האָסט אויסגעקויפֿט.

[17] וועסט זיי ברענגען און זיי פֿלאַנצן
אויף דעם באַרג פֿון דיין אַרב,
דעם אָרט וואָס דו האָסט געמאַכט
פֿאַר דיר, גאָט, צו וווינען,
דעם הייליקטום, גאָט,
וואָס דיינע הענט האָבן אויפֿגעשטעלט.

[18] גאָט וועט קיניגן
אויף אייביק און שטענדיק.

[19] וואָרום פּרעהס פֿערד מיט זיינע רייטוועגן און זיינע רייטער
זיינען אַריין אין ים, און גאָט האָט אומגעקערט אויף זיי די
וואַסערן פֿון ים, און די קינדער פֿון ישׂראל זיינען געגאַנגען
אין מיטן ים אויף טריקעניש.

[20] און מרים די נביאה, אַהרנס שוועסטער, האָט גענומען
די פּויק אין איר האַנט, און אַלע ווייבער זיינען אַרויסגעגאַנגען
נאָך איר מיט פּויקן און מיט טענץ. [21] און מרים האָט געזונגען
פֿאַר זיי:

זינגט צו גאָט,
וואָרום ער איז הויך דערהייכט;
דעם פֿערד מיט זיין רייטער
האָט ער געשליידערט אין ים.

[22] און משה האָט געמאַכט ציען די ישׂראל פֿון ים־סוף, און
זיי זיינען אַרויסגעגאַנגען צום מדבר שור; און זיי זיינען געגאַנגען
דריי טעג אין דער מדבר, און האָבן ניט געפֿונען קיין וואַסער.
[23] און זיי זיינען געקומען קיין מָרָה; אָבער זיי האָבן ניט געקענט

טרינקען דאָס וואַסער פון מָרָה, ווייל עס איז געווען ביטער.
דרום האָט מען גערופן איר נאָמען מָרָה[א]. [24]און דאָס פאָלק האָט
געמורמלט אַקעגן משהן, אַזוי צו זאָגן: וואָס זאָלן מיר טרינקען?
[25]האָט ער געשריען צו גאָט, און גאָט האָט אים אָנגעוויזן אַ
בוים, און ער האָט אים אַרײַנגעוואָרפן אין וואַסער, און דאָס
וואַסער איז געוואָרן זיס. דאָרטן האָט ער זיי געמאַכט חוקים
און געזעצן, און דאָרטן האָט ער זיי געפּרוּווט. [26]און ער האָט
געזאָגט: אויב צוהערן וועסטו צוהערן צו דעם קָול פון גאָט דיין
האַר, און וועסט טאָן וואָס איז רעכטפאַרטיק אין זיינע אויגן,
און וועסט האָרכן צו זיינע געבאָט, און היטן אַלע זיינע חוקים,
וועל איך אַלדי קראַנקשאַפט וואָס איך האָב אַרויפגעטאָן אויף
מִצרַיִם, ניט אַרויפטאָן אויף דיר; וואָרום איך יהוה בין דיין
פאַרהיטער.
[27]און זיי זיינען געקומען קיין אֵילִם; און דאָרטן זיינען געווען
צוועלף קוואַלן וואַסער, און זיבעציק טייטלבוימער; און זיי
האָבן דאָרטן גערוט ביים וואַסער.

טז [1]און זיי האָבן אַוועקגעצויגן פון אֵילִם, און די גאַנצע עדה
פון די קינדער פון ישׂראל איז אָנגעקומען אין מדבר סין
וואָס צווישן אֵילִם און צווישן סִינַי, אין פופצנטן טאָג פון צווייטן
חודש נאָך זייער אַרויסגיין פון לאַנד מִצרַיִם.
[2]און די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישׂראל האָט
געמורמלט אַקעגן משהן און אַקעגן אַהרֹנען אין מדבר; [3]און די
קינדער פון ישׂראל האָבן צו זיי געזאָגט: הלוואַי וואָלטן מיר
געשטאָרבן דורך דער האַנט פון גאָט אין לאַנד מִצרַיִם ווען מיר
זיינען געזעסן איבערן טאָפּ פלייש, ווען מיר האָבן געגעסן ברויט
צו זאַט; וואָרום איר האָט אונדז אַרויסגעבראַכט אין דעמדאָזיקן
מדבר, צו טייטן דידאָזיקע גאַנצע אײַנזאַמלונג דורך הונגער.

[א] ביטער.

4האָט גאָט געזאָגט צו משהן: זע, איך מאַך אַייך רעגענען
ברויט פון הימל, און דאָס פאָלק וועט אַרויסגיין און קלייבן
איטלאַכן טאָג די באַדערפעניש פון טאָג, כּדי איך זאָל אים פּרוּוון
אויב ער וועט גיין אין מיין תּורה אָדער ניט. 5און עס וועט זיין,
אויפן זעקסטן טאָג, אַז זיי וועלן אָפּמעסטן וואָס זיי וועלן אַהיימ־
ברענגען, וועט עס זיין צוויי מאָל אַזוי פיל ווי זיי קלייבן אויף
טאָגטעגלאַך.
6און משה און אַהרן האָבן געזאָגט צו אַלע קינדער פון
ישׂראל: אין אָוונט וועט איר וויסן, אַז גאָט האָט אַייך אַרויס־
געצויגן פון לאַנד מִצרַיִם; 7און אין דער פרי וועט איר זען
די פּראַכט פון גאָט; וואָרום ער האָט צוגעהערט אַייערע
מורמלערייען אַקעגן גאָט. און וואָס זיינען מיר, וואָס איר
מורמלט אַקעגן אונדז? 8און משה האָט געזאָגט: [דאָס וועט געשען]
ווען גאָט וועט אַייך געבן אין אָוונט פלייש צום עסן, און אין
דער פרי ברויט צו זאַט; וואָרום גאָט האָט געהערט אַייערע
מורמלערייען וואָס איר מורמלט אַקעגן אים; און וואָס זיינען
מיר? ניט אַקעגן אונדז זיינען אַייערע מורמלערייען, נייערט
אַקעגן גאָט. 9און משה האָט געזאָגט צו אַהרנען: זאָג צו דער
גאַנצער עדה פון די קינדער פון ישׂראל: גענענט פאַר גאָט,
וואָרום ער האָט צוגעהערט אַייערע מורמלערייען.
10און עס איז געווען, ווי אַהרן האָט גערעדט צו דער גאַנצער
עדה פון די קינדער פון ישׂראל, האָבן זיי זיך אומגעקוקט צום
מדבר, ערשט די פּראַכט פון גאָט האָט זיך באַוויזן אין וואָלקן.
11און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 12איך האָב
געהערט די מורמלערייען פון די קינדער פון ישׂראל. רעד צו
זיי אַזוי צו זאָגן: קעגן אָוונט וועט איר עסן פלייש, און אין דער
פרי וועט איר זיך זעטן מיט ברויט, און איר וועט וויסן, אַז איך
בין יהוה אַייער גאָט.

13און עס איז געווען אין אָונט, זײַנען אַרויפגעקומען וואַכטל־
פויגלען און האָבן באַדעקט דעם לאַגער; און אין דער פרי איז
געווען אַ שיכט טוי רונד אַרום לאַגער. 14און אַז די שיכט טוי
האָט זיך אויפגעהויבן, ערשט אויפן געזיכט פון מדבר איז דינס,
שופּיגס, דין אַזוי ווי פראָסט אויף דער ערד. 15און ווי די קינדער
פון ישׂראל האָבן דאָס געזען, אַזוי האָבן זיי געזאָגט איינער צום
אַנדערן: מָן הוּא[א], ווייל זיי האָבן ניט געוווּסט וואָס דאָס איז.
האָט משה צו זיי געזאָגט: דאָס איז דאָס ברויט, וואָס גאָט האָט
אײַך געגעבן צום עסן.

16דאָס איז די זאַך, וואָס גאָט האָט באַפוילן: קלײַבט דער־
פון איטלאַכער לויט זײַן עסן; אַן עומר אויף אַ קאָפּ, לויט דער
צאָל פון אײַערע נפשות, איטלאַכער פאַר די וואָס אין זײַן
געצעלט זאָלט איר נעמען.

17און די קינדער פון ישׂראל האָבן אַזוי געטאָן, און זיי האָבן
געקליבן ווער פיל און ווער ווינציק. 18און אַז זיי האָבן
געמאָסטן מיט אַן עומר, האָט דער וואָס האָט געקליבן פיל ניט
געהאַט איבעריק, און דעם וואָס האָט געקליבן ווינציק האָט ניט
געפעלט; איטלאַכער ווערדליק זײַן עסן האָבן זיי אויפגעקליבן.

19און משה האָט צו זיי געזאָגט: קיינער זאָל דערפון ניט
איבערלאָזן ביז אין דער פרי. 20אָבער זיי האָבן ניט צוגעהערט
צו משהן, און לײַט האָבן איבערגעלאָזט דערפון ביז אין דער פרי,
און עס איז געוואָרן ווערימדיק, און האָט געשטונקען; און משה
האָט געצערנט אויף זיי. 21און זיי האָבן עס געקליבן פרימאָרגן
אין פרימאָרגן, איטלאַכער ווערדליק זײַן עסן; און ווי די זון איז
הייס געוואָרן, אַזוי איז עס צעגאַנגען. 22און עס איז געווען אויפן
זעקסטן טאָג, האָבן זיי געקליבן צוויי מאָל אַזוי פיל ברויט,
צוויי עומרס פאַר איטלאַכן; און אַלע פירשטן פון דער עדה
זײַנען געקומען, און האָבן דערציילט משהן.

[א] וואָס איז דאָס?

[23] האָט ער צו זיי געזאָגט: דאָס איז וואָס גאָט האָט גערעדט: אַ רואונג, אַ הייליקער שבת איז מאָרגן צו גאָט; וואָס איר ווילט באַקן באַקט, און וואָס איר ווילט קאָכן קאָכט, און אַלץ וואָס בלייבט איבער, לייגט אײַך אַוועק צו האַלטן ביז אין דער פֿרי. [24] האָבן זיי עס אַוועקגעלייגט ביז אין דער פֿרי, אַזוי ווי משה האָט באַפֿוילן, און עס האָט ניט געשטונקען, און קיין ווערים זײַנען דערין ניט געווען. [25] און משה האָט געזאָגט: עסט עס הײַנט, וואָרום הײַנט איז שבת צו גאָט, הײַנט וועט איר עס ניט געפֿינען אויפֿן פֿעלד. [26] זעקס טעג זאָלט איר עס קלײַבן, אָבער אויפֿן זיבעטן טאָג איז שבת, דענסמאָל וועט עס ניט זײַן.

[27] און עס איז געווען אויפֿן זיבעטן טאָג, זײַנען פֿון פֿאָלק אַרויסגעגאַנגען קלײַבן, אָבער זיי האָבן ניט געפֿונען. [28] האָט גאָט געזאָגט צו משהן: ביז וואַנען וועט איר ניט וועלן היטן מײַנע געבאָט און מײַנע לערנונגען? [29] זעט, אַז גאָט האָט אײַך געגעבן דעם שבת, גיט ער אײַך דערפֿאַר אין זעקסטן טאָג ברויט אויף צוויי טעג. זיצט איטלעכער בײַ זיך; קיינער זאָל ניט אַרויסגיין פֿון זײַן אָרט אין זיבעטן טאָג.

[30] און דאָס פֿאָלק האָט גערוט אין זיבעטן טאָג.

[31] און דאָס הויז פֿון ישׂראל האָט גערופֿן דעם נאָמען דערפֿון מָן; און עס איז געווען אַזוי ווי קאָריאַנדערזאָמען, ווײַס; און דער טעם דערפֿון איז געווען אַזוי ווי אַ פֿלעצל אויף האָניק.

[32] און משה האָט געזאָגט: דאָס איז די זאַך וואָס גאָט האָט באַפֿוילן: אַן עומֶר־פֿול דערפֿון זאָל זײַן פֿאַר אַ היטונג אויף אײַערע דור־דורות, כּדי זיי זאָלן זען דאָס ברויט וואָס איך האָב אײַך געגעבן עסן אין דער מדבר, ווען איך האָב אײַך אַרויסגעצויגן פֿון לאַנד מִצרַיִם.

[33] און משה האָט געזאָגט צו אַהרנען: נעם אַ קרוג, און טו אַהין אַרײַן אַן עומֶר־פֿול מָן, און שטעל עס אַוועק פֿאַר גאָט,

פאַר אַ היטונג אויף אײַערע דור־דורות. [34]אַזוי ווי גאָט האָט
באַפוילן משהן, אַזוי האָט עס אַהרן אַוועקגעשטעלט פאַרן
געזעץ, פאַר אַ היטונג.
[35]און די קינדער פון ישראל האָבן געגעסן דעם מָן פערציק
יאָר, ביז זיי זיינען געקומען צו באַוווינטן לאַנד; זיי האָבן געגעסן
דעם מָן ביז זיי זיינען געקומען צום ברעג פון לאַנד כּנַעַן. [36]און
אַן עוֹמֶר דאָס איז אַ צענטל אֵיפָה.

יז [1]און די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל האָט
געצויגן פון מדבר סין אויף זייערע ציאונגען, לויט דעם מויל
פון גאָט, און זיי האָבן גערוט אין רפידים; און עס איז ניט
געווען קיין וואַסער פאַרן פאָלק צום טרינקען. [2]און דאָס פאָלק
האָט זיך געקריגט מיט משהן, און זיי האָבן געזאָגט: גיט אונדז
וואַסער, מיר זאָלן טרינקען. האָט משה צו זיי געזאָגט: וואָס
קריגט איר זיך מיט מיר? וואָס פרווט איר גאָט?
[3]און דאָס פאָלק האָט דאָרטן געדאָרשט נאָך וואַסער, און
דאָס פאָלק האָט געמורמלט אַקעגן משהן, און האָט געזאָגט:
נאָך וואָס גאָר האָסטו אונדז אויפגעבראַכט פון מִצרַיִם, צו
טייטן מיך און מיינע קינדער און מיינע פי דורך דאָרשט?
[4]האָט משה געשריען צו גאָט, אַזוי צו זאָגן: וואָס זאָל איך
טאָן צו דעם דאָזיקן פאָלק? נאָך אַ ביסל און זיי וועלן מיך
פאַרשטיינען.
[5]האָט גאָט געזאָגט צו משהן: גיי פאַרויס פאַרן פאָלק, און
נעם מיט דיר פון די עלטסטע פון ישראל; און דיין שטעקן,
וואָס דו האָסט מיט אים געשלאָגן דעם טייך, נעם אין דיין האַנט,
און זאָלסט גיין. [6]זע, איך וועל דאָרטן שטיין פאַר דיר אויפן
פעלז אין חוֹרֵב; און זאָלסט שלאָגן דעם פעלז, און עס וועט
אַרויסגיין פון אים וואַסער, און דאָס פאָלק וועט טרינקען.
און משה האָט אַזוי געטאָן פאַר די אויגן פון די עלטסטע פון
ישראל.

7און ער האָט גערופֿן דעם נאָמען פֿון דעם אָרט מַסָה[א] און
מריבָה[ב], פֿון װעגן דעם קריגן זיך פֿון די קינדער פֿון ישׂראל,
און פֿון װעגן זײער פּרוּװן גאָט, אַזױ צו זאָגן: איז גאָט פֿאַראַן
צװישן אונדז אָדער ניט?

8און עַמָלֵק איז געקומען, און האָט מלחמה געהאַלטן מיט
ישׂראל אין רפֿידים. 9האָט משה געזאָגט צו יהוֹשוּעַן: קלײַב
אונדז אױס מענער, און גײ אַרױס, האַלט מלחמה מיט עַמָלֵק.
מאָרגן װעל איך זיך שטעלן אױפֿן שפּיץ באַרג, מיט דעם שטעקן
פֿון גאָט אין מײַן האַנט.

10האָט יהוֹשוּעַ געטאָן אַזױ װי משה האָט אים אָנגעזאָגט–
מלחמה צו האַלטן מיט עַמָלֵק. און משה, אַהרן, און חוּר
זײַנען אַרױפֿגעגאַנגען אױפֿן שפּיץ באַרג. 11און עס איז געװען,
װי משה האָט אױפֿגעהױבן זײַן האַנט, אַזױ האָט גוֹבר געװען
ישׂראל; און װי ער האָט אַראָפּגעלאָזט זײַן האַנט, אַזױ האָט
גוֹבר געװען עַמָלֵק. 12און משהס הענט זײַנען געװאָרן שװער;
האָבן זײ גענומען אַ שטײן און אַװעקגעלײגט אונטער אים, און
ער האָט זיך דערױף געזעצט. און אַהרן און חוּר האָבן אונ־
טערגעלענט זײַנע הענט, אײנער פֿון דער זײט, און אײנער פֿון
דער אַנדער זײט; און זײַנע הענט זײַנען געבליבן פֿעסט ביז
זונאונטערגאַנג. 13און יהוֹשוּעַ האָט פֿאַרשלאַפּט עַמָלֵק און זײַן
פֿאָלק מיטן שאַרף פֿון שװערד.

14און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: שרײַב דאָס אױף פֿאַר אַ
געדעכעניש אין אַ בוך, און טו עס אין די אױערן פֿון יהוֹשוּעַן,
אַז אױסמעקן װעל איך אױסמעקן דעם זֵכֶר פֿון עַמָלֵק, פֿון
אונטערן הימל.

15און משה האָט געבױט אַ מזבח, און האָט גערופֿן זײַן נאָ־
מען יהוה־נִסִי[ג]. 16און ער האָט געזאָגט:

[א] פּרוּװונג. [ב] קריג. [ג] יהוה איז מײַן פֿאָן.

פֿאַרוואָר, די האַנט אויפֿן טראָן פֿון יָה!
מלחמה איז ביי יהוה מיט עֲמָלֵק פֿון דָור צו דָור.

יִתְרוֹ

יח 1און יִתרוֹ דער פּריסטער פֿון מִדְיָן, משהס שווער, האָט
געהערט אַלץ וואָס גאָט האָט געטאָן צו משהן, און צו זיין
פֿאָלק ישׂראל, ווי גאָט האָט אַרויסגעצויגן ישׂראל פֿון מִצְרַיִם.
2האָט יתרוֹ, משהס שווער, גענומען צִפּוֹרָה, משהס ווייב, נאָכ־
דעם ווי ער האָט זי געהאַט אַוועקגעשיקט, 3און אירע צוויי זין,
וואָס דער נאָמען פֿון איינעם איז געווען גֵרשוֹם, ווייל ער האָט
געזאָגט: איך בין אַ פֿרעמדער[א] אין אַ פֿרעמדן לאַנד, 4און דער
נאָמען פֿון אַנדערן איז געווען אֱלִיעֶזֶר[ב], ווייל: „דער גאָט פֿון
מיין פֿאָטער איז מיר געווען צו הילף, און ער האָט מיך מציל
געווען פֿון פַּרעהס שווערד״. 5און יִתרוֹ, משהס שווער, איז
געקומען מיט זיינע זין און זיין ווייב צו משהן אין דעם מדבר וואָס
ער האָט דאָרטן גערוט, ביים באַרג פֿון גאָט. 6און ער האָט
געלאָזט זאָגן משהן: איך דיין שווער יִתרוֹ קום צו דיר, און דיין
ווייב, און אירע צוויי זין מיט איר.

7איז משה אַרויסגעגאַנגען אַנטקעגן זיין שווער, און ער האָט
זיך געבוקט, און האָט אים געקושט, און זיי האָבן איינער דעם
אַנדערן געפֿרעגט אויף פֿריד, און זיי זיינען אַריינגעגאַנגען אין
געצעלט. 8און משה האָט דערציילט זיין שווער אַלץ וואָס
גאָט האָט געטאָן צו פַּרעהן און צו מִצְרַיִם פֿון וועגן ישׂראל,
אַלדי מאַטערניש וואָס זיי האָט געטראָפֿן אויפֿן וועג, און ווי
גאָט האָט זיי מציל געווען.

9האָט זיך יִתרוֹ געפֿרייט איבער אַלעם גוטן וואָס גאָט האָט

[א] גֵר. [ב] אֵל, גאָט; עֵזֶר, הילף.

געטאָן צו ישׂראל, וואָס ער האָט זיי מציל געווען פֿון דער האַנט
פֿון מִצרַיִם. [10]און יִתרוֹ האָט געזאָגט: געלויבט איז יהוה וואָס
האָט אײַך מציל געווען פֿון דער האַנט פֿון מִצרַיִם, און פֿון דער
האַנט פֿון פַּרעהן; וואָס ער האָט מציל געווען דאָס פֿאָלק פֿון
אונטער דער האַנט פֿון מִצרַיִם. [11]אַצונד ווייס איך, אַז יהוה
איז גרעסער פֿון אַלע געטער, וואָרום דערפֿאַר וואָס זיי האָבן
געמוטוויליקט איז דאָס געקומען אויף זיי.

[12]און יִתרוֹ, משהס שווער, האָט געבראַכט אַ בראַנדאָפּפֿער
און שלאַכטאָפּפֿער צו גאָט; און אַהרן און אַלע עלטסטע פֿון
ישׂראל זײַנען געקומען עסן ברויט מיט משהס שווער פֿאַר גאָט.

[13]און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט זיך משה געזעצט
משפּטן דאָס פֿאָלק, און דאָס פֿאָלק איז געשטאַנען פֿאַר משהן
פֿונעם פֿרימאָרגן ביזן אָוונט. [14]האָט משהס שווער צוגעזען
אַלץ וואָס ער טוט מיט דעם פֿאָלק, און ער האָט געזאָגט: וואָס
איז דידאָזיקע זאַך וואָס דו טוסט מיט דעם פֿאָלק? פֿאַרוואָס
זיצסט דו אַליין, און דאָס גאַנצע פֿאָלק שטייט פֿאַר דיר פֿון
פֿרימאָרגן ביז אָוונט?

[15]האָט משה געזאָגט צו זײַן שווער: ווײַל דאָס פֿאָלק קומט
צו מיר פֿרעגן בײַ גאָט; [16]אַז זיי האָבן אַ זאַך, קומט זי פֿאַר מיר,
און איך משפּט צווישן אַ מאַן און צווישן זײַן חבר, און מאַך וויסן
די געזעצן פֿון גאָט און זײַנע לערנונגען.

[17]האָט משהס שווער צו אים געזאָגט: ניט גוט איז די זאַך
וואָס דו טוסט. [18]מיד וועסטו מיד ווערן, אי דו, אי דאָסדאָזיקע
פֿאָלק וואָס מיט דיר, ווײַל די זאַך איז צו שווער פֿאַר דיר;
קענסט עס ניט טאָן אַליין. [19]אַצונד הער צו מײַן קָול; איך
וועל דיר אַן עצה געבן, און גאָט וועט זײַן מיט דיר: זײַ דו דעם
פֿאָלק פֿאַר גאָט, און דו זאָלסט ברענגען די זאַכן צו גאָט.
[20]און זאָלסט זיי קלאָר מאַכן די געזעצן און די לערנונגען, און

זיי מאַכן וויסן דעם וועג וואָס זיי זאָלן אין אים גיין, און די
טואונג וואָס זיי זאָלן טאָן. [21]און דו זאָלסט זען פון גאַנצן פאָלק
טויגלאַכע מענטשן, גאָטספאָרכטיקע, אמתע מענטשן, וואָס
האָבן פיינט גייציקייט, און זאָלסט זיי מאַכן איבער זיי פאַר
עלטסטע פון טויזנט, עלטסטע פון הונדערט, עלטסטע פון
פופציק, און עלטסטע פון צען. [22]און זיי זאָלן משפטן דאָס פאָלק
צו יעטוועדער צייט; און עס וועט זיין, יעטוועדער גרויסע זאַך
וועלן זיי ברענגען צו דיר, און יעטוועדער קליינע זאַך וועלן
זיי אַליין משפטן, און זיי וועלן דיר פאַרגרינגערן, און מיט־
טראָגן מיט דיר. [23]אויב דו וועסט טאָן דידאָזיקע זאַך, און
גאָט וועט דיר אַזוי הייסן, וועסטו קענען באַשטיין, און אויך
דאָסדאָזיקע גאַנצע פאָלק וועט גיין אַהיים אין שלום.

[24]האָט משה צוגעהערט צו דעם קול פון זיין שווער, און
ער האָט געטאָן אַלץ וואָס ער האָט געזאָגט. [25]און משה האָט
אויסגעקליבן טויגלאַכע מענטשן פון גאַנץ ישראל, און האָט זיי
געמאַכט פאַר הויפּטלייט איבערן פאָלק, פאַר עלטסטע פון
טויזנט, עלטסטע פון הונדערט, עלטסטע פון פופציק, און
עלטסטע פון צען. [26]און זיי האָבן געמשפט דאָס פאָלק צו
יעטוועדער צייט; אַ שווערע זאַך האָבן זיי געבראַכט צו משהן,
און יעטוועדער קליינע זאַך האָבן זיי אַליין געמשפט.

[27]און משה האָט אַרויסבאַלייט זיין שווער, און ער איז זיך
אַוועקגעגאַנגען אין זיין לאַנד.

יט [1]אין דריטן חודש נאָכן אַרויסגיין פון די קינדער פון ישׂראל
פון לאַנד מִצרַיִם, אין דעמדאָזיקן טאָג, זיינען זיי אָנ־
געקומען אין מדבר סיני. [2]און אַז זיי האָבן געצויגן פון רפידים,
און זיינען געקומען אין מדבר סיני, האָבן זיי גערוט אין מדבר;
און ישׂראל האָט דאָרטן גערוט אַקעגן באַרג.

[3]און משה איז אַרויפֿגעגאַנגען צו גאָט, און גאָט האָט גערופֿן צו אים פֿון באַרג, אַזוי צו זאָגן: אַזוי זאָלסטו זאָגן צום הויז פֿון יעקב, און דערציילן די קינדער פֿון ישׂראל: [4]איר האָט געזען וואָס איך האָב געטאָן צו מִצרַיִם, און ווי איך האָב אײַך געטראָגן אויף אָדלערפֿליגלען, און האָב אײַך געבראַכט צו מיר. [5]און אַצונד, אויב צוהערן וועט איר צוהערן צו מײַן קָול, און איר וועט היטן מײַן בונד, וועט איר זײַן מײַן באַזונדער אייגנס פֿון צווישן אַלע אומות; וואָרום צו מיר געהערט די גאַנצע ערד. [6]און איר וועט מיר זײַן אַ קיניגרײַך פֿון כּהנים, און אַ הייליק פֿאָלק. דאָס זײַנען די ווערטער וואָס דו זאָלסט רעדן צו די קינדער פֿון ישׂראל.

[7]און משה איז געקומען און האָט צונויפֿגערופֿן די עלטסטע פֿון פֿאָלק, און ער האָט פֿאַר זיי געלייגט אַלע דידאָזיקע ווערטער וואָס גאָט האָט אים באַפֿוילן. [8]האָט געענטפֿערט דאָס גאַנצע פֿאָלק אין אײנעם און געזאָגט: אַלץ וואָס גאָט האָט גערעדט, וועלן מיר טאָן. און משה האָט צוריקגעבראַכט די ווערטער פֿון פֿאָלק צו גאָט.

[9]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: זע, איך קום צו דיר אין אַ געדיכטן וואָלקן, כּדי דאָס פֿאָלק זאָל הערן ווי איך רעד מיט דיר, און אויך אין דיר זאָלן זיי גלויבן אויף אייביק. און משה האָט דערציילט די ווערטער פֿון פֿאָלק צו גאָט.

[10]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: גיי צום פֿאָלק, און זאָלסט זיי הייליקן הײַנט און מאָרגן, און זיי זאָלן וואַשן זייערע קליידער; [11]און זיי זאָלן זײַן אָנגעברייט אויפֿן דריטן טאָג, וואָרום אויפֿן דריטן טאָג וועט גאָט אַראָפּנידערן פֿאַר די אויגן פֿון גאַנצן פֿאָלק אויפֿן באַרג סיני. [12]און זאָלסט אָפּגרענעצן דאָס פֿאָלק רונד אַרום, אַזוי צו זאָגן: היט אײַך אַרויפֿצוגיין אויפֿן באַרג, אָדער זיך אָנרירן אָן זײַן ברעג. איטלאַכער וואָס רירט

זיך אָן אָן דעם באַרג זאָל טייטן געטייט ווערן; [13]אַ האַנט זאָל
זיך ניט אָנרירן אָן אים, נייערט פאַרשטיינען זאָל ער פאַרשטיינט
ווערן, אָדער שיסן זאָל ער געשאָסן ווערן; סיי אַ בהמה, סיי
אַ מענטש, זאָל ער ניט בלייבן לעבן. ערשט אַז דער האָרן גיט
אַן אויסגעצויגענעם בלאָז, מעגן זיי אַרויפגיין אויפן באַרג.
[14]האָט משה אַראָפּגענידערט פון באַרג צום פאָלק, און
האָט געהייליקט דאָס פאָלק, און זיי האָבן געוואַשן זייערע
קליידער. [15]און ער האָט געזאָגט צום פאָלק: זייט אָנגעברייט
אויפן דריטן טאָג; איר זאָלט ניט גענענען צו אַ פרוי.
[16]און עס איז געווען אויפן דריטן טאָג, ווי עס איז געוואָרן
פרימאָרגן, אַזוי זיינען געוואָרן דונערן און בליצן, און אַ שווערער
וואָלקן אויפן באַרג, און דער קָול פון שופר איז געווען זייער
שטאַרק, און דאָס גאַנצע פאָלק וואָס אין לאַגער האָט
געציטערט. [17]און משה האָט אַרויסגעפירט דאָס פאָלק פון
לאַגער גאָט אַנטקעגן, און זיי האָבן זיך געשטעלט אונטערן באַרג.
[18]און דער באַרג סיני איז געווען אין גאַנצן אין רויך, פון וועגן
וואָס גאָט האָט אַראָפּגענידערט אויף אים מיט פייער; און זיין
רויך איז אויפגעגאַנגען אַזוי ווי דער רויך פון אַ קאַלכאויוון,
און דער גאַנצער באַרג האָט זייער געציטערט. [19]און דער
קָול פון שופר איז געוואָרן אַלץ שטאַרקער און שטאַרקער;
משה האָט גערעדט, און גאָט האָט אים געענטפערט אויפן קָול.
[20]און גאָט האָט אַראָפּגענידערט אויפן באַרג סיני, אויפן שפּיץ
באַרג, און גאָט האָט גערופן משהן אויפן שפּיץ באַרג, און
משה איז אַרויפגעגאַנגען. [21]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן:
נידער אַראָפּ, וואָרן דאָס פאָלק; זיי וועלן זיך חלילה
דורכרייסן צו גאָט צו קוקן, און עס וועלן פאַלן פון זיי אַ סך.
[22]און אויך די כהנים וואָס גענענען צו גאָט, זאָלן זיך הייליקן,
כדי גאָט זאָל ניט מאַכן אַ בראָך צווישן זיי. [23]האָט משה

געזאָגט צו גאָט: דאָס פֿאָלק קען ניט אַרויפֿגיין אויפֿן באַרג סיני,
וואָרום דו האָסט דאָך אונדז אָנגעזאָגט, אַזוי צו זאָגן: גרענעץ
אָפּ דעם באַרג, און זאָלסט אים הייליקן. 24 האָט גאָט צו אים
געזאָגט: גיי נידער אַראָפּ, און זאָלסט אַרויפֿקומען ,דו, און אַהרן
מיט דיר; אָבער די כּהנים און דאָס פֿאָלק זאָלן זיך ניט דורכ־
רייסן אַרויפֿצוגיין צו גאָט, כּדי ער זאָל ניט מאַכן אַ בראָך
צווישן זיי.

25 האָט משה אַראָפּגענידערט צום פֿאָלק, און זיי געזאָגט.

כ 1 און גאָט האָט גערעדט אַלע דידאָזיקע ווערטער, אַזוי
צו זאָגן:

2 איך בין יהוה דיין גאָט, וואָס האָט דיך אַרויסגעצויגן פֿון
לאַנד מִצרַיִם, פֿון דעם הויז פֿון קנעכטשאַפֿט.

3 זאָלסט ניט האָבן אַנדערע געטער פֿאַר מיין פּנים.
4 זאָלסט דיר ניט מאַכן אַ געשניץ, אָדער אַ שום געשטאַלט פֿון
וואָס אין הימל אויבן, אָדער וואָס אויף דער ערד אונטן,
אָדער וואָס אין וואַסער אונטער דער ערד. 5 זאָלסט זיך ניט
בוקן צו זיי, און זאָלסט זיי ניט דינען; וואָרום איך יהוה דיין גאָט
בין אַ צערנדיקער גאָט, וואָס רעכן זיך פֿאַר די זינד פֿון די
פֿאָטערס מיט די קינדער, מיטן דריטען און מיטן פֿירטן דור
פֿון די וואָס האָבן מיך פֿיינט, 6 און טו חסד מיטן טויזנטסטן גליד
פֿון די וואָס האָבן מיך ליב, און פֿון די וואָס היטן מיינע געבאָט.

7 זאָלסט ניט אַרויפֿברענגען דעם נאָמען פֿון יהוה דיין גאָט
צום פֿאַלשן, וואָרום יהוה שענקט ניט דעם וואָס ברענגט אַרויף
זיין נאָמען צום פֿאַלשן.

8 געדענק דעם טאָג פֿון שבת, אים צו האַלטן הייליק.
9 זעקס טעג זאָלסטו אַרבעטן, און טאָן אַלע דיינע מלאָכות;
10 אָבער דער זיבעטער טאָג איז שבת צו גאָט דיין האַר, זאָלסטו

ניט טאָן קיין מלאָכה, דו, און דיין זון, און דיין טאָכטער, דיין
קנעכט, און דיין דינסט, און דיין בהמה, און דיין פרעמדער
וואָס אין דיינע טויערן. 11וואָרום זעקס טעג האָט גאָט געמאַכט
דעם הימל און די ערד, דעם ים, און אַלץ וואָס אין זיי,
און אויפֿן זיבעטן טאָג האָט ער גערוט; דרום האָט גאָט
געבענטשט דעם טאָג פֿון שבת, און האָט אים געהייליקט.

12האַלט אין כבוד דיין פֿאָטער און דיין מוטער, כּדי דיינע
טעג זאָלן זיך לענגערן אויף דער ערד וואָס גאָט דיין האַר גיט
דיר.

13זאָלסט ניט הרגען.
זאָלסט ניט מזנה זיין.
זאָלסט ניט גנבֿען.
זאָלסט ניט זאָגן אויף דיין חבֿר פֿאַלשע עדות.

14זאָלסט ניט גלוסטן דיין חבֿרס הויז; זאָלסט ניט גלוסטן
דיין חבֿרס ווייב, אָדער זיין קנעכט, אָדער זיין דינסט, אָדער
זיין אָקס, אָדער זיין אייזל, אָדער וואָס נאָר עס איז דיין חבֿרס.

15און דאָס גאַנצע פֿאָלק האָט בייגעוווינט די דונערן, און די
פֿלאַמען, און דעם קול פֿון שופֿר, און דעם רויכיקן באַרג;
און ווי דאָס פֿאָלק האָט עס געזען, אַזוי האָבן זיי געציטערט, און
זיינען געשטאַנען פֿון דער ווייטן. 16און זיי האָבן געזאָגט צו
משהן: רעד דו צו אונדז, און מיר וועלן הערן, און זאָל ניט רעדן
צו אונדז גאָט; מיר וועלן חלילה שטאַרבן.

17האָט משה געזאָגט צום פֿאָלק: איר זאָלט ניט מורא האָבן,
וואָרום כּדי אייך צו פּרוון איז גאָט געקומען, און כּדי זיין
מורא זאָל זיין פֿאַר אייער פּנים, אַז איר זאָלט ניט זינדיקן.
18איז דאָס פֿאָלק געשטאַנען פֿון דער ווייטן, און משה האָט
גענענט צו דעם נעפּל וואָס דאָרטן איז געווען גאָט.

19און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: אַזוי זאָלסטו זאָגן צו די

קינדער פון ישׂראל: איר האָט געזען אַז פון הימל האָב איך
גערעדט צו אײַך. [20]איר זאָלט ניט מאַכן לעבן מיר געטער פון
זילבער, און געטער פון גאָלד זאָלט איר אײַך ניט מאַכן.
[21]אַ מזבח פון ערד זאָלסטו מיר מאַכן, און שלאַכטן אויף אים
דײַנע בראַנדאָפּפער און דײַנע פרידאָפּפער, דײַנע שאָף און
דײַנע רינדער; אין יעטוועדער אָרט ווו איך וועל מאַכן
דערמאָנען מײַן נאָמען, וועל איך קומען צו דיר, און וועל דיך
בענטשן. [22]און אויב אַ מזבח פון שטיינער וועסטו מיר מאַכן,
זאָלסטו זיי ניט בויען געהאַקטע, וואָרום דײַן האַקאײַזן
האָסטו אויפגעהויבן דערויף, און האָסט עס פאַרשוועכט.
[23]און זאָלסט ניט אַרויפגיין מיט טרעפּ אויף מײַן מזבח, כּדי
דײַן נאַקעטקייט זאָל ניט אַנטפּלעקט ווערן אויף אים.

מִשְׁפָּטִים

כא [1]און דאָס זײַנען די געזעצן וואָס דו זאָלסט לייגן פאַר
זיי:

[2]אַז דו וועסט קויפן אַ אידישן קנעכט, זאָל ער זעקס יאָר
דינען, און אויפן זיבעטן זאָל ער אַרויסגיין פריי אומזיסט.
[3]אויב ער איז אַליין געקומען, זאָל ער אַליין אַרויסגיין; אויב
ער איז אַ באַווײַבטער, זאָל זײַן ווײַב אַרויסגיין מיט אים.
[4]אויב זײַן האַר וועט אים געבן אַ ווײַב, און זי וועט אים געבערן
זין אָדער טעכטער, זאָל די ווײַב מיט אירע קינדער געהערן
צו איר האַר, און ער זאָל אַרויסגיין אַליין. [5]און אויב זאָגן וועט
זאָגן דער קנעכט: איך האָב ליב מײַן האַר, מײַן ווײַב, און מײַנע
קינדער, איך וויל ניט אַרויסגיין פריי; [6]זאָל זײַן האַר אים מאַכן
גענענען צו גאָט, און אים מאַכן גענענען צום טיר, אָדער צום
ביישטידל, און זײַן האַר זאָל דורכבאָלן זײַן אויער מיט אַן אָל;
און ער זאָל אים דינען אויף שטענדיק.

[7]און אַז אַ מאַן וועט פאַרקויפן זיין טאָכטער פאַר אַ דינסט,
זאָל זי ניט אַרויסגיין אַזוי ווי עס גייען אַרויס די קנעכט. [8]אויב
זי געפעלט ניט אין די אויגן פון איר האַר, וואָס האָט זי געהאַט
באַשטימט פאַר זיך, זאָל ער זי לאָזן אויסלייזן; ער זאָל ניט
געוועלטיקן זי צו פאַרקויפן צו פרעמדע מענטשן, ווען ער
פעלשט אָן איר. [9]און אויב ער וועט זי באַשטימען פאַר זיין זון,
זאָל ער טאָן צו איר אַזוי ווי דער שטייגער מיט טעכטער. [10]אויב
ער וועט זיך נעמען אַן אַנדערע, זאָל ער איר שפּייז, איר
קליידונג, און איר ווייבערעכט, ניט מינערן. [11]און אויב ער
וועט איר ניט טאָן דידאָזיקע דריי זאַכן, זאָל זי אַרויסגיין
אומזיסט, אָן געלט.
[12]דער וואָס שלאָגט אַ מענטשן און ער שטאַרבט, זאָל טייטן
געטייט ווערן. [13]אָבער דער וואָס האָט ניט געמיינט, נאָר
גאָט האָט עס אונטערגעשיקט אונטער זיין האַנט, וועל איך דיר
מאַכן אַן אָרט וואָס ער זאָל אַהין אַנטרינען.
[14]און אַז אַ מאַן וועט מוטוויליק קומען אויף זיין חבר, אים
צו הרגענען מיט ליסטיקייט, זאָלסטו פון מיין מזבח אים אַראָפּ־
נעמען צו שטאַרבן.
[15]און דער וואָס שלאָגט זיין פאָטער, אָדער זיין מוטער,
זאָל טייטן געטייט ווערן.
[16]און דער וואָס גנבעט אַ מענטשן און פאַרקויפט אים,
אָדער ער ווערט געפונען אין זיין האַנט, זאָל טייטן געטייט ווערן.
[17]און דער וואָס שילט זיין פאָטער, אָדער זיין מוטער, זאָל
טייטן געטייט ווערן.
[18]און אַז מענטשן וועלן זיך קריגן, און איינער וועט שלאָגן
דעם אַנדערן מיט אַ שטיין, אָדער מיטן פויסט, און ער וועט ניט
שטאַרבן, נאָר ער וועט זיך אַוועקלייגן אין בעט, [19]איז, אויב
ער וועט אויפשטיין און אַרומגיין דרויסן אויף זיין שטעקן, זאָל

דער שלעגער זיין פריי; נאָר פאַר זיין זיצן ליידיק מוז ער באַצאָלן, און אויסהיילן מוז ער אים לאָזן אויסהיילן.

[20]און אַז אַ מאַן וועט שלאָגן זיין קנעכט, אָדער זיין דינסט, מיט אַ שטעקן, און ער וועט שטאַרבן אונטער זיין האַנט, זאָל ער שטראָפן באַשטראָפט ווערן.

[21]אויב אָבער ער וועט זיך האַלטן אַ טאָג אָדער צוויי טעג, זאָל ער ניט באַשטראָפט ווערן; וואָרום דאָס איז זיין געלט.

[22]און אַז מענער וועלן זיך ראַנגלען, און וועלן אָנשטויסן אַ טראָגעדיקע פרוי, און אירע קינדער וועלן אַרויסגיין, אָבער קיין אומגליק וועט ניט געשען, זאָל קנסען געקנסעט ווערן [דער שולדיקער], לויט ווי דער פרויס מאַן וועט אויף אים אַרויפלייגן, און ער זאָל עס געבן פאַר די דַייָנים. [23]אויב אָבער אַן אומגליק וועט געשען, זאָלסטו געבן אַ נפש פאַר אַ נפש. [24]אַן אויג פאַר אַן אויג, אַ צאָן פאַר אַ צאָן, אַ האַנט פאַר אַ האַנט, אַ פוס פאַר אַ פוס. [25]אַ ברען פאַר אַ ברען, אַ וווּנד פאַר אַ וווּנד, אַ בייל פאַר אַ בייל.

[26]און אַז אַ מאַן וועט שלאָגן דאָס אויג פון זיין קנעכט, אָדער דאָס אויג פון זיין דינסט, און וועט עס איבערפירן, זאָל ער אים אַרויסלאָזן פריי פאַר זיין אויג. [27]און אַז ער וועט אויסהאַקן אַ צאָן פון זיין קנעכט, אָדער אַ צאָן פון זיין דינסט, זאָל ער אים אַרויסלאָזן פריי פאַר זיין צאָן.

[28]און אַז אַן אָקס וועט שטויסן אַ מאַן אָדער אַ פרוי, און זיי וועלן שטאַרבן, זאָל פאַרשטיינען פאַרשטיינט ווערן דער אָקס, און זיין פלייש זאָל ניט געגעסן ווערן; און דער באַלעבאָס פון אָקס איז פריי. [29]אויב אָבער ער איז אַ שטויסיקער אָקס פון נעכטן־אייערנעכטן, און זיין באַלעבאָס איז געוואָרנט געוואָרן, און האָט אים ניט געהיט, און ער וועט טייטן אַ מאַן אָדער אַ

פרוי, זאָל פאַרשטיינט ווערן דער אָקס, און אויך זיין
באַלעבאָס זאָל געטייט ווערן. 30אויב אַן אויסלייז וועט אַרויפֿ־
געלייגט ווערן אויף אים, זאָל ער געבן פאַרן אויסקויף פון
זיין נפש וויפיל עס וועט אַרויפגעלייגט ווערן אויף אים. 31סיי
ער וועט שטויסן אַ אינגל, סיי ער וועט שטויסן אַ מיידל, זאָל
אַזוי ווי דערדאָזיקער משפט געטאָן ווערן צו אים. 32אויב דער
אָקס וועט שטויסן אַ קנעכט אָדער אַ דינסט, זאָל ער געבן זיין
האַר דרייסיק שֶקל זילבער, און דער אָקס זאָל פאַרשטיינט
ווערן.
33און אַז אַ מאַן וועט עפענען אַ גרוב, אָדער אַז אַ מאַן וועט
גראָבן אַ גרוב, און וועט זי ניט צודעקן, און אַהין וועט אַריינ־
פאַלן אַן אָקס אָדער אַן אייזל, 34זאָל דער באַלעבאָס פון דער
גרוב באַצאָלן; געלט זאָל ער אומקערן צו זייער באַלעבאָס,
און די טויטע בהמה זאָל געהערן צו אים.
35און אַז אַ מאַנס אָקס וועט שעדיקן דעם אָקס פון זיין חבר,
און ער וועט אַוועקפאַלן, זאָלן זיי פאַרקויפן דעם לעבעדיקן
אָקס, און זיך צעטיילן מיטן געלט; און אויך מיטן טויטן זאָלן
זיי זיך צעטיילן. 36אויב עס איז באַוווּסט אַז ער איז אַ
שטויסיקער אָקס פון לאַנג אָן, און זיין באַלעבאָס האָט אים ניט
געהיט, זאָל ער צאָלן באַצאָלן אַן אָקס פאַרן אָקס, און דער
טויטער זאָל געהערן צו אים.
37אַז אַ מאַן וועט גנבֿען אַן אָקס אָדער אַ שעפּס, און וועט
אים שעכטן, אָדער ער וועט אים פאַרקויפן, זאָל ער באַצאָלן
פינף רינדער פאַרן אָקס, און פיר שאָף פאַרן שעפּס.
כב 1אַז אַ גנב וועט געכאַפּט ווערן ביי אַן איינברעכונג, און
וועט קריגן געשלאָגן און וועט שטאַרבן, איז ניטאָ פאַר
אים קיין בלוטשולד. 2אויב אָבער די זון איז אויפגעגאַנגען
איבער אים, איז דאָ פאַר אים בלוטשולד.

[א]באַצאָלן מוז ער באַצאָלן; אויב ער האָט ניט, זאָל ער
פאַרקויפט ווערן פאַר זיין גנבה. 3אויב געפונען ווערט געפונען
ווערן די גנבה אין זיין האַנט אַ לעבעדיקע, סיי אַן אָקס, סיי
אַן אייזל, סיי אַ שעפּס, זאָל ער באַצאָלן טאָפּל.
4אַז אַ מאַן וועט לאָזן אָפּעסן אַ פעלד אָדער אַ וויינגאָרטן,
און וועט אַרויסלאָזן זיין בהמה, און זי וועט אָפּעסן אין אַן
אַנדערנס פעלד, זאָל ער מיט דעם בעסטן פון זיין פעלד, און
מיט דעם בעסטן פון זיין וויינגאָרטן באַצאָלן.
5אַז אַ פייער וועט אַרויסגיין, און וועט אָנטרעפן דערנער,
און עס וועט פאַרצערט ווערן אַ סטויג, אָדער שטייענדיקע
תבואה, אָדער אַ פעלד, זאָל צאָלן באַצאָלן דער וואָס האָט
אָנגעצונדן די שרפה.
6אַז אַ מאַן וועט געבן זיין חבר געלט אָדער זאַכן צום היטן,
און עס וועט געגנבעט ווערן פון דעם מאַנס הויז, אויב דער
גנב וועט געפונען ווערן, זאָל ער באַצאָלן טאָפּל; 7אויב דער
גנב וועט ניט געפונען ווערן, זאָל דער באַלעבאָס פון הויז
גענענען צו גאָט[ב]: צי ער האָט ניט אויסגעשטרעקט זיין האַנט
אויף זיין חברס האָב. 8ביי איטלאַכן חשד פון אומרלאַכקייט,
וועגן אַן אָקס, וועגן אַן אייזל, וועגן אַ שעפּס, וועגן אַ קלייד,
וועגן וואָסער עס איז פאַרלאָרענער זאַך, וואָס איינער זאָגט,
אַז דאָס איז עס, זאָל די זאַך פון ביידן קומען פאַר גאָט; דער
וועמען גאָט וועט מאַכן שולדיק, זאָל באַצאָלן זיין חבר טאָפּל.
9אַז אַ מאַן וועט געבן זיין חבר אַן אייזל, אָדער אַן אָקס,
אָדער אַ שעפּס, אָדער וואָסער עס איז בהמה צום היטן, און
זי וועט אַוועקפאַלן, אָדער געשעדיקט ווערן, אָדער געפאַנגען
ווערן, ווען קיינער זעט ניט, 10זאָל אַ שבועה פון גאָט זיין
צווישן זיי ביידן, אויב ער האָט ניט אויסגעשטרעקט זיין האַנט
אויף זיין חברס האָב; און איר באַלעבאָס זאָל עס אָננעמען,

[א] פאַרבינדט זיך מיט פסוק 37 פון פריערדיקן קאַפּיטל. [ב] צו בית־דין.

און ער דאַרף ניט באַצאָלן. 11אויב אָבער גנבען איז זי
געגנבעט געוואָרן פון אים, מוז ער באַצאָלן איר באַלעבאָס.
12אויב פאַרצוקן איז זי פאַרצוקט געוואָרן, זאָל ער ברענגען
פון איר צום עדות; פאַר אַ פאַרצוקטער דאַרף ער ניט
באַצאָלן.

13און אַז אַ מאַן וועט באָרגן [אַ בהמה] פון זיין חבר, און זי
וועט געשעדיקט ווערן, אָדער אַוועקפאַלן—איז איר באַלעבאָס
ניט מיט איר, מוז ער צאָלן באַצאָלן. 14אויב איר באַלעבאָס
איז מיט איר, דאַרף ער ניט באַצאָלן. אויב זי איז אַ
געדונגענע, גייט דאָס אַריין אין איר לוין.

15און אַז אַ מאַן וועט פאַרפירן אַ יונגפרוי וואָס איז ניט
פאַרקנסט, און וועט ליגן מיט איר, זאָל ער מיט נדן זי מאַכן
פאַר זיין ווייב. 16אויב איר פאָטער וועט זי אים ניט וועלן געבן,
זאָל ער באַצאָלן געלט לויט דעם נדן פון יונגפרויען.

17אַ מכשפה זאָלסטו ניט לאָזן לעבן.

18איטלעכער וואָס ליגט מיט אַ בהמה זאָל טייטן געטייט
ווערן.

19דער וואָס שלאַכט צו געטער, אַחוץ צו יהוה אַליין, זאָל
ווערן חרם.

20און אַ פרעמדן זאָלסטו ניט קריוודען, און זאָלסט אים
ניט דריקן, וואָרום פרעמדע זייט איר געווען אין לאַנד מִצרַיִם.

21אַן אַלמנה און אַ יתום זאָלט איר ניט פּייניקן. 22אויב
פּייניקן וועסטו אים פּייניקן, איז, ווי נאָר ער וועט שרייען צו מיר,
וועל איך זיכער צוהערן זיין געשריי. 23און מיין צאָרן וועט
גרימען, און איך וועל אײַך הרגען מיטן שווערד, און אײַערע
ווייבער וועלן זיין אַלמנות, און אײַערע קינדער יתומים.

24אַז דו וועסט געלט לייען מיין פאָלק, דעם אָרעמאַן ביי

דיר, זאָלסטו ניט זיין צו אים ווי אַ בעל־חוב; איר זאָלט ניט
אַרויפלייגן אויף אים צינזן.
[25]אַז דו וועסט נעמען אין משכון דיין חברס קלייד, זאָלסטו
עס אים אומקערן איידער די זון גייט אונטער; [26]וואָרום דאָס
איז זיין איינציקער צודעק, דאָס איז זיין קלייד פאַר זיין לייב;
אין וואָס וועט ער שלאָפן? איז, אַז ער וועט שרייען צו מיר,
וועל איך צוהערן, וואָרום איך בין לייטזעליק.
[27]גאָט זאָלסטו ניט שילטן, און אַ פירשט אין דיין פאָלק
זאָלסטו ניט פלוכן.
[28][די גאָב פון] דיין פולקייט און דיין שֶפעא[א] זאָלסטו ניט
שפּעטיקן.
דעם בכור פון דיינע זין זאָלסטו אָפּגעבן צו מיר. [29]דעס־
גלייכן זאָלסטו טאָן מיט דיין אָקס, מיט דיינע שאָף; זיבן טעג
זאָל עס זיין ביי זיין מוטער, אויפן אַכטן טאָג זאָלט איר עס
אָפּגעבן צו מיר.
[30]און הייליקע מענטשן זאָלט איר מיר זיין, און פלייש פון
אַ פאַרצוקטער אויפן פעלד זאָלט איר ניט עסן; פאַרן הונט
זאָלט איר עס אַוועקוואַרפן.
כג [1]זאָלסט ניט אַרויסלאָזן אַ פאַלשן קלאַנג; זאָלסט ניט מאַכן
איין האַנט מיט דעם רשע צו זיין אַן עדות אויף אומרעכט.
[2]זאָלסט ניט נאָכגיין נאָך אַ רבים צום בייזן; און אין אַ קריג
זאָלסטו ניט עדות זאָגן כדי זיך צו נייגן נאָך אַ רבים צו פאַר־
דרייען. [3]און אַן אָרעמאַן זאָלסטו ניט שאַנעווען אין זיין קריג.
[4]אַז דו וועסט טרעפן דיין שונאס אָקס, אָדער זיין אייזל,
בלאָנדזשענדיק, זאָלסטו אומקערן אים אומקערן צו אים.
[5]אַז דו וועסט זען דיין שונאס אייזל ליגן אונטער זיין משׂא,
זאָלסטו זיך אָפּהאַלטן פון איבערלאָזן צו אים; אָפּבינדן זאָלסטו
אָפּבינדן אין איינעם מיט אים.

[א] פולערע איבערזעצונג: די גאָב פון דער פולקייט פון דיין שניט, און פון דעם אויסגוס פון
דיין קעלטער.

[6]זאָלסט ניט פאַרדרייען דאָס רעכט פון דיין אביון אין
זיין קריג. [7]פון אַ פאַלשן פּסק זאָלסטו זיך דערווייטערן, און
אַן אומשולדיקן און גערעכטן זאָלסטו ניט הרגען; וואָרום איך
וועל ניט לאָזן בלייבן גערעכט דעם שולדיקן. [8]און שוחד
זאָלסטו ניט נעמען, וואָרום שוחד מאַכט בלינד זעעדיקע, און
פאַרדרייט די ווערטער פון גערעכטע.

[9]און אַ פרעמדן זאָלסטו ניט דריקן, וואָרום איר ווייסט
דאָס געמיט פון דעם פרעמדן, ווייל פרעמדע זייט איר געווען
אין לאַנד מִצרַיִם.

[10]און זעקס יאָר זאָלסטו זייען דיין לאַנד, און איינזאַמלען
איר תּבואָה; [11]אָבער דאָס זיבעטע יאָר זאָלסטו עס פאַרלאָזן
און עס איבערלאָזן פריי, כּדי די אביונים פון דיין פאָלק זאָלן
עסן; און וואָס בלייבט פון זיי, זאָל עסן די חיה פון פעלד.
דעסגלייכן זאָלסטו טאָן מיט דיין וויינגאָרטן, מיט דיין
איילבערטגאָרטן.

[12]זעקס טעג זאָלסטו טאָן דיינע אַרבעט, און אויפן זיבעטן
טאָג זאָלסטו רוען, כּדי עס זאָל רוען דיין אָקס און דיין אייזל,
און עס זאָל אָפּעטעמען דער זון פון דיין דינסט, און דער
פרעמדער.

[13]און אין אַלץ, וואָס איך האָב אייך אָנגעזאָגט, זאָלט איר
זיין אָפּגעהיט; און דעם נאָמען פון פרעמדע געטער זאָלט איר
ניט דערמאָנען; עס זאָל פון דיין מויל ניט געהערט ווערן.

[14]דריי מאָל אין יאָר זאָלסטו האַלטן אַ יום־טוב צו מיר.
[15]דעם יום־טוב פון מצות זאָלסטו היטן: זיבן טעג זאָלסטו עסן
מצות, אַזוי ווי איך האָב דיר באַפוילן, צו דער געשטעלטער
צייט אין חודש אָביב, וואָרום אין אים ביסטו אַרויסגעגאַנגען
פון מִצרַיִם; און מע זאָל זיך ניט ווייזן פאַר מיר מיט ליידיקן;

[16]און דעם יָום־טוב פון שניט, פון די ערשטפּרוכט פון דיינע אַרבעט, פון וואָס דו וועסט פאַרזייען אין פעלד; און דעם יָום־טוב פון אײַנזאַמלונג בײַם אויסלאָז פון יאָר, ווען דו זאַמלסט אײַן דײַנע אַרבעט פון פעלד. [17]דרײַ מאָל אין יאָר זאָלן אַלע דײַנע מאַנספּאַרשוינען זיך וויזן פאַר דעם האַר, גאָט.

[18]זאָלסט ניט מקריב זיין מיט געזײַערטן ברויט דאָס בלוט פון מײַן שלאַכטאָפּפער; און דאָס אָפּפערפעטס פון מײַן יָום־טוב זאָל ניט איבערנעכטיקן ביז אין דער פרי.

[19]די ערשטע פריצײַטיקע פון דײַן ערד זאָלסטו ברענגען אין הויז פון גאָט דײַן האַר.

זאָלסט ניט קאָכן אַ ציקעלע אין זײַן מוטערס מילך.

[20]זע, איך שיק דיר פאַרויס אַ מלאַך, דיך צו היטן אויפן וועג, און דיך צו ברענגען צו דעם אָרט וואָס איך האָב אָנגעברייט. [21]היט דיך פאַר אים, און הער צו זײַן קָול; זאָלסט ניט ווידערשפּעניקן אָן אים, וואָרום ער וועט ניט פאַרגעבן אײַער פאַרברעך, ווײַל מײַן נאָמען איז אין אים. [22]אָבער אויב צוהערן וועסטו צוהערן צו זײַן קָול, און וועסט טאָן אַלץ וואָס איך רעד, וועל איך פײַנטן דײַנע פײַנט, און דריקן דײַנע דריקער. [23]וואָרום מײַן מלאַך וועט גיין דיר פאַרויס, און ער וועט דיך ברענגען צו דעם אֱמוֹרי, און דעם חִתּי, און דעם פּרִזי, און דעם כּנַעֲני, דעם חִוִי, און דעם יבוסי; און איך וועל זיי פאַרטיליקן. [24]זאָלסט זיך ניט בוקן צו זייערע געטער, און זאָלסט זיי ניט דינען, און זאָלסט ניט טאָן אַזוי ווי זייערע מעשׂים; נייערט צעשטערן זאָלסטו זיי צעשטערן, און צעברעכן זאָלסטו צעברעכן זייערע זײַלשטײַנער. [25]און איר זאָלט דינען יהוה אײַער גאָט, און ער וועט בענטשן דײַן ברויט און דײַן וואַסער; און איך וועל אָפּטאָן קראַנקשאַפט פון צווישן דיר. [26]עס וועט

ניט זיין אַ פֿאַרוואַרפֿערין אָדער אַן עקרה אין דיין לאַנד; די
צאָל פֿון דיינע טעג וועל איך אויספֿילן. 27 מיין אימה וועל איך
שיקן דיר פֿאַרויס, און וועל פֿאַרטומלען אַלדאָס פֿאָלק וואָס
דו וועסט קומען צווישן זיי, און איך וועל קערן אַלע דיינע פֿיינט
מיטן נאַקן צו דיר. 28 און איך וועל שיקן דיר פֿאַרויס די האָרנבין,
און זי וועט פֿאַרטרייבן דעם חִוִי, דעם כּנַעֲנִי, און דעם חִתִּי,
פֿון פֿאַר דיר. 29 איך וועל זיי ניט פֿאַרטרייבן פֿון פֿאַר דיר
אין איין יאָר, טאָמער וועט דאָס לאַנד ווערן אַ וויסטעניש, און
עס וועט זיך מערן אויף דיר די חיה פֿון פֿעלד. 30 ביסלאַכ־
ביסלאַכווייז וועל איך זיי פֿאַרטרייבן פֿון פֿאַר דיר, ביז וואַנען
דו וועסט זיך פֿרוכפּערן, און וועסט אַרבן דאָס לאַנד. 31 און איך
וועל מאַכן דיין געמאַרק פֿון ים־סוף און ביז דעם ים פֿון די
פּלִשתּים, און פֿון מדבר ביזן טייך[א]; וואָרום איך וועל געבן אין
אייער האַנט די באַוווינער פֿון לאַנד, און וועסט זיי פֿאַרטרייבן
פֿון פֿאַר דיר. 32 זאָלסט ניט שליסן אַ בונד זיי און זייערע
געטער. 33 זיי זאָלן ניט זיצן אין דיין לאַנד, כּדי זיי זאָלן דיך
ניט מאַכן זינדיקן צו מיר, אַז דו וועסט דינען זייערע געטער;
וואָרום דאָס וועט דיר זיין פֿאַר אַ שטרויכלונג.

כד 1 און צו משהן האָט ער געזאָגט: גיי אַרויף צו גאָט, דו, און
אַהרן, נָדָב, און אֲבִיהוּא, און זיבעציק פֿון די עלטסטע
פֿון ישׂראל, און איר זאָלט זיך בוקן פֿון דער ווייטן. 2 און
משה אַליין זאָל גענענען צו גאָט; אָבער זיי זאָלן ניט גענענען.
און דאָס פֿאָלק זאָל ניט אַרויפֿגיין מיט אים.

3 איז משה געקומען, און האָט דערציילט דעם פֿאָלק אַלע
ווערטער פֿון גאָט, און אַלע געזעצן; און דאָס גאַנצע פֿאָלק
האָט געענטפֿערט מיט איין קָול, און געזאָגט: אַלע ווערטער
וואָס גאָט האָט גערעדט וועלן מיר טאָן.

[א] טייך פּרָת.

4און משה האָט פאַרשריבן אַלע ווערטער פון גאָט, און
ער האָט זיך געפעדערט אין דער פרי, און האָט געבויט אַ
מזבח אונטערן באַרג, און צוועלף זיילשטיינער אַקעגן די
צוועלף שבטים פון ישׂראל. 5און ער האָט געשיקט די יונגע
לייט פון די קינדער פון ישׂראל, און זיי האָבן אויפגעבראַכט
בראַנדאָפפער און געשלאַכט אָקסן פרידאָפפער צו גאָט.
6און משה האָט גענומען העלפט פון דעם בלוט, און אַריינגעטאָן
אין בעקנס, און העלפט פון דעם בלוט האָט ער געשפרענגט
אויפן מזבח. 7און ער האָט גענומען דאָס בוך פון בונד, און
געלייענט אין די אויערן פון פאָלק; און זיי האָבן געזאָגט: אַלץ
וואָס גאָט האָט גערעדט וועלן מיר טאָן און געהאָרכן. 8און
משה האָט גענומען דאָס בלוט, און האָט געשפרענגט אויפן
פאָלק, און האָט געזאָגט: אָט איז דאָס בלוט פון דעם בונד וואָס
גאָט האָט געשלאָסן מיט אייך אויף אַלע דידאָזיקע ווערטער.
9און משה, און אַהרן, נָדָב, און אֲביהוא, און זיבעציק פון
די עלטסטע פון ישׂראל, זיינען אַרויפגעגאַנגען; 10און זיי האָבן
געזען דעם גאָט פון ישׂראל; און אונטער זיינע פיס איז געווען
אַזוי ווי אַ פלאַסטערווערק פון סאַפירשטיין, און אַזוי ווי דער
הימל אַליין אין לויטערקייט. 11און אויף די אַדעללייט פון
די קינדער פון ישׂראל האָט ער ניט אויסגעשטרעקט זיין האַנט;
און זיי האָבן געזען גאָט, און האָבן געגעסן און געטרונקען.
12און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: קום אַרויף צו מיר אויפן
באַרג, און זיי דאָרטן, און איך וועל דיר געבן די שטיינערנע
לוחות מיט דער תּורה און דעם געבאָט וואָס איך האָב אויפ־
געשריבן זיי צו לערנען.
13איז אויפגעשטאַנען משה, און זיין באַדינער יהושע, און
משה איז אַרויפגעגאַנגען אויפן באַרג פון גאָט. 14און צו די
עלטסטע האָט ער געזאָגט: האַרט דאָ אויף אונדז, ביז וואַנען

מיר וועלן זיך אומקערן צו אײַך. און אָט זײַנען אַהרן און חור
מיט אײַך; ווער עס האָט אַ משפט זאָל גענענען צו זיי.
15 און משה איז אַרויפגעגאַנגען אויפן באַרג, און דער וואָלקן
האָט צוגעדעקט דעם באַרג. 16 און די פראַכט פון גאָט האָט
גערוט אויפן באַרג סיני, און דער וואָלקן האָט אים אײַנגעדעקט
זעקס טעג; און אויפן זיבעטן טאָג האָט ער גערופן צו משהן פון
וואָלקן.
17 און דאָס אויסזען פון גאָטס פראַכט איז געווען אַזוי ווי
אַ פאַרצערעדיק פייער אויפן שפיץ באַרג, פאַר די אויגן פון די
קינדער פון ישׂראל. 18 און משה איז אַרײַנגעגאַנגען אין מיטן
וואָלקן, און איז אַרויף אויפן באַרג; און משה איז געווען אויפן
באַרג פערציק טעג און פערציק נעכט.

תְּרוּמָה

כה 1 און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן:
2 רעד צו די קינדער פון ישׂראל, זיי זאָלן נעמען פאַר מיר
אַן אָפשיידונג; פון יעטוועדער מאַן וואָס זײַן האַרץ וועט אים
באַוויליקן, זאָלט איר נעמען מײַן אָפשיידונג. 3 און דאָס איז
די אָפשיידונג וואָס איר זאָלט נעמען פון זיי: גאָלד, און זילבער,
און קופער; 4 און בלאָע וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט,
און לײַנען, און ציגנהאָר; 5 און רויטגעפאַרבטע ווידערפעלן,
און תּחש־פעלן, און שׂטים־האָלץ; 6 אייל פאַר דער לײַכטונג,
בשׂמים פאַר דעם אייל פון זאַלבונג, און פאַר דעם ווײַרויך פון
שמעקעדיקע געווירצן; 7 אָניקלשטיינער, און שטיינער צום אײַנ־
פאַסן, פאַר דעם אפוד, און פאַר דעם חושן. 8 און זיי זאָלן מיר
מאַכן אַ הייליקטום, אַז איך זאָל רוען צווישן זיי. 9 אַזוי ווי אַלץ
וואָס איך ווײַז דיר, די געשטאַלט פון דעם משכן, און די
געשטאַלט פון אַלע זײַנע כלים, אָט אַזוי זאָלט איר מאַכן.

10און זיי זאָלן מאַכן אַן אָרון פון שׂטים־האָלץ; צוויי איילן
און אַ האַלב זיין לענג, און אַן איל און אַ האַלב זיין ברייט, און
אַן איל און אַ האַלב זיין הייך. 11און זאָלסט אים איבערציען
מיט ריינעם גאָלד–פון אינעווייניק און פון אויסנווייניק זאָלסטו
אים איבערציען; און זאָלסט מאַכן אויף אים אַ גילדערנעם
קראַנץ רונד אַרום. 12און זאָלסט אויסגיסן פאַר אים פיר
גילדערנע רינגען, און אַרויפטאָן אויף זיינע פיר פיס; און צוויי
רינגען זאָלן זיין אויף זיין איין זייט, און צוויי רינגען אויף זיין
צווייטער זייט. 13און זאָלסט מאַכן שטאַנגען פון שׂטים־האָלץ,
און זיי איבערציען מיט גאָלד. 14און זאָלסט אַריינציען די
שטאַנגען אין די רינגען ביי די זייטן פון אָרון, צו טראָגן אויף זיי
דעם אָרון. 15אין די רינגען פון אָרון זאָלן די שטאַנגען זיין, זיי
זאָלן ניט אָפּגעטאָן ווערן פון אים. 16און זאָלסט אַריינטאָן אין
דעם אָרון דאָס געזעץ וואָס איך וועל דיר געבן.
17און זאָלסט מאַכן אַ דעק פון ריינעם גאָלד; צוויי איילן
און אַ האַלב זיין לענג, און אַן איל און אַ האַלב זיין ברייט.
18און זאָלסט מאַכן צוויי גילדערנע כרובים; געהאַמערט
זאָלסטו זיי מאַכן, ביי ביידע עקן פון דעק. 19און מאַך איין
כרוב ביים עק פון דער זייט, און איין כרוב ביים עק פון דער
אַנדער זייט; פון דעם דעק גופא זאָלט איר מאַכן די כרובים ביי
זיינע ביידע עקן. 20און די כרובים זאָלן אויסשפרייטן די פליגלען
צו דער הייך, שירעמענדיק מיט זייערע פליגלען איבער
דעם דעק, מיט זייערע פנימער איינער אַקעגן אַנדערן; צום
דעק צו זאָלן זיין די פנימער פון די כרובים. 21און זאָלסט
אַרויפטאָן דעם דעק אויבן אויפן אָרון; און אין דעם אָרון
זאָלסטו אַריינטאָן דאָס געזעץ וואָס איך וועל דיר געבן. 22און
איך וועל זיך דאָרטן אַנטפלעקן צו דיר, און וועל רעדן מיט
דיר פון איבערן דעק, פון צווישן די צוויי כרובים וואָס איבער

דעם אָרון פֿון געזעץ, אַלץ וואָס איך וועל דיר באַפֿעלן פֿאַר די קינדער פֿון ישׂראל.

23און זאָלסט מאַכן אַ טיש פֿון שטים־האָלץ; צוויי איילן זיין לענג, און אַן אייל זיין ברייט, און אַן אייל און אַ האַלב זיין הייך. 24און זאָלסט אים איבערציִען מיט ריינעם גאָלד, און מאַכן צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. 25און זאָלסט מאַכן צו אים אַ לייסט פֿון אַ האַנטברייט רונד אַרום, און מאַכן אַ גילדערנעם קראַנץ צו זיין לייסט רונד אַרום. 26און זאָלסט מאַכן פֿאַר אים פֿיר גילדערנע רינגען, און אַרויפֿטאָן די רינגען אויף די פֿיר ווינקלען וואָס אויף זיינע פֿיר פֿיס. 27לעבן דעם לייסט זאָלן זיין די רינגען, פֿאַר אויערן פֿאַר די שטאַנגען צו טראָגן דעם טיש. 28און זאָלסט מאַכן די שטאַנגען פֿון שטים־האָלץ, און זיי איבערציִען מיט גאָלד; און דער טיש זאָל געטראָגן ווערן אויף זיי. 29און זאָלסט מאַכן זיינע שיסלען, און זיינע שאָלן, און זיינע קאַנען, און זיינע בעכערס, וואָס מיט זיי ווערט געגאָסן; פֿון ריינעם גאָלד זאָלסטו זיי מאַכן. 30און זאָלסט אַרויפֿטאָן אויפֿן טיש דאָס ברויט פֿון אָנגעזיכט פֿאַר מיר תּמיד.

31און זאָלסט מאַכן אַ מנורה פֿון ריינעם גאָלד; געהאַמערט זאָל די מנורה געמאַכט ווערן, איר פֿוסגעשטעל, און איר שטאַם; אירע בעכערלאַך–אירע קנעפּ און אירע בלומען–זאָלן זיין פֿון איר גופֿא. 32און זעקס רערן זאָלן אַרויסגיין פֿון אירע זייטן, דריי רערן פֿון דער מנורה פֿון איר איין זייט, און דריי רערן פֿון דער מנורה פֿון איר צווייטער זייט. 33דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך פֿון אַ קנאָפּ און אַ בלום אויף איין רער, און דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך פֿון אַ קנאָפּ און אַ בלום אויפֿן אַנדער רער; אַזוי פֿאַר די זעקס רערן, וואָס גייען אַרויס פֿון דער מנורה. 34און אויף דער מנורה פֿיר מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך–אירע קנעפּ און אירע בלומען. 35און אַ קנאָפּ

אונטער צוויי רערן פֿון איר, און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן
פֿון איר, און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פֿון איר, פֿאַר
די זעקס רערן וואָס גייען אַרויס פֿון דער מנורה. [36]זייערע
קנעפּ און זייערע רערן זאָלן זיין פֿון איר גופֿא, אין גאַנצן איין
אויסהאַמערונג פֿון ריינעם גאָלד. [37]און זאָלסט מאַכן צו איר
זיבן רערלאַך, און מע זאָל אָנצינדען אירע רערלאַך, און מאַכן
לייכטן צו איר פֿאָדערזייט צו. [38]און אירע צוועגלאַך און
אירע אַשפּענדלאַך זאָלן זיין פֿון ריינעם גאָלד. [39]פֿון אַ צענטער
ריינעם גאָלד זאָל מען זי מאַכן מיט אַלע דידאָזיקע כּלים.
און זע זאָלסט מאַכן לויט זייער געשטאַלט, וואָס דיר ווערט
געוויזן אויפֿן באַרג.

כו [1]און דעם מִשכּן זאָלסטו מאַכן פֿון צען פֿאָרהאַנגען; פֿון
געדרייטן לייוונט, און בלאָער וואָל, און פּורפּל, און ווערמיל־
רויט, מיט כּרובים קונציק אויסגעאַרבעט זאָלסטו זיי מאַכן.
[2]די לענג פֿון איטלאַכן פֿאָרהאַנג אַכט און צוואַנציק איילן, און
די ברייט פֿון איטלאַכן פֿאָרהאַנג פֿיר איילן; איין מאָס פֿאַר
אַלע פֿאָרהאַנגען. [3]פֿינף פֿאָרהאַנגען זאָלן זיין באַהעפֿט איינער
אָן אַנדערן, און ווידער פֿינף פֿאָרהאַנגען באַהעפֿט איינער
אָן אַנדערן. [4]און זאָלסט מאַכן שלייפֿן פֿון בלאָער וואָל אויף
דעם זוים פֿון איין פֿאָרהאַנג ביים עק פֿון איין באַהעפֿטונג,
און אַזוי זאָלסטו מאַכן אויף דעם זוים פֿון דעם עקסטן
פֿאָרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפֿטונג. [5]פֿופֿציק שלייפֿן
זאָלסטו מאַכן אויף דעם איין פֿאָרהאַנג, און פֿופֿציק שלייפֿן
זאָלסטו מאַכן אויף דעם ברעג פֿון דעם פֿאָרהאַנג וואָס אין
דער צווייטער באַהעפֿטונג; איינער קעגן אַנדערן זאָלן די
שלייפֿן זיין. [6]און זאָלסט מאַכן פֿופֿציק גילדערנע האָקן, און
באַהעפֿטן די פֿאָרהאַנגען איינעם צום אַנדערן מיט די האָקן,
אַז דער מִשכּן זאָל זיין איינס.

7און זאָלסט מאַכן פאָרהאַנגען פון ציגנהאָר פאַר אַ
געצעלט איבערן מִשכּן; עלף פאָרהאַנגען זאָלסטו זיי מאַכן.
8די לענג פון איטלאַכן פאָרהאַנג דרייסיק איילן, און די ברייט
פון איטלאַכן פאָרהאַנג פיר איילן; איין מאָס פאַר די עלף
פאָרהאַנגען. 9און זאָלסט באַהעפטן פינף פאָרהאַנגען באַזונדער,
און זעקס פאָרהאַנגען באַזונדער; און דעם זעקסטן פאָרהאַנג
זאָלסטו צונויפטאָפּלען אויף דער פאָדערזייט פון געצעלט.
10און זאָלסט מאַכן פופציק שלייפן אויף דעם זוים פון איין
פאָרהאַנג, דעם עקסטן אין דער באַהעפטונג, און פופציק שלייפן
אויף דעם זוים פון דעם פאָרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפטונג.
11און זאָלסט מאַכן פופציק קופערנע האָקן, און אַריינטאָן
די האָקן אין די שלייפן, און באַהעפטן דאָס געצעלט, אַז עס
זאָל זיין איינס. 12און דער אַריבערהאַנג וואָס בלייבט פון די
פאָרהאַנגען פון געצעלט, דער איבעריקער האַלבער פאָרהאַנג,
זאָל אַראָפּהענגען אויף דער הינטערשטער זייט פון מִשכּן. 13און
די אייל פון דער זייט, און די אייל פון דער אַנדער זייט, וואָס
בלייבט איבער פון דער לענג פון די פאָרהאַנגען פון געצעלט,
זאָל אַראָפּהענגען אויף די זייטן פון מִשכּן, פון דער זייט און
פון דער אַנדער זייט, אים צו פאַרדעקן.
14און זאָלסט מאַכן אַ צודעק פאַר דעם געצעלט פון רויט־
געפאַרבטע ווידערפעלן, און אַ צודעק פון תּחש־פעלן פון
אויבן.
15און זאָלסט מאַכן די ברעטער צום מִשכּן פון שִטים־האָלץ,
שטייעדיק. 16צען איילן די לענג פון אַ ברעט, און אַן אייל
און אַ האַלבע אייל די ברייט פון איטלאַכן ברעט. 17צוויי
צאַפּנס צו איטלאַכן ברעט, איינער קעגן אַנדערן אַזוי ווי
שטאַפּלען; אַזוי זאָלסטו מאַכן צו אַלע ברעטער פון מִשכּן.
18און זאָלסט מאַכן די ברעטער צום מִשכּן, צוואַנציק ברעטער

פאַר דער דָרום־זייט צו דָרום. 19און פערציק זילבערנע שוועלן
זאָלסטו מאַכן אונטער די צוואַנציק ברעטער: צו צוויי שוועלן
אונטער איין ברעט פאַר זיינע צוויי צאַפּנס, צו צוויי שוועלן
אונטער איין ברעט פאַר זיינע צוויי צאַפּנס. 20און פאַר דער
צווייטער זייט פון מִשכּן, פאַר דער צפון־זייט, צוואַנציק
ברעטער, 21מיט פערציק זילבערנע שוועלן צו זיי: צוויי שוועלן
אונטער איין ברעט, צוויי שוועלן אונטער איין ברעט. 22און
פאַר דער הינטערשטער זייט פון מִשכּן צו מערב, זאָלסטו
מאַכן זעקס ברעטער. 23און צוויי ברעטער זאָלסטו מאַכן
פאַר די ווינקלען פון מִשכּן, אויף דער הינטערשטער זייט.
24און זיי זאָלן זיין אַריינגעפּאַסט אונטן, און דעסגלייכן זאָלן
זיי זיין אַריינגעפּאַסט אויבן ביז צום ערשטן רינג; אַזוי זאָל
זיין ביי זיי ביידן; זיי זאָלן זיין פאַר די צוויי ווינקלען. 25און
עס וועלן זיין אַכט ברעטער מיט זייערע זילבערנע שוועלן–
זעכצן שוועלן: צוויי שוועלן אונטער איין ברעט, צוויי שוועלן
אונטער איין ברעט. 26און זאָלסט מאַכן ריגלען פון שִטים־
האָלץ; פינף פאַר די ברעטער פון איין זייט מִשכּן; 27און פינף
ריגלען פאַר די ברעטער פון דער צווייטער זייט מִשכּן, און פינף
ריגלען פאַר די ברעטער פון דער הינטערשטער זייט מִשכּן, צו
מערב; 28און דעם מיטלסטן ריגל אין מיטן פון די ברעטער,
וואָס זאָל דורכריגלען פון עק צו עק. 29און די ברעטער
זאָלסטו איבערציִען מיט גאָלד, און מאַכן צו זיי רינגען פון גאָלד,
אויערן פאַר די ריגלען; און זאָלסט איבערציִען די ריגלען מיט
גאָלד. 30און זאָלסט אויפשטעלן דעם מִשכּן אַזוי ווי זיין
אָפּמעל וואָס איז דיר באַוויזן געוואָרן אויפן באַרג.

31און זאָלסט מאַכן אַ פּרוֹכֶת פון בלאָער וואָל, און פורפּל,
און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען; קונציק אויסגעאַרבעט,
מיט כּרובים זאָל מען אים מאַכן. 32און זאָלסט אים אַרויפטאָן

אויף פיר זיילן פון שִׁטים־האָלץ איבערגעצויגן מיט גאָלד, מיט
זייערע העקלאַך פון גאָלד, אויף פיר זילבערנע שוועלן.
33און זאָלסט אַרויפטאָן דעם פָּרוֹכֶת אונטער די האָקן; און
זאָלסט אַריינברענגען אַהין, אינעווייניק פון פָּרוֹכֶת, דעם אָרון
פון געזעץ; און דער פָּרוֹכֶת וועט אַייך אָפּשיידן צווישן דעם
הייליקטום און דעם קָדשֵׁי־קָדשים. 34און זאָלסט אַרויפטאָן
דעם דעק אויף דעם אָרון פון געזעץ, אין קָדשֵׁי־קָדשים. 35און
זאָלסט אַוועקשטעלן דעם טיש דרויסן פון פָּרוֹכֶת, און די מנוֹרה
אַקעגן דעם טיש, אין דָרום־זייט מִשכּן; און דעם טיש זאָלסטו
שטעלן אין צפון־זייט. 36און זאָלסט מאַכן אַ פאָרהאַנג צום
אַיינגאַנג פון געצעלט, פון בלאָער וואָל, און פורפל, און
ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען, געשטיקטע אַרבעט. 37און
זאָלסט מאַכן צום פאָרהאַנג פינף זיילן פון שִׁטים־האָלץ, און זיי
איבערציִען מיט גאָלד; זייערע העקלאַך פון גאָלד; און זאָלסט
אויסגיסן פאַר זיי פינף קופּערנע שוועלן.
כז 1און זאָלסט מאַכן דעם מזבח פון שִׁטים־האָלץ, פינף
איילן די לענג, און פינף איילן די ברייט; פירעקעכדיק
זאָל דער מזבח זיין, און דריי איילן זיין הייך. 2און זאָלסט
מאַכן זיינע הערנער אויף זיינע פיר ווינקלען; פון אים גופא
זאָלן זיין זיינע הערנער; און זאָלסט אים איבערציִען מיט
קופּער. 3און זאָלסט מאַכן זיינע טעפּ אויף אַוועקנעמען זיינע
אַש, און זיינע שופלען, און זיינע שפּרענגבעקנס, און זיינע
גאָפּלען און זיינע פייערפאַנען; אַלע זיינע כלים זאָלסטו מאַכן
פון קופּער. 4און זאָלסט מאַכן צו אים אַ קופּערנע זיפּ פון
נעצאַרבעט, און זאָלסט מאַכן אויף דער נעץ פיר קופּערנע
רינגען אויף זיינע פיר עקן. 5און זאָלסט זי אַרויפטאָן אונטער
דעם געזימס פון מזבח, פון אונטן, און די נעץ זאָל זיין ביז דער
העלפט פון מזבח. 6און זאָלסט מאַכן שטאַנגען צום מזבח,

שטאַנגען פון שִטים־האָלץ, און זיי איבערציִען מיט קופּער.
7 און זיינע שטאַנגען זאָלן אַריינגעצויגן ווערן אין די רינגען, און
די שטאַנגען זאָלן זיין אויף ביידע זייטן פון מזבח, ווען מע
טראָגט אים. 8 הויל אינעווייניק, פון ברעטער, זאָלסטו אים
מאַכן; אַזוי ווי מע האָט דיר געוויזן אויפן באַרג, אַזוי זאָל מען
מאַכן.
9 און זאָלסט מאַכן דעם הויף פון מִשכּן: פאַר דער דָרום־
זייט צו דָרום, אַרומהאַנגען פאַרן הויף פון געדרייטן ליינען,
הונדערט איילן די לענג פאַר דער איין זייט. 10 און די זיילן
דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פון קופּער; די
העקלאַך פון די זיילן, און זייערע רייפבענדער, פון זילבער.
11 און דעסגלייכן פאַר דער צפון־זייט, פאַר לענג: אַרומהאַנגען
הונדערט איילן די לענג, און די זיילן דערצו צוואַנציק, און
זייערע שוועלן צוואַנציק, פון קופּער; די העקלאַך פון די זיילן,
און זייערע רייפבענדער, פון זילבער. 12 און פאַר ברייט פון
הויף אין מערב־זייט, אַרומהאַנגען פון פופציק איילן: די זיילן
דערצו צען, און זייערע שוועלן צען. 13 און די ברייט פון הויף
אין מזרח־זייט צו זונאויפגאַנג פופציק איילן. 14 און פופצן
איילן אַרומהאַנגען פאַר איין זייט; די זיילן דערצו דריי, און
זייערע שוועלן דריי. 15 און פאַר דער צווייטער זייט פופצן
איילן אַרומהאַנגען; די זיילן דערצו דריי, און זייערע שוועלן
דריי. 16 און פאַרן טויער פון הויף אַ פאָרהאַנג פון צוואַנציק
איילן, פון בלאָער וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, און
געדרייטן ליינען, געשטיקטע אַרבעט; די זיילן דערצו פיר,
און זייערע שוועלן פיר. 17 אַלע זיילן פון הויף רונד אַרום,
אַרומגערייפט מיט זילבער; זייערע העקלאַך פון זילבער, און
זייערע שוועלן פון קופּער. 18 די לענג פון הויף הונדערט איילן,
און די ברייט פופציק אַקעגן פופציק, און די הייך פינף איילן,

פון געדרייטן לײַנען; און די שוועלן דערצו פון קופּער. [19]אַלע
געציַיג פון מִשכּן פאַר זײַן גאַנצער אַרבעט, און אַלע זײַנע
פלעקלאַך, און אַלע פלעקלאַך פון הויף, פון קופּער.

תְּצַוֶּה

[20]און דו זאָלסט באַפעלן די קינדער פון ישׂראל, זיי זאָלן
דיר ברענגען ריינע געשלאָגענע בוימל פאַר דער לײַכטונג,
אויף אָנצינדן אַ ליכט תּמיד. [21]אין אוהל־מוֹעד, דרויסן פון
פָּרוֹכֶת וואָס פאַרן געזעץ, זאָל עס אַהרן און זײַנע קינדער
צוריכטן אויף פון אָוונט ביז אין דער פרי, פאַר גאָט; אַן אייביק
געזעץ אויף זייערע דור־דוֹרות פאַר די קינדער פון ישׂראל.

כח [1]און דו מאַך גענענען צו דיר דײַן ברודער אַהרנען, און
זײַנע זין מיט אים, פון צווישן די קינדער פון ישׂראל,
כּדי זיי זאָלן זײַן כּהנים צו מיר; אַהרן, נָדָב, און אַביהוא,
אֶלעָזָר, און איתָמָר, אַהרנס זין. [2]און זאָלסט מאַכן דײַן
ברודער אַהרנען הייליקע קליידער פאַר אַ כּבוד און פאַר אַ
שיינקייט. [3]און דו זאָלסט רעדן צו אַלע קלוגהאַרציקע, וואָס
איך האָב זיי אָנגעפּילט מיט אַ גייסט פון חכמה, זיי זאָלן מאַכן
די קליידער פאַר אַהרנען, כּדי אים צו הייליקן אַז ער זאָל זײַן
אַ כּהן צו מיר.
[4]און דאָס זײַנען די קליידער, וואָס זיי זאָלן מאַכן: אַ חוֹשֶׁן,
און אַן אֵפוֹד, און אַ מאַנטל, און אַ געקעסטלט העמדל, אַ הויב,
און אַ גאַרטל; און זיי זאָלן מאַכן הייליקע קליידער פאַר דײַן
ברודער אַהרנען און פאַר זײַנע זין, כּדי זיי זאָלן זײַן כּהנים צו
מיר. [5]און זיי זאָלן נעמען דאָס גאָלד, און די בלאָע וואָל, און
דעם פּורפּל, און דאָס ווערמילרויט, און דעם לײַנען.
[6]און זיי זאָלן מאַכן דעם אֵפוֹד פון גאָלד, בלאָער וואָל,

און פּורפּל, ווערמילרויט, און געדרייטן לײַנען, קונציק אויס־
געאַרבעט. 7 צווײ אַקסלבענדער זאָל ער האָבן, באַהעפט
צו זײַנע צווײ עקן, כּדי ער זאָל זײַן באַהעפט. 8 און דער
גאַרטלבאַנד וואָס אויף אים, זאָל זײַן אַזוי ווי זײַן אַרבעט, פון
אים גופא; פון גאָלד, בלאָער וואָל, און פּורפּל, און ווערמיל־
רויט, און געדרייטן לײַנען. 9 און זאָלסט נעמען צווײ אָניקל־
שטיינער, און אויסקריצן אויף זײ די נעמען פון די קינדער פון
ישׂראל; 10 זעקס פון זײערע נעמען אויף איין שטיין, און די
איבעריקע זעקס נעמען אויפן צווייטן שטיין, לויט זײערע
געבורטן. 11 ווי אַרבעט פון אַ שטיינשנײַדער, ווי אויסקריצונגען
פון אַ זיגל, זאָלסטו אויסקריצן די צווײ שטיינער לויט די נעמען
פון די קינדער פון ישׂראל; אײַנגעראַמט אין אײַנפאַסונגען פון
גאָלד זאָלסטו זײ מאַכן. 12 און זאָלסט אַרויפטאָן די צווײ שטיינער
אויף די אַקסלבענדער פון אֵפוד–שטיינער פון דערמאָנונג
פאַר די קינדער פון ישׂראל; און אַהרן זאָל טראָגן זײערע
נעמען פאַר גאָט אויף זײַנע צווײ אַקסלען פאַר אַ דערמאָנונג.
13 און זאָלסט מאַכן אײַנפאַסונגען פון גאָלד; 14 און צווײ
קייטן פון ריינעם גאָלד; געדרייט זאָלסטו זײ מאַכן, פלעכט־
אַרבעט; און זאָלסט אַרויפטאָן די געפלאָכטענע קייטן אויף די
אײַנפאַסונגען.

15 און זאָלסט מאַכן אַ חושן פון באַשייד, קונציק אויס־
געאַרבעט; אַזוי ווי די אַרבעט פון אֵפוד זאָלסטו אים מאַכן:
פון גאָלד, בלאָער וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, און
געדרייטן לײַנען, זאָלסטו אים מאַכן. 16 פירעקעכדיק זאָל ער
זײַן, געטאָפּלט, אַ שפּאַן זײַן לענג, און אַ שפּאַן זײַן ברייט.
17 און זאָלסט אַרײַנזעצן אין אים אַן אײַנזעצונג פון שטיינער,
פיר צײַלן שטיינער. אַ צײַל פון רובין, טאָפּאַז, און שמאַראַק,
איין צײַל; 18 און די צווייטע צײַל: גאַרפונקל, סאַפּירשטיין, און

דימענט; [19]און די דריטע צייל: יאַכצום, אַגאַט, און אַמעטיסט;
[20]און די פירטע צייל: גאָלדשטיין, און אָניקל, און יאַשפּיז; אַיינ־
געזעצט אין גאָלד זאָלן זיי זיין אין זייערע אַיינפאַסונגען. [21]און
די שטיינער זאָלן זיין לויט די נעמען פון די קינדער פון ישׂראל,
צוועלף, לויט זייערע נעמען; ווי אויסקריצונגען פון אַ זיגל,
איטלאַכער לויט זיין נאָמען זאָלן זיי זיין, אַקעגן די צוועלף
שבטים. [22]און זאָלסט מאַכן אויפן חושן געדרייטע קייטן,
פלעכטאַרבעט, פון ריינעם גאָלד. [23]און זאָלסט מאַכן צום
חושן צוויי גילדערנע רינגען, און אַרויפטאָן די צוויי רינגען אויף
די צוויי עקן פון חושן. [24]און זאָלסט אַריינטאָן די צוויי
גילדערנע פלעכטן אין די צוויי רינגען ביי די עקן פון חושן.
[25]און די צוויי עקן פון די צוויי פלעכטן זאָלסטו אַרויפטאָן
אויף די צוויי אַיינפאַסונגען, און אַרויפטאָן אויף די אַקסל־
בענדער פון אֵפוד, אויף זיין פאָדערזייט. [26]און זאָלסט
מאַכן צוויי גילדערנע רינגען, און זיי אַרויפזעצן אויף די
צוויי עקן פון חושן ביי זיין זוים וואָס צו דער זייט פון
אֵפוד, אינעווייניק צו. [27]און זאָלסט מאַכן צוויי גילדערנע
רינגען, און זיי אַרויפטאָן אויף די צוויי אַקסלבענדער פון
אֵפוד, פון אונטן, אויף זיין פאָדערזייט, לעבן זיין באַהעפטונג,
איבער דעם אַרומבאַנד פון אֵפוד. [28]און מע זאָל צושנירן
דעם חושן דורך זיינע רינגען צו די רינגען פון אֵפוד מיט אַ
שנור פון בלאָער וואָל, כדי ער זאָל זיין אויף דעם אַרומבאַנד
פון אֵפוד, און דער חושן זאָל זיך ניט אַראָפּרוקן פון אֵפוד.
[29]און אַהרן זאָל טראָגן די נעמען פון די קינדער פון ישׂראל אין
דעם חושן פון באַשייד אויף זיין האַרצן, ווען ער קומט אין
הייליקטום, פאַר אַ דערמאָנונג פאַר גאָט תמיד. [30]און זאָלסט
אַריינטאָן אין דעם חושן פון באַשייד די אורים־ותומים, און זיי
זאָלן זיין ביי אַהרנס אויפן האַרצן, ווען ער קומט פאַר גאָט;

און אַהרן זאָל טראָגן דעם באַשייד פון די קינדער פון ישׂראל אויף זיין האַרצן פאַר גאָט תמיד.

31און זאָלסט מאַכן דעם מאַנטל פון אֵפוד פון לויטער בלאָער וואָל. 32און זיין עפענונג פאַרן קאָפּ זאָל זיין אין זיין מיטן; אַ זוים זאָל זיין ביי זיין עפענונג רונד אַרום, וועבאַרבעט; אַזוי ווי די עפענונג פון אַ פּאַנצערהעמד זאָל זיין ביי אים, ער זאָל זיך ניט צערייסן. 33און זאָלסט מאַכן אויף זיינע ברעגן מילגרוימען פון בלאָער וואָל, און פּורפּל, און ווערמילרויט, אויף זיינע ברעגן רונד אַרום, און גילדערנע גלעקלאַך צווישן זיי רונד אַרום: 34אַ גילדערן גלעקל און אַ מילגרוים, אַ גילדערן גלעקל און אַ מילגרוים, אויף די ברעגן פון דעם מאַנטל רונד אַרום. 35און עס זאָל זיין אויף אַהרֹנען ביים דינען, און דער קָול דערפון זאָל זיך הערן ווען ער קומט אַריין אין הייליקטום פאַר גאָט, און ווען ער גייט אַרויס, כדי ער זאָל ניט שטאַרבן.

36און זאָלסט מאַכן אַ שטערנבלעך פון ריינעם גאָלד, און אויסקריצן אויף איהם ווי אויסקריצונגען פון אַ זיגל „הייליק צו גאָט". 37און זאָלסט עס אַרויפטאָן אויף אַ שנור פון בלאָער וואָל, און עס זאָל זיין אויף דער הויב; אויף דער פאָדערזייט פון דער הויב זאָל עס זיין. 38און עס זאָל זיין אויף אַהרנס שטערן, און אַהרן זאָל נעמען אויף זיך די זינד אַקעגן די הייליקע זאַכן, וואָס די קינדער פון ישׂראל הייליקן, ביי אַלע זייערע הייליקע גאָבן; און עס זאָל זיין אויף זיין שטערן תמיד, כדי זיי זאָלן באַוויליקט ווערן פאַר גאָט.

39און זאָלסט מאַכן דאָס העמדל געקעסטלט, פון ליינען; און זאָלסט מאַכן אַ הויב פון ליינען; און אַ גאַרטל זאָלסטו מאַכן, געשטיקטע אַרבעט. 40און אַהרנס זין זאָלסטו מאַכן העמדלאַך; און זאָלסט זיי מאַכן גאַרטלען; און היטלען זאָלסטו זיי מאַכן פאַר אַ כבוד און פאַר אַ שיינקייט. 41און זאָלסט זיי

אָנטאָן דיין ברודער אַהרנען און זיינע זין מיט אים; און זאָלסט זיי
זאַלבן, און דערפילן זייער האַנט[א], און זיי הייליקן, אַז זיי זאָלן
זיין כהנים צו מיר. 42 און מאַך זיי ליינענע הויזן צו פאַרדעקן
דאָס שאַנדפלייש; פון די לענדן און ביז די דיכן זאָלן זיי
זיין. 43 און זיי זאָלן זיין אויף אַהרנען און זיינע זין, ווען זיי קומען
אין אוהל־מועד, אָדער ווען זיי גענענען צום מזבח, צו דינען
אין הייליקטום; כּדי זיי זאָלן ניט טראָגן אַ זינד און שטאַרבן; אַן
אייביק געזעץ פאַר אים און פאַר זיין זאָמען נאָך אים.

כט 1 און דאָס איז די זאַך וואָס דו זאָלסט טאָן צו זיי, זיי צו
הייליקן צו זיין כהנים צו מיר: נעם איין יונגן אָקס און
צוויי ווידערס אָן אַ פעלער. 2 און אומגעזייערט ברויט, און
אומגעזייערטע חלות פאַרמישט מיט אייל, און אומגעזייערטע
קוכנס באַשמירט מיט אייל; פון ווייצענעם זעמלמעל זאָלסטו זיי
מאַכן. 3 און זאָלסט זיי אַריינטאָן אין איין קאָרב, און זיי גענענען
אין דעם קאָרב, מיט דעם אָקס און מיט די צוויי ווידערס.
4 און אַהרנען און זיינע זין זאָלסטו מאַכן גענענען צום איינגאַנג
פון אוהל־מועד, און זאָלסט זיי וואַשן מיט וואַסער. 5 און
זאָלסט נעמען די קליידער, און אָנקליידן אַהרנען דאָס העמדל,
און דעם מאַנטל פון אֵפוד, און דעם אפוד, און דעם חושן, און
אים אָנגורטן מיט דעם אַרומבאַנד פון אֵפוד. 6 און זאָלסט
אָנטאָן די הויב אויף זיין קאָפּ, און אַרויפטאָן די הייליקע קרוין
אויף דער הויב. 7 און זאָלסט נעמען דאָס אייל פון זאַלבונג,
און אַרויפגיסן אויף זיין קאָפּ, און אים זאַלבן. 8 און זיינע זין
זאָלסטו מאַכן גענענען, און זיי אָנקליידן העמדלאַך. 9 און
זאָלסט זיי אָנגורטן אַ גאַרטל, אַהרנען און זיינע זין, און זיי
אָנבינדן היטלען, און די כהונה זאָל זיי געהערן פאַר אַן אייביקן
רעכט; און זאָלסט דערפילן די האַנט פון אַהרנען, און די האַנט
פון זיינע זין.

א ד. ה. איינווייען.

[10]און זאָלסט מאַכן גענענען דעם אָקס פֿאַרן אוהל־מועד,
און אַהרן און זײַנע זין זאָלן אָנלענען זײערע הענט אויפֿן קאָפּ
פֿון אָקס. [11]און זאָלסט שעכטן דעם אָקס פֿאַר גאָט, בײַם אײַנ־
גאַנג פֿון אוהל־מועד. [12]און זאָלסט נעמען פֿון דעם בלוט פֿון
אָקס, און אַרויפֿטאָן אויף די הערנער פֿון מזבח מיט דײַן
פֿינגער, און דאָס גאַנצע בלוט זאָלסטו אויסגיסן בײַם גרונט פֿון
מזבח. [13]און זאָלסט נעמען דאָס גאַנצע פֿעטס װאָס באַדעקט
די אינגעװײד, און דאָס רויטפֿלײש איבער דעם לעבער, און
בײדע נירן, און דאָס פֿעטס װאָס אויף זײ, און דעמפֿן אויפֿן
מזבח. [14]און דאָס פֿלײש פֿון אָקס, און זײַן פֿעל, און זײַן מיסט,
זאָלסטו פֿאַרברענען אין פֿײער אויסן לאַגער; אַ זינדאָפּפֿער
איז דאָס.

[15]און אײן װידער זאָלסטו נעמען, און אַהרן און זײַנע זין
זאָלן אָנלענען זײערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון װידער. [16]און
זאָלסט שעכטן דעם װידער, און נעמען זײַן בלוט, און שפּרענגען
אויפֿן מזבח רונד אַרום. [17]און דעם װידער זאָלסטו צעשנײדן
אויף זײַנע שטיקער, און זאָלסט װאַשן זײַנע אינגעװײד, און
זײַנע קני, און זײ אַװעקלײגן צו זײַנע שטיקער, און צו זײַן
קאָפּ. [18]און זאָלסט דעמפֿן דעם גאַנצן װידער אויפֿן מזבח; אַ
בראַנדאָפּפֿער איז דאָס צו גאָט; אַ געשמאַקער ריח, אַ פֿײער־
אָפּפֿער איז דאָס צו גאָט.

[19]און זאָלסט נעמען דעם צװײטן װידער, און אַהרן און
זײַנע זין זאָלן אָנלענען זײערע הענט אויפֿן קאָפּ פֿון װידער.
[20]און זאָלסט שעכטן דעם װידער, און נעמען פֿון זײַן בלוט, און
אַרויפֿטאָן אויפֿן רעכטן אויערלעפּל פֿון אַהרנען, און אויפֿן
רעכטן אויערלעפּל פֿון זײַנע זין, און אויפֿן דוימען פֿון זײער
רעכטער האַנט, און אויפֿן דוימען פֿון זײער רעכטן פֿוס; און
זאָלסט שפּרענגען דאָס בלוט אויפֿן מזבח רונד אַרום. [21]און

זאָלסט נעמען פון דעם בלוט וואָס אויפן מזבח, און פון דעם
איל פון זאַלבונג, און שפּריצן אויף אַהרנען, און אויף זיינע
קליידער, און אויף זיינע זין, און אויף די קליידער פון זיינע זין
מיט אים; און ער און זיינע קליידער וועלן ווערן הייליק, און
זיינע זין און די קליידער פון זיינע זין מיט אים. [22]און זאָלסט
נעמען פון דעם ווידער דאָס פעטס, און דעם ווידל, און דאָס
פעטס וואָס באַדעקט די אינגעווייד, און דאָס רויטפלייש פון
לעבער, און ביידע נירן, און דאָס פעטס וואָס אויף זיי, און
דעם רעכטן שענקל—וואָרום אַ ווידער פון דערפילונג[א] איז
דאָס—[23]און איין לאַבן ברויט, און איין חלה ברויט אויף אייל,
און איין קוכן פון דעם קאָרב אומגעזייערטן ברויט וואָס פאַר
גאָט. [24]און זאָלסט אַלצדינג אַרויפטאָן אויף די הענט פון
אַהרנען, און אויף די הענט פון זיינע זין; און זאָלסט זיי אויפ-
הייבן אַן אויפהייבונג פאַר גאָט. [25]און זאָלסט עס נעמען פון
זייער האַנט, און דעמפן אויפן מזבח, איבער דעם בראַנדאָפּפער,
פאַר אַ געשמאַקן ריח פאַר גאָט; אַ פייעראָפּפער איז דאָס צו
גאָט. [26]און זאָלסט נעמען די ברוסט פון דעם ווידער פון דער-
פילונג וואָס פאַר אַהרנען, און זי אויפהייבן אַן אויפהייבונג פאַר
גאָט; און עס זאָל זיין דיר צום חלק. [27]און זאָלסט הייליקן די
ברוסט פון אויפהייבונג, און דעם שענקל פון אָפּשיידונג, וואָס
איז אויפגעהויבן געוואָרן, און וואָס איז אָפּגעשיידט געוואָרן
פון דעם ווידער פון דערפילונג, פון דעם וואָס פאַר אַהרנען
און פאַר זיינע זין. [28]און עס זאָל געהערן צו אַהרנען און צו
זיינע קינדער, פאַר אַן אייביקן רעכט, פון די קינדער פון
ישׂראל; וואָרום אַן אָפּשיידונג איז דאָס, און אַן אָפּשיידונג זאָל
עס זיין, פון די קינדער פון ישׂראל פון זייערע פרידאָפּפער,
זייער אָפּשיידונג צו גאָט.
[29]און די הייליקע קליידער פון אַהרנען זאָלן זיין פאַר

א ד׳ ה׳ איינווייאונג, הייליקונג.

זיינע זין נאָך אים, אויף צו זאַלבן אין זיי, און צו דערפילן זייער
האַנט אין זיי. 30 זיבן טעג זאָל זיי אָנטאָן דער פון זיינע זין, וואָס
ווערט דער כהן אויף זיין אָרט, דער וואָס קומט אין אוהל־
מועד צו דינען אין הייליקטום.

31 און דעם ווידער פון דערפילונג זאָלסטו נעמען, און קאָכן
זיין פלייש אין אַ הייליקן אָרט. 32 און אַהרן און זיינע זין זאָלן
עסן דאָס פלייש פון דעם ווידער, און דאָס ברויט וואָס אין
קאָרב, ביים אײַנגאַנג פון אוהל־מועד. 33 און דאָס זאָלן עסן די
אויף וועמען עס איז פאַרגעבן געוואָרן דערמיט, כדי צו
דערפילן זייער האַנט, זיי צו הייליקן; אָבער אַ פרעמדער זאָל
דערפון ניט עסן, ווייל דאָס איז הייליק. 34 און אַז עס וועט
איבערבלייבן פון דעם פלייש פון דערפילונג, אָדער פון דעם
ברויט, ביז אין דער פרי, זאָלסטו פאַרברענען דאָס געבליבענע
אין פייער; עס זאָל ניט געגעסן ווערן, וואָרום עס איז הייליק.

35 און זאָלסט טאָן צו אַהרנען און צו זיינע זין אַזוי ווי אַלץ
וואָס איך האָב דיר באַפוילן; זיבן טעג זאָלסטו דערפילן זייער
האַנט. 36 און אַן אָקס אַ זינדאָפּפער זאָלסטו מאַכן איטלאַכן
טאָג פאַר אַ פאַרגעבונג, און רייניקן דעם מזבח מיט דיין מכפּר
זיין אויף אים; און זאָלסט אים זאַלבן, אים צו הייליקן. 37 זיבן
טעג זאָלסטו מכפּר זיין אויפן מזבח, און אים הייליקן; און דער
מזבח זאָל זיין אַ הייליקסטע הייליקייט; אַלץ וואָס רירט זיך
אָן אָן מזבח זאָל ווערן הייליק.

38 און דאָס איז וואָס דו זאָלסט מאַכן אויפן מזבח: יאָריקע
שעפּסן צוויי אַ טאָג, תמיד. 39 איין שעפּס זאָלסטו מאַכן אין
דער פרי, און דעם צווייטן שעפּס זאָלסטו מאַכן קעגן אָוונט.
40 און אַ צענטל זעמלמעל פאַרמישט מיט געשלאָגענע אייל אַ
פערטל הין, און אַ גיסאָפּפער פון אַ פערטל הין וויין צו דעם

איין שעפּס. 41און דעם צווייטן שעפּס זאָלסטו מאַכן קעגן
אָוונט; אַזוי ווי דאָס שפּייזאָפּפער פון אין דער פרי, און אַזוי
ווי זיין גיסאָפּפער, זאָלסטו מאַכן צו אים, פאַר אַ געשמאַקן ריח,
אַ פייעראָפּפער צו גאָט. 42אַ שטענדיק בראַנדאָפּפער אויף
אייערע דור־דורות, ביים אַיינגאַנג פון אוהל־מועד, פאַר גאָט;
וואָס דאָרטן וועל איך זיך אַנטפּלעקן צו אייך, דאָרטן צו
רעדן צו דיר. 43און איך וועל זיך דאָרטן אַנטפּלעקן צו
די קינדער פון ישׂראל, און עס וועט געהייליקט ווערן מיט מיין
פּראַכט. 44און איך וועל הייליקן דעם אוהל־מועד, און דעם
מזבח; און אַהרנען און זיינע זין וועל איך הייליקן צו זיין כּהנים
צו מיר. 45און איך וועל רוען צווישן די קינדער פון ישׂראל,
און וועל זיי זיין צום גאָט. 46און זיי וועלן וויסן, אַז איך בין יהוה
זייער גאָט, וואָס האָב זיי אַרויסגעצויגן פון לאַנד מצרים, כּדי
איך זאָל רוען צווישן זיי. איך בין יהוה זייער גאָט.

ל 1און זאָלסט מאַכן אַ מזבח פאַר רייכערונג פון ווייררויך;
פון שטים־האָלץ זאָלסטו אים מאַכן. 2אַן אייל זיין לענג,
און אַן אייל זיין ברייט; פירעקעכדיק זאָל ער זיין, און צוויי
איילן זיין הייך; פון אים גופא זאָלן זיין זיינע הערנער. 3און
זאָלסט אים איבערציען מיט ריינעם גאָלד, זיין אויבערדעק,
און זיינע ווענט רונד אַרום, און זיינע הערנער; און זאָלסט
מאַכן צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום. 4און צוויי
גילדערנע רינגען זאָלסטו מאַכן צו אים אונטער זיין קראַנץ;
אויף זיינע צוויי פלאַנקען זאָלסטו זיי מאַכן–אויף זיינע צוויי
זייטן, און זיי זאָלן זיין פאַר אויערן פאַר די שטאַנגען, אים צו
טראָגן אויף זיי. 5און זאָלסט מאַכן די שטאַנגען פון שטים־
האָלץ, און זיי איבערציען מיט גאָלד. 6און זאָלסט אים אַוועק
שטעלן פאַר דעם פּרוכת וואָס פאַר דעם אָרון פון געזעץ, פאַר

דעם דעק וואָס איבער דעם געזעץ, וואָס דאָרטן וועל איך זיך
אַנטפּלעקן צו דיר. 7 און אַהרן זאָל רייכערן אויף אים ווײַרויך
פון שמעקעדיקע געווירצן; פרימאָרגן אין פרימאָרגן, ווען ער
מאַכט צורעכט די רערלאַך, זאָל ער עס רייכערן. 8 און ווען
אַהרן צינדט אָן די רערלאַך קעגן אָוונט, זאָל ער עס רייכערן;
אַ שטענדיקן ווײַרויך פאַר גאָט אויף אײַערע דור־דורות.
9 איר זאָלט ניט אויפברענגען אויף אים פרעמדן ווײַרויך, אָדער
אַ בראַנדאָפּפער און אַ שפּײַזאָפּפער; און אַ גיסאָפּפער זאָלט
איר ניט גיסן אויף אים. 10 און אַהרן זאָל מכפּר זײַן אויף זײַנע
הערנער איין מאָל אין יאָר; מיט דעם בלוט פון דעם זינדאָפּפער
פון פאַרגעבונג זאָל ער איין מאָל אין יאָר מכפּר זײַן אויף אים,
אויף אײַערע דור־דורות; אַ הייליקסטע הייליקייט איז ער
צו גאָט.

כִּי תִשָּׂא

11 און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 12 אַז דו
וועסט אויפנעמען דעם מספּר פון די קינדער פון ישׂראל לויט
זייער ציילונג, זאָלן זיי געבן איטלאַכער אַן אויסלייז פאַר זײַן
נפש צו גאָט, ווען מע ציילט זיי, כּדי עס זאָל ניט זײַן צווישן זיי
אַ מגפה, ווען מע ציילט זיי. 13 דאָס זאָלן זיי געבן, איטלאַכער
וואָס גייט אַרײַן אין דער ציילונג: אַ האַלבן שֶקל, אויפן
הייליקן שֶקל—צוואַנציק גֵרה אַ שֶקל—אַ האַלבן שֶקל אַן
אָפּשיידונג צו גאָט. 14 איטלאַכער וואָס גייט אַרײַן אין דער
ציילונג, פון צוואַנציק יאָר אַלט און העכער, זאָל געבן די
אָפּשיידונג פון גאָט. 15 דער רייכער זאָל ניט מערן, און דער
אָרעמער זאָל ניט מינערן פון אַ האַלבן שֶקל, ביים געבן די
אָפּשיידונג פון גאָט, כּדי מכפּר צו זײַן אויף אײַערע נפשות.
16 און זאָלסט נעמען דאָס געלט פון פאַרגעבונג, פון די קינדער פון

ישׂראל, און זאָלסט עס געבן פֿאַר דער אַרבעט פֿון אוהל־מוֹעד,
און עס זאָל זײַן די קינדער פֿון ישׂראל פֿאַר אַ דערמאָנונג פֿאַר
גאָט, מכפּר צו זײַן אויף אײַערע נפֿשות.

17און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 18זאָלסט אויך
מאַכן אַ האַנטפֿאַס פֿון קופּער, מיט זײַן געשטעל פֿון קופּער,
זיך צו וואַשן; און זאָלסט אים אַוועקשטעלן צווישן אוהל־מוֹעד
און צווישן מזבח, און אַרײַנטאָן אַהין וואַסער. 19און אַהרן און
זײַנע זין זאָלן וואַשן פֿון אים זײערע הענט און זײערע פֿיס.
20ווען זײ קומען אין אוהל־מוֹעד, זאָלן זײ זיך וואַשן מיט וואַסער,
כּדי זײ זאָלן ניט שטאַרבן; אָדער ווען זײ גענענען צום מזבח
צו דינען, צו דעמפֿן אַ פֿײַעראָפּפֿער צו גאָט. 21און זײ זאָלן
וואַשן זײערע הענט און זײערע פֿיס, כּדי זײ זאָלן ניט שטאַרבן;
און עס זאָל זײ זײַן אַן אײביק געזעץ, אים און זײַן זאָמען אויף
דוֹר־דוֹרות.

22און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 23דו נעם
דיר אויך הויפּטגעווירצן, פֿליסיקע מירע פֿינף הונדערט [שֶקל],
און געווירציקן צימערינג אַ העלפֿט דערפֿון, צוויי הונדערט
און פֿופֿציק, און געווירצראָר צוויי הונדערט און פֿופֿציק, 24און
קאַסיל פֿינף הונדערט, אויפֿן הײליקן שֶקל, און בוימל אַ הין.
25און זאָלסט מאַכן דערפֿון אַן אײל פֿון הײליקער זאַלבונג, אַ
בשׂמים צובאַרײט אַזוי ווי דער בשׂמים־מישער מאַכט; אַן אײל
פֿון הײליקער זאַלבונג זאָל עס זײַן. 26און זאָלסט זאַלבן דער־
מיט דעם אוהל־מוֹעד, און דעם אָרון פֿון געזעץ, 27און דעם טיש
און אַלע זײַנע כּלים, און די מנוֹרה און אירע כּלים, און דעם
מזבח פֿאַר ווײַרויך, 28און דעם מזבח פֿאַר בראַנדאָפּפֿער און
אַלע זײַנע כּלים, און דעם האַנטפֿאַס און זײַן געשטעל. 29און
זאָלסט זײ הײליקן, זײ זאָלן זײַן אַ הײליקסטע הײליקײט; אַלץ

וואָס רירט זיך אָן זיי אָן זאָל ווערן הייליק. [30]און אַהרֹנען און
זיינע זין זאָלסטו זאַלבן און זיי הייליקן צו זיין כֹּהנים צו מיר.
[31]און צו די קינדער פון ישׂראל זאָלסטו רעדן, אַזוי צו זאָגן: אַן
אייל פון הייליקער זאַלבונג זאָל דאָס זיין צו מיר אויף אײַערע
דור־דורות. [32]אויף אַ מענטשנס לייב זאָל עס ניט געגאָסן ווערן,
און איר זאָלט ניט מאַכן אַזוינס, לויט דער צונויפמישונג דער־
פון; הייליק איז דאָס, הייליק זאָל עס אייך זיין. [33]איטלאַכער
וואָס וועט צובּרייטן אַזוינס, אָדער וואָס וועט אַרויפטאָן דער־
פון אויף אַ פרעמדן, וועט פאַרשניטן ווערן פון זיין פאָלק.

[34]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: נעם דיר שמעקעדיקע
געווירצן, טריפגעווירץ, און רייכערנעגל, און גאַלאַבאַן;
שמעקעדיקע געווירצן, און לויטערן ווייַרויך; גלייך אויף גלייך
זאָלן זיי זיין. [35]און זאָלסט מאַכן דערפון אַ רייכערוואַרג, אַ
בשׂמים אַזוי ווי דער בשׂמים־מישער מאַכט, צוגעריכט מיט זאַלץ,
ריין, הייליק. [36]און זאָלסט דערפון דין צערייבן, און אַרויפטאָן
דערפון פאַר דעם געזעץ אין אוהל־מועד, וואָס דאָרטן וועל
איך זיך אַנטפלעקן צו דיר; אַ הייליקסטע הייליקייט זאָל
עס אײַך זיין. [37]און דאָס רייכערוואַרג וואָס דו וועסט מאַכן—
לויט זיין צונויפמישונג זאָלט איר פאַר זיך ניט מאַכן; הייליק צו
גאָט זאָל עס דיר זיין. [38]איטלאַכער וואָס וועט מאַכן אַזוינס,
צו שמעקן דערפון, וועט פאַרשניטן ווערן פון זיין פאָלק.

לא [1]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן אַזוי צו זאָגן: [2]זע, איך
האָב גערופן מיטן נאָמען[א] בצלאל דעם זון פון אורי דעם
זון פון חורן, פון שבט יהודה, [3]און איך האָב אים אָנגעפילט מיטן
גייסט פון גאָט, אין חכמה, און אין פאַרשטאַנדיקייט און אין
קענשאַפט, און אין יעטוועדער מלאָכה, [4]אויסצוקינצלען
קונציקע זאַכן, צו אַרבעטן אין גאָלד, און אין זילבער, און אין
קופּער; [5]און אין שניידונג פון שטיינער צום אײַנפאַסן, און אין

[א] ד. ה. אויסגעצייכנט, אויסדערוויילט.

שניצונג פון האָלץ, צו אַרבעטן אין יעטוועדער מלאָכה. 6און
איך, זע, האָב צוגעגעבן צו אים אָהליאָב דעם זון פון אַחיסָמָכן,
פון שבט דָן; און אין האַרצן פון אַלע קלוגהאַרציקע האָב איך
אַריינגעגעבן חכמה, אַז זיי זאָלן מאַכן אַלץ וואָס איך האָב דיר
באַפוילן: 7דעם אוהל־מוֹעד, און דעם אָרון פאַרן געזעץ, און
דעם דעק וואָס איבער אים, און אַלע כלים פון געצעלט; 8און
דעם טיש און זיינע כלים, און די ריינע מנורה און אַלע אירע
כלים, און דעם מזבח פאַר ווייררויך; 9און דעם מזבח פאַר
בראַנדאָפּפער און אַלע זיינע כלים, און דעם האַנטפאַס און
זיין געשטעל; 10און די געשטריקטע קליידער, און די הייליקע
קליידער פאַר אַהרן דעם כּהן, און די קליידער פון זיינע זין,
אויף צו טאָן די כּהונה; 11און דאָס אייל פון זאַלבונג, און דעם
ווייררויך פון שמעקעדיקע געווירצן פאַרן הייליקטום; אַזוי ווי
אַלץ וואָס איך האָב דיר באַפוילן, זאָלן זיי טאָן.

12און גאָט האָט געזאָגט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: 13דו רעד
אויך צו די קינדער פון ישׂראל, אַזוי צו זאָגן: איר זאָלט נאָר
אָפּהיטן מיינע שבתים, וואָרום אַ צייכן איז דאָס צווישן מיר און
צווישן אײַך אויף אײַערע דור־דורות, כּדי איר זאָלט וויסן, אַז
איך יהוה הייליק אײַך. 14און איר זאָלט היטן שבת, וואָרום ער
איז הייליק פאַר אײַך; דער וואָס פאַרשוועכט אים, זאָל טייטן
געטייט ווערן; וואָרום איטלאַכער וואָס טוט אין אים אַן אַרבעט,
יענע זעל זאָל פאַרשניטן ווערן פון צווישן איר פאָלק. 15זעקס
טעג זאָל געטאָן ווערן אַרבעט, אָבער אויפן זיבעטן טאָג זאָל
זיין אַ שבת פון רוּאונג, הייליק צו גאָט; איטלאַכער וואָס טוט
אַן אַרבעט אין טאָג פון שבת, זאָל טייטן געטייט ווערן. 16און
די קינדער פון ישׂראל זאָלן היטן שבת, צו האַלטן שבת אויף
זייערע דור־דורות; אַן אייביקער בונד. 17צווישן מיר און צווישן
די קינדער פון ישׂראל איז דאָס אַ צייכן אויף אייביק, אַז זעקס

טעג האָט גאָט געמאַכט דעם הימל און די ערד, און אויפן זי־
בעטן טאָג האָט ער אויפגעהערט און גערוט.

18 און ער האָט געגעבן משהן, ווי ער האָט געענדיקט רעדן
מיט אים אויפן באַרג סיני, די צוויי לוחות פון געזעץ, שטיינערנע
לוחות געשריבן מיט דעם פינגער פון גאָט.

לב 1 און ווי דאָס פאָלק האָט געזען, אַז משה זאַמט זיך אַראָפּ־
צונידערן פון באַרג, אַזוי האָט דאָס פאָלק זיך אײַנגעזאַמלט
אַרום אַהרנען, און זיי האָבן צו אים געזאָגט: שטיי אויף, מאַך
אונדז אַ גאָט וואָס זאָל גיין פאַר אונדז; וואָרום דער דאָזיקער
מאַן משה, וואָס האָט אונדז אויפגעבראַכט פון לאַנד מִצרַיִם,
ווייסן מיר ניט וואָס מיט אים איז געוואָרן.

2 האָט אַהרן צו זיי געזאָגט: נעמט אַראָפּ די גילדערנע
אוירינגען וואָס אין די אויערן פון אײַערע ווײַבער, אײַערע
זין, און אײַערע טעכטער, און ברענגט צו מיר.

3 האָט דאָס גאַנצע פאָלק אַראָפּגענומען פון זיך די גילדערנע
אוירינגען וואָס אין זייערע אויערן, און געבראַכט צו אַהרנען.
4 און ער האָט צוגענומען פון זייער האַנט, און האָט עס אויס־
געפורעמט אין אַ פורעם, און האָט דערפון געמאַכט אַ געגאָסן
קאַלב; און זיי האָבן געזאָגט: דאָס איז דײַן גאָט, ישׂראל, וואָס
האָט דיך אויפגעבראַכט פון לאַנד מִצרַיִם.

5 און ווי אַהרן האָט דאָס געזען, אַזוי האָט ער געבויט פאַר
אים אַ מזבח, און אַהרן האָט אויסגערופן און געזאָגט: אַ יום־
טוב צו יהוה איז מאָרגן. 6 און זיי האָבן זיך געפעדערט אויף
מאָרגן, און האָבן אויפגעבראַכט בראַנדאָפּפער, און גענענט
פרידאָפּפער; און דאָס פאָלק האָט זיך געזעצט עסן און טרינקען,
און זיי זײַנען אויפגעשטאַנען זיך לוסטיק צו מאַכן.

7 האָט גאָט גערעדט צו משהן: גיי נידער אַראָפּ, וואָרום

פאַרדאָרבן געוואָרן איז דיין פאָלק, וואָס דו האָסט אויפֿ־
געבראַכט פון לאַנד מִצרַיִם; [8]זיי האָבן זיך גיך אָפּגעקערט פון
דעם וועג וואָס איך האָב זיי באַפוילן; זיי האָבן זיך געמאַכט
אַ געגאָסן קאַלב, און האָבן זיך געבוקט צו אים, און געשלאַכט
צו אים, און געזאָגט: דאָס איז דיין גאָט, ישׂראל, וואָס האָט דיך
אויפגעבראַכט פון לאַנד מִצרַיִם. [9]און גאָט האָט געזאָגט צו
משהן: איך האָב געזען דאָסדאָזיקע פאָלק, ערשט עס איז אַ
האַרטנעקיק פאָלק; [10]און אַצונד לאָז מיך, און מיין צאָרן וועט
גרימען אויף זיי, און איך וועל זיי פאַרלענדן, און וועל דיך
מאַכן פאַר אַ גרויס פאָלק.

[11]האָט משה געבעטן פאַר גאָט זיין האַר, און ער האָט
געזאָגט: פאַרוואָס, גאָט, זאָל גרימען דיין צאָרן אויף דיין פאָלק,
וואָס דו האָסט אַרויסגעצויגן פון לאַנד מִצרַיִם מיט גרויס כּוח
און מיט אַ שטאַרקער האַנט? [12]פאַר וואָס זאָלן זאָגן די מִצרים,
אַזוי צו זאָגן: צום בייזן האָט ער זיי אַרויסגעצויגן, כּדי זיי צו
הרגען אין די בערג, און זיי צו פאַרלענדן פון דעם געזיכט פון
דער ערד? קער זיך אָפּ פון דיין גרימצאָרן, און האָב חרטה
אויף דעם בייז צו דיין פאָלק. [13]דערמאָן זיך אָן אַברהם, אָן
יצחק, און אָן ישׂראל, דיינע קנעכט, וואָס דו האָסט זיי געשוואָרן
ביי זיך, און האָסט צו זיי גערעדט: איך וועל מערן אַייער
זאָמען אַזוי ווי די שטערן פון הימל, און דאָסדאָזיקע גאַנצע
לאַנד וואָס איך האָב געזאָגט, וועל איך געבן צו אַייער זאָמען,
און זיי וועלן עס אַרבן אויף אייביק.

[14]האָט גאָט חרטה געהאַט אויף דעם בייז וואָס ער האָט
געזאָגט צו טאָן צו זיין פאָלק.

[15]און משה האָט זיך אומגעקערט, און האָט אַראָפּגענידערט
פון באַרג, מיט די צוויי לוחות פון געזעץ אין זיין האַנט, לוחות
באַשריבן פון זייערע בײדע זייטן; פון דער זייט און פון יענער

זייט זיינען זיי געווען באַשריבן. 16און די לוחות זיינען געווען
די אַרבעט פון גאָט, און דער כתב איז געווען דער כתב פון
גאָט, אויסגעקריצט אויף די לוחות.
17און יהושע האָט געהערט דעם קול פון דעם פאָלק אין
זיין שאַלן, און ער האָט געזאָגט צו משהן: אַ קול פון מלחמה
איז אין לאַגער. 18האָט ער געזאָגט: עס איז ניט אַ קול פון
געשריי פון גבורה, און ניט אַ קול פון געשריי פון שוואַכקייט; אַ
קול פון זינגען הער איך.
19און עס איז געווען, ווי ער האָט גענענט צום לאַגער, און
האָט געזען דאָס קאַלב און די טענץ, אַזוי האָט געגרימט דער
צאָרן פון משהן, און ער האָט אַ וואָרף געטאָן פון זיינע הענט
די לוחות, און האָט זיי צעבראָכן אונטערן באַרג. 20און ער
האָט גענומען דאָס קאַלב, וואָס זיי האָבן געמאַכט, און האָט
פאַרברענט אין פייער, און צעמאָלן ביז וואַנען עס איז געוואָרן
דין, און האָט צעשאָטן אויפן וואַסער, און געגעבן טרינקען די
קינדער פון ישׂראל.
21און משה האָט געזאָגט צו אַהרנען: וואָס האָט דיר דאָס־
דאָזיקע פאָלק געטאָן, וואָס דו האָסט געבראַכט אויף אים אַ
גרויסע זינד?
22האָט אַהרן געזאָגט: זאָל ניט גרימען דער צאָרן פון מיין
האַר; דו קענסט דאָס פאָלק, אַז ער איז שלעכט. 23האָבן זיי
צו מיר געזאָגט: מאַך אונדז אַ גאָט וואָס זאָל גיין פאַר אונדז,
וואָרום דערדאָזיקער מאַן משה, וואָס האָט אונדז אויפגעבראַכט
פון לאַנד מִצרַיִם, ווייסן מיר ניט וואָס מיט אים איז געוואָרן.
24האָב איך צו זיי געזאָגט: ווער עס האָט גאָלד, נעמט אַראָפּ
פון זיך; און זיי האָבן מיר געגעבן, און איך האָב עס אַריינ־
געוואָרפן אין פייער, און עס איז אַרויסגעקומען דאָסדאָזיקע
קאַלב.

25און משה האָט געזען דאָס פאָלק, אַז עס איז צעווילדערט,
ווײַל אַהרן האָט עס צעווילדערט, צו שאַנד בײַ זײַערע פײַנט.
26האָט משה זיך געשטעלט אין טויער פון לאַגער, און האָט
געזאָגט: ווער פאַר יהוה, צו מיר! האָבן זיך אײַנגעזאַמלט צו אים
אַלע קינדער פון לֵוִי. 27און ער האָט צו זיי געזאָגט: אַזוי האָט
געזאָגט יהוה דער גאָט פון ישׂראל: טוט אָן איטלעכער זײַן
שווערד אויף זײַן דיך, גייט דורך הין און צוריק פון טויער צו
טויער אין לאַגער, און הרגעט איטלעכער זײַן ברודער, און
איטלעכער זײַן חבר, און איטלעכער זײַן קרוב.

28האָבן די קינדער פון לֵוִי געטאָן אַזוי ווי דאָס וואָרט פון
משהן, און עס זײַנען געפאַלן פון פאָלק אין יענעם טאָג אַרום
דרײַ טויזנט מאַן. 29און משה האָט געזאָגט: דערפילט אײַער
האַנטא הײַנט צו גאָט, ווײַל איטלעכער איז געווען אַקעגן זײַן
זון, און אַקעגן זײַן ברודער, און כּדי אײַך הײַנט צו געבן אַ
ברכה.

30און עס איז געווען אויף מאָרגן, האָט משה געזאָגט צום
פאָלק: איר האָט געזינדיקט אַ גרויסע זינד; און אַצונד וועל איך
אַרויפגיין צו גאָט, אפשר וועל איך מכפּר זײַן אויף אײַער זינד.

31האָט משה זיך אומגעקערט צו גאָט, און האָט געזאָגט:
איך בעט דיך, דאָסדאָזיקע פאָלק האָט געזינדיקט אַ גרויסע
זינד, און זיי האָבן זיך געמאַכט אַ גאָט פון גאָלד. 32איז,
אַצונד, אויב דו וועסט פאַרגעבן זײער זינד —, און אויב ניט,
מעק מיך אויס, איך בעט דיך, פון דײַן בוך וואָס דו האָסט
געשריבן.

33האָט גאָט געזאָגט צו משהן: ווער עס האָט געזינדיקט צו
מיר, אים וועל איך אויסמעקן פון מײַן בוך. 34און אַצונד גיי
פיר דאָסדאָזיקע פאָלק אַהין ווו איך האָב דיר געזאָגט; זע,

א ד״ה: ווײַט אײַך אײַן און הייליקט אײַך.

מײַן מלאך װעט גײן דיר פֿאַרױס; אָבער אין דעם טאָג, װאָס
איך רעכן זיך, װעל איך זיך רעכענען מיט זײ פֿאַר זײער זינד.
35 און גאָט האָט געפּלאָגט דאָס פֿאָלק פֿאַרװאָס זײ האָבן
געמאַכט דאָס קאַלב, װאָס אַהרן האָט געמאַכט.

לג 1 און גאָט האָט גערעדט צו משהן: קום, גײ אַרױף פֿון
דאַנען, דו און דאָס פֿאָלק װאָס דו האָסט אױפֿגעבראַכט
פֿון לאַנד מִצרַיִם, צו דעם לאַנד װאָס איך האָב געשװאָרן צו
אַברהמען, צו יצחקן, און צו יעקבן, אַזױ צו זאָגן: צו דײַן זאָמען
װעל איך עס געבן– 2 און איך װעל שיקן דיר פֿאַרױס אַ מלאך,
און װעל פֿאַרטרײַבן דעם כּנַעֲני, דעם אֱמוֹרי, און דעם חִתּי,
און דעם פּרִזי, דעם חִוי, און דעם יבוּסי– 3 צו אַ לאַנד װאָס
פֿליסט מיט מילך און האָניק–װאָרום איך װעל ניט אַרױפֿגײן
צװישן דיר, װײַל אַ האַרטנעקיק פֿאָלק ביסטו; איך קען דיך
נאָך פֿאַרלענדן אױפֿן װעג.
4 האָט דאָס פֿאָלק געהערט דעמדאָזיקן שלעכטן אָנזאָג,
און זײ האָבן געטרױערט, און האָבן קײנער ניט אָנגעטאָן זײַן
צירונג אױף זיך.
5 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: זאָג צו די קינדער פֿון
ישׂראל: איר זײַט אַ האַרטנעקיק פֿאָלק; אײן רגע װען איך זאָל
אַרױפֿגײן צװישן דיר, װעל איך דיך פֿאַרלענדן. און אַצונד
נעם אַראָפּ דײַן צירונג פֿון זיך, און איך װעל באַטראַכטן, װאָס
איך זאָל טאָן צו דיר. 6 האָבן די קינדער פֿון ישׂראל זיך אױס־
געטאָן זײער צירונג פֿון באַרג חוֹרֵב אָן.

7 און משה פֿלעגט נעמען דאָס געצעלט, און פֿלעגט עס
זיך אױפֿשטעלן אױסן לאַגער, װײַט פֿון לאַגער, און פֿלעגט עס
רופֿן אוֹהל־מוֹעד[א]. און עס איז געװען, איטלאַכער װאָס האָט

[א] געצעלט פֿון צונױפֿקום אָדער אַנטפּלעקונג. זע כט, 47.

געזוכט גאָט, פֿלעגט אַרויסגיין צום אוהל־מוֹעד וואָס אויסן לאַגער. [8]און עס איז געווען, ווי משה איז אַרויסגעגאַנגען צום געצעלט, אַזוי פֿלעגט דאָס גאַנצע פֿאָלק זיך אויפֿשטעלן, און שטיין איטלאַכער אין אַיינגאַנג פֿון זיין געצעלט, און נאָכקוקן משהן, ביז ער גייט אַריין אין געצעלט. [9]און עס איז געווען, ווי משה איז אַריינגעגאַנגען אין געצעלט, פֿלעגט אַראָפּנידערן דער וואָלקנזייל, און שטיין ביים אַיינגאַנג פֿון געצעלט, און [גאָט] פֿלעגט רעדן מיט משהן. [10]און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿלעגט זען דעם וואָלקנזייל שטיין ביים אַיינגאַנג פֿון געצעלט, און דאָס גאַנצע פֿאָלק פֿלעגט אויפֿשטיין, און זיך בוקן איטלאַכער ביים אַיינגאַנג פֿון זיין געצעלט.

[11]און גאָט פֿלעגט רעדן צו משהן פּנים אל פּנים, אַזוי ווי אַ מענטש רעדט צו זיין חבר. און ער פֿלעגט זיך אומקערן אין לאַגער, אָבער זיין באַדינער יהוֹשוּעַ דער זון פֿון נון, אַ יונגער מאַן, פֿלעגט ניט אָפּטרעטן פֿון געצעלט.

[12]און משה האָט געזאָגט צו גאָט: זע, דו זאָגסט צו מיר: ברענג אויף דאָסדאָזיקע פֿאָלק, אָבער דו האָסט מיך ניט געלאָזט וויסן, וועמען דו וועסט שיקן מיט מיר. דו האָסט דאָך געזאָגט: איך האָב דיך דערקענט מיטן נאָמען[א], און האָסט אויך געפֿונען לייטזעליקייט אין מיינע אויגן. [13]און אַצונד, אויב, איך בעט דיך, איך האָב געפֿונען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן, לאָז מיך וויסן, איך בעט דיך, דיינע וועגן, אַז איך זאָל דיך קענען, כּדי איך זאָל געפֿינען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן; און זע אַז דאָסדאָזיקע פֿאָלק איז דאָך דיין פֿאָלק.

[14]האָט ער געזאָגט: מיין פּנים וועט מיטגיין, און איך וועל דיך באַרוען.

[15]האָט ער צו אים געזאָגט: אויב דיין פּנים גייט ניט מיט אונדז,

[א] ד. ה. אויסגעצייכנט, אויסדערוויילט.

זאָלסטו אונדז ניט אויפֿברענגען פֿון דאַנען. [16]וואָרום מיט וואָס
דען זאָל דערקענט ווערן, אַז איך האָב געפֿונען לייטזעליקייט
אין דײַנע אויגן, איך און דײַן פֿאָלק, אויב ניט דורך דײַן גיין
מיט אונדז, אַז מיר זאָלן זײַן אויסגעצייכנט, איך און דײַן פֿאָלק,
פֿון אַלעם פֿאָלק וואָס אויפֿן געזיכט פֿון דער ערד?
[17]האָט גאָט געזאָגט צו משהן: אויך די דאָזיקע זאַך וואָס
דו האָסט געזאָגט, וועל איך טאָן, ווײַל דו האָסט געפֿונען
לייטזעליקייט אין מײַנע אויגן, און איך האָב דיך דערקענט
מיטן נאָמען.
[18]האָט ער געזאָגט: לאָז מיך זען דײַן פּראַכט, איך בעט
דיך.
[19]האָט ער געזאָגט: איך וועל מאַכן פֿאַרבײַגיין אַל מײַן
גוטסקייט פֿאַר דײַן פּנים, און איך וועל אויסרופֿן פֿאַר דיר
דעם נאָמען יהוה; און איך וועל לייטזעליקן וועמען איך וועל
לייטזעליקן, און וועל דערבאַרימען וועמען איך וועל דער־
באַרימען. [20]און ער האָט געזאָגט: קענסט ניט זען מײַן פּנים,
וואָרום אַ מענטש קען מיך ניט זען און בלײַבן לעבן. [21]און גאָט
האָט געזאָגט: אָט איז אַן אָרט בײַ מיר; זאָלסטו זיך שטעלן אויפֿן
פֿעלז. [22]און עס וועט זײַן, ווען מײַן פּראַכט גייט פֿאַרבײַ, וועל
איך דיך אַרײַנטאָן אין אַ שפּאַלט פֿון דעם פֿעלז, און איך וועל
אַרויפֿדעקן מײַן האַנט אויף דיר, ביז איך וועל פֿאַרבײַגיין.
[23]און אַז איך וועל אָפּטאָן מײַן האַנט, וועסטו זען מײַן רוקן;
אָבער מײַן פּנים קען ניט געזען ווערן.

לד [1]און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: האַק דיר אויס צוויי
שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע, און איך וועל אויפֿ־
שרײַבן אויף די לוחות די ווערטער וואָס זײַנען געווען אויף די
ערשטע לוחות, וואָס דו האָסט צעבראָכן. [2]און זײַ אָנגעברייט
אין דער פֿרי, און גיי אַרויף אין דער פֿרי אויפֿן באַרג סיני, און

שטעל זיך פֿאַר מיר דאָרטן אויפֿן שפּיץ באַרג. [3]און קיין מענטש זאָל ניט אַרויפֿגיין מיט דיר, און קיין מענטש זאָל אויך ניט געזען ווערן אויפֿן גאַנצן באַרג; אַפֿילו די שאָף און די רינדער זאָלן זיך ניט פּיטערן אַקעגן יענעם באַרג.

[4]האָט ער אויסגעהאַקט צוויי שטיינערנע לוחות אַזוי ווי די ערשטע; און משה האָט זיך געפֿעדערט אין דער פֿרי, און איז אַרויפֿגעגאַנגען אויפֿן באַרג סיני, אַזוי ווי גאָט האָט אים באַפֿוילן, און ער האָט גענומען אין זיין האַנט די צוויי שטיינערנע לוחות. [5]און יהוה האָט אַראָפּגעגנידערט אין דעם וואָלקן; און ער האָט זיך געשטעלט מיט אים דאָרטן; און ער האָט גערופֿן דעם נאָמען יהוה. [6]און יהוה איז פֿאַרבייגעגאַנגען פֿאַר זיין פּנים, און האָט אויסגערופֿן: יהוה, יהוה איז אַ דערבאַרימדיקער און לייטזעליקער גאָט, איינגעהאַלטן אין צאָרן, און רייך אין גענאָד און טריישאַפֿט; [7]ער האַלט גענאָד ביזן טויזנטסטן גליד, ער פֿאַרטראָגט זינד און פֿאַרברעכן און חטאים, נאָר שענקען שענקט ער ניט; ער רעכנט זיך פֿאַר די זינד פֿון די פֿאָטערס, מיט די קינדער, און מיט די קינדסקינדער, מיטן דריטן און מיטן פֿירטן דור.

[8]האָט משה זיך גענייגט אויף גיך צו דער ערד, און זיך געבוקט. [9]און ער האָט געזאָגט: אויב, איך בעט דיך, איך האָב געפֿונען לייטזעליקייט אין דיינע אויגן, גאָט, זאָל, איך בעט דיך, גאָט גיין צווישן אונדז, וואָרום אַ האַרטנעקיק פֿאָלק איז דאָס; און זאָלסט פֿאַרגעבן אונדזער זינד און אונדזער חטא, און אונדז מאַכן פֿאַר דיין אַרב.

[10]האָט ער געזאָגט: זע, איך שליס אַ בונד; אַנטקעגן פֿאַר דיין גאַנצן פֿאָלק וועל איך טאָן וווּנדער וואָס זיינען ניט באַשאַפֿן געוואָרן אויף דער גאַנצער ערד, און צווישן אַלע אומות; און דאָס גאַנצע פֿאָלק, וואָס דו ביסט צווישן אים, וועט זען די

טואונג פון גאָט וואָס איך טו מיט דיר, אַז זי איז פאָרכטיק. [11]היט דיר וואָס איך באַפעל דיר היינט; זע, איך פאַרטרייב פון פאַר דיר דעם אֶמוֹרִי, און דעם כּנַעֲנִי, און דעם חִתִּי, און דעם פְּרִזִי, און דעם חִוִי, און דעם יבוּסִי. [12]היט זיך, זאָלסט ניט שליסן אַ בונד דעם באַוווינער פון דעם לאַנד וואָס דו קומסט דערויף, כּדי ער זאָל ניט זיין פאַר אַ שטרויכלונג צווישן דיר. [13]נייערט זייערע מזבחות זאָלט איר צעשטויסן, און זייערע זיילשטיינער זאָלט איר צעברעכן, און זייערע געצנבוימער זאָלט איר אָפּהאַקן. [14]וואָרום טאָרסט זיך ניט בוקן צו אַן אַנדער גאָט, ווייל יהוה–זיין נאָמען איז צערענער, אַ צערנדיקער גאָט איז ער. [15]טאָמער וועסטו שליסן אַ בונד די באַוווינער פון לאַנד, און זיי וועלן זיין פאַרפירט נאָך זייערע געטער, און שלאַכטן צו זייערע געטער, וועלן זיי דיך רופן, און וועסט עסן פון זייער שלאַכטאָפּפער; [16]און וועסט נעמען פון זייערע טעכטער פאַר דיינע זין, און זייערע טעכטער וועלן זיין פאַרפירט נאָך זייערע געטער, און וועלן פאַרפירן דיינע זין נאָך זייערע געטער. [17]קיין געגאָסענע געטער זאָלסטו דיר ניט מאַכן.

[18]דעם יָום־טוב פון מצות זאָלסטו היטן: זיבן טעג זאָלסטו עסן מצות, אַזוי ווי איך האָב דיר באַפוילן, אין דער געשטעלטער צייט אין חודש אָביב, וואָרום אין חודש אָביב ביסטו אַרויס־געגאַנגען פון מִצרַיִם.

[19]איטלאַכס וואָס עפנט דעם טראַכט געהערט צו מיר; און פון אַל דיין פי זאָלסטו הייליקן דעם זכר, דעם ערשטלינג פון אָקס און שעפּס. [20]און דעם ערשטלינג פון אַן אייזל זאָלסטו אויסלייזן מיט אַ שעפּס; און אויב דו וועסט ניט אויסלייזן, זאָלסטו אים אָפּהאַקן דאָס געניק. יעטוועדער בּכוֹר פון דיינע זין זאָלסטו אויסלייזן.

און מע זאָל זיך ניט ווייזן פאַר מיר מיט ליידיקן.
21 זעקס טעג זאָלסטו אַרבעטן, און אויפן זיבעטן טאָג זאָלסטו רוען; [אַפילו] אין אַקערצייט און אין שניטצייט זאָלסטו רוען.
22 און דעם יום־טוב פון שבועות זאָלסטו דיר מאַכן, ביי די ערשטצייטיקע פון ווייצשניט; און דעם יום־טוב פון איינזאַמלונג ביים אומדריי פון יאָר.
23 דריי מאָל אין יאָר זאָלן אַלע דיינע מאַנספאַרשוינען זיך ווייזן פאַר דעם האַר יהוה, דעם גאָט פון ישׂראל. 24 וואָרום איך וועל פאַריאָגן די פעלקער פון פאַר דיר, און וועל דערברייטערן דיין געמאַרק; און קיינער וועט ניט גלוסטן דיין לאַנד, ווען דו גייסט אַרויף זיך ווייזן פאַר יהוה דיין גאָט דריי מאָל אין יאָר.
25 זאָלסט ניט מקריב זיין מיט געזייערטן ברויט דאָס בלוט פון מיין שלאַכטאָפּפער, און דאָס שלאַכטאָפּפער פון דעם יום־טוב פון פסח זאָל ניט איבערנעכטיקן ביז אין דער פרי.
26 די ערשטע פריצייטיקע פון דיין ערד זאָלסטו ברענגען אין הויז פון גאָט דיין האַר.
זאָלסט ניט קאָכן אַ ציקעלע אין זיין מוטערס מילך.
27 און גאָט האָט געזאָגט צו משהן: שרייב דיר אויף די דאָזיקע ווערטער, וואָרום לויט די דאָזיקע ווערטער האָב איך געשלאָסן אַ בונד מיט דיר און מיט ישׂראל. 28 און ער איז דאָרטן געווען מיט גאָט פערציק טעג און פערציק נעכט; קיין ברויט האָט ער ניט געגעסן, און קיין וואַסער האָט ער ניט געטרונקען. און ער האָט אויפגעשריבן אויף די לוחות די ווערטער פון דעם בונד, די צען געבאָט.
29 און עס איז געווען, אַז משה האָט אַראָפּגענידערט פון באַרג סיני—און די צוויי לוחות פון געזעץ זיינען געווען אין

משהס האַנט, ווען ער האָט אַראָפּגענידערט פון באַרג—האָט
משה ניט געוווּסט, אַז די הויט פון זיין פּנים האָט געשטראַלט
פון זיין רעדן מיט אים. [30]און אַהרן און אַלע קינדער פון
ישׂראל האָבן געזען משהן, ערשט די הויט פון זיין פּנים שטראַלט,
און זיי האָבן מורא געהאַט צו גענענען צו אים. [31]האָט זיי משה
צוגערופן, און אַהרן, און אַלע פירשטן פון דער עדה האָבן זיך
אומגעקערט צו אים, און משה האָט צו זיי גערעדט. [32]און דער־
נאָך האָבן גענענט אַלע קינדער פון ישׂראל, און ער האָט זיי
באַפוילן אַלץ וואָס גאָט האָט מיט אים גערעדט אויפן באַרג
סיני.

[33]און ווי משה האָט געענדיקט רעדן מיט זיי, האָט ער
אָנגעטאָן אויף זיין פּנים אַ צודעק. [34]און אַז משה איז געקומען
פאַר גאָט צו רעדן מיט אים, פלעגט ער אָפּטאָן דעם צודעק
ביז זיין אַרויסגיין; און ער פלעגט אַרויסגיין און רעדן צו די
קינדער פון ישׂראל דאָס וואָס ער איז באַפוילן געוואָרן. [35]און די
קינדער פון ישׂראל פלעגן זען דעם פּנים פון משהן, אַז די הויט
פון משהס פּנים שטראַלט; און משה פלעגט ווידער אָנטאָן דעם
צודעק אויף זיין פּנים, ביז ער איז אַריינגעגאַנגען צו רעדן
מיט אים.

וַיַּקְהֵל

לה [1]און משה האָט איינגעזאַמלט די גאַנצע עדה פון די
קינדער פון ישׂראל, און האָט צו זיי געזאָגט: דאָס זיינען
די ווערטער וואָס גאָט האָט באַפוילן זיי צו טאָן: [2]זעקס טעג
זאָל געטאָן ווערן אַרבעט, אָבער אויפן זיבעטן טאָג זאָל אייך
זיין הייליק, אַ שבת פון רואונג צו גאָט; איטלאַכער וואָס טוט
אין אים אַן אַרבעט, זאָל געטייט ווערן. [3]איר זאָלט ניט

אָנצינדן קיין פֿייער אין אַלע אײַערע וווינערטער אין טאָג פֿון
שבת.

4און משה האָט געזאָגט צו דער גאַנצער עדה פֿון די קינדער
פֿון ישׂראל, אַזוי צו זאָגן: דאָס איז די זאַך וואָס גאָט האָט באַפֿוילן,
אַזוי צו זאָגן: 5נעמט אײַך אַן אָפּשיידונג צו גאָט, איטלאַכער
וואָס זיין האַרץ איז וויליק זאָל זי ברענגען, די אָפּשיידונג
פֿון גאָט, גאָלד, און זילבער, און קופּער; 6און בלאָע וואָל,
און פּורפּל, און ווערמילרויט, און ליינען און ציגנהאָר; 7און
רויטגעפֿאַרבטע ווידערפֿעלן, און תַּחַש־פֿעלן, און שִׂטים־
האָלץ; 8און אײל פֿאַר דער לײַכטונג, און בשׂמים פֿאַר דעם
אײל פֿון זאַלבונג, און פֿאַר דעם ווײַרויך פֿון שמעקעדיקע
געווירצן; 9און אָניקלשטיינער, און שטיינער צום אײַנפֿאַסן, פֿאַרן
אֵפֿוד און פֿאַרן חוֹשֶן. 10און אַלע קלוגהאַרציקע צווישן אײַך
זאָלן קומען און מאַכן אַלץ וואָס גאָט האָט באַפֿוילן: 11דעם
מִשכּן, זיין געצעלט, און זיין צודעק, זיינע האָקן, און זיינע
ברעטער, זיינע ריגלען, זיינע זיילן, און זיינע שוועלן; 12דעם אָרון
און זיינע שטאַנגען, דעם דעק, און דעם פָּרוֹכֶת פֿון צווישנשייד;
13דעם טיש און זיינע שטאַנגען, און אַלע זיינע כּלים, און דאָס
ברויט פֿון אָנגעזיכט; 14און די מנורה פֿאַר לײַכטונג, און אירע
כּלים, און אירע רערלאַך, און דאָס אײל פֿאַר לײַכטונג; 15און
דעם מזבח פֿאַר ווײַרויך און זיינע שטאַנגען, און דאָס אײל פֿון
זאַלבונג, און דעם ווײַרויך פֿון שמעקעדיקע געווירצן; און דעם
טירפֿאָרהאַנג צום אַרײַנגאַנג פֿון מִשכּן; 16דעם מזבח פֿאַר בראַנד־
אָפּפֿער און די קופּערנע זיפּ וואָס צו אים, זיינע שטאַנגען, און
אַלע זיינע כּלים; דעם האַנטפֿאַס און זיין געשטעל; 17די אַרומ־
האַנגען פֿון הויף, זיינע זיילן, און זיינע שוועלן, און דעם טויער־
פֿאָרהאַנג פֿון הויף; 18די פּלעקלאַך פֿון מִשכּן, און די פּלעקלאַך
פֿון הויף, און זייערע שטריק; 19די געשטריקטע קליידער אויף

צו דינען אין הייליקטום, די הייליקע קליידער פאַר אַהרן דעם
כֹּהן, און די קליידער פון זיינע זין, אויף צו טאָן די כהונה.
[20]און די גאַנצע עדה פון די קינדער פון ישראל איז אַרויס־
געגאַנגען פון פאַר משהן. [21]און זיי זיינען געקומען, איטלאַכער
איינער וואָס זיין האַרץ האָט אים געטריבן, און איטלאַכער
וואָס זיין גייסט האָט אים באַוויליקט; זיי האָבן געבראַכט
די אָפּשיידונג פון גאָט, פאַר דער אַרבעט פון אוהל־מועד, און
פאַר זיין גאַנצן דינסט, און פאַר די הייליקע קליידער. [22]און עס
זיינען געקומען מענער מיט ווייבער, איטלאַכער וואָס זיין האַרץ
איז געווען וויליק; זיי האָבן געבראַכט נאָזרינגען, און אוירינגען,
און פינגערלאַך, און האַלדזבענדער—אַלערליי גילדערנע זאַכן;
איטלאַכער איינער וואָס האָט אויפגעהויבן אַן אויפהייבונג פון
גאָלד צו גאָט. [23]און איטלאַכער איינער וואָס ביי אים האָט
זיך געפונען בלאָע וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און
ליינען, און ציגנהאָר, און רויטגעפאַרבטע ווידערפעלן, און
תחש־פעלן, האָט געבראַכט. [24]איטלאַכער וואָס האָט אָפּגע־
שיידט אַן אָפּשיידונג פון זילבער און קופער, האָט געבראַכט
די אָפּשיידונג פון גאָט; און איטלאַכער וואָס ביי אים האָט זיך
געפונען שיטים־האָלץ פאַר אַלערליי מלאָכות פון דער אַרבעט,
האָט געבראַכט. [25]און אַלע קלוגהאַרציקע ווייבער האָבן
מיט זייערע הענט געשפונען, און האָבן געבראַכט דאָס געשפינס,
די בלאָע וואָל, און דעם פורפל, דאָס ווערמילרויט, און דעם
ליינען. [26]און אַלע ווייבער וואָס זייער האַרץ האָט זיי געטריבן
מיט חכמה, האָבן געשפונען די ציגנהאָר. [27]און די פירשטן
האָבן געבראַכט די אָניקלשטיינער, און די שטיינער צום איינ־
פאַסן, פאַרן אֵפוד און פאַרן חושן; [28]און די בשמים, און דאָס
אייל, פאַר לייכטונג, און פאַר דעם אייל פון זאַלבונג, און פאַר
דעם ווייריך פון שמעקעדיקע געווירצן. [29]די קינדער פון

ישׂראל האָבן געבראַכט נדבות צו גאָט–איטלאַכער מאַן און
פֿרוי וואָס זײער האַרץ האָט זײ באַוויליקט צו ברענגען פֿאַר
דער גאַנצער אַרבעט, וואָס גאָט האָט באַפֿוילן דורך משהן צו
מאַכן.
30 און משה האָט געזאָגט צו די קינדער פֿון ישׂראל: זעט,
גאָט האָט גערופֿן מיטן נאָמען בצלאל דעם זון פֿון אורי דעם
זון פֿון חורן, פֿון שבט יהודה. 31 און ער האָט אים אָנגעפֿילט
מיטן גײַסט פֿון גאָט, אין חכמה, אין פֿאַרשטאַנדיקײט, און
אין קענשאַפֿט, און אין יעטוועדער מלאָכה; 32 און אויסצו־
קינצלען קונציקע זאַכן, צו אַרבעטן אין גאָלד, און אין זילבער,
און אין קופּער; 33 און אין שנײדונג פֿון שטײנער צום אײַנפֿאַסן,
און אין שניצונג פֿון האָלץ, צו אַרבעטן אין יעטוועדער קונציקער
מלאָכה. 34 אויך צו לערנען אַנדערע האָט ער אַרײַנגעגעבן
אין זײַן האַרצן, אים, און אָהליאָב דעם זון פֿון אַחיסָמָכן, פֿון
שבט דָן. 35 ער האָט זײ אָנגעפֿילט מיט קלוגהאַרציקײט צו מאַכן
יעטוועדער מלאָכה פֿונעם מײַנסטער, און פֿונעם קינצלער,
און פֿונעם שטיקער אין בלאָער וואָל און אין פּורפּל, אין
ווערמילרויט און אין לײַנען, און פֿונעם וועבער–פֿון די וואָס
מאַכן אַלערלײ מלאָכות, און קינצלען אויס קונציקע זאַכן.
לו 1 און בצלאל און אָהליאָב, און אַלע קלוגהאַרציקע לײַט,
וואָס גאָט האָט אַרײַנגעגעבן חכמה און פֿאַרשטאַנדיקײט
אין זײ, צו וויסן ווי צו טאָן יעטוועדער מלאָכה פֿון דער
אַרבעט פֿון הײליקטום, זאָלן מאַכן אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט
האָט באַפֿוילן.
2 און משה האָט גערופֿן בצלאלן, און אָהליאָבן, און
איטלאַכן קלוגהאַרציקן מאַן, וואָס גאָט האָט אַרײַנגעגעבן חכמה
אין זײַן האַרצן, איטלאַכן וואָס זײַן האַרץ האָט אים געטריבן
צו גענענען צו דער אַרבעט, זי צו טאָן. 3 און זײ האָבן גענומען

פון מֹשהן די גאַנצע אָפּשיידונג וואָס די קינדער פון ישׂראל האָבן געבראַכט פאַר דער מלאָכה פון דער אַרבעט פון הייליקטום, כּדי זי צו מאַכן. און די האָבן נאָך אַלץ געהאַלטן אין ברענגען צו אים נדבות, פרימאָרגן אין פרימאָרגן.

[4]זײַנען געקומען אַלע קלוגע לײַט וואָס האָבן געמאַכט די גאַנצע אַרבעט פון הייליקטום, איטלאַכער מאַן פון זײַן אַרבעט וואָס ער האָט געטאָן, [5]און זיי האָבן געזאָגט צו מֹשהן, אַזוי צו זאָגן: דאָס פאָלק ברענגט מער ווי עס איז נייטיק צו דער אַרבעט, פאַר דער מלאָכה וואָס גאָט האָט באַפוילן זי צו מאַכן.

[6]האָט מֹשה באַפוילן, און מע האָט אַרויסגעלאָזט אַן אויס־רוף אין לאַגער, אַזוי צו זאָגן: קיין מאַן און קיין פרוי זאָל מער ניט מאַכן אַרבעט פאַר דער הייליקער אָפּשיידונג. און דאָס פאָלק איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן פון ברענגען. [7]און דאָס אויס־געאַרבעטע איז זיי געווען גענוג פאַר דער גאַנצער אַרבעט, זי צו מאַכן, און נאָך איבערצולאָזן.

[8]און אַלע קלוגהאַרציקע צווישן די וואָס האָבן געטאָן די אַרבעט, האָבן געמאַכט דעם מִשכּן אין צען פאָרהאַנגען; פון געדרייטן לײַנען, און בלאָער וואָל, און פורפּל, און ווערמיל־רויט; מיט כּרובים, קונציק אויסגעאַרבעט האָט מען זיי געמאַכט. [9]די לענג פון איטלאַכן פאָרהאַנג אַכט און צוואַנציק איילן, און די ברייט פון איטלאַכן פאָרהאַנג פיר איילן; איין מאָס פאַר אַלע פאָרהאַנגען. [10]און מע האָט באַהעפט פינף פאָרהאַנגען איינעם צום אַנדערן, אויך די אַנדערע פינף פאָר־האַנגען האָט מען באַהעפט איינעם צום אַנדערן. [11]און מע האָט געמאַכט שלייפן פון בלאָער וואָל אויף דעם זוים פון איין פאָרהאַנג אין עק פון איין באַהעפטונג; אַזוי האָט מען געמאַכט אויף דעם זוים פון דעם עקסטן פאָרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפטונג. [12]פופציק שלייפן האָט מען געמאַכט אויף דעם איין

פאָרהאַנג, און פופציק שלייפן האָט מען געמאַכט אויף דעם
ברעג פון דעם פאָרהאַנג וואָס אין דער צווייטער באַהעפטונג;
די שלייפן זיינען געווען איינער קעגן אַנדערן. [13]און מע האָט
געמאַכט פופציק גילדערנע האָקן, און מע האָט באַהעפט
די פאָרהאַנגען איינעם צום אַנדערן מיט די האָקן, און דער
מִשכן איז געווען איינס.

[14]און מע האָט געמאַכט פאָרהאַנגען פון ציגנהאָר פאַר אַ
געצעלט איבערן מִשכן; עלף פאָרהאַנגען האָט מען זיי געמאַכט.
[15]די לענג פון איטלאַכן פאָרהאַנג דרייסיק איילן, און די ברייט
פון איטלאַכן פאָרהאַנג פיר איילן; איין מאָס פאַר די עלף פאָר־
האַנגען. [16]און מע האָט באַהעפט פינף פאָרהאַנגען באַזונדער,
און זעקס פאָרהאַנגען באַזונדער. [17]און מע האָט געמאַכט
פופציק שלייפן אויף דעם זוים פון דעם עקסטן פאָרהאַנג אין איין
באַהעפטונג, און פופציק שלייפן האָט מען געמאַכט אויף דעם
זוים פון דעם פאָרהאַנג אין דער צווייטער באַהעפטונג. [18]און
מע האָט געמאַכט פופציק קופּערנע האָקן צו באַהעפטן דאָס
געצעלט, אַז עס זאָל זיין איינס. [19]און מע האָט געמאַכט אַ
צודעק פאַר דעם געצעלט, פון רויטגעפאַרבטע ווידערפעלן,
און אַ צודעק פון תַחַש־פעלן פון אויבן. [20]און מע האָט געמאַכט
די ברעטער צום מִשכן, פון שִטים־האָלץ, שטייענדיק. [21]צען
איילן די לענג פון אַ ברעט, און אַן אייל און אַ האַלב די ברייט
פון איטלאַכן ברעט. [22]צוויי צאַפּנס צו איטלאַכן ברעט,
איינער קעגן אַנדערן אַזוי ווי שטאַפּלען. אַזוי האָט מען
געמאַכט צו אַלע ברעטער פון מִשכן. [23]און מע האָט געמאַכט
די ברעטער פאַרן מִשכן: צוואַנציק ברעטער פאַר דער דָרום־
זייט צו דָרום. [24]און פערציק זילבערנע שוועלן האָט מען
געמאַכט אונטער די צוואַנציק ברעטער: צו צוויי שוועלן אונטער
איין ברעט פאַר זיינע צוויי צאַפּנס, צו צוויי שוועלן אונטער איין

ברעט פאַר זיינע צוויי צאַפּנס. 25און פאַר דער צווייטער זייט
פון משכּן, צו צפון־זייט, האָט מען געמאַכט צוואַנציק ברעטער,
26און זייערע פערציק זילבערנע שוועלן: צו צוויי שוועלן
אונטער איין ברעט, צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט. 27און
פאַר דער הינטערשטער זייט פון משכּן, צו מערב, האָט מען
געמאַכט זעקס ברעטער. 28און צוויי ברעטער האָט מען
געמאַכט פאַר די ווינקלען פון דעם משכּן, אויף דער
הינטערשטער זייט. 29און זיי זיינען געווען אַריינגעפּאַסט אונטן,
און דעסגלייכן זיינען זיי געווען אַריינגעפּאַסט אויבן ביז צום
ערשטן רינג; אַזוי האָט מען געמאַכט ביי זיי ביידן, פאַר די
צוויי ווינקלען. 30און עס זיינען געווען אַכט ברעטער מיט
זייערע זילבערנע שוועלן—זעכצן שוועלן: צו צוויי שוועלן,
צו צוויי שוועלן אונטער איין ברעט. 31און מע האָט געמאַכט
ריגלען פון שיטים־האָלץ: פינף פאַר די ברעטער פון איין זייט
משכּן, 32און פינף ריגלען פאַר די ברעטער פון דער צווייטער
זייט משכּן, און פינף ריגלען פאַר די ברעטער פון משכּן אויף
דער הינטערשטער זייט, צו מערב. 33און מע האָט געמאַכט
דעם מיטלסטן ריגל דורכצוריגלען אין מיטן פון די ברעטער
פון עק צו עק. 34און די ברעטער האָט מען איבערגעצויגן מיט
גאָלד, און מע האָט געמאַכט צו זיי רינגען פון גאָלד, אויערן
פאַר די ריגלען; און מע האָט איבערגעצויגן די ריגלען מיט
גאָלד.

35און מע האָט געמאַכט דעם פּרוכת פון בלאָער וואָל, און
פורפּל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען; קונציק אויס־
געאַרבעט האָט מען אים געמאַכט, מיט כּרובים. 36און מע האָט
געמאַכט צו אים פיר זיילן פון שיטים־האָלץ, און זיי איבער־
געצויגן מיט גאָלד, מיט זייערע העקלאַך פון גאָלד; און מע
האָט אויסגעגאָסן צו זיי פיר זילבערנע שוועלן.

37 און מע האָט געמאַכט אַ פאָרהאַנג פאַר דעם אַיינגאַנג
פון געצעלט, פון בלאָער וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט,
און געדרייטן ליינען, געשטיקטע אַרבעט; 38 און פינף זיילן צו
אים, מיט זייערע העקלאַך; און מע האָט איבערגעצויגן זייערע
קעפ און זייערע רייפבענדער מיט גאָלד. און זייערע פינף
שוועלן זיינען געווען קופער.
לז 1 און בצלאֵל האָט געמאַכט דעם אָרון פון שׂטים־האָלץ,
צוויי איילן און אַ האַלב זיין לענג, און אַן אייל און אַ האַלב
זיין ברייט, און אַן אייל און אַ האַלב זיין הייך. 2 און ער האָט
אים איבערגעצויגן מיט ריינעם גאָלד פון אינעווייניק און פון
אויסנווייניק, און געמאַכט צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד
אַרום. 3 און ער האָט אויסגעגאָסן צו אים פיר גילדערנע רינגען
פאַר זיינע פיר פיס; צוויי רינגען אויף זיין איין זייט, און צוויי
רינגען אויף זיין צווייטער זייט. 4 און ער האָט געמאַכט שטאַנגען
פון שׂטים־האָלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט גאָלד. 5 און ער
האָט אַריינגעצויגן די שטאַנגען אין די רינגען אויף די זייטן פון
אָרון, צו טראָגן דעם אָרון.
6 און ער האָט געמאַכט אַ דעק פון ריינעם גאָלד, צוויי איילן
און אַ האַלב זיין לענג, און אַן אייל און אַ האַלב זיין ברייט.
7 און ער האָט געמאַכט צוויי כרובים פון גאָלד; געהאַמערט
האָט ער זיי געמאַכט, אויף ביידע עקן פון דעק: 8 איין כרוב
ביים עק פון דער זייט, און איין כרוב ביים עק פון דער אַנדער
זייט; פון דעק גופא האָט ער געמאַכט די כרובים אויף זיינע
ביידע עקן. 9 און די כרובים האָבן אויסגעשפרייט זייערע
פליגלען צו דער הייך, שירעמענדיק מיט זייערע פליגלען
איבער דעם דעק, מיט זייערע פנימער איינער קעגן אַנדערן;
צום דעק צו זיינען געווען די פנימער פון די כרובים.
10 און ער האָט געמאַכט דעם טיש פון שׂטים־האָלץ, צוויי

איילן זיין לענג, און אַן אייל זיין ברייט, און אַן אייל און אַ
האַלבּ זיין הייך. 11און ער האָט אים איבערגעצויגן מיט ריינעם
גאָלד, און געמאַכט צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום.
12און ער האָט געמאַכט צו אים אַ לייסט פון אַ האַנטברייט
רונד אַרום, און געמאַכט אַ גילדערנעם קראַנץ צו זיין לייסט
רונד אַרום. 13און ער האָט אויסגעגאָסן פאַר אים פיר גילדערנע
רינגען, און אַרויפגעטאָן די רינגען אויף די פיר ווינקלען
וואָס אויף זיינע פיר פיס. 14לעבן דעם לייסט זיינען געווען די
רינגען, אויערן פאַר די שטאַנגען, צו טראָגן דעם טיש. 15און
ער האָט געמאַכט די שטאַנגען פון שׂטים־האָלץ, און זיי איבער־
געצויגן מיט גאָלד, צו טראָגן דעם טיש. 16און ער האָט
געמאַכט די כּלים וואָס אויפן טיש, זיינע שיסלען, און זיינע
שאָלן, און זיינע בעכערס, און די קאַנען וואָס מיט זיי ווערט
געגאָסן, פון ריינעם גאָלד.

17און ער האָט געמאַכט די מנורה פון ריינעם גאָלד:
געהאַמערט האָט ער געמאַכט די מנורה, איר פוסגעשטעל, און
איר שטאַם; אירע בעכערלאַך—אירע קנעפּ און אירע בלומען—
זיינען געווען פון איר גופא. 18און זעקס רערן זיינען אַרויס־
געגאַנגען פון אירע זייטן, דריי רערן פון דער מנורה פון איר
איין זייט, און דריי רערן פון דער מנורה פון איר צווייטער זייט;
19דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך פון אַ קנאָפּ מיט אַ בלום
אויף איין רער, און דריי מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך פון אַ
קנאָפּ מיט אַ בלום אויפן אַנדער רער; אַזוי פאַר די זעקס רערן
וואָס זיינען אַרויסגעגאַנגען פון דער מנורה. 20און אויף דער
מנורה אַליין פיר מאַנדלקווייטיקע בעכערלאַך—אירע קנעפּ
און אירע בלומען; 21און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פון איר,
און אַ קנאָפּ אונטער צוויי רערן פון איר, און אַ קנאָפּ אונטער

צוויי רערן פון איר, פאַר די זעקס רערן וואָס זיינען אַרויס־
געגאַנגען פון איר. 22אירע קנעפּ און אירע רערן זיינען געווען
פון איר גופא, אין גאַנצן איין אויסהאַמערונג פון ריינעם גאָלד.
23און ער האָט געמאַכט אירע זיבן רערלאַך, און אירע
צווענגלאַך, און אירע אַשפּענדלאַך, פון ריינעם גאָלד. 24פון אַ
צענטנער ריינעם גאָלד האָט ער זי געמאַכט מיט אַלע אירע כלים.
25און ער האָט געמאַכט דעם מזבח פאַר ווייררויך, פון שטים־
האָלץ, אַן אייל זיין לענג, און אַן אייל זיין ברייט, פירעקעכדיק,
און צוויי איילן זיין הייך; פון אים גופא זיינען געווען זיינע
הערנער. 26און ער האָט אים איבערגעצויגן מיט ריינעם גאָלד,
זיין אויבערדעק, און זיינע ווענט רונד אַרום, און זיינע הערנער;
און ער האָט געמאַכט צו אים אַ גילדערנעם קראַנץ רונד אַרום.
27און צוויי גילדערנע רינגען האָט ער געמאַכט צו אים אונטער
זיין קראַנץ אויף זיינע צוויי פלאַנקען—אויף זיינע צוויי זייטן,
פאַר אויערן פאַר די שטאַנגען, אים צו טראָגן אויף זיי. 28און
ער האָט געמאַכט די שטאַנגען פון שטים־האָלץ, און זיי איבער־
געצויגן מיט גאָלד.

29און ער האָט געמאַכט דאָס הייליקע אייל פון זאַלבונג,
און דעם ריינעם ווייררויך פון שמעקעדיקע געווירצן, אַזוי ווי
דער בשמים־מישער מאַכט.

לח 1און ער האָט געמאַכט דעם מזבח פאַר בראַנדאָפּפער,
פון שטים־האָלץ, פינף איילן זיין לענג, און פינף איילן
זיין ברייט, פירעקעכדיק, און דריי איילן זיין הייך. 2און ער
האָט געמאַכט זיינע הערנער אויף זיינע פיר ווינקלען; פון אים
גופא זיינען געווען זיינע הערנער; און ער האָט אים איבער־
געצויגן מיט קופּער. 3און ער האָט געמאַכט אַלע כלים פון מזבח,
די טעפּ, און די שופלען, און די שפּרענגבעקנס, די גאָפּלען,
און די פייערפאַנען; אַלע זיינע כלים האָט ער געמאַכט פון

קופּער. 4 און ער האָט געמאַכט צום מזבח אַ קופּערנע זיפּ פון
נעצאַרבעט אונטער זיין געזימס, פון אונטן ביז זיין העלפט.
5 און ער האָט אויסגעגאָסן פיר רינגען פאַר די פיר עקן פון דער
קופּערנער זיפּ, אויערן פאַר די שטאַנגען. 6 און ער האָט
געמאַכט די שטאַנגען פון שִטים־האָלץ, און זיי איבערגעצויגן מיט
קופּער. 7 און ער האָט אַריינגעצויגן די שטאַנגען אין די רינגען
אויף די זייטן פון מזבח, אים צו טראָגן אויף זיי; הויל אינעווייניק,
פון ברעטער, האָט ער אים געמאַכט.

8 און ער האָט געמאַכט דעם האַנטפאַס פון קופּער, און זיין
געשטעל פון קופּער, פון די שפּיגלען פון די ווייבער וואָס פלעגן
זיך אײַנזאַמלען ביים אַיינגאַנג פון אוהל־מועד.

9 און ער האָט געמאַכט דעם הויף: פאַר דער דָרום־זייט
צו דָרום, אַרומהאַנגען פון הויף פון געדרייטן ליינען, הונדערט
איילן; 10 די זיילן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק,
פון קופּער; די העקלאַך פון די זיילן, און זייערע רייפבענדער,
פון זילבער. 11 און פאַר דער צפון־זייט, הונדערט איילן; די
זיילן דערצו צוואַנציק, און זייערע שוועלן צוואַנציק, פון
קופּער; די העקלאַך פון די זיילן, און זייערע רייפבענדער, פון
זילבער. 12 און פאַר דער מערב־זייט, אַרומהאַנגען פון פופציק
איילן; די זיילן דערצו צען, און זייערע שוועלן צען; די העקלאַך
פון די זיילן, און זייערע רייפבענדער, פון זילבער. 13 און פאַר
דער מזרח־זייט צו זונאויפגאַנג, פופציק איילן. 14 אַרומהאַנגען
פאַר איין זייט [פון טויער], פופצן איילן; די זיילן דערצו דריי,
און זייערע שוועלן דריי. 15 און אַזוי אויף דער צווייטער
זייט; אי אויף דער זייט אי אויף דער אַנדער זייט פון טויער
פון הויף אַרומהאַנגען פופצן איילן; די זיילן דערצו דריי, און
זייערע שוועלן דריי. 16 אַלע אַרומהאַנגען פון הויף רונד אַרום,
פון געדרייטן ליינען. 17 און די שוועלן צו די זיילן, פון קופּער;

די העקלאַך פון די זיילן, און זייערע רייפבענדער, פון זילבער;
און דער איבערצוג פון זייערע קעפ, פון זילבער; און זיי זיינען
געווען אַרומגערייפט מיט זילבער, אַלע זיילן פון הויף. [18]און
דער טויערפאָרהאַנג פון הויף איז געווען געשטיקטע אַרבעט,
פון בלאָער וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, און געדרייטן
ליינען; און צוואַנציק איילן די לענג, און די הייך—פאַר ברייט—
פינף איילן, גלייך מיט די אַרומהאַנגען פון הויף. [19]און די זיילן
דערצו פיר, און זייערע שוועלן פיר, פון קופער; זייערע
העקלאַך, פון זילבער, דער איבערצוג פון זייערע קעפ, און
זייערע רייפבענדער, פון זילבער; [20]און אַלע פלעקלאַך פון
מִשכּן און פון הויף רונד אַרום, פון קופער.

פְּקוּדֵי

[21]דאָס זיינען די איבערציילונגען פון מִשכּן, דעם מִשכּן
פון געזעץ, וואָס זיינען איבערגעציילט געוואָרן לויט דעם
מויל פון משהן דורך דער אַרבעט פון די לֵוִיִם אונטער דער
האַנט פון איתָמָר דעם זון פון אַהרן דעם כֹּהן.—[22]און בְּצַלְאֵל
דער זון פון אורי דעם זון פון חורן, פון שבט יהודה, האָט
געמאַכט אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן. [23]און מיט
אים איז געווען אָהֳלִיאָב דער זון פון אַחִיסָמָכן, פון שבט
דָן, אַ מײַנסטער, און אַ קינצלער, און אַ שטיקער אין
בלאָער וואָל, און אין פורפל, און אין ווערמילרויט, און אין
ליינען.—[24]דאָס גאַנצע גאָלד וואָס איז פאַרטאָן געוואָרן אויף
דער אַרבעט ביי דער גאַנצער אַרבעט פון הייליקטום, דאָס גאָלד
פון דער אויפהייבונג, איז געווען ניין און צוואַנציק צענטנער,
און זיבן הונדערט און דרייסיק שֶקל, אויפן הייליקן שֶקל. [25]און
דאָס זילבער פון דער ציילונג פון דער עדה איז געווען
הונדערט צענטנער, און טויזנט און זיבן הונדערט און פינף און

זיבעציק שֶקל, אויפֿן הייליקן שֶקל. [26]אַ בֶּקַע אויף אַ קאָפּ,
אַ האַלבער שֶקל, אויפֿן הייליקן שֶקל, פֿאַר איטלאַכן וואָס איז
אַריינגעגאַנגען אין דער ציילונג, פֿון צוואַנציק יאָר אַלט און
העכער, פֿאַר זעקס הונדערט טויזנט און דריי טויזנט און פֿינף
הונדערט און פֿופֿציק. [27]און די הונדערט צענטנער זילבער
זיינען געווען אויף אויסצוגיסן די שוועלן פֿון הייליקטום, און די
שוועלן פֿון פָּרוֹכֶת; הונדערט שוועלן פֿון הונדערט צענטנער,
אַ צענטנער אויף אַ שוועל. [28]און פֿון די טויזנט און זיבן הונדערט
און פֿינף און זיבעציק האָט מען געמאַכט העקלאַך צו די זיילן,
און איבערגעצויגן זייערע קעפּ, און זיי אַרומגערייפֿט. [29]און
דאָס קופּער פֿון דער אויפֿהייבונג איז געווען זיבעציק צענטנער,
און צוויי טויזנט און פֿיר הונדערט שקל. [30]און מע האָט דערפֿון
געמאַכט די שוועלן פֿון דעם אײַנגאַנג פֿון אוהל־מועד, און דעם
קופּערנעם מזבח, און די קופּערנע זיפּ וואָס צו אים, און אַלע
כּלים פֿון מזבח, [31]און די שוועלן פֿון הויף רונד אַרום, און די
שוועלן פֿון דעם טויער פֿון הויף, און אַלע פּלעקלאַך פֿון מִשכּן,
און אַלע פּלעקלאַך פֿון הויף רונד אַרום.

לט [1]און פֿון דער בלאָער וואָל, און דעם פּורפּל, און דעם
ווערמילרויט, האָט מען געמאַכט די געשטריקטע קליידער
אויף צו דינען אין הייליקטום, און געמאַכט די הייליקע
קליידער וואָס פֿאַר אַהרנען, אַזוי ווי גאָט האָט באַפֿוילן משהן.

[2]און מע האָט געמאַכט דעם אֵפוד פֿון גאָלד, בלאָער וואָל,
און פּורפּל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען. [3]און מע
האָט אויסגעשלאָגן בלעכן פֿון גאָלד, און צעהאַקט אויף
פֿעדים, אויף אַריינצואַרבעטן אין דער בלאָער וואָל, און אין
דעם פּורפּל, און אין דעם ווערמילרויט, און אין דעם ליינען, מיט
קונציקער אַרבעט. [4]אַקסלבענדער האָט מען צו אים געמאַכט,
באַהעפֿטע; ביי זיינע ביידע עקן איז ער געווען באַהעפֿט.

5און זיין גאַרטלבאַנד וואָס אויף אים, איז געווען פון אים גופא,
אַזוי ווי זיין אַרבעט, פון גאָלד, בלאָער וואָל, און פורפּל, און
ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן
משהן. 6און מע האָט געמאַכט די אָניקלשטיינער איינגעראַמט
אין איינפאַסונגען פון גאָלד, אויסגעקריצט ווי אויסקריצונגען
פון אַ זיגל, לויט די נעמען פון די קינדער פון ישראל. 7און מע
האָט זיי אַרויפגעטאָן אויף די אַקסלבענדער פון אֵפוד–
שטיינער פון דערמאָנונג פאַר די קינדער פון ישראל, אַזוי ווי
גאָט האָט באַפוילן משהן.
8און מע האָט געמאַכט דעם חושן קונציק אויסגעאַרבעט,
אַזוי ווי די אַרבעט פון אֵפוד, פון גאָלד, בלאָער וואָל, און
פורפּל, און ווערמילרויט, און געדרייטן ליינען. 9פירעקעכדיק
איז ער געווען; געטאָפּלט האָט מען געמאַכט דעם חושן, אַ
שפּאַן זיין לענג, און אַ שפּאַן זיין ברייט, געטאָפּלט. 10און
מע האָט אַריינגעזעצט אין אים פיר ציילן שטיינער: אַ צייל
פון רובין, טאָפּאַז, און שמאַראַק, איין צייל; 11און די צווייטע
צייל: גאַרפונקל, סאַפּירשטיין, און דימענט; 12און די דריטע
צייל: יאַכצום, אַגאַט, און אַמעטיסט; 13און די פירטע צייל:
גאָלדשטיין, אָניקל, און יאַשפיז; איינגעראַמט אין איינפאַסונגען
פון גאָלד אין זייערע איינזעצונגען. 14און די שטיינער זיינען
געווען לויט די נעמען פון די קינדער פון ישראל, צוועלף, לויט
זייערע נעמען, ווי אויסקריצונגען פון אַ זיגל, איטלאַכער לויט
זיין נאָמען, אַקעגן די צוועלף שבטים. 15און מע האָט געמאַכט
צום חושן געדרייטע קייטן, פלעכטאַרבעט, פון ריינעם גאָלד.
16און מע האָט געמאַכט צוויי איינפאַסונגען פון גאָלד, און צוויי
גילדערנע רינגען, און מע האָט אַרויפגעטאָן די צוויי רינגען
אויף די צוויי עקן פון חושן. 17און מע האָט אַריינגעטאָן די
צוויי גילדערנע פלעכטן אין די צוויי רינגען אויף די עקן פון

חושן. [18]און די צוויי עקן פון די צוויי פלעכטן האָט מען
אַרויפגעטאָן אויף די צוויי אײַנפאַסונגען, און זיי אַרויפגעטאָן
אויף די אַקסלבענדער פון אֵפוד, אויף זײַן פאָדערזײַט.
[19]און מע האָט געמאַכט צוויי גילדערנע רינגען, און אַרויפ־
געזעצט אויף די צוויי עקן פון חושן, בײַ זײַן זוים וואָס צו
דער זײַט פון אֵפוד, אינעווייניק צו. [20]און מע האָט געמאַכט
צוויי גילדערנע רינגען, און זיי אַרויפגעטאָן אויף די צוויי
אַקסלבענדער פון אֵפוד, פון אונטן, אויף זײַן פאָדערזײַט,
בײַ זײַן באַהעפטונג, איבער דעם אַרומבאַנד פון אֵפוד.
[21]און מע האָט צוגעשנירט דעם חושן דורך זײַנע רינגען צו די
רינגען פון אֵפוד, מיט אַ שנור פון בלאָער וואָל, כּדי ער זאָל
זײַן אויף דעם אַרומבאַנד פון אֵפוד, און דער חושן זאָל זיך ניט
אַראָפּרוקן פון אֵפוד; אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.
[22]און מע האָט געמאַכט דעם מאַנטל פון אֵפוד, וועב־
אַרבעט, פון לויטער בלאָער וואָל. [23]און די עפענונג פון דעם
מאַנטל איז געווען אין זײַן מיטן, אַזוי ווי די עפענונג פון אַ פּאַנצער־
העמד, מיט אַ זוים בײַ זײַן עפענונג רונד אַרום, ער זאָל זיך ניט
צערײַסן. [24]און מע האָט געמאַכט אויף די ברעגן פון דעם
מאַנטל מילגרוימען פון בלאָער וואָל, און פּורפּל, און ווערמיל־
רויט, געצווערנט. [25]און מע האָט געמאַכט גלעקלאַך פון ריינעם
גאָלד, און אַרויפגעטאָן די גלעקלאַך צווישן די מילגרוימען אויף
די ברעגן פון דעם מאַנטל רונד אַרום, צווישן די מילגרוימען:
[26]אַ גלעקל און אַ מילגרוים, אַ גלעקל און אַ מילגרוים, אויף די
ברעגן פון דעם מאַנטל רונד אַרום, אויף צו דינען; אַזוי ווי גאָט
האָט באַפוילן משהן.

[27]און מע האָט געמאַכט לײַנענע העמדלאַך, וועבאַרבעט,
פאַר אַהרֹנען און פאַר זײַנע זין; [28]און די לײַנענע הויב, און די
שיינע היטלען פון לײַנען, און די לײַנענע הויזן פון געדרייטן

ליינען; [29]און דעם גאַרטל פון געדרייטן ליינען, און בלאָער וואָל, און פורפל, און ווערמילרויט, געשטיקטע אַרבעט, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

[30]און מע האָט געמאַכט דאָס שטערנבלעך, די הייליקע קרוין, פון ריינעם גאָלד, און אויפגעשריבן אויף אים אַ געשריפטס, ווי אויסקריצונגען פון אַ זיגל „הייליק צו גאָט". [31]און מע האָט אַרויפגעטאָן אויף אים אַ שנור פון בלאָער וואָל, כּדי אים אָנצוטאָן אויף דער הויב פון אויבן, אַזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן.

[32]אַזוי איז פאַרענדיקט געוואָרן די גאַנצע אַרבעט פון דעם מִשכּן פון אוהל־מוֹעד; און די קינדער פון ישׂראל האָבן געטאָן אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן; געניי אַזוי האָבן זיי געטאָן.

[33]און זיי האָבן געבראַכט דעם מִשכּן צו משהן: דאָס געצעלט און אַלע זיינע זאַכן, זיינע האָקן, זיינע ברעטער, זיינע ריגלען, און זיינע זיילן, און זיינע שוועלן; [34]און דעם צודעק פון רויטגעפאַרבטע ווידערפעלן, און דעם צודעק פון תַּחַש־פעלן, און דעם פָּרוֹכֶת פון צווישנשייד; [35]דעם אָרון פון געזעץ, און זיינע שטאַנגען, און דעם דעק; [36]דעם טיש, אַלע זיינע כּלים, און דאָס ברויט פון אָנגעזיכט; [37]די ריינע מנוֹרה, אירע רערלאַך—די רערלאַך אויף אָנצוריכטן—און אַלע אירע כּלים, און דאָס אייל פאַר לייכטונג; [38]און דעם גילדערנעם מזבח, און דאָס אייל פון זאַלבונג, און דעם ווייריך פון שמעקעדיקע געווירצן, און דעם טירפאָרהאַנג פון געצעלט; [39]דעם קופּערנעם מזבח, און די קופּערנע זיפּ וואָס צו אים, זיינע שטאַנגען, און אַלע זיינע כּלים; דעם האַנטפאַס און זיין געשטעל; [40]די אַרומהאַנגען פון הויף, זיינע זיילן, און זיינע שוועלן, און דעם פאָרהאַנג צום טויער פון

הויף, זיינע שטריק, און זיינע פלעקלאַך, און אַלע אַרבעט־
געצייג פון דעם מִשכּן פון אוהל־מועד; [41]די געשטריקטע קליידער
אויף צו דינען אין הייליקטום, די הייליקע קליידער פאַר אַהרן
דעם כֹּהן, און די קליידער פון זיינע זין, אויף צו טאָן די כּהונה.
[42]אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט באַפוילן משהן, אַזוי האָבן
די קינדער פון ישׂראל געמאַכט די גאַנצע אַרבעט. [43]און משה
האָט געזען די גאַנצע אַרבעט, אַז זיי האָבן זי געמאַכט; אַזוי ווי
גאָט האָט באַפוילן, אַזוי האָבן זיי געמאַכט; און משה האָט זיי
געבענטשט.

מ [1]און גאָט האָט גערעדט צו משהן, אַזוי צו זאָגן: [2]אין ערשטן
טאָג פון ערשטן חודש זאָלסטו אויפשטעלן דעם מִשכּן פון
אוהל־מועד. [3]און זאָלסט אַריינטאָן אַהין דעם אָרון פון געזעץ,
און פאַרהענגען דעם אָרון מיטן פָּרוֹכֶת. [4]און זאָלסט אַריינ־
ברענגען דעם טיש, און אויסלייגן זיין אויסלייגונג; און זאָלסט
אַריינברענגען די מנוֹרה, און אָנצינדן אירע רערלאַך. [5]און
זאָלסט אַוועקשטעלן דעם גילדערנעם מזבח פאַר וויירויך,
פאַר דעם אָרון פון געזעץ, און אַרויפטאָן דעם טירפאָרהאַנג
צום מִשכּן. [6]און זאָלסט אַוועקשטעלן דעם מזבח פאַר בראַנד־
אָפּפער, פאַר דעם אַיינגאַנג פון דעם מִשכּן פון אוהל־מועד.
[7]און זאָלסט אַוועקשטעלן דעם האַנטפאַס צווישן אוהל־מועד
און צווישן מזבח, און אַריינטאָן אַהין וואַסער. [8]און זאָלסט
אויפשטעלן דעם הויף רונד אַרום, און אַרויפטאָן דעם טויער־
פאָרהאַנג פון הויף.
[9]און זאָלסט נעמען דאָס אייל פון זאַלבונג, און זאַלבן דעם
מִשכּן, און אַלץ וואָס אין אים, און הייליקן אים און אַלע
זיינע זאַכן, און ער זאָל זיין הייליק. [10]און זאָלסט זאַלבן דעם
מזבח פאַר בראַנדאָפּפער, און אַלע זיינע כּלים, און הייליקן
דעם מזבח; און דער מזבח זאָל זיין אַ הייליקסטע הייליקייט.

11 און זאַלסט זאַלבן דעם האַנטפאַס און זײַן געשטעל, און אים
הײליקן.

12 און זאָלסט מאַכן גענענען אַהרֹנען און זײַנע זין צום אײַנ־
גאַנג פון אוהל־מוֹעד, און זײ וואַשן מיט וואַסער. 13 און זאָלסט
אָנטאָן אַהרֹנען די הײליקע קלײדער, און זאָלסט אים זאַלבן,
און אים הײליקן, אַז ער זאָל זײַן אַ כּהן צו מיר. 14 און זאָלסט
מאַכן גענענען זײַנע זין, און זײ אָנטאָן העמדלאַך. 15 און זאָלסט
זײ זאַלבן, אַזוי ווי דו האָסט געזאַלבט זײער פאָטער, אַז זײ
זאָלן זײַן כּהנים צו מיר; און זײער זאַלבונג זאָל זײ זײַן פאַר אַן
אײביקער כּהונה אויף זײערע דור־דורות.

16 און משה האָט דאָס געטאָן; אַזוי ווי אַלץ וואָס גאָט האָט
אים באַפוילן, אַזוי האָט ער געטאָן.

17 און עס איז געווען אין ערשטן חודש אין צווייטן יאָר, אין
ערשטן טאָג פון חודש, איז אויפגעשטעלט געוואָרן דער מִשכּן.
18 און משה האָט אויפגעשטעלט דעם מִשכּן: ער האָט אַוועק־
געלײגט זײַנע שוועלן, און אַרײַנגעטאָן זײַנע ברעטער, און אַרײַנ־
געצויגן זײַנע ריגלען, און אויפגעשטעלט זײַנע סײלן. 19 און ער
האָט פאַרשפּרײט דאָס געצעלט איבערן מִשכּן, און אַרויפגעטאָן
דעם צודעק פון געצעלט אויבן איבער אים, אַזוי ווי גאָט האָט
משהן באַפוילן.

20 און ער האָט גענומען און אַרײַנגעלײגט דאָס געזעץ אין
דעם אָרון, און אַרויפגעטאָן די שטאַנגען אויפן אָרון, און אַרויפ־
געלײגט דעם דעק אויבן איבערן אָרון. 21 און ער האָט אַרײַנ־
געבראַכט דעם אָרון אין מִשכּן, און אַרויפגעטאָן דעם פּרוֹכֶת פון
צווישנשײד, און פאַרהאַנגען דעם אָרון פון געזעץ, אַזוי ווי גאָט
האָט משהן באַפוילן.

22 און ער האָט אַרײַנגעשטעלט דעם טיש אין אוהל־מוֹעד,

אין צפון־זייט מִשכּן, דרויסן פון פָּרוֹכֶת. 23און ער האָט אויס־
געלייגט אויף אים אַן אויסלייגונג פון ברויט, פאַר גאָט, אַזוי ווי
גאָט האָט משהן באַפוילן.
24און ער האָט אַוועקגעשטעלט די מְנוֹרה אין אוהל־מוֹעד
אַקעגן דעם טיש אין דָרום־זייט מִשכּן. 25און ער האָט אָנגעצונדן
די רערלאַך פאַר גאָט, אַזוי ווי גאָט האָט משהן באַפוילן.
26און ער האָט אַוועקגעשטעלט דעם גילדערנעם מזבח אין
אוהל־מוֹעד פאַרן פָּרוֹכֶת. 27און ער האָט גערייכערט אויף
אים ווייַרויך פון שמעקעדיקע געווירצן, אַזוי ווי גאָט האָט משהן
באַפוילן.
28און ער האָט אַרויפגעטאָן דעם טירפאָרהאַנג צום מִשכּן.
29און דעם מזבח פאַר בראַנדאָפּפער האָט ער אַוועקגעשטעלט
ביים אייַנגאַנג פון דעם מִשכּן פון אוהל־מוֹעד, און אויפ־
געבראַכט אויף אים דאָס בראַנדאָפּפער און דאָס שפּייזאָפּפער,
אַזוי ווי גאָט האָט מִשהן באַפוילן.
30און ער האָט אַוועקגעשטעלט דעם האַנטפאַס צווישן
אוהל־מוֹעד און צווישן מזבח, און אַרייַנגעטאָן אַהין וואַסער,
זיך צו וואַשן—31כּדי מִשה און אַהרן און זיינע זין זאָלן דערפון
וואַשן זייערע הענט און זייערע פיס; 32ווען זיי קומען אין אוהל־
מוֹעד, און ווען זיי גענענען צום מזבח, זאָלן זיי זיך וואַשן—אַזוי
ווי גאָט האָט מִשהן באַפוילן.
33און ער האָט אויפגעשטעלט דעם הויף רונד אַרום דעם
מִשכּן און דעם מזבח, און אַרויפגעטאָן דעם טויערפאָרהאַנג
פון הויף.
און מִשה האָט געענדיקט די אַרבעט.
34און דער וואָלקן האָט אייַנגעדעקט דעם אוהל־מוֹעד, און
די פּראַכט פון גאָט האָט אָנגעפילט דעם מִשכּן. 35און מִשה
האָט ניט געקענט אַרייַנגיין אין אוהל־מוֹעד, ווייל דער וואָלקן

האָט אויף אים גערוט, און די פּראַכט פון גאָט האָט אָנגעפילט
דעם מִשכּן.
36און ווען דער וואָלקן האָט זיך אויפגעהויבן פון מִשכּן,
פלעגן די קינדער פון ישׂראל ציען אויף אַלע זייערע ציאונגען.
37און אַז דער וואָלקן פלעגט זיך ניט אויפהייבן, פלעגן זיי ניט
ציען, ביז דעם טאָג וואָס ער האָט זיך אויפגעהויבן. 38וואָרום
דער וואָלקן פון גאָט איז געווען אויפן מִשכּן ביי טאָג, און אַ
פייער פלעגט זיין דרינען ביי נאַכט, פאַר די אויגן פון דעם גאַנצן
הויז פון ישׂראל, אין אַלע זייערע ציאונגען.